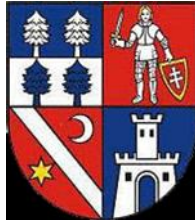

BANSKOBYSSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

STRATEGICKÉ AKČNÉ PLÁNY ROZVOJA VIDIEKA BANSKOBYSSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja
Pod Bánošom 80, 974 11 Banská Bystrica

december 2006

OBSAH:

Str.

I. Úvod

1. Základné údaje	4
2. Východiská a súvislosti	8

II. Analytická časť

A/ Analýza vidieckeho regiónu Gemer-Malohont

1. Základné údaje o území	12
2. Audit mikroregiónov	19
3. Vyhodnotenie auditu mikroregiónov	25
4. Analýza územia	28
5. Zhrnutie – závery	31

B/ Analýza vidieckeho regiónu Horný Hron

1. Základné údaje o území	36
2. Audit mikroregiónov	44
3. Vyhodnotenie auditu mikroregiónov	48
4. Analýza územia	50
5. Zhrnutie – závery	52

C/ Analýza vidieckeho regiónu Tekov-Hont

1. Základné údaje o území	55
2. Audit mikroregiónov	64
3. Vyhodnotenie auditu mikroregiónov	69
4. Analýza územia	70
5. Zhrnutie – závery	72

D/ Analýza vidieckeho regiónu Novohrad

1. Základné údaje o území	75
2. Audit mikroregiónov	80
3. Vyhodnotenie auditu mikroregiónov	86
4. Analýza územia	86
5. Zhrnutie – závery	91

E/ Súhrnné zhodnotenie súčasného stavu rozvoja vidieka BBSK

1. Stručná charakteristika územia	93
2. Stav budovania kapacít rozvoja vidieka	102
3. Analýza vidieka BBSK	107
4. Zhrnutie analýz	110

F/ Závery a odporúčania

1. Odporúčania pre stratégiu rozvoja vidieka	111
2. Odporúčania pre formovanie MAS	112

III. Strategická časť

A/ Strategický akčný plán vidieckeho regiónu Gemer-Malohont

1. Vízia, dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka	115
2. Regionálny rámec pre integrovaný rozvoj vidieka	116
3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009	116
4. Prehľad aktivít akčného plánu	120
5. Indikatívny finančný plán	127
6. Implementácia akčného plánu	130
7. Odporúčania pre prístup LEADER	131

B/ Strategický akčný plán vidieckeho regiónu Horný Hron

1. Vízia, dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka	132
2. Regionálny rámec pre integrovaný rozvoj vidieka	132

3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009	133
4. Prehľad aktivít akčného plánu	137
5. Indikatívny finančný plán	144
6. Implementácia akčného plánu	146
7. Odporúčania pre prístup LEADER	147
C/ Strategický akčný plán vidieckeho regiónu Tekov-Hont	
1. Vízia, dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka	149
2. Regionálny rámec pre integrovaný rozvoj vidieka	153
3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009	155
4. Prehľad aktivít akčného plánu	156
5. Indikatívny finančný plán	165
6. Implementácia akčného plánu	166
7. Odporúčania pre prístup LEADER	166
D/ Strategický akčný plán vidieckeho regiónu Novohrad	
1. Vízia, dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka	168
2. Regionálny rámec pre integrovaný rozvoj vidieka	171
3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009	173
4. Prehľad aktivít akčného plánu	175
5. Indikatívny finančný plán	182
6. Implementácia akčného plánu	183
7. Odporúčania pre prístup LEADER	184
E/ Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK	
1. Vízia, dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka	187
2. Národný rámec pre integrovaný rozvoj vidieka	192
3. Akčný plán integrovaného rozvoja BBSK do roku 2009	195
4. Prehľad aktivít akčného plánu	198
5. Indikatívny finančný plán	215
6. Implementácia opatrení a aktivít akčného plánu	217
F/ Závery	
1. Priority pre usmerňovanie národnej a regionálnej podpory rozvoja vidieka	218
2. Odporúčania pre prístup LEADER	219
3. Konkretizácia rozpočtu na podporu rozvoja vidieka v roku 2007	220
IV. Prílohy	222
V. Dokladová časť	269

Spracovateľský kolektív:

Hlavný riešiteľ úlohy: Ing. arch. Peter Rusnák
Čiastkoví riešitelia: Janka Bačíková – Tekov-Hont
Ing. Elena Jankovičová – Horný Hron
Ing. Elena Kubaliaková – Gemer-Malohont
Ing. Martina Pavlovkinová – Novohrad
Technická asistencia: Lenka Hlaváčková

Banská Bystrica, september- december 2006

I. ÚVOD

1. Základné údaje

1.1 Dôvody a ciele obstarania

Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja vedomý si výrazne vidieckeho charakteru územia kraja, na základe uzavretej dohody o spolupráci medzi Banskobystrickým samosprávnym krajom a OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja zo dňa 29. mája 2006 a v súlade so schváleným rozpočtom na podporu prípravy integrovaného rozvoja vidieka kraja pre novú vidiecku politiku a program LEADER, ako aj v súlade s potrebami prípravy podkladov pre vypracovanie Programu hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja kraja na roky 2007-13, objednal vypracovanie Strategických akčných plánov rozvoja vidieka Banskobystrického samosprávneho kraja (SAP RV BBSK) u dodávateľa OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja.

Cieľom vypracovania SAP RV BBSK je:

- ***pripraviť strategický rozvojový dokument pre usmerňovanie integrovaného rozvoja vidieka v jednotlivých vidieckych regiónoch kraja***

Špecifickými cieľmi sú:

- pripraviť podklad pre Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK za oblasť integrovaného rozvoja vidieka pre programovacie obdobie 2007-13
- vypracovať koncepciu integrovaného rozvoja jednotlivých vidieckych regiónov ako podklad pre usmerňovanie podpory BBSK pre integrovaný rozvoj vidieka
- predložiť návrhy modelov vhodného formovania miestnych akčných skupín (MAS) v súlade s národnými kritériami a potenciálnymi zdrojmi
- určiť priority podpory pre integrovaný rozvoj vidieka v jednotlivých vidieckych regiónoch, vyplývajúcich z miestnych potrieb
- vyčísliť finančnú náročnosť na realizáciu podpory rozvoja vidieka a potrebnú mieru spolufinancovania za miestnu i regionálnu úroveň
- predložiť návrh inštitucionálneho modelu riadenia a financovania podpory integrovaného rozvoja vidieka pri rešpektovaní demarkačných línií medzi kohéznou a vidieckou politikou

Cieľom 1. etapy prác – analýz je:

- ***identifikovať kapacity a kľúčové problémy rozvoja vidieka po regiónoch.***

Cieľom 2. etapy prác – Stratégie integrovaného rozvoja vidieka je:

- ***pripraviť podrobný plán aktivít nevyhnutných pre prípravu územia vidieka Banskobystrického kraja na integrovaný rozvoj vidieka.***

Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK slúži ako podklad pre usmerňovanie aktivít na prípravu kapacít pre integrovaný rozvoj vidieka a prípravy miestnych akčných skupín pre prístup LEADER v novom programovom období 2017-13. Zároveň aj špecifikuje podrobné finančné nároky na jednotlivé aktivity po vidieckych regiónoch a sumárne za celý kraj. Realizáciou naplánovaných aktivít sa zvýši úspešnosť budúcich žiadateľov o implementáciu rozvojových stratégií v rámci prístupu LEADER, ako aj žiadateľov pre budovanie kapacít miestnych akčných skupín v rámci Osi 3 Plánu rozvoja vidieka.

Dôležitou súčasťou prípravy pre úspešnú implementáciu integrovaného rozvoja vidieka je vytvorenie podporného Zárodkového fondu na implementáciu realizácií malých projektov v pilotných MAS. Odskúšanie implementácie je veľmi dôležité na overenie absorpčných schopností miestnych akčných skupín, ktoré sa budú uchádzať o implementáciu rozvojových stratégií v prístupe LEADER. Nakoľko sa predpokladá, že prvé výzvy na prijímanie žiadostí v rámci Osi 4 budú až v roku 2008, je potrebné, aby sa v roku 2007 odskúšala pripravenosť

miestnych inštitúcií a ich schopnosť administrácie projektov aspoň v štyroch pilotných miestnych akčných skupinách.

1.2 Vymedzenie riešeného územia

BBSK sa z hľadiska homogénnych hospodárskych regiónov, člení na 4 subregióny:

Horný Hron – leží na území okresov B. Bystrica a Brezno a pôsobia tu dve regionálne združenia miest a obcí – Združenie miest a obcí Banskobystrického regiónu a Regionálne združenie miest a obcí Horehronia a Stredného Rudohoria.

Stredný Hron – sa rozprestiera na území okresov Banská Štiavnica, Detva, Krupina, Zvolen Žarnovica a Žiar nad Hronom a v území pôsobia Regionálne združenie miest a obcí Žiarsky región a Regionálne združenie miest a obcí okresov Detva, Krupina a Zvolen.

Novohrad – leží na území okresov Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš a tiež tu pôsobia dve regionálne združenia miest a obcí: Združenie miest a obcí Novohradu a Združenie miest a obcí Veľkokrtíšskeho regiónu.

Gemer – ležiaci na území okresov Revúca a Rimavská Sobota, tiež tu pôsobia dve regionálne združenia miest a obcí: Združenie miest a obcí Gemera a Regionálne združenie miest a obcí Stredného Gemera.

V Banskobystrickom kraji je celkom 516 obcí a samosprávny kraj nie je fyzicky schopný zvládnuť priamu komunikáciu s miestnymi samosprávami. Preto sú jeho hlavnými partnermi v oblasti spolupráce s miestnou samosprávou uvedené regionálne združenia miest a obcí, ktoré sú po dve v každom hospodárskom regióne.

Vidiek má však veľmi špecifické podmienky a malé obce sa spájajú do mikroregiónov, aby mohli efektívnejšie riešiť svoje kompetencie v rozvoji územia. Mikroregionálne združenia vznikali spontánne už od roku 1992 zdola, na princípoch spoločného záujmu a mnohokrát tieto miestne združenia obcí nerešpektovali administratívne hranice, skôr geografické a prírodné. Mikroregionálne – miestne združenia obcí sú tak najbližšie k miestnym problémom a môžu aj adresnejšie riešiť konkrétne miestne problémy. Preto mikroregióny považuje aj Vidiecky parlament za najvhodnejšie cieľové skupiny pre riešenie veľmi rozdielných podmienok sociálno-ekonomického rozvoja vidieka. Jedným z cieľov SAP RV BBSK je práve aj upresnenie cieľových skupín pre príjem pomoci integrovaného rozvoja vidieka v rámci európskej vidieckej politiky (os 4 – LEADER).

Vzhľadom k tomu, že podmienky tejto pomoci stanovujú striktné dodržiavanie princípu zdola nahor a vzhľadom k tomu, že za desaťročie svojho pôsobenia mnohé mikroregióny už odvedli kus práce pri budovaní svojich kapacít (vlastné programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja) a majú už aj svoje skúsenosti s budovaním partnerstiev a realizáciou projektov, aj v tomto dokumente mikroregióny predstavujú hlavnú cieľovú skupinu analýz.

Vzhľadom k tomu, že vznik mikroregiónov nebol založený na dodržiavaní administratívnych hraníc a hraníc okresov, a vzhľadom k prírodnej a geografickej príbuznosti, ako aj výrazne mestskému územiu v priestore B. Bystrica – Zvolen, ktoré predeľuje vidiecke oblasti, nie je možné presne dodržať v subregionálnej úrovni prijaté členenie na hospodárske regióny. Kým hospodárske regióny sú výrazne viazané na svoje mestské jadrá – hospodárske centrá rozvoja, tak vidiecke regióny sú prednostne charakterizované svojim prírodným prostredím. Z týchto dôvodov bolo členenie kraja na subregióny pre potreby vidieckej politiky upravené tak, že rešpektuje vôľu mikroregiónov zdola k regionálnej príslušnosti ako aj výrazný predel vidieka v podobe metropolitného mestského centra v priestore B. Bystrica – Zvolen.

Subregionálnu úroveň pre rozvoj vidieka na základe týchto princípov tvoria **4 vidiecke regióny**, ktorými sa vymedzuje riešené územie projektu:

a) **Gemer - Malohont** v podstate sa jedná o územie okresov Revúca a Rimavská Sobota, ktoré je zmenšené o obce, ktoré sú v mikroregiónoch prihlásených do iných subregiónov

(Suchánska dolina, Muránska Planina) zväčšené obce okresu Poltár, ktoré sa prihlásili ku Gemer-Malohontu.

b) Horný Hron okrem okresov B. Bystrica a Brezno je tento vidiecky región rozšírený o okres Detva, obce okresov Revúca a Rim. Sobota, mikroregiónu Muránska Planina a o obce mikroregiónu Hučava – Zvolensko z okresu Zvolen. Takto sa vytvoril homogénny špecifický vidiecky horský región s mestským jadrovým centrom a výraznou ochranou prírody.

c) Tekov - Hont predstavuje vlastne územie okresov B. Štiavnica, Krupina, Žarnovica, Žiar na Hronom a ostávajúca juhozápadná časť okresu Zvolen.

d) Novohrad je oproti hospodárskemu regiónu mierne rozšírený o obce okresov R. Sobota a Krupina, ktoré ležia v mikroregiónoch, ktoré sa prihlásili k Novohradu, spája ich rieka Ipel'.

Názvy týchto vidieckych regiónov si prijali samotné mikroregióny na svojich stretnutiach.

Vytvorenie takto sformovaných vidieckych regiónov je opodstatnené nielen z pohľadu rešpektovania princípov zdola, ale aj z pohľadu oddelenia kohéznej a vidieckej politiky a určením jasnej demarkačnej línie medzi nimi, ktorá je reprezentovaná inovačnými a kohéznymi pólmi rastu a ostatnými – čisto vidieckymi obcami, ktoré budú podporované len v rámci vidieckej politiky.

1.3 Metódy a spôsob spracovania

1.3.1 História budovania kapacít rozvoja vidieka v kraji

Vidiecky parlament Banskobystrického kraja (BB VIPA) v rámci svojho programu a v súlade s uzavretou dohodou o spolupráci s BBSK sa už dlhodobo venuje príprave vidieka kraja na novú vidiecku politiku. Organizoval informačné stretnutia v mikroregiónoch a vidieckych regiónoch, zorganizoval dve regionálne konferencie LEADER a zrealizoval niekoľko dôležitých projektov na podporu rozvoja vidieka:

1. Koncom roku 2002 od Nadácie otvorenej spoločnosti (NOS-OSF) na realizáciu projektu: „Zvýšenie účasti verejnosti na rozvoji vidieka“, ktorý sa realizoval v roku 2003 v celkovom objeme 1,090.800,- Sk, pričom podpora bola v sume 886.700,- Sk. V rámci tohto projektu sa uskutočnila hlavne informovanosť vidieckych inštitúcií prostredníctvom seminárov a študijných krúžkov. Celkom sa uskutočnilo 76 podujatí s účasťou 2411 osôb, boli vydané 4 propagačné a informačné materiály a vzniklo 9 nových vidieckych mikroregiónov.

2. V spolupráci s BBSK, ČHŽ Č. Balog a pracoviskom Asociácie zamestnávateľov v rezorte dopravy bol BB VIPA v apríli 2003 spracovaný projekt „Verejný záujem – dopravná obslužnosť vidieka“, ktorý bol podporený grantom z Tvojej Zeme sumou 159.000,- Sk a výstupom z tohto projektu bol Návrh integrovanej verejnej dopravy s využitím regionálnych železníc.

3. V roku 2004 z TP SAPARD od MP SR na projekt: „Trvaloudržateľný rozvoj znevýhodnených vidieckych oblastí“, v sume 4,8 mil. Sk (pričom celková hodnota projektu je 5,1 mil. Sk) a v rámci tohto projektu sa budujú kapacity vidieka pre budúci program LEADER v troch pilotných územiach celkom pre 6 mikroregiónov (Muránska Planina, Rimava a Rimavica, Teplý Vrch, Hontianka, Južné Sitno a Konkordia) na území 5-ich okresov (Brezno, Revúca, Rim. Sobota, Krupina a B. Štiavnica). Projekt bol ukončený v októbri 2005.

4. Koncom roku 2004 v rámci SOP LZ projekt: „Na vidieku pre vidiek“ v sume 1,9 mil. Sk. Cieľom tohto projektu je zlepšenie dostupnosti vzdelávania na vidieku v podobe realizácie pilotného projektu celoživotného vzdelávania pre potreby vidieka v modelovom území regiónu Hont, kde sa vytvorí v roku 2006 šesť centier dištančného vzdelávania v Komunikačných centrách a v i-domoch v okresoch Veľký Krtíš, Krupina a B. Štiavnica a pripraví sa 70 absolventov v siedmich vzdelávacích moduloch pre prípravu odborných pracovníkov vo vidieckom cestovnom ruchu spomedzi nezamestnaných a absolventov stredných škôl. Projekt bude ukončený v decembri 2006.

Celkovo BB VIPA získal v rokoch 2003-06 priame zdroje na podporu vidieka v sume 7,9 mil. Sk na realizáciu neinvestičných projektov, v rámci ktorých zabezpečil informovanosť vidieka, prispel k rozšíreniu inštitucionálnych kapacít o 12 mikroregiónov, posilneniu odborných a

inštitucionálnych kapacít 16 Komunikačných centier a i-domov, pripravil 3 pilotné územia pre program LEADER a vyškolil 40 nových expertov a odborníkov na vidieku, čím prispel podstatnou mierou k zlepšeniu pripravenosti a absorpčnej schopnosti vidieka pre využívanie štrukturálnej pomoci a zároveň aj k napĺňaniu dohody o spolupráci s BBSK.

Okrem toho sa BB VIPA aktívne zapájal aj do projektov realizovaných Vidieckym parlamentom na Slovensku. Prostredníctvom grantu na projekt „Vzdelávanie vidieckych komunálnych facilitátorov pre projekty sociálnej súdržnosti“, podporeného z PHARE bolo v BB kraji vyškolených celkom 32 absolventov.

V rámci projektu „Verejná diskusia k novej vidieckej politike“ sa v BB kraji uskutočnilo 6 verejných stretnutí, na ktorých sa zúčastnilo celkom 153 zástupcov vidieckych iniciatív a inštitúcií, ktorí sformovali požiadavky a potreby vidieka pre nové programovacie obdobie

1.3.2 Metódy a spôsob spracovania dokumentu

Spracovanie Strategických akčných plánov rozvoja vidieka BBSK prebieha v dvoch etapách a v dvoch úrovniach.

Prvá etapa je zameraná na vypracovanie analýz a druhá na vlastné stratégie. Obe etapy prác budú spracované na subregionálnej a na regionálnej (krajskej) úrovni.

Subregionálnu úroveň predstavujú uvedené 4 vidiecke regióny

Analýzy sú zamerané hlavne na popis charakteristiky súčasného stavu územia, zhodnotenie stavu príprav a budovania kapacít pre integrovaný rozvoj vidieka a na posúdenie možností formovania Miestnych akčných skupín (MAS), ako cieľových skupín podpory osi LEADER Národného strategického plánu rozvoja vidieka.

Spracovanie dokumentu sa realizuje participatívnou metódou plánovania v jednotlivých vidieckych regiónoch pod vedením skúsených facilitátorov v Impulzných centrách rozvoja vidieka. Prípravné práce na plánoch rozvoja vidieka vidieckych regiónov boli začaté už v roku 2005. V regióne Gemer- Malohont sa uskutočnili celkom 4 stretnutia (4.11., 15.12. 2005, a 13.9. a 20.9. 2006). V regióne Horný Hron celkom 6 stretnutí (8.11., 12.12.2005, 31.1, 16.3., 13.9. 17.10. 2006), v regióne Novohrad celkom 3 spoločné stretnutia pracovných skupín (3.11.2005, 17.1. 2006 a 28.2.2006) a individuálne konzultačné stretnutia po mikroregiónoch v mesiaci september.

V regióne Tekov-Hont bolo celkom 7 stretnutí (25.10., 8.12.2005., 19.1., 8.3., 27.4., 5.9. a 26.9. 2006). Na stretnutiach sa zúčastňovali zástupcovia mikroregiónov a ostatných sektorov v rámci jednotlivých vidieckych regiónov, ktorí prejavili záujem o prípravu spoločného dokumentu.

Práce na analytickej časti pozostávali z troch pracovných etáp:

- Podrobný audit mikroregiónov a ich kapacít
- Súhrnná analýza súčasného stavu
- Závery a odporúčania

Výstupy analýz z regiónov boli krajskou pracovnou skupinou vyhodnotené a boli dopracované o celkovú analýzu kraja. Pracovnou skupinou boli potom spoločne spracované aj celkové závery a odporúčania.

Krajskú pracovnú skupinu tvorili vedúci subregionálnych pracovných skupín. Výstupy na krajskej úrovni budú prerokované v tvoriacej sa Expertnej skupine pre rozvoj vidieka pri BBSK.

Strategická časť dokumentu je takisto spracovaná participatívnou metódou plánovania v subregionálnych pracovných tímoch a v krajskej pracovnej skupine. Výstupom práce sú:

- Strategický akčný plán rozvoja vidieka vidieckeho regiónu Horný Hron
- Strategický akčný plán rozvoja vidieka vidieckeho regiónu Tekov-Hont
- Strategický akčný plán rozvoja vidieka vidieckeho regiónu Novohrad
- Strategický akčný plán rozvoja vidieka vidieckeho regiónu Gemer-Malohont
- Strategický akčný plán rozvoja vidieka Banskobystrického samosprávneho kraja

2. Východiská a súvislosti

2.1 Vstupné, východiskové a podkladové dokumenty

V rámci spracovávaní analýz boli použité nasledovné dokumenty, podklady a skúsenosti:

Národné dokumenty a východiskové podklady:

Koncepcia urbanizácie SR

NATURA 2000

Návrh aktualizácie Národného strategického referenčného rámca, MVRR SR, 2006

Návrh regionálneho operačného programu, MVRR SR 2006

Návrh Národného strategického plánu rozvoja vidieka, MP SR, 2006

Hodnotenie súčasných inštitúcií zodpovedných za rozvoj vidieka a návrh Národnej vidieckej siete, MP SR, 2006

Štúdia o odporúčanej úrovni decentralizácie rozhodovacích kompetencií pre os LEADER, MP SR, 2006

Mapovací komponent- záverečná správa, MP SR, 2006

Potreby slovenského vidieka na obdobie rokov 2007-13, OZ VIPA, 2006

FALŤAN, Ľ a kol.2004: Regionálna diferenciácia, regionálny rozvoj v Slovenskej republike v kontexte integračných dosahov. Sociologický ústav SAV, Bratislava

FÁZIKOVÁ, M a kol.2005:Rozvoj vidieka v kontexte integrácie do EÚ, Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra

RUSNÁK, P.: Priestorová typológia regiónov pre regionálny rozvoj a rozvoj vidieka, Phare- diplom SPP, 2001

Sčítanie ľudu, domov a bytov 2001a aktuálne štatistické informácie SŠÚ

Krajské podkladové a východiskové dokumenty:

ÚPN VÚC Banskobystrického kraja a jeho aktualizácia

Program hospodárskeho sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického kraja

Rozvoj strategických akčných plánov a budovanie partnerstva na regionálnej a subregionálnej úrovni:

- regionálna analýza regionálneho trhu práce BBSK
- strategický akčný plán zamestnanosti BBSK
- akčný plán zamestnanosti okresu B. Bystrica
- akčný plán zamestnanosti okresu Brezno
- akčný plán zamestnanosti subregiónu Gemer
- akčný plán zamestnanosti subregiónu Novohrad
- akčný plán zamestnanosti subregiónu Stredný Hron

Analytická časť projektu Diverzifikovaná regionálna politika BBSK

Získané skúsenosti a poznatky:

Pre samotný integrovaný rozvoj vidieka boli najdôležitejšie poznatky získané OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja (BB VIPA) pri realizácii projektu: „Trvalo udržateľný rozvoj znevýhodnených vidieckych oblastí“ v rokoch 2004-2005 v rámci Technickej pomoci programu SAPARD. Prostredníctvom tejto realizácie sa overovala metodika prípravy a budovania kapacít pre program LEADER vrátane vypracovania rozvojových stratégií v troch pilotných územiach Banskobystrického kraja.

Ďalšie skúsenosti získal OZ BB VIPA a jeho členovia v rámci projektu „Podpora regionálneho rozvoja na Slovensku“ podporeného Ministerstvom pre medzinárodný rozvoj Veľkej Británie, realizovaného v roku 2002 na území Banskobystrického kraja firmou Enterplan. Prvé skúsenosti a poznatky s prípravou na integrovaný rozvoj vidieka však riešiteľský tím už získal v roku 2001, keď sa prostredníctvom Špeciálneho prípravného programu PHARE v rámci priority B Rozvoj vidieka realizovali pilotné projekty v okresoch Detva a Rimavská Sobota, prostredníctvom Fondu rozvoja vidieka.

2.2 Národný rámec pre integrovaný rozvoj vidieka

Národný rámec pre vypracovanie strategických akčných plánov rozvoja vidieka BBSK tvoria na jednej strane národné dokumenty pre rozvoj vidieka spracované na základe uznesenia Rady Európy č. 1698/2005 a na strane druhej požiadavky a potreby vidieka zozbierané vo verejnej diskusii uskutočnenej Vidieckym parlamentom v roku 2005, ako aj výsledky rokovania fóra Vidieckeho parlamentu v októbri 2006, ktoré stanovujú hlavné ciele a priority pre rozvoj vidieka na nasledovné dvojročné obdobie

2.2.1 Národný strategický plán rozvoja vidieka

Kľúčovým programovým dokumentom pre integrovaný rozvoj vidieka a pre realizáciu prístupu Leader na Slovensku je Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007 -2013 (NSPRV).

Os 4 – prístup Leader si za svoj hlavný cieľ zadefinoval:

Podporiť vytváranie a rozvoj miestnych partnerstiev a využitie vnútorného rozvojového potenciálu vidieckych oblastí.

Pre dosiahnutie tohto cieľa sú navrhnuté 3 opatrenia:

Os 4: - LEADER EAFRD – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	
4. 1.	Priorita: Zlepšovanie správy (manažmentu) a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach
4. 1. 1.	Vykonávanie stratégií miestneho rozvoja
4. 1. 2.	Vykonávanie projektov spolupráce
4. 1. 3.	Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a oživovanie územia

Zdroj: Návrh NSPRV SR, december 2006

Je dôležité zdôrazniť, **že projekty v osi 4 budú na Slovensku realizované prostredníctvom opatrení a zadefinovaných aktivít osi 3** - Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva.

Os 3: - Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva EAFRD – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	
3. 1.	Priorita: Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku
3. 1. 1.	Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
3. 1. 2.	Podpora činností v oblasti cestovného ruchu
3. 2.	Priorita: Podpora vzdelávacích aktivít
3. 2. 1.	Vzdelávanie
3. 3.	Priorita: Obnova a rozvoj obcí
3. 3. 1.	Obnova a rozvoj obcí
3. 4.	Vytváranie miestnych partnerstiev
3. 4. 1.	Získavanie zručností, oživovanie a vytváranie stratégií miestneho rozvoja

Zdroj: Návrh NSPRV SR, december 2006

2.2.2. Závery IV. zasadnutia VIPA - potreby vidieka

Z výsledkov pracovných skupín IV. Zasadnutia fóra Vidieckeho parlamentu vyplývajú pre regionálnu úroveň 3 priority na obdobie rokov 2007-08:

- **zlepšenie vzájomnej komunikácie a spolupráce partnerov pre rozvoj vidieka**
- **regionálna podpora pre prístup LEADER**
- **zlepšenie systému vzdelanosti a informovanosti**

V rámci nich by sa Regionálne vidiecke parlamenty mali zamerať hlavne na:

- vytváranie databáz partnerov na vidieku (podnikateľov, neziskový sektor) a odborných expertov podľa regiónov
- zlepšovanie komunikácie s partnermi (R-ZMO, VÚC) za účelom podpory prípravy kvalitných MAS na regionálnej úrovni
- ponúkajú svojho odborného potenciálu samosprávam a všetkým aktérom v projektoch typu LEADER
- aktívne vstupovanie do partnerstiev (MAS)
- získavanie a organizovanie dobrovoľníkov
- facilitátorstvo a mediátorstvo medzi verejným a súkromným sektorom
- aktivizáciu malých podnikateľov
- osvetu, informovanosť, poradenstvo
- tvorbu stratégií
- zabezpečovanie prípravy manažmentov pre MAS
- posudzovanie reálnosti, či územie a jeho kapacity majú predpoklady zvládnuť podmienky pre prístup LEADER

2.2.3. Výsledky verejnej diskusie 2005 – Potreby vidieka na roky 2007-13

V septembri až novembri 2005 zorganizoval Vidiecky parlament v spolupráci s partnermi 14 regionálnych konferencií v rámci projektu Verejná diskusia k novej vidieckej politike SR na obdobie 2007-13.

Na základe výsledkov diskusie, ako aj ďalších analýz boli naformulované nasledujúce opatrenia na podporu rozvoja vidieka:

- Obnova dediny a renovácia verejných statkov
- Zlepšenie stavu životného prostredia a ochrana vidieckej krajiny
- Podpora krajnotvorby a ekologickej stability krajiny
- Infraštruktúra podpory rozvoja podnikania a služieb na vidieku
- Inštitucionálna podpora rozvoja vidieka
- Rozvoj ľudských zdrojov
- Podpora malého a stredného podnikania
- Obchodné organizácie výrobcov
- Inovácia prístupov k zhodnocovaniu miestnych zdrojov
- Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu
- Podpora sociálneho podnikania

Podrobné výsledky verejnej diskusie sú uvedené na web stránke Vidieckeho parlamentu: www.vipa.sk

2.3 Hlavné znaky iniciatívy LEADER

Hlavným poslaním tohto dokumentu je pripraviť stratégie jednotlivých vidieckych regiónov pre prípravu na integrovaný rozvoj vidieka, ktorý bude v programovacom období 2007-2013 súčasťou novej vidieckej politiky a bude podporovaný z Poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka v rámci osi 4 – LEADER Strategického národného plánu rozvoja vidieka. Preto tu uvádzame charakteristiku iniciatívy LEADER (spolu s komentárom zo skúseností v EÚ z realizácie programu LEADER), ktorá bola klasifikovaná ako „kombinácia a súčinná implementácia“ týchto ôsmich znakov:

- ***iniciatíva založená na územnom princípe***
- ***princíp zhora nadol***

- **územné partnerstvá**
- **inovácie**
- **viacsektorová spolupráca**
- **vnútrozemská spolupráca (zahŕňajúca medzinárodnú spoluprácu)**
- **decentralizované riadenie a financovanie**

Táto klasifikácia bola formulovaná už v programe LEADER II, ale princípy ostali nezmenené. Tieto znaky iniciatívy LEADER sú definované v článku 61, pod písmenami (a) až (g) regulácie EAFRD.

V novom programovacom období 2007 – 13 sa prístup LEADER stáva súčasťou národných programov rozvoja vidieka ako os 4. Podrobne je táto os zdokumentovaná v textovej prílohe č. 2. Na Slovensku sa prostredníctvom Osi 4 implementujú len opatrenia spadajúce pod Os 3. Podporované opatrenia v Osi 3 sú v textovej prílohe č. 1.

II. ANALYTICKÁ ČASŤ

A/ ANALÝZA VIDIECKEHO REGIÓNU GEMER - MALOHONT

1. Základné údaje

1.1 Vymedzenie a charakteristika vidieckeho regiónu Gemer-Malohont

Región Gemer – sa rozprestiera vo východnej časti juhu Banskobystrického kraja na území okresov Rimavská Sobota a Revúca. Tvoria ho Južný Gemer, Západný Gemer a Malohont. Má vidiecky charakter s veľmi rozdielnymi podmienkami pre poľnohospodárstvo meniacimi sa od úrodných južných až po horské severné postupne sa vyludňujúce oblasti. Útlm strojárstva a baníctva, poľnohospodárstva, nepriaznivá demografická štruktúra, zlá dostupnosť a nepripravenosť reštrukturalizačných programov spôsobili, že tento región je najzaostalejším regiónom Slovenska s najvyššou nezamestnanosťou. Oživenie ekonomiky je možné len výraznou podporou do ľudských zdrojov, do miestneho rozvoja, poľnohospodárstva a využitia alternatívnych zdrojov. Má neobjavený potenciál pre vidiecku turistiku a agroturistiku. Šancou pre sociálny a ekonomický rozvoj je aj cezhraničná spolupráca, hlavne s Maďarskom.

Na území Gemerského vidieckeho regiónu je celkom registrovaných 15 mikroregionálnych vidieckych združení, v ktorých je združených 141 obcí a 3 mestá. Mesto Rimavská Sobota a Revúca nie sú členmi žiadneho mikroregiónu. Členmi mikroregiónov sú len malé mestá Tornaľa, Jelšava a Hnúšťa, nakoľko mesto Tisovec, ktoré tiež patrí do okresu Rimavská Sobota, ale je členom mikroregiónu Muránska planina, takže patrí do regiónu Horný Hron.

Na území regiónu mimo miest Rimavská Sobota a Revúca žije 85346 obyvateľov na rozlohe územia 2013, 80 km². Priemerná hustota obyvateľov je 42,38 na km².

Zoznam mikroregiónov **vidieckeho regiónu Gemer-Malohont**:

MIKROREGIÓN BLŽSKÁ DOLINA
MIKROREGIÓN DOLNÝ GEMER
MIKROREGIÓN MAGNEZIT
MIKROREGIÓN MEDVEŠ
MIKROREGIÓN PALÓCSKA VRCHOVINA
MIKROREGIÓN PRI SLANEJ
MIKROREGIÓN POD MUTNOM
MIKROREGIÓN RATKOVÁ A OKOLIE
MIKROREGIÓN RIMAVA - RIMAVICA
MIKROREGIÓN RIMAVSKÁ DOLINA
MIKROREGIÓN SINEC - KOKAVSKO
MIKROREGIÓN TEPLÝ VRCH
MIKROREGIÓN TURIEC V GEMERI
MIKROREGIÓN ÚDOLIE GORTVY
MIKROREGIÓN VALICKÁ DOLINA

1.2 Geografia a prírodné prostredie

Územie Gemera patrí z hľadiska geomorfologického členenia do troch oblastí subprovincie Vnútné Západné Karpaty. Jeho väčšia časť patrí k Slovenskému Rudohoriu, južné časti patria k Lučenecko-košickej zníženine a Matransko-slanskej oblasti. Slovenské Rudohorie zasahuje na územie Gemera Veporskými vrchmi s najvyšším vrchom – Klenovským Veprom s nadmorskou výškou 1338 m a Stoliskými vrchmi, ktoré členíme na podcelky: Trstie, ktoré ohraničuje dolina

Rimavy, Muránska brázda a dolina potoka Muráň. Klenovské vrchy, ktoré vyplňajú priestor medzi riekami Rimava a Rimavica. Klenovské vrchy sú typickým laznickým krajom, charakterizujú ich široké zvlnené chrbty, nad ktoré vyčnievajú vrchy Ostrá /1014m/ Poľana /882m/ a Sinec /917m/. K Stolickým vrchom ešte patria Málinské vrchy, ktoré ležia mimo oblasť Gemera a Malohontu. K Lučenecko-košickej zníženine ku Gemeru patrí Rimavská kotlina a Bodvianska pahorkatina, ktorej súčasťou je Gemerská pahorkatina. Táto zníženina dosahuje nadmorskú výšku 160-380m a Matransko-slanská oblasť do Gemera zasahuje na juhozápade Cerovou Vrchovinou.

Južné predhorie Slovenského Rudohoria tvorí Revúcka vrchovina, jej dlhé plošinaté chrbty a rázsochy oddeľujú doliny Rimavy, Blhu, Turca a Muráňa.

Bohatstvom Gemera a Malohontu sú popri bohatých zásobách podzemných vôd najmä minerálne pramene – vápenato–uhlíčitú minerálne vody sú v Tisovci, pri Hajnáčke, v Tornali, v Radnovciach, v Rimavskom Brezove, sodnouhličitanové pramene pri Číži.

Pri prameňoch jódo-brómovej vody vznikli významné kúpele v Číži s najsilnejšie mineralizovanou vodou svojho druhu na svete.

Sieti vodných tokov v území dominuje rieka Slaná a jej najvýznamnejší prítok je Rimava Zdrojom pitnej vody je vodná nádrž v Klenovci, k rekreačným účelom slúži vodná nádrž Teplý Vrch .

Územie Gemera má význam z pohľadu hodnotného genofondu, ktorý v sebe zahŕňa významné prvky fauny a flóry.

Územie má vysoký podiel lesov, ktoré zabezpečujú dostatok drevnej hmoty a tým vytvárajú predpoklad pre rozvoj. V závislosti od polohy sa na území nachádzajú zmiešané lesy v nižších polohách až po vysokohorské smrečiny a pásma kosodreviny.

Územie je bohaté aj na živočíšne spoločenstvá, nachádzajú sa tu významné poľovné revíry, s výskytom jelenej, srnčej diviacej zveri, daniel škvrtitý, muflón obyčajný v lesoch žijú šelmovité živočíchy: rys, vlk, mačka divá a častý je aj výskyt medveďa hnedého.

Horné toky riek a potokov sú bohaté na pstruhy a v dolných tokoch Slanej a Rimavy žijú sumce, pleskáče a štuky. Na Gemerí žije 16 druhov netopierov v jaskyniach Drienčanského krasu a v jaskyni Domica.

1.3 Ekonomická sféra a zamestnanosť

Gemer a Malohont má priemyselno-poľnohospodársky charakter, ale veľký význam má na území aj lesné hospodárstvo, ťažba a spracovanie drevnej hmoty. Ťažobný a strojársky priemysel, ktorý bol v minulosti ťažiskom rozvoja, prechádza krízou, v súčasnosti najlepšie fungujú Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava, sú ťažobnospracovateľský a výrobný podnik, ktorý patrí k popredným slovenským, európskym i svetovým producentom sypkých zásaditých žiaruvzdorných materiálov. SMZ, a.s. Jelšava je závod s vlastnou surovinovou základňou. Jelšavské ložisko patrí k najväčším ložiskám magnezitu na svete. V minulosti hral najväčšiu úlohu v okrese Rimavská Sobota potravinársky priemysel, kde sa spracúvali miestne produkty z poľnohospodárskych podnikov /fungoval cukrovar Gemercukor, pivovar Gemer, tabaková továreň, mlyny Rimavská Sobota, Gemerské pekárne a cukrárne, sódovkáreň a iné/.

V súčasnosti funguje len mäsokombinát TAURIS a Gemerská mliekareň v Rimavskej Sobote, ktoré sú významným zamestnávateľom aj pre vidiecke obyvateľstvo.

V štruktúre podnikov v území prevládajú malé podniky, ktoré zamestnávajú do 9 zamestnancov.

Okrem toho funguje niekoľko poľnohospodárskych a drevárskych a strojárskych podnikov, spol. s r.o., ktoré zamestnávajú do 20 zamestnancov a potom množstvo SHR a živnostníkov.

Najvýznamnejšie z poľnohospodárskych podnikov sú AGROTRADE s.r.o. Padarovce, KEĽO a SYNOVIA s.r.o. Veľké Teriakovce, Poľnofarma MOGBI s.r.o. Hrachovo, AGROKOL spol. s r.o. Rimavská Baňa, AGROTAURIS s.r.o. Rimavská Sobota, OSMA s.r.o. Rimavská Sobota, GEMERNÁKUP s.r.o. Rimavská Sobota, ROĽNÍCKA SPOLOČNOSŤ a.s. Bottovo, Roľnícke družstvo Klenovec. Okrem poľnohospodárskych podnikov fungujú aj výroby na ťažbu a spracovanie dreva Rimadrev s.r.o. Hnúšťa strojárka výroba Kovos s.r.o. Hrachovo, Technická guma Hnúšťa, píla Pali s.r.o. Klenovec a iné.

Dlhodobo je tento región najzaostalejší na Slovensku s najvyššou mierou nezamestnanosti. Miera evidovanej nezamestnanosti v území k 30.9.2006 je 27,89% a miera nezamestnanosti z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie je v území 30,15%.

Z toho okres Rimavská Sobota má najvyššiu nezamestnanosť na Slovensku k 30.9.2006 je to 30,42% a okres Revúca 29,88%.

Štruktúra nezamestnaných zaznamenala určité zmeny, najpočetnejšou a naj ohrozenejšou skupinou EN (evidovaných nezamestnaných) z hľadiska dĺžky evidencie tvoria dlhodobo nezamestnaní t.j. nezamestnaní viac ako 12 ale aj viac ako 24 mesiacov. Z hľadiska vzdelania sú to EN so základným vzdelaním a stredoškolským vzdelaním bez maturity. Z hľadiska skúmania pohlaví pretrvávajú vyššie percento EN u mužov ako u žien, z hľadiska sektoru je to oblasť poľnohospodárstva a lesníctva.

S ekonomickou situáciou a úrovňou zamestnanosti súvisí problém sociálnej inklúzie, ktorý vo vidieckych územiach musíme riešiť. Sociálnej vylúčenosti prispieva niekoľko faktorov:

- jav dlhodobej nezamestnanosti, ktorý podporuje sociálne vylúčenie uvedenej skupiny ľudí
- úroveň infraštruktúrnej vybavenosti, kde okresy Rimavská Sobota a Revúca patria medzi okresy s nízkou úrovňou infraštruktúrnej vybavenosti
- vzdelanostná úroveň obyvateľov územia, kde v oboch okresoch je nepriaznivá situácia
- rómska menšina žijúca na území je špecifickou skupinou, najvyšší počet rómskej menšiny žije na území okresu Rimavská Sobota.

1.4 Kultúrne a prírodné dedičstvo

1.4.1 Najvýznamnejšie kultúrne pamiatky

Gemer a Malohont je kraj malebných vrchov a dolín s čarovnou prírodou a množstvom zachovalých kultúrnych pamiatok. Bohatá história regiónu je od počiatkov spojená s ťažbou a spracovaním nerastného bohatstva – drahých a farebných kovov, ale hlavne železnej rudy, čo poskytovalo dostatočné podmienky pre rozkvet umenia, remesiel a vzdelanosti. Zlatý vek regiónu nastal v polovici 14. storočia a trval až do začiatku 16. storočia. V mestách a v obciach na vidieku sa stavali gotické kostoly s nádhernou výzdobou, z ktorých sa viaceré zachovali dodnes a sú súčasťou Gotickej cesty – turisticko-tematická trasa prechádzajúca regiónmi Spiša a Gemera.

Je regiónom, kde pôsobilo mnoho osobností slovenskej kultúry a národného obrodnenia. Pre Gemer je charakteristická pilinská a kyjatická kultúra je sídlom, kde sa vyrábali jedinečné drevené hračky, v obci Kyjatice – „Kyjatická drevená hračka“ zachovaná až dodnes. V Malohonte sídlili spoločnosti vzdelancov – Čitateľská spoločnosť malohontská a Malohontská učená spoločnosť. Zachovalo sa tu množstvo kúrií, hradov a vodných mlynov, ktoré sú vyhlásené za Národné kultúrne pamiatky.

Cez územie Gemera a Malohontu vedie Gemerská a Malohontianska Gotická cesta spája dve bývalé stolice Spiš a Gemer a prekračuje štátnu hranicu do Poľska a Maďarska.

V okrese Revúca jednou zo zastávok Gotickej cesty je národná kultúrna pamiatka, ranogotický rímskokatolícky Kostol Zvestovania Panny Márie v Chyžnom v MR Magnezit. Obec bola pôsobiskom básnikov a spisovateľov Sama Tomášika a Sama Chalupku.

Množstvo historických pamiatok nájdeme v bývalom baníckom meste Jelšave. Dominantou mesta je kaštieľ Coburgovcov, rokoková radnica a viacero meštiackych domov na námestí.

V obci Červeňany pri Sirku sa nachádza Vysoká pec, jedna z najzachovanejších technických pamiatok na Slovensku. Na Gemeri sa nachádza množstvo kaštieľov, kúrií a hradov. Jeden z najkrajších na Gemeri je barokový kaštieľ v obci Valice, vo Veľkom Blhu s krásnym anglickým parkom s jazerom o rozlohe 6,08 ha, v Chanave, v Tornali s krásnou dvestoročnou anglickou záhradou, renesančný kaštieľ s parkom a chránenými vzácnymi tristoročnými platanmi v Hrachove.

Jedna vetva Gotickej cesty vedie cez Tisovec, Rimavské Brezovo, Kyjatice, Kraskovo, Rimavskú Baňu, Malé Teriakovce, Rimavskú Sobotu, Rimavské Janovce, Rimavskú Seč, Žíp a Číž – vo všetkých obciach a mestách sa nachádzajú najkrajšie a najvzácnejšie kostoly s krásnymi

dielami starých maliarskych majstrov, všetky kostoly sú vyhlásené za národné kultúrne pamiatky. Okrem gotických kostolíkov skoro vo všetkých obciach vidieckeho regiónu Gemer a Malohont sa nachádzajú rímskokatolícke a evanjelické kostoly vyhlásené za kultúrne pamiatky. Okrem toho na trase Malohontianskej gotickej cesty sa v Malých Teriakovciach nachádza ďalšia národná kultúrna pamiatka Vodný mlyn postavený v roku 1800 - jediný na Slovensku s horizontálnym kolesom gréckeho typu. Vodné mlyny sa zachovali aj v Kokave nad Rimavicou .

Najväčším centrom Malohontu a administratívnym centrom bývalej Gemersko-malohontianskej župy a neskôr okresu je mesto Rimavská Sobota, i keď nie je členom žiadneho mikroregiónu, ale je centrom historických pamiatok a vzdelania pre vidiecke územie Gemera a Malohontu. Mesto má krásne upravené Hlavné námestie s množstvom kultúrnych pamiatok – Kostol sv. Jána Krstiteľa, evanjelický a kalvínsky kostol, Budova gymnázia, Župný dom, radnica, budova Reduty – všetky tieto stavby sú súčasťou mestskej pamiatkovej zóny. Nachádza sa tu jedno z najstarších múzeí na Slovensku – Gemersko-malohontianske múzeum so vzácnymi zbierkami približujúcimi prírodu, históriu, etnológiu a výtvarné umenie regiónu. K najzaujímavejším exponátom patrí Egyptská múmia – mumifikované pozostatky ženského tela. Mumifikovaná žena je jednou zo štyroch múmií, ktoré sú uložené na Slovensku. V Gemeri sa nachádza aj druhá múmia z Egypta, tou sa môže pochváliť kaštieľ v Betliari.

1.4.2 Významné osobnosti slovenskej kultúry a národného obrodzenia

Gemer a najmä Malohont je regiónom, kde pôsobilo mnoho osobností slovenskej kultúry a národného obrodzenia.

Najznámejší zberateľ slovenských rozprávok Pavol Dobšinský pôsobil ako farár v Drienčanoch, kde je aj pochovaný, má tam pamätník a pamätnú izbu na pôvodnej fare, kde pôsobil.

V Kraskove pôsobil a je pochovaný spisovateľ a polyhistorik Ján Krman, člen Malohontskej učenej spoločnosti a spisovateľ a pedagóg August Horislav Škultéty.

Obec Lukovišťa je rodiskom zakladateľa slovenskej literárnej moderny Ivana Krasku. V obci sa nachádza jeho rodný dom s pamätnou tabuľou a v cintoríne náhrobok „Topole a mesiac“ pripomínajúci jednu z jeho básní.

V obci je pochovaný aj spisovateľ a publicista Ladislav Mňačko, ktorý bol od roku 1968 v emigrácii.

Obec Horné Zahorany je rodiskom štúrovského spisovateľa Ľudovíta Kubániho, kde má na budove školy pamätnú tabuľu.

V obci Ostrany sa narodil známy gemerský maliar Eduard Putra.

V obci Potok sa narodil redaktor Slovenských pohľadov a Národných novín kultúrny historik a literárny pracovník Jozef Škultéty.

V Mikroregióne Rimava a Rimavica pôsobili štúrovci – vo Vyšnom Skálniku básnik Ján Botto, kde má zriadenú pamätnú izbu a bustu a na jeho rodnom dome pamätnú tabuľu, v Hrachove sa narodil a pôsobil štúrovský básnik Samo Vozár, kde má v ZŠ Sama Vozára zriadenú pamätnú izbu, na jeho rodnom dome pamätnú tabuľu, pochovaný je na miestnom cintoríne, v obci Čerenčany pôsobil a je pochovaný historik Samuel Kollár, člen Malohontskej učenej spoločnosti, v Krúžne pôsobil Fraňo Kráľ, v Rimavskej Bani sa narodil básnik, redaktor, dramatik a profesor česko-slovenského jazyka a literatúry na bratislavskom lýceu Juraj Palkovič, kde má aj pamätnú tabuľu.

V dobe husitskej tu pôsobil Alois Jirásek a zbieral materiál pre trilógiu „Bratstvo“.

V Rimavskom Brezove pôsobil a je pochovaný štúrovský básnik a spisovateľ Ľudovít Kubáni, kde má vystavený aj pomník.

V Hnúšti sa narodil jeden z najvýznamnejších slovenských národných buditeľov Ján Francisci, spoluzakladateľ Matice slovenskej a predseda Slovenského národného zhromaždenia v Martine.

V Hnúšti, v časti Hačava pôsobil zberateľ a šíriteľ slovenských a českých kníh Matej Hrebenda, ktorý je pochovaný na miestnom cintoríne a v strede Hačavy má pomník pripomínajúci jeho pamiatku.

V obci Klenovec sa narodil národný buditeľ a historik Ladislav Bartholomaeides, herečka Mária Banciková, spisovateľ Vladimír Mináč a akademický maliar Michal Jakabšic.

V Kokave nad Rimavicou pôsobil významný národovec ako učiteľ Michal Bakulíni, V Rimavskej Píle pôsobila spisovateľka Terézia Vansová a narodil sa zberateľ českých a slovenských kníh Matej Hrebenda.

V meste Tisovec, ktoré patrí do Malohontu sa narodil významný národný buditeľ Štefan Marko Daxner – bol autorom Memoranda slovenského národa, organizátorom založenia prvého slovenského gymnázia v Revúcej a spoluzakladateľom Matice slovenskej, na dome, v ktorom žil a pôsobil má pamätnú tabuľu.

1.4.3 Regionálne podujatia a festivaly

Folklór, zvyky a tradície, remeslá, výroba tradičných hudobných nástrojov – v území VR Gemer a Malohont je veľmi silný záujem o udržiavanie týchto zvykov a tradícií. Každoročne sa organizujú folklórne festivaly, ktoré sú ich prehliadkou.

Medzi najväčšie patria festivaly s medzinárodným významom:

- Gemersko-malohontské folklórne slávnosti – Klenovská rontovka – dvory remesiel v Klenovci
- Folklórny festival tradičnej kultúry – Koliesko v Kokave nad Rimavicou
- Dedina oživa – tradičné dvory remesiel v Drienčanoch
- Dobšinského rozprávkový Gemer – tvorivé dielne detskej dramatickej tvorivosti
- Zlatá podkova ,zlaté pero, zlatý vlas – Celoslovenská súťaž v prednese pôvodnej slovenskej rozprávky v Drienčanoch
- LETAVY – medzinárodná tvorivá dielňa neprofesionálnych výtvarníkov a intermediálnych tvorcov
- Country fest- Kokava nad Rimavicou
- Hnúšťanský akord – Celoslovenská súťaž ZUŠ
- Prehliadka heligonkárov – Klenovec , Kokava nad Rimavicou
- Advent – cyklus predvianočných podujatí v okrese Rimavská Sobota a Revúca
- Tradičné podujatia v území – Fašiangy na Gemer, Stavanie májov v Malohonte
Vianočné zvyky - betlehemci ,
Gemerský jarmok Rimavská Sobota,
Hnúšťanský jarmok a remeslá

1.4.4 Chránené oblasti

- Chránená krajinná oblasť Cerová vrchovina - je najmladšie sopečné pohorie na Slovensku.
- Národná prírodná rezervácia – Pohanský hrad, patrí medzi najcennejšie sopečné náhorné plošiny na Slovensku, s najdlhšou nekrasovou jaskyňou na Slovensku - „Stĺpová jaskyňa“ s dĺžkou 182m.
- Prírodná rezervácia – Hajnáčsky hradný vrch
- Prírodná rezervácia – Steblová skala
- Národná prírodná rezervácia Ragáč
- Národná prírodná rezervácia – Šomoška - „Kamenný vodopád“
- Chránený prírodný výtvor- Soví hrad
- Národná prírodná pamiatka – Kostná dolina s výmerou 4,9ha, významné paleontologické nálezisko
- Národný park Muránska planina
- Prírodná pamiatka v Lubeníku – Lubenícka priepať
- Národná prírodná pamiatka Ochtinská aragonitová jaskyňa, zaradená do svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO
- Národná prírodná rezervácia – Kurinecká dubina
- Národná prírodná rezervácia – Klenovský Vepor
- Prírodná rezervácia – Klenovské blatá
- Prírodná rezervácia – Vereš vo Veľkom Blhu
- Prírodná rezervácia – Pokoradské jazierka
- Archeologické nálezisko v Kyjaticiach – pamätník ľudu kyjatickej kultúry / 200 hrobov žiarového pohrebiska z rokov 1100 až 700 p.n.l./, lokalita európskeho významu

- Archeologická lokalita európskeho významu vo Včelinciach
- Prírodná rezervácia Svetlianska cerina
- Chránené územie Alúvium Blhu
- Prírodná pamiatka -chránená lokalita Kadlub
- Prírodná pamiatka – Veľká drienčanska jaskyňa – zimovisko netopierov
- Prírodná pamiatka - Malá drienčanska jaskyňa – archeologické nálezisko z bronzovej doby
- Náučný chodník Šomoška
- Náučný chodník Drienčanský kras
- Turistická trasa – Cesta Márie Széchy spájajúca Fil'akovský hrad a hrad Muráň
- Vodné nádrže –Číž, Tachty, Hostice, Petrovce – jeden z najlepších rybných revírov na Slovensku
- Chránený areál – vodná nádrž Martinová
- Vodná nádrž Teplý Vrch s najteplejšou vodou na Slovensku, vodná nádrž Kurinec
- Chránená lokalita – Malá obora

1.5 Významné združenia, organizácie, spolky

Región leží v území v ktorom sa nachádzajú dve Regionálne združenia miest a obcí:

- R-ZMO Stredného Gemera – zahŕňa okres Revúca
- R-ZMO Gemera - zahŕňa okres Rimavská Sobota

V území je zaregistrovaných množstvo občianskych združení, ale nie všetky sú funkčné. Medzi aktívne združenia, ktoré vyvíjajú svoju činnosť, realizujú projekty a prispievajú k rozvoju územia patria nasledovné:

- OZ OZVENY Hrachovo
- OZ RODON Klenovec
- OZ Athena Hnúšťa
- OZ Valghata Drienčany
- OZ AI NOVA Rimavská Seč
- OZ Méta Hodejov
- OZ Fundament Rimavská Sobota
- OZ KROK Rimavská Sobota
- Domovina n.o Veľké Teriakovce
- SinKo n.o. Kokava nad Rimavicou
- OZ Kokavská mládež Kokava nad Rimavicou
- TeleDom Veľký Blh
- TeleDom Klenovec
- TeleDom Kokava nad Rimavicou
- TeleDom Hrachovo
- Partnerstvo sociálnej inklúzie stredného Gemera Tornaľa /FSR/
- OZ Euro- Infohouse TeleDom Tornaľa
- Združenie pre rozvoj regiónu Gemer a Malohont Rimavská Sobota
- Partnerstvo sociálnej inklúzie okresu Rimavská Sobota /FSR/

- Euroregión Únia Rimavy a Slanej Rimavská Sobota

V obciach pracujú rôzne spolky a združenia – poľovnícke, telovýchovné jednoty, rybárske, včelárske, záhradkárske, hasičské, slovenské zväzy protifašistických bojovníkov, školské združenia, červený kríž...

Organizácie:

- Regionálna potravinárska a poľnohospodárska komora Rimavská Sobota
- Slovenská obchodná a priemyselná komora – regionálna pobočka Lučenec
- Slovenská agentúra životného prostredia - REPIS Rimavská Sobota
- Akadémia vzdelávania Rimavská Sobota
- Regionálne vzdelávacie centrum Rimavská Sobota

2. Audit mikroregiónov

2.1 Základné informácie o mikroregiónoch

P.č	Presný názov mikroregiónu (právna forma)	Počet a zoznam obcí mikroregiónu (MR)	Počet obyv. MR	Rozloha MR (km ²)	Hustota obyv./km ²	Predseda - štatutár mikroregiónu, kontakt	Kontaktná adresa MR, telefón, fax, e-mail
01	MR Blžská dolina – združenie obcí	Bátka, Dulovo, Radnovce, Rakytník, Tomášovce, Uzovská Panica, Vieska nad Blhom, Žíp / 8 /	3 270	71,54	45,7	Zoltán Mácz	Obecný úrad 980 21Bátka 161 Tel: 047/5697101 Fax: 047/5811683 ocu.batka@rsnet.sk
02	MR Dolný Gemer – združenie obcí	Cakov, Číž, Dubovec, Chrámec, Ivanice, Janice, Lenartovce, Martinová, Orávka, Rimavská Seč, Vlkyňa, Zádor / 12 /	5 404	97,07	55,7	Márta Stubendek	Rimavská Seč 294 980 42 Rimavská Seč Tel: 047/5593226, 0902913930 Fax: 047/5596226 smarti@zoznam.sk
03	MR Magnezit – združenie obcí	Chyžné, Jelšava, Lubeník, Magnezitovce, Mokrá Lúka, Revúcka Lehota / 6 /	6 273	109,36	57,4	Ján Greguš	Lubeník 222 049 18 Lubeník Tel: 058/4882310 Fax: 058/4882311 obecchyzne@stonline.sk
04	MR MEDVEŠ – združenie obcí	Blhovce, Dubno, Gemerský Jablonec, Hajnáčka, Nová Bašta, Petrovce, Stará Bašta, Studená, Šiatorská Bukovinka, Tachty, Večelkov / 11 /	5 505	136,33	40,4	Ing. Štefan Mede - starosta obce Studená	Obecný úrad Nová Bašta 980 34 Nová Bašta Tel: 047/5691111 Fax: 047/5691111 medves@stonline.sk
05	MR Palócska vrchovina – združenie obcí	Drňa, Dubno, Gemerské Dechtáre, Hostice, Jesenské, Jestice, Petrovce, Rimavské Janovce, Šimonovce, Širkovce, Pavlovce / 10 /	6 967	152,78	45,6	Ing. Emil Madarász	980 04 Hostice 168 Tel: 047/5666137 Fax: 047/5699637 zagyis@stonline.sk
06	MR Rimava – Rimavica	Čerenčany, Hrachovo, Kociha, Kružno, Lehota nad Rimavicou,	5 188	149,10	34,8	Miloš Očenáš	Sama Vozára 154 980 52 Hrachovo

	Záujmové združenie právnických osôb	Nižný Skálnik, Rimavská Baňa, Rimavské Brezovo, Rimavské Zalužany, Veľké Teriakovce, Vyšný Skálnik, Zacharovce / 12 /					Tel: 047/5695533 Fax: 047/ 5695562 ozveny@ozveny.sk
07	MR Sinec – Kokavsko Združenie právnických osôb	České Brezovo, Ďubákovo, Hnúšťa, Klenovec, Kokava nad Rimavicou, Lehota nad Rimavicou, Rimavská Baňa, Rimavské Brezovo, Šoltýska, Utekáč / 10 /	17 268	380,59	45,4	JUDr. Pavel Struhár	Obecný úrad Klenovec Nám. Karola Salvu 1 980 55 Klenovec Tel: 047/5484302 Fax: 047/5484305 ozrodon@pmxmail.sk
08	MR Teplý Vrch – združenie obcí	Babinec, Budikovany, Dražice, Drienčany, Horné Zahorany, Hostišovce, Hrušovo, Kraskovo, Kyjatice, Lipovec, Lukovišťa, Padarovce, Potok, Slizké, Španie Pole, Teplý Vrch, Veľký Blh / 17 /	3 658	171,48	21,3	Pavel Nadok	980 23 Teplý Vrch 80 Tel: 047/5696255 Fax: 047/5696255 mrtv@orangemail.sk
09	MR Valická dolina - združenie obcí	Figa, Gemerské Michalovce, Kaloša, Valice, Vyšné Valice (prihlášku má obec Barca) / 5 /	1 729	51,05	33,9	Ing. František Máté	Obecný úrad Kaloša 982 52 Kaloša Tel: 047/5595321
10	MR Údolie Gortvy – združenie obcí	Blhovce, Čierny Potok, Gemerček, Gortva, Hodejov, Hodejovec, Konrádovce /7/	3 511	82,51	42,6	Margita Zagiová	Obecný úrad Hodejov 980 31 Hodejov Tel, fax: 047/5683102 ocuhodejov@stonline.sk
11	MR pri Slanej- združenie obcí	Abovce, Gemer, Hubovo, Chanava, Lenka, Neporadza, Riečka, Rumince, Tornaľa, Včelince /10/	13 677	172,24	79,4	Mgr. Ladislav Dubovský Marian Habovčík , starosta obce Lenka 0907210236	MsÚ Tornaľa Mierová 14 982 01 Tornaľa Tel.,fax: 047/5511100 spolurtornala@stonline.sk obec.lenka@post.sk
12	MR Turiec v Gemi- združenie obcí	Držkovce, Gemer, Gemerská Ves, Chvalová, Leváre, Levkuška, Otročok, Polina, Rašice, Skerešovo, Višňové, Žiar /12/	3 729	126,77	29,4	Ľudovít Čolty Starosta Levkušky	Obecný úrad Otročok 35, 982 62 Otročok Tel : 047/5597521/ Levkuška/ Fax: 047/ 5582189 ougemer@stonline.sk

13	MR pod Mutnom – združenie obcí	Gemerské Teplice, Gemerský Sad, Hucín, Licince, Prihradzany, Šivetice /6/	2574	68,51	37,6	Ján Andrášik	Obecný úrad Hucín 049 13 Hucín Tel. 058/4482480
14	MR Ratková a okolie- združenie obcí	Hrlica, Kameňany, Krokava, Nandraž, Ploské, Rákoš, Ratková, Ratkovská Lehota, Ratkovská Suchá, Ratkovské Bystré, Rovné, Rybník, Sása, Sirk, Turčok /15/	4283	193,42	22,1	Martin Dobšínský Starosta Sirk	Obecný úrad Ratková 982 65 Ratková Tel: 047/5494160 Ratková Tel: 058/ 4884371 Sirk
15	MR Rimavská dolina- združenie obcí	Belín, Bottovo, Pavlovce, Rimavské Janovce, Sútor/5/	2310	62,15	37,2	Ján Janšto Starosta obce Pavlovce	Obecný úrad Rimavské Janovce 980 01 Rimavské Janovce Tel : 047/5677116 malcek@rsnet.sk

2. 2 Prehľad o kapacitách a potrebách mikroregiónov

P.č .	Presný názov mikroregiónu	Vlastná kancelária MR (alt. Servisná inštitúcia), kontakt	Vybavenie kancelárie	Meno manžéra (ov) MR, prac. právny vzťah	Vzdelanie manažérov absolv. kurzy	Programový dokument MR, názov	Dodávateľ spracovateľ dokumentu	Mená miestnych vyškolených ľudí pre rozvoj vidieka
01	MR Blžská dolina – združenie obcí	nemá OcÚ Bátka	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá		Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Blžská dolina	V rámci FSR Štefan Hajdú Ing. Andrej Boros	nemá
02	MR Dolný Gemer – združenie obcí	nemá OcÚ Rimavská Seč	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá	Projektový manažment, Európska politika, Strategické plánovanie	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Dolný Gemer	RRA Rimavská Sobota Ing. Andrej Boroš Štefan Hajdu	Ing. Gabriel Molnár Štefan Hajdu
03	MR Magnezit – združenie obcí	nemá OcÚ Chyžné	1PC tlačiareň	nemá	Projektový manažment, Podnikanie vo	Plán hospodárskeho a sociálneho	V rámci FSR Elena Kubaliaková	Ing. Ľudmila Urbániková

					vidieckej turistike a agroturistike, Európska politika Vypracovanie PHSR	rozvoja MR Magnezit	BB VIPA	
04	MR MEDVEŠ – združenie obcí	Kancelária je nefunkčná OcÚ Gemerský Jablonec	1PC, kopírka, tlačiareň,	nemá		Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Medveš	V rámci FSR Štefan Hajdú Ing. Andrej Boros	nemá
05	MR Palócska vrchovina – združenie obcí	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Šimonovce	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá		Nemá spracované		nemá
06	MR Rimava – Rimavica Zájumové združenie právnických osôb	KC MR je v budove OZ OZVENY, ktoré zabezpečuje servis pre MR	Používa sa technika , ktorá je majetkom OZ OZVENY 4 PC, kopírka 3 tlačiarne, internet, telefón, fax skener Digitálny fotoaparát	Projektový manažér Kubaliakov á Mirka ½ úväzok / Mandátna zmluva/ Finančný manažér E. Kubaliakov á /fakturácia/	Projektový manažment, Podnikanie vo vidieckej turistike a agroturistike, Európska politika Vypracovanie PHSR, Štrukturálne fondy Finančný manažment a projektové účtovníctvo, „Facilitátor pre rozvoj vidieka“ Písanie neziskových projektov Program vzdelávania vo verejnej politike	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Rimava a Rimavica Rozvojový dokument územia MR R - R a TV	V rámci projektu ENTERPLAN ARVI- Ing. Tvrdoňová VOKA- Mgr.Mečiarová OZVENY- Kubaliaková V rámci projektu TP SAPARD Ing. Jankovičová Ing. Tvrdoňová Mirka Kubaliaková	Elena Kubaliaková Mirka Kubaliaková Mgr. Račáková Ing. Mačuda Ružena Gembická Janka Kubaliaková

07	MR Sinec – Kokavsko Združenie právnických osôb	Kancelária nie je Servis zabezpečuje OZ RODON	Používa sa technika , ktorá je majetkom OZ RODON 3 PC, kopírka 3 tlačiarne, internet, telefón, fax skener Digitálny fotoaparát	Manažér Milada Kochanová ½ úväzok/ Mandátna zmluva/	Podnikanie vo vidieckej turistike a agroturistike, Vypracovanie PHSR, Štrukturálne fondy „Facilitátor pre rozvoj vidieka“ Písanie neziskových projektov Projektový manažment	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Sinec -Kokavsko Akčné plány MR Kokavsko	V rámci projektu OSF- ARVI Ing. Paučírová Ing. Lelovská Ing. Oľga Maciaková Stanka Zvarová V rámci projektu FSR BBVIPA Elena Kubaliaková Ing. Anežka Morongová	Milada Kochanová Ing. Oľga Maciaková Ing. Anežka Morongová Stanislava Zvarová Marianna Trnavská
08	MR Teplý Vrch – združenie obcí	KC MR je v budove OcÚ Teplý Vrch	2 PC, 2 tlačiarne Kopírka Skener, Internet, tel. Fax.	Manažér MR Mirka Bartóková 1/2úväzok zamestnanec	Podnikanie vo vidieckej turistike a agroturistike, Vypracovanie PHSR, Písanie neziskových projektov	Rozvojový dokument územia MR R -R a TV	V rámci projektu TP SAPARD Ing. Jankovičová Ing. Tvrdoňová Mirka Kubaliaková Mirka Bartóková	Mirka Bartóková Anita Koniarová Mária Koniarová
09	MR Valická dolina - združenie obcí	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Káloša	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá		Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Valická dolina	V rámci FSR Štefan Hajdú Ing. Andrej Boros	nemá
10	MR Údolie Gortvy – Združenie obcí	Kancelária nie	Používa sa technika ,	nemá		Nemá spracované		nemá

		je Pracuje sa na OcÚ Hodejov	ktorá je majetkom OcÚ					
11	MR pri Slanej- združenie obcí	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Lenka	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá		Nemá spracované , Majú niektoré obce / Tornaľa a Gemer/		nemá
12	MR Turiec v Gemi - združenie obcí	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Otročok Levkuška	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá		Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja pred dokončením		nemá
13	MR pod Mutnom - združenie obcí	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Hucín	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá		Nemá spracované		nemá
14	MR Ratková a okolie - združenie obcí	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Ratková	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá		Nemá spracované		nemá
15	MR Rimavská dolina - združenie obcí	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Rimavské Jánovce	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	nemá		Nemá spracované		nemá

3. Vyhodnotenie auditu mikroregiónov

Vo vidieckom území Gemer a Malohont vznikali mikroregionálne združenia od roku 1998 do roku 2004, spolu ich bolo zaregistrovaných 15.

Z tohto počtu je 13 zaregistrovaných ako združenie obcí podľa zákona o obecnom zriadení a iba 2 mikroregionálne združenia sú registrované ako združenia právnických osôb. Z analýzy vyplýva, že 13 mikroregiónov spolupracuje len medzi obcami, nie ako verejno-súkromné partnerstvá, ako je to v MR Rimava a Rimavica, Sinec-Kokavsko, kde členmi MR sú okrem obcí aj podnikateľské subjekty a MVO – občianske združenia. Štatutárnymi zástupcami vo všetkých MR sú starostovia obcí. Sídlami MR sú OcÚ okrem MR Rimava a Rimavica, kde sídlo je v KC MR v budove OZ OZVENY. Z analýzy vyplynulo, že niektoré obce sú členmi aj viacerých mikroregiónov.

Pri hodnotení kapacít MR sme sledovali niekoľko faktorov: materiálne zázemie MR, ľudské zdroje, programovú prípravu MR v súvislosti s PRV a prístupom Leader, dodávateľov a spracovávateľov programových dokumentov.

3.1 Materiálne a ľudské zdroje

Materiálne zdroje:

- 1 MR má KC mikroregiónu, zriadenú a vybavenú kanceláriu základnou PC technikou na OcÚ Teplý Vrch /MR Teplý Vrch/
- 2 MR majú KC v budove OZ OZVENY a OZ RODON a používajú kancelársku a PC techniku, ktorá je majetkom občianskych združení /MR Rimava a Rimavica, MR Sinec-Kokavsko/
- 1 MR má KC mikroregiónu, ale nemá manažéra, kancelária je nefunkčná, používa techniku OcÚ Gemerský Jablonec
- 11 MR nemá zriadené svoje kancelárie a PC techniku používa obcí MR

Ľudské zdroje:

Z analýzy vyplýva, že:

- 3 MR majú svojich manažérov, ktorí nie sú súčasne starostami obcí, ktorí organizujú činnosť združenia. /MR Rimava a Rimavica, Sinec – Kokavsko a Teplý Vrch/ a sú aspoň čiastočne ohodnotení na ½ úväzok alebo na mandátnu zmluvu. Finančné zdroje na udržanie zamestnancov získavajú MR z členských príspevkov obcí MR alebo grantov.
- 12 MR nemá manažérov združenia.

V území je vyškolených/pripravených 17 osôb (konzultantov), ktorí majú zručnosti napomáhať rozvoju územia. Vyškolení konzultanti našli svoje uplatnenie ako manažéri (počet 4), alebo sa realizujú v občianskych združeniach a napomáhajú pri realizácii ich poslania, ktoré väčšinou súvisí aj s rozvojovými snahami MR (počet 9), MR však neprispievajú na ich prácu alebo uplatnenie ako vidiecky manažéri nenašli, preto si hľadajú prácu inú, nie ako boli rekvafikovaní. 10 MR nemá k dispozícii ľudí, ktorí by mali zručnosti konzultantov/manažérov na vidieku.

Vidiecki konzultanti, pracujúci pre rozvoj územia, majú praktické skúsenosti a zručnosti: manažérske, komunikačné, tvorba a manažment projektov, facilitácia, finančný manažment. Tieto zručnosti získali rôznym spôsobom: vlastným vzdelávaním, sú účastníci kurzov BBVIPA, VOKA, AINOVA, FSR, ARVI, AGROINŠTITÚT.

Finančná udržateľnosť týchto skúsených ľudí nie je riešená systematicky a preto hrozí veľké riziko, že títo ľudia si svoje uplatnenie budú hľadať v iných profesiách.

Je možné konštatovať, že mikroregióny, ktoré majú svojho manažéra pracujú aktívnejšie a systematickejšie a sú schopné rýchlejšie a odbornejšie zvládať náročnejšie projekty.

S manažovaním projektov, finančným manažmentom majú bohaté skúsenosti stabilné mimovládne organizácie pôsobiace v území (vid zoznam inštitúcií), je výhodné a možné po dohode ich kapacity využívať aj v prospech realizácie aktivít mikroregiónov, prípadne MAS.

Možnými zdrojmi pre udržateľnosť vidieckych manažérov je tvorba a realizácia projektov. Spoluúčasť obcí na finančnom zabezpečení vidieckych manažérov je však nevyhnutná a vhodné by bolo doplniť financovanie aj z VUC – Odbor regionálneho rozvoja.

3.2. Programová príprava

Plány hospodársko-sociálneho rozvoja mikroregiónu a Rozvojové dokumenty územia:

- 7 MR má spracované PHSR (MR Blžská dolina, Dolný Gemer, Magnezit, Medveš, Rimava a Rimavica, Sinec –Kokavsko, Valická dolina,)
- V 1 MR - MR pri Slanej – majú spracované len niektoré obce a mesto Tornaľa
- 1 MR – MR Turiec v Gemeri – má PHSR pred dokončením
- 2 MR majú rozvojové dokumenty územia v rámci TP SAPARD a ENTERPLAN /MR Rimava a Rimavica , Teplý Vrch/.
- 6 MR nemá /MR Palócska vrchovina, Údolie Gortvy, Pri Slanej, Pod Mutnom, Ratková a okolie, Rimavská dolina/

Rozvojové dokumenty spracovali:

- 6 MR v rámci FSR využili služby externých odborníkov a RRA, BB VIPA, ARVI, VOKA, SAŽP /MR Blžská dolina, Valická dolina, Dolný Gemer, Medveš, Magnezit, Sinec- Kokavsko/
- 1 MR spracované PHSR v rámci ENTERPLAN, vlastní a externí odborníci, ARVI a VOKA /MR Rimava a Rimavica/
- 2 MR – Rimava a Rimavica, Teplý Vrch má spracovanú rozvojovú stratégiu v rámci Technickej pomoci SAPARD, ktorá ako jediná bola metodicky usmerňovaná pre prístup Leader. /externí a miestni odborníci BBVIPA a VIPA/

Väčšina dokumentov je spracovaná interaktívnym spôsobom, zapojením občanov do procesu plánovania. Úroveň a rozsah zapojenia občanov bol v jednotlivých MR rôzny. Takisto systematická práca vytvorených pracovných skupín vo väčšine MR po spracovaní stratégie nepokračuje - MR bez manažéra.

V MR Rimava a Rimavica, Teplý Vrch spolupráca aj po ukončení pokračuje - MR s manažérom. Z analýzy vyplynulo, že pre rozvoj regiónu je dôležité mať projektového aj finančného manažéra, len kde je platený manažér, tam funguje aj činnosť v mikroregióne.

TP SAPARD pre NUTS II – Stredné Slovensko v MR Rimava a Rimavica, Teplý Vrch

Hlavným cieľom TP SAPARD:

- pomôcť vytvoriť podmienky na zlepšenie kapacity vidieckych mikroregiónov v znevýhodnených vidieckych oblastiach, na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov v prospech rozvoja vidieka
- naučiť cieľové skupiny, miestne akčné tímy, ako majú programovať územný a integrovaný rozvoj trvalo udržateľným spôsobom, pripraviť územie a budovať jeho kapacity pre čerpanie programu LEADER.

Stratégia spracovaná v rámci TP SAPARD v MR Rimava a Rimavica, Teplý Vrch bola výsledkom 16 mesačnej aktivizácie občanov územia, ktorí sa následne začali spolupodieľať na programovaní rozvojovej stratégie územia. Uvedená stratégia je rozpracovaná do úrovne finančných alokácií pre jednotlivé opatrenia, konečných prijímateľov pomoci, spolufinancovania, časového harmonogramu realizácie jednotlivých priorít, implemenčných rámcov, monitoringu a návrhu MAS.

Spracované rozvojové dokumenty majú význam pre jednotlivé územia vo vzťahu k ďalšiemu systematickému rozvoju územia aj s využitím EU fondov, teda aj prístupu Leader.

3.3 Budovanie partnerstiev

Skúsenosť s prácou v partnerstve a fungovanie MR :

Najväčšie skúsenosti v území VR Gemera a Malohontu má MR Rimava a Rimavica, ešte pred zaregistrovaním sa MR ako združenia právnických osôb, 8 susediacich obcí začalo neformálne spolupracovať ako spoločenstvo obcí – Mikrooblasť Rimava a Rimavica v rámci projektu Revitalizácia mikrooblasti Rimava a Rimavica /Phare LIEN & Partnership/ - cieľom projektu bola aktivizácia a rozvoj ľudských zdrojov /vznik občianskych združení v MR/

Ďalšia spolupráca obcí, podnikateľov a MVO v MR Rimava a Rimavica začala v roku 2002 v rámci projektu „Podpora regionálneho rozvoja na Slovensku“ financovaného Ministerstvom pre regionálny rozvoj Veľkej Británie - ENTERPLAN

Tu získal MR prvé skúsenosti s podporou integrovaného rozvoja vidieka

- cieľom projektu bol: budovanie kapacity na prípravu a implementáciu projektov na mikroregionálnej úrovni
- výstupom bol spracovaný plán-sociálno-ekonomického rozvoja MR za aktívnej účasti samospráv, podnikateľov, MVO a aktívnych občanov.
- následne si MR odskúšal implementáciu stratégie rozvoja, v rámci projektu bol zárodkový fond, z ktorého bolo podperených 14 projektov, ktoré schválila hodnotiacia komisia na lokálnej úrovni, ktoré boli v súlade s plánom rozvoja MR
- bol to veľmi úspešný projekt, ktorý podporil vznik partnerstva, prvýkrát bol odskúšaný princíp „zdola nahor“ rozhodovania, plánovania a realizácie
- získané skúsenosti sme využili pri ďalšom budovaní partnerstva v rámci projektu TP SAPARD, len škoda že zatiaľ sa nenašli nástroje na podporu integrovaného rozvoja vidieka.

Z tohto všetkého vyplýva, že **partnerstvo sa nebuduje zo dňa na deň, ani z roka na rok, ale až niekoľko rokov**, v každom MR, aby to fungovalo, musia byť v prvom rade nabudované ľudské kapacity a platení manažéri rozvoja vidieka.

Na území Gemera a Malohontu len **2 MR majú právnu formu „združenie právnických osôb“**, čo znamená že členmi týchto MR sú **okrem obcí aj podnikateľské subjekty a MVO** - čiže zastúpenie viacerých sektorov – podnikateľov, MVO./Rimava a Rimavica, Sinec – Kokavsko/ - tieto spĺňajú kritériá pre prístup LEADER.

13 MR má právnu formu „združenie obcí“, čo znamená, že v združení sú **len obce** a tieto združenia budú musieť pre prácu v prístupe Leader začať budovať multisektorálne partnerstvá.

4. Analýza územia

4.1 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- potenciál pre lesníctvo a poľnohospodárstvo - dostatok voľnej pracovnej sily - dlhoročná tradícia v poľnohospodárstve - lesníctvo – surovinové bohatstvo - čisté ovzdušie a príroda - rozbiehajúca sa separácia odpadov - pohostinní ľudia - záujem o celoživotné vzdelávanie - existencia profesionálnych a dobrovoľných MVO pre podporu regionálneho rozvoja - prírodné bohatstvo, termálne pramene, jazerá - historické a kultúrne pamiatky - prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu vidieckej turistiky a agroturistiky - dostatok vodných zdrojov pre ekonomické, rekreačné využitie a zdroje pitnej vody a minerálnych prameňov - územie bohaté na významných dejateľov - Gotická cesta - udržiavané tradičné remeslá - prírodné krásy, jaskyne, kúpele Číž - výhodná poloha územia - územie vhodné na hubárčenie, zber lesných plodov a liečivých rastlín	- nezamestnanosť, nedostatok pracovných príležitostí - nedostatočné služby pre obyvateľov - nízka spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi - nedostatok sociálnych služieb - nevyužitie voľné budovy, priestory - strata motivácie, národnej hrdosti a povedomia - nedostatok ubytovacích a stravovacích kapacít - slabý marketing - zlá spolupráca subjektov „tretieho sektora“, samosprávy a podnikateľov - nedobudovaná infraštruktúra - neexistujúci komplexný plán rozvoja územia - slabo rozvinutý cestovný ruch, nekvalifikovaná pracovná sila v CR - nevysporiadané vlastnícke vzťahy - neprepojenosť informačných centier - nevyužívanie miestnych zdrojov - nevyužívanie obnoviteľných zdrojov energií - slabá vzdelanostná úroveň - nezáujem občanov o veci verejné - nedostatočná podpora podnikateľov - čierna práca - odchod mladých ľudí z regiónu - prestarnuté obyvateľstvo - neefektívne riešenie Rómskej problematiky - úpadok sociálnych služieb a zdravotníctva - úpadok úrovne školstva - slabá jazyková úroveň - nezáujem mladých ľudí o efektívne využívanie voľného času - nedostatočná ponuka na celoživotné vzdelávanie
Príležitosti	Ohrozenia
- podpora malých a stredných podnikateľov - využívanie miestnych zdrojov - rozvoj cestovného ruchu vidieckej turistiky a agroturistiky - spolupráca miestnych subjektov - propagácia regiónu - Program LEADER a fondy EU - Fond sociálneho rozvoja - Program obnovy dediny - prílev investícií z vonka - spájanie obcí väčších s menšími - podpora rozvoja ekologického poľnohospodárstva s chovom oviec a kôz - separovaný zber v celom regióne - využívanie alternatívnych zdrojov energií	- klesajúca populácia - zvýšenie Rómskej populácie - vyľudňovanie územia, migrácia pracovnej sily - zlý tok finančných prostriedkov, nevhodné prerozdelenie - nepružná legislatíva, absencia zákonov - zvyšujúca sa nezamestnanosť - zatváranie subjektov, ktoré vytvárajú pracovné miesta - daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu - apatia ľudí, zlá spolupráca medzi sektormi - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva - nezáujem ľudí o veci verejné - prehlbujúce sa regionálne rozdiely

- medzinárodná spolupráca - voľné budovy po majetkovo-právnom vysporiadaní - využitie prírodných zdrojov - využitie kultúrnych a historických zdrojov - zapájanie sa do prípravy projektov - rozvoj „malých fariem“, agroturistiky - využitie európskej vidieckej politiky - Cezhraničná spolupráca - pomoc z VÚC zaostávajúcim regiónom	- slabá podpora malých a stredných podnikateľov - nevysporiadanie vlastníckych vzťahov - legislatíva štátu smerom od občana - nevyhovujúca politika štátu v prospech vidieka - nepripravenosť územia na čerpanie a následné prefinancovanie projektov z eurofondov
--	--

4.2 Problémová analýza

Analýza problémov regiónu Gemer a Malohont bola spracovaná komplexne pre celé územie. Každá z obcí združených v 15 mikroregiónoch má síce svoje špecifické problémy, tie však v súhrne sú odrazom hlavných problémov celého regiónu, ktorými sú najmä **nedostatok pracovných príležitostí a vysoká nezamestnanosť**, dlhodobo najvyššia na Slovensku.

Ďalším kľúčovým problémom definovaným sa spoločných stretnutiach pracovnej skupiny je **nerozvinutý cestovný ruch**, pričom Gemer a Malohont má jedinečné prírodné krásy, unikátne historické pamiatky, pohostinných ľudí a množstvo významných osobností, dejateľov slovenského a maďarského národa, krásnu a čistú prírodu, zachované tradície a remeslá, potenciál pre letnú a zimnú turistiku pre domácich a zahraničných klientov. Na to, aby mohla byť vytvorená základňa pre rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky, musí sa v prvom rade v území vytvoriť efektívne fungujúce partnerstvo. Ďalším problémom v území je **nízka vzdelanostná úroveň a nezáujem ľudí o veci verejné**.

Problémom je tiež **nedobudovaná infraštruktúra a nevysporiadané vlastnícke vzťahy**, čo má za následok, že nie sú vytvorené podmienky pre vstup investorov. Nedostatočné ekonomické zázemie má vplyv na kvalitu života ľudí ich sociálnu situáciu a zamestnanosť.

Ďalšie problémy, ktoré zadefinovala pracovná skupina sú:

- Odchod mladých z vidieka
- Zložitá legislatíva pre MaSP
- Chýba motivácia pre podnikateľov zakladať a rozvíjať firmy – podnikanie sa nevypláca, v daných legislatívnych podmienkach neprináša požadovaný efekt
- Nevybudovaná technická infraštruktúra
- Regionálne rozdiely v rámci SR
- Suplovanie činností, ktoré sa majú vykonávať na národnej úrovni organizáciami na lokálnej úrovni
- Chýba systém koordinácie rozvojových aktivít zhora nadol so zapojením partnerov do rozhodovacích procesov
- Apatia u ľudí, nezáujem miestnych ľudí o dianie v obci
- Neschopnosť ľudí aktívne riešiť svoj problém napríklad so zamestnaním – neustále čakanie „na niečo“
- Chýbajúca koordinácia vzdelávacích aktivít úradov práce a iných vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby regiónu a praxe
- Chýbajúci manažment partnerstiev v území
- Reforma verejnej správy smeruje od občana
- Nedostatočná informovanosť a osвета ľudí na vidieku, zložitost' dostupných informácií
- Chýbajú spoločné programy motivujúce k spolupráci viac sektorov
- Chýba koncepcia rozvoja poľnohospodárstva

Ďalšie **navrhované riešenia**, ktoré nadefinovala pracovná skupina na svojich stretnutiach:

- Podpora vidieckych malých a stredných podnikateľov využívajúcich miestne zdroje
- Zjednodušenie legislatívy pre MaSP

- Zavedenie finančných nástrojov na podporu začínajúcich podnikateľov (terajšia podpora úradu práce cca 50 000 Sk je slabá)
- Propagácia, informovanosť a vzdelávanie ľudí s prepojením na potreby praxe
- Využívanie existujúcej a nabudovanej kapacity
- Usmernenie finančných tokov zhora nadol, zdola nahor
- Prijímanie rozhodnutí v partnerstve
- Rozvoj vidieckej turistiky, budovanie informačných centier na jej podporu
- Spoločná propagácia produktov CR navonok
- Diferencovaný prístup k regiónom,
- Definovanie diferencovaných kritérií na podporu rozvoja vidieka podľa stavu v regiónoch
- Riešenie problémov odspodu, individuálny prístup k ich riešeniu podľa potrieb lokality
- Realizácia vzdelávacích a motivačných programov
- Tvorba programov spájajúce a motivujúce všetky sektory (v oblasti podnikania, vzdelávania)
- Koordinácia medzi inštitúciami, ktoré poskytujú informácie na vidieku
- Rozvoj technickej, základnej, humánnej infraštruktúry
- Presun kompetencii, rozhodovania spolu s financiami na lokálnu, regionálnu úroveň
- Skutočná decentralizácia

4.3 Problémy a návrhy ich riešení

PROBLÉMY	<i>Nedostatok pracovných príležitostí a vysoká nezamestnanosť</i>	<i>Nerozvinutý cestovný ruch</i>	<i>Nízka vzdelanostná úroveň</i>	<i>Nezáujem ľudí o veci verejné</i>
RIEŠENIA	Podpora malého a stredného podnikanie	Podporiť ubytovanie na súkromí , vidiecku turistiku a agroturistiku	Podporovať rozvoj ľudských zdrojov a sociálne podnikanie na vidieku	Zvýšiť záujem o veci verejné prostredníctvom rozvoja občianskych iniciatív a aktivít
	Podporovať ekologické poľnohospodárstvo	Využiť voľné budovy , opraviť kultúrne pamiatky Gemera a Malohontu	Podporiť celoživotné vzdelávanie občanov podľa potrieb regiónu	Podporovať výmenu informácií a skúseností na všetkých úrovniach
	Podporovať tvorbu a udržanie pracovných príležitostí u miestnych subjektov	Vytvoriť doplnkové služby v cestovnom ruchu	Podporovať manažérske a jazykové kurzy na vidieku	Podporovať internetizáciu a informačné a komunikačné body na vidieku
	Podpora využívania alternatívnych zdrojov energií	Zachovať remeslá a tradície		Podporovať propagáciu územia doma a v zahraničí
	Podporovať finalizáciu výroby	Obnoviť prírodné a kultúrne pamiatky		Podporovať vyškolených manažérov v mikroregiónoch
	Podporovať aj neziskový sektor na vidieku, aby mohol vytvárať pracovné príležitosti	Podporovať výstavbu a opravu stravovacích a ubytovacích zariadení		
		Vybudovať informačné centrá		
		Zlepšiť propagáciu regiónu		
		Vypracovať komplexný plán rozvoja regiónu		

5. Zhrnutie - závery

Členovia pracovnej skupiny VR Gemer a Malohont sa pracovne stretávali už od novembra 2005. Pracovná skupina sa stretla:

- 4.11.2005, Rimavská Seč
- 15.12.2005, Jelšava
- 13.9.2006, Číž
- 20.9.2006, Teplý Vrch

Stretnutia boli facilitované a zamerané na odovzdanie poznatkov a informácií o novej európskej vidieckej politike, Pláne rozvoja vidieka a prístupe Leader. Zároveň sa účastníci venovali analýze územia, jeho problémov a návrhu riešení. Takisto sa viedla diskusia o skúsenostiach príbuzných aktivitám typu Leader, možnostiach a záujmu území vytvárať partnerstvá s cieľom vytvoriť MAS.

K spracovaniu záverečných výstupov boli použité získané názory zúčastnených na pracovných stretnutiach, podklady z jednotlivých rozvojových dokumentov územia na úrovni regionálnej, mikroregionálnej, obecnej a tiež vlastné zistenia a prieskumy.

Na základe uvedeného možno konštatovať:

Možnosti a smerovanie rozvoja územia:

Územie VR Gemera a Malohontu je najzaostalejším regiónom Slovenska s najvyššou mierou nezamestnanosti s najväčším problémom – nedostatkom pracovných príležitostí.

Oživenie ekonomiky je možné len výraznou podporou do ľudských zdrojov, zamerať sa na využitie miestnych zdrojov poľnohospodárstva a lesníctva, alternatívnych zdrojov energií, spracovanie dreva pri podpore rozvoja malých a stredných podnikov.

Územie má neobjavený potenciál pre vidiecku turistiku a agroturistiku, letný a zimný turizmus, kultúrny a poznávací turizmus a kúpeľníctvo.

Zvýšenie ekonomickej sily územia a tým riešenie zamestnanosti je nutné podporiť zvýšením vzdelanostnej úrovne občanov, zosúladením systému vzdelávania s potrebami trhu práce a riešením sociálnej inklúzie.

Rozvoj územia podporí aj zlepšenie základnej infraštruktúry obcí.

5.1 Vyhodnotenie úrovne pripravenosti mikroregiónov

Úroveň budovania kapacít, pozitíva, negatíva, kategórie MR

Mikroregióny v Gemi a Malohonte sú na rôznej úrovni pripravenosti :

MR sa stretávajú pravidelne a systematicky riešia svoje úlohy, majú skúsenosti s plánovaním , s budovaním verejno-súkromného partnerstva, s realizáciou spoločných projektov – sú to tie, čo majú svojho plateného manažéra – „**realizujúce**“.

MR , ktoré sa stretávajú, majú skúsenosti s plánovaním rozvoja MR, manažér je starosta, prípadne dobrovoľník, chýbajú im skúsenosti s partnerstvom a realizáciou spoločných projektov – „**plánujúce**“

MR, ktoré nefungujú, bez pravidelných stretnutí, bez manažéra, bez PHSR /stratégie rozvoja – „**spiace**„

Zhodnotenie kapacity MR na základe požiadaviek pre prístupu Leader:

Podľa kritérií pre prístup Leader je pre potenciálnu MAS dôležitá vysoká úroveň všetkých skúmaných kritérií v danom území MAS, t.j.: pripravenosť ľudských zdrojov a manažérske zručnosti výkonnej jednotky, technické zázemie, úroveň spracovanej rozvojovej stratégie územia, funkčné multisektorálne partnerstvo so skúsenosťami so spoločnými projektmi.

Na pracovných stretnutiach sme diskutovali o záujme jednotlivých mikroregiónov vytvárať MAS a území, na ktorom chcú pôsobiť, 3 MR prejavili o MAS záujem.

Na základe všetkých uvedených kritérií je zostavená nasledovná tabuľka, ktorá hovorí o pripravenosti mikroregiónov na prístup Leader k 15.októbru 2006.

Názov MR/ Kritérium	Manažér MR	Kancelár ia	Vypraco v/rozpra co stratégia PHSR	Skúsenosť s projektami	Aktívne partners tvo	Územie MAS	Záujem o MAS
MR Blžská dolina – združenie obcí							
MR Dolný Gemer – združenie obcí							
MR Magnezit – združenie obcí							
MR MEDVEŠ – združenie obcí							
MR Palócska vrchovina – združenie obcí							
MR Rimava – Rimavica Záujmové združenie právnických osôb							
MR Sinec – Kokavsko Združenie právnických osôb							
MR Teplý Vrch – združenie obcí							
MR Valická dolina - združenie obcí							
MR Údolie Gortvy – Združenie obcí							
MR pri Slanej- združenie obcí							
MR Turiec v Gemeri - združenie obcí							
MR pod Mutnom - združenie obcí							
MR Ratková a okolie - združenie obcí							
MR Rimavská dolina - združenie obcí							

Zdroj: vlastný prieskum, október 2006

5.2 Závery a odporúčania

Prístup Leader k dnešnému dňu na SR nemá známe národné kritériá, ale poznáme predbežné národné návrhy a kritéria dané na úrovni ES a toto sú údaje, podľa ktorých zatiaľ môžeme hodnotiť MR a pripravovať ich na prístup Leader.

Prístup Leader je na Slovensku novým prvkom, ktorý podporuje integrovaný rozvoj územia, podporuje prácu v partnerstve, podporuje programovanie a rozhodovanie zdola, posúva široký rozsah právomocí na lokálnu úroveň. Tieto pozitíva však kladú vysoké nároky na pripravenosť a aktivizáciu ľudí v území.

Nabudovaná kapacita, vytvorené a zaktivizované partnerstvo a prepracovaná rozvojová stratégia vytvorená za účasti širokej verejnosti je základným predpokladom ako uspieť a úspešne finančne zrealizovať podporenú rozvojovú stratégiu.

Ak územie neprešlo procesom aktivizácie je vhodnejšie venovať svoje úsilie nabudovaniu kapacity a realizáciu stratégie prostredníctvom prístupu Leader zaradiť ako ďalší krok.

Pri tvorbe stratégie je najdôležitejšia myšlienka, ktorú chceme v území zrealizovať.

Predpokladom úspešnosti a podpory stratégie je aj jej prepracovanosť, efektívnosť a realizácia na dostatočne veľkom území.

MR VR Gemer a Malohont, ktoré majú záujem o MAS a majú svoju predstavu o svojom území realizácie sú:

- MR Rimava a Rimavica + MR Teplý Vrch + MR Sinec a Kokavsko, ktoré sa chce realizovať na území Malohontu v okrese Rimavská Sobota s počtom obyvateľov cca 25 tis.
- MR Magnezit + Pod Mutnom + Ratková a okolie, ktoré sa chce realizovať na území Západného Gemera v okrese Revúca, s počtom obyvateľov cca 13,5 tis.
- MR Blžská dolina + Dolný Gemer + Palócska vrchovina + Pri Slanej + Turiec v Gemeri + Údolie Gortvy + Valická dolina + Medveš + Rimavská Dolina, ktoré sa chce realizovať na území Južný Gemer v okrese Rimavská Sobota, s počtom obyvateľov cca 47 tis

Pripravenosť týchto MR na prístup Leader je rozdielna.

Odporúčania – Pre všetky mikroregióny v regióne Gemer a Malohont je dôležité, aby mali svojho plateného manažéra na plný úväzok. V mikroregiónoch boli vyškolení ľudia, ale žiaľ nepodarilo sa ich financovať a tak udržať v území. Tu je dôležité, aby bolo vytvorené partnerstvo jednotlivých sektorov, aby spoločne dokázali platiť projektového manažéra, ktorý bude prínosom pre nich všetkých.

Vo väčšine mikroregionálnych združení bude potrebné realizovať projekty zamerané na nabudovanie „spiacich“ komunít. Môže ísť o projekty načúvania, komunitné minigrantové projekty, projekty, ktoré si nevyžadujú vysoké finančné krytie.

Pozitívom tohto územia je, že 2 mikroregióny Rimava a Rimavica, Teplý Vrch – spolu 29 obcí, 8800 obyvateľov) majú vypracovanú v rámci projektu TP SAPARD vlastnú rozvojovú stratégiu a pripravené kapacity pre Program LEADER.

Počas realizácie projektu TP SAPARD, ktorý pozostával z dvoch častí analytickej (audit ľudských, materiálnych, prírodných, ekonomických zdrojov) a strategickej (vizia, SWOT analýza, problémová analýza, strategické a špecifické ciele, opatrenia, hodnotiaci a monitorovací rámec) sa uskutočnilo 33 pracovných stretnutí. Do tvorby stratégie bolo zainteresovaných 98 občanov (40-verejný sektor, 15–súkromný sektor, 43-občiansky sektor). Počas projektu sa uskutočnilo 10 kultúrnych, spoločenských a športových podujatí, boli vzdelávaní občania počas dvoch školení (tvorba projektov, komunikácia, prebehol dotazníkový prieskum územia, boli vydané noviny a rozdane do každej domácnosti, V MR Rimava a Rimavica je tiež zriadené Informačné centrum pre rozvoj vidieka, ktoré má nabudované kapacity a tieto by bolo vhodné naďalej využívať- /OZ OZVENY/.

Od začiatku roku 2006 spolupracujeme na rozšírení územia o MR Sinec – Kokavsko, aby územie dosiahlo počet obyvateľov 25 tis., keď budú známe kritériá pre vytvorenie MAS, aby územie bolo pripravené založiť MAS MALOHONT.

Z uvedených dôvodov má najvyšší predpoklad žiadať o implementáciu stratégie len MAS na území Malohontu - podľa kritérií Leadra je najlepšie pripravená. Ostatné budúce MAS doporučujem, aby sa uchádzali len o spracovanie stratégií, začali s budovaním kapacity v území a uchádzali sa o túto podporu v rámci osi 3 opatrenie Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie stratégie miestneho rozvoja.

B/ VIDIECKY REGIÓN HORNÝ HRON

1. Základné údaje

1.1. Vymedzenie a charakteristika vidieckeho regiónu Horný Hron

Vidiecky región Horný Hron sa rozprestiera v Banskobystrickom kraji, juhovýchodne od regionálneho centra Banská Bystrica - Zvolen na území okresov B. Bystrica, Brezno, Detva a severovýchodná časť okresu Zvolen. Územie má horský a podhorský charakter, svoj rozvojový potenciál nachádza vo využívaní miestnych zdrojov, v oblasti cestovného ruchu, vidieckej, horskej turistiky a v oblasti kúpeľníctva a lesníctva. Vzhľadom na tradície svoj rozvojový význam v regióne má rozvoj malých podnikateľských subjektov v oblasti priemyslu so zameraním na spracovanie dreva, strojárstvo, farmaceutický priemysel a potravinárstvo.

Územie má prevažne vidiecky charakter, zaujímavosťou je zachovalé laznícke osídlenie a terasovité políčka na Podpoľaní. Územie charakterizuje osídlenie s pomerne nízkou hustotou, ktorá priemerne dosahuje 79 obyv./km², prevažujú obce do 500 obyvateľov, z celkového počtu 93 obcí je to 47 obcí t.j. 50,5%, obce do 1000 obyvateľov tvorí 25,8% v počte 24 obcí. Vo vidieckom regióne Horný Hron sa nachádzajú najväčšie a ekonomicky najsilnejšie mestá Banskobystrického kraja: B. Bystrica a Zvolen. Mestá B. Bystrica a Brezno nie sú členom žiadneho registrovaného mikroregiónu. Ďalšie mestá VR HH sú Detva, Hriňová a Tisovec.

Rozloha územia : 1 445 km²

Počet obyvateľov: 114 700

Priemerná hustota: 79,3 obyvateľov na km²

V Regióne Horný Hron je v súčasnosti registrovaných 12 mikroregiónov, v ktorých je združených 90 obcí a 4 mestá – Tisovec, Detva, Hriňová a Zvolen. Mikroregión Muránska planina zasahuje aj do okresov Revúca a R. Sobota.

Zoznam mikroregiónov vidieckeho regiónu Horný Hron:

Mikroregióny okres Brezno:

- Združenie pre rozvoj mikroregiónu Horehron
- Združenie verejno-súkromného partnerstva pre rozvoj mikroregiónu Muránska planina
- Združenie obcí mikroregiónu Muránska Planina
- Mikroregión Čierny Hron
- Združenie obcí mikroregiónu Chopok - Juh

Mikroregióny okres Detva:

- Koordinačné združenie mikroregiónu Podpoľanie

Mikroregióny okres Zvolen:

- Mikroregión Hučava – Zvolensko

Mikroregióny okres B. Bystrica:

- Mikroregión Severné Podpoľanie
- Spoločenstvo obcí mikroregiónu Nízke Tatry a Rudohorie „Rentár“
- Mikroregión obcí Pod Panským dielom
- Združenie obcí mikroregiónu Starohorská Dolina
- Mikroregión Kremnické Vrchy – východ
- Mikroregión Pozdola Bystrice

1.2 Geografia a prírodné prostredie

VR Horný Hron sa rozprestiera juhovýchodne od centra kraja mesta B. Bystrica, územie má výrazne horský a podhorský charakter. Vypíňa severnú časť banskobystrického kraja, na severe

zdieľa hranicu so žilinským a prešovským krajom, na východe s košickým krajom. Na juhu a západe ho obklopujú okresy Banskobystrického kraja: Kremnica, Žiar n Hronom, V. Krtíš, Lučenec, Poltár, R. Sobota a Revúca.

Horský charakter územia dopĺňajú Nízke Tatry, Muránska Planina, Veporské vrchy, Starohorské vrchy. Nižšie polohy reprezentuje Zvolenská kotlina.

Najvyšší bod územia Ďumbier, dosahuje nadmorskú výšku 2043 m n m.

Prírodný potenciál je obohatený ďalšími prírodnými zdrojmi: minerálne liečivé pramene – kúpele : Sliač, Kováčová, Brusno a minerálne stolové vody - Korytnica, v Čerín, Brusnianka. Minerálne vody majú až nadnárodný význam.

Sieti vodných tokov v území dominuje rieka Hron. Zdrojom pitnej vody je vodná nádrž v Hriňovej, k rekreačným účelom slúži vodná nádrž vo Zvolene. Riečna sieť v území patrí k povodiu Hrona a povodiu Ipľa.

Územie VR HH má význam z pohľadu hodnotného genofondu, ktorý v sebe zahŕňa významné prvky fauny a flóry.

Územie má vysoký podiel lesov, ktoré zabezpečujú dostatok drevnej hmoty a tým vytvárajú predpoklad pre rozvoj. V závislosti od polohy sa na území nachádzajú zmiešané lesy v nižších polohách až po vysokohorské smrečiny a pásma kosodreviny. V nižších častiach územia sa nachádzajú druhovo bohaté teplomilné rastlinné spoločenstvá.

Územie je bohaté aj na živočíšne spoločenstvá, nachádzajú sa tu významné poľovné revíry, s výskytom jelenej, srnčej diviacej zvery, v lesoch žijú šelmovité živočíchy: rys, vlk, mačka divá a častý je aj výskyt medveďa hnedého.

1.3 Ekonomická sféra a zamestnanosť

Ekonomika vo svojom rozvoji vychádza z potenciálu, ktorý územie ponúka. Je to prírodný potenciál, ľudské zdroje a tradície spojené s rozvojom priemyslu najmä v oblasti strojárstva, hutníctva, lesníctva, drevárstva, potravinárstva.

Po zmenách, ktoré prebehli je možné zhrnúť, že ekonomické aktivity VR HH sa zameriavajú na ponuku služieb viac ako to bolo v minulosti, najmä aktivity vo vnútornom obchode, v cestovnom ruchu ale je to aj rozvoj malých a stredných podnikov v tradičných priemyselných odvetviach. Zvýšil sa aj počet živnostníkov, ktorý však v poslednom období zase klesá pre zložitú legislatívu.

Územie VR HH patrí medzi priemyselne vyspelejšiu oblasť BB kraja v porovnaní s juhom, ktorý je viac zameraný na poľnohospodárstvo. Ale vnútorne je VR HH ekonomicky rozdielny, ekonomicky nadpriemerná časť okresov B. Bystrica a Zvolen a ekonomicky podpriemerná oblasť okresov Brezno a Detva. Ekonomickú silu okresov B. Bystrica a Zvolen podporujú veľké mestá B. Bystrica a Zvolen.

Mestá B. Bystrica a Zvolen patria medzi sociálne a ekonomicky najsilnejšie mestá nielen BB kraja ale aj v rámci SR. Pri hodnotení okresov VR HH je situácia najlepšia v okrese B. Bystrica, Zvolen aj vďaka spomenutým mestám, potom nasledujú okresy Brezno a Detva.

V okresoch Brezno a Detva trh práce ešte stále trpí vysokým nedostatkom pracovných príležitostí. Miera nezamestnanosti vo VR HH v roku 2006 (údaje k 15.9.2006) je v priemere 11,6 %, v porovnaní s rokom 2005 sa jedná o pokles o cca 1,5%. Najlepšia situácia je v okrese B. Bystrica s priemernou mierou nezamestnanosti 6,5%, najhoršia situácia je v okrese Detva, kde sa jedná o 16% mieru nezamestnanosti. Okresy B. Bystrica a Zvolen sú okresy s najnižšou mierou nezamestnanosti aj v rámci celého BB kraja, okresy Brezno a Detva sa pohybujú na strednej úrovni v porovnaní s ostatnými okresmi kraja, v porovnaní v rámci SR tieto okresy patria ekonomicky a sociálne slabšie okresy.

Štruktúra nezamestnaných zaznamenala určité zmeny, najpočetnejšou a najohrozenejšou skupinou EN (evidovaných nezamestnaných) z hľadiska dĺžky evidencie tvoria dlhodobo nezamestnaní t.j. nezamestnaní viac ako 12 ale aj viac ako 24 mesiacov. Z hľadiska vzdelania sú to EN so základným vzdelaním a stredoškolským vzdelaním bez maturity. Z hľadiska skúmania pohlaví pretrváva vyššie percento EN u mužov ako u žien, z hľadiska sektoru je to oblasť poľnohospodárstva a lesníctva.

S ekonomickou situáciou a úrovňou zamestnanosti súvisí aj problém sociálnej inklúzie, ktorý vo vidieckych územiach musíme riešiť. Sociálnej vylúčenosti prispieva niekoľko faktorov:

- jav dlhodobej nezamestnanosti, ktorý podporuje sociálne vylúčenie uvedenej skupiny ľudí a je ho potrebné riešiť najmä v okresoch Detva a Brezno. Podiel dlhodobo nezamestnaných nad 24 mesiacov tvoril 31% z celkového počtu EN (údaj k januáru 2006).
- úroveň infraštruktúrnej vybavenosti, kde okresy B. Bystrica a Zvolen patria medzi okresy s vysokou úrovňou a okresy Brezno a Detva medzi okresy s nízkou úrovňou infraštruktúrnej vybavenosti
- vzdelanostná úroveň obyvateľov územia, kde najmenej priaznivá situácia je v okrese Detva a Brezno v rámci VR HH
- rómska menšina žijúca na území je špecifickou skupinou, najvyšší počet rómskej menšiny žije na území okresu Brezno čo predstavuje cca 7,5% obyvateľov okresu, v okrese Zvolen 5,4%, v okrese Detva je to 3,15%.

V štruktúre podnikov v území prevládajú malé podniky, ktoré zamestnávajú do 9 zamestnancov, Medzi väčších zamestnávateľov vo vidieckych obciach a mestách (okrem B. Bystrice, Zvolena) územia patria:

Strojársky priemysel:

Detva: PPS Group, Slávia Tools, Hriňová: Hriňovské strojárne, Hydrex, IQM, Brezno: Mostáreň Brezno Industry, a.s., Závadka nad Hronom: Bohuš s.r.o., CSM Tisovec

Hutnícky priemysel: Železiarne Podbrezová

Lesníctvo: Lesy SR, š.p.

Drevospracujúci priemysel: Polomka, Čierny Balog. Hriňová, Detva

Poľnohospodárstvo: Poľnohospodárstvo Čierny Balog,

Potravinársky priemysel: Brezno: Mäsovýroba HOB s.r.o., Hriňovská mliekareň,

Farmaceutický: S.Lupča: Biotika

Cestovný ruch:

Významné strediská cestovného ruchu vybudované najmä v okresoch B. Bystrica a Brezno: zimná turistika - Donovaly, Selce-Čachovo, Tále, Mýto pod Ďumbierom, Chopok-Juh, Turecká, Č. Balog, Telgárt, Polomka – Bučník. V okrese Detva je to Poľana, Biele Vody, Látky,.

V rámci letnej turistiky a vidieckej turistiky sú to ubytovacie a stravovacie zariadenie rôzneho typu: hotely, penzióny, chaty – vyskytujúce sa najmä v horskom prostredí okresov Brezno a B. Bystrica, hotely mestského typu vo veľkých mestách B. Bystrica a Zvolen. Ubytovanie na súkromí vo všetkých okresoch vidieckeho regiónu, najmenej služieb tohto typu je v okrese Detva, Zvolen. Agrofarmy, chov koní, reštauračné a pohostinské služby.

Finančníctvo a bankovníctvo:

Banky a poisťovne najmä v okresných mestách regiónu a väčších obciach

Rozvíjajúca sa ekonomika a blízkosť veľkých miest je pre obyvateľov obcí zdrojom pracovných príležitostí.

1.4 Kultúrne a prírodné dedičstvo

1.4.1 Najvýznamnejšie kultúrne pamiatky a hodnoty regiónu

Územie VR HH sa môže odprezentovať bohatým kultúrnym a prírodným dedičstvom.

Folklór, zvyky a tradície, remeslá, výroba tradičných hudobných nástrojov – v území VR HH je veľmi silný záujem o udržiavanie týchto zvykov a tradícií. Každoročne sa organizujú folklórne festivaly, ktoré sú ich prehliadkou.

Medzi najväčšie patria festivaly s medzinárodným významom:

- Folklórne slávnosti pod Poľanou v Detve
- Horehronské dni spevu a tanca v Helpe
- Akademický Zvolen

Svoj význam majú aj miestne a regionálne podujatia, ktoré sú prezentáciou tradičných hodnôt a motivujú aj mladých ľudí k udržiavaniu zvykov a tradícií. Tieto podujatia sa pravidelne organizujú takmer v každej obci.

Medzi tradičné kultúrne podujatia regionálneho významu organizované v obciach skúmaného územia patria:

- Očovská hruda, Očová
- Jarmo – Sihla,
- O hriňovskú fujarku, Hriňová
- Furmanská súťaž ťažných koní o valašku, Detva
- Ťažko tomu furmanovi – jesenné preteky ťažných koní, Polomka
- Čerínsko – Čačínsky slnovrat, Čerín
- Prehliadka fujarášov, Korytárky
- Poľovačka kráľa Mateja, Hrochoť
- Ozveny staroslovienčiny pod Kráľovou Hoľou, Telgárt
- Ďalej Viď príloha

Zaujímavosťou vo vzťahu k tradíciám sú tradičné vyrezávané detvianske kríže v Detve a tradičné lazničné osídlenie a terasovité políčka na hriňovských lazoch, ktoré sú svojim charakterom jedinečné. Prvky tradičnej architektúry sa uchovali v mnohých obciach územia: tradičné podpivničené dreveničky v obci Lom nad Rimavicou a opustenej osade Kysuca, lazničné osamotené podpolianske obydlia v tvare L a U, tradičné dreveničky na Horehroní, najmä Polomka, Telgárt, Heľpa, Závadka nad Hronom.

Významným prejavom kultúry sú zachovalé hrady a zámky, ktoré sú chránenými kultúrnymi pamiatkami. Na území VR Horný Hron sa nachádzajú:

- Slovenská Ľupča – Ľupčiansky hrad so 700 ročnou Korvínovou lipou
- Víglaš – Víglašský zámok, ktorý každoročne býva dejiskom stretnutia umelcov a hudobníkov, Arthrad, Slnohrad

Národné kultúrne pamiatky sú:

- Zvolen – Pustý hrad, najväčší hradný komplex na v Európe
- Zvolen - Zvolenský zámok, ktorý je každoročne dejiskom divadelného leta Zvolenské zámocké hry
- B. Bystrica – mestský hrad
- Muránsky hrad

K významným kultúrnym pamiatkam patria aj hodnotné kostoly so stredovekými nástennými maľbami, ktoré nájdeme v Čeríne, Ponikách, Zolnej. aj drevený kostolík v Hronseku. Kostolu a kaplnky sa nachádzajú takmer v každej obci územia.

Medzi pamiatkové zóny sú zaradené obce Heľpa, Špania dolina, Brezno, Zvolen.

Svoj kultúrny význam v území má banícka história, úzko spojená so Starohorskou dolinou. Existencia baníctva je predpokladom pre budovanie Geomontánneho parku – okres Banská Bystrica.

Hutnícka história – pec v Osrbli, Hronec, Koburgovci vo Vaľkovni, ku tomu sa viažúca aj typická architektúra – fabrikantské domy a pod.

Technické pamiatky územia:

- úzkorozchodná Čiernohronská železnica v Čiernom Balogu, ktorá v súčasnosti je významnou turistickou atrakciou.
- Mlyn s vodným náhonom v Ponikách

1.4.2 Chránené oblasti a prírodné pozoruhodnosti

VR HH je charakteristický s vysokým podielom chránených území s rôznym stupňom ochrany:

- 3 národné parky - Nízke Tatry, Veľká Fatra a Muránska planina
- CHKO – Poľana, ktorá je zároveň biosferickou rezerváciou, Poľana je najväčšou vyhasnutou sopkou v strednej Európe a prírodné úkazy v jej okolí sú sopečného pôvodu

- Chránené areály, prírodné pamiatky, národné prírodné pamiatky, prírodné rezervácie, národné prírodné rezervácie.

Podiel chránených území predstavuje priemerne 17,8% z rozlohy územia VR HH, najvyšší podiel chránených území má okres Brezno – 27%, čo presahuje priemer kraja.

Časti územia spadajú do systému ochrany vtáčích území európskeho významu NATURA 2000 - Nízke Tatry, Muránska planina, Veľká Fatra a Poľana.

NP Nízke Tatry zasahuje do okresov B. Bystrica a Brezno. Najvyšším vrchom Nízkych Tatier je Ďumbier (2043m n/m), k dominantám NP patrí Kráľova hoľa (1948m n/m), pod ktorou pramení rieka Hron, ktorá je najväčším vodným tokom územia. Oblasť Nízkych Tatier patrí k významným zdrojom vody na Slovensku. Všetky bystriny, potoky a riečky stekajú do dvoch hlavných tokov. Južné svahy odvodňuje Hron. Nízke Tatry pre svoje prírodné pozoruhodnosti sú vyhľadávaným miestom turistov, preto zvýšený stupeň ochrany má svoj význam.

NP Veľká Fatra - vyhlásený v r.2002, sa nachádza v okrese Ružomberok, Martin, Turčianske Teplice a Banská Bystrica (k.ú. Dolný Harmanec, Staré Hory, Turecká, Motyčky). NP patrí medzi najrozsiahlejšie a najtypickejšie jadrové pohoria Slovenska, kde sa zachovalo mnohotvárne a málo narušené prírodné prostredie. Tu sú vytvorené výrazné krasové javy ako skalné steny, stupne, okná a kaňonovité dolinky. Na území Veľkej Fatry prevažujú horské druhy živočíchov. Najstaršou rezerváciou v národnom parku je Národná prírodná rezervácia Harmanecká tisina.

NP Muránska Planina – vyhlásený v r.1997 sa rozprestiera v okresoch Brezno, Revúca a R. Sobota. Podstatnú časť územia predstavuje krasová plošina Muránskej planiny. Hydrogeologicky patrí k povodiám Hrona a Slanej. Výškové rozpätie územia Národného parku je v rozmedzí od 400 m n. m. (údolie Muránky) po 1439 m n.m. (Fabova hoľa). Najvyšším vrcholom celého územia spoločne s ochranným pásmom je Stolica (1476 m n. m.). Lesnatosť územia dosahuje 90%, územie je z pohľadu fauny aj flóry druhovo bohaté. Muránska Planina má veľmi rozsiahly jaskynný systém. V poslednom období je možné zaznamenať zvýšený turistický záujem o územie Muránskej planiny.

CHKO Poľana jej dominantou je masív horský Poľana (1458m n/m), ktorý je najvyšším sopečným pohorím na Slovensku a patrí medzi najväčšie vyhasnuté sopky v Európe. Najzaujímavejšie prírodné pozoruhodnosti regiónu sú sopečného pôvodu. Od roku 1990 je CHKO Poľana vyhlásená za biosferickú rezerváciu Unesco. Medzi zaujímavosti patria: Hrochotská dolina, Bátovský balvan, Jánošíkova skala, Príslopky, Melichova skala, Kaľamárka. Stálymi obyvateľmi CHKO Poľana sú medveď, vlk, rys.

V území VR HH sa nachádza vysoký počet maloplošných chránených území a prírodných pozoruhodností s rôznym stupňom ochrany.

Jaskyne - Harmanecká, Bystrianska, Jaskyňa mŕtvych netopierov sú zaradené medzi národné prírodné pamiatky NPP.

Dobročský prales – národná prírodná rezervácia (NPR), prístupný len so sprievodcom

Badínsky prales - národná prírodná rezervácia (NPR)

Klenovské Blatá, Klenovský Vepor, Meandre Kamenistého potoka, Meandre Hrona, Vrchslatina, Hrončeký grúň, Spády, Zadná Poľana, Horné Lazy, Kamenistý potok, Havranie skaly, Havranka

K zachovania prírodných pozoruhodností a budovanie vzťahu k prírodným danostiam územia prispievajú: Lesnícky skanzen vo Vydrovskej doline, ktorý je ukážkou starostlivosti a lesa a spracovanie dreva, podujatie Deň stromu, Č. Balog.

1.5 Významné združenia, organizácie, spolky

Na území vidieckeho regiónu Horný Hron pôsobia tieto významné subjekty:

- Podnikateľské inovačné centrum, BIC B. Bystrica
- Agentúra pre podporu regionálneho rozvoja, n.o. Banská Bystrica
- Krajská rozvojová agentúra v B. Bystrici
- Slovenská agentúra životného prostredia, sídlo B. Bystrica
- Centrum vzdelávania neziskových organizácií, sídlo B. Bystrica
- OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja

- Regionálne združenia miest a obcí
 - RZMO Horehronia a stredného Rudohoria, sídlo Michalová
 - ZMO Banskobystrického regiónu, sídlo Brusno
 - RZMO okresov Zvolen, Detva a Krupina, sídlo Dudince

- Regionálna pobočka SOPK Banská Bystrica
- Slovenská potravinárska a poľnohospodárska komora
 - RPPK Banská Bystrica
 - RPPK Zvolen
- Slovenská živnostenská komora, pobočka Zvolen

- Lesy SR, sídlo B. Bystrica, závody – Kriváň, Č. Balog, Beňuš, S. Ľupča
- Združenie vlastníkov spoločenstevných a súkromných lesov BB kraja, sídlo Zvolen
- Partnerstvá pre rozvoj zamestnanosti
 - Partnerstvá pre rozvoj zamestnanosti
 - Partnerstvo pre rozvoj zamestnanosti H. Hron – okresy Brezno, B. Bystrica
 - Partnerstvo pre rozvoj zamestnanosti stredný Hron – okresy Zvolen, Detva
- Partnerstvá sociálnej inklúzie – FSR
 - Lokálna kancelária FSR Detva – okresy Detva, Zvolen
 - Občianske združenie Podpoľanie, partnerstvo sociálnej inklúzie, sídlo Detva
 - Lokálna kancelária FSR Brezno – okresy Brezno, B. Bystrica
 - Občianske združenie Partnerstvo sociálnej inklúzie okresu Brezno
- Akadémie vzdelávania
 - pobočka B. Bystrica
 - pobočka Zvolen
- Regionálne vzdelávacie centrá, sídlo Zvolen
- Centrum prvého kontaktu v Brezne
- Regionálne poradenské a informačné centrum, Zvolen

- Nadácia Ekopolis, B. Bystrica
- Nadácia Zdravé mesto Zvolen, B. Bystrica

- OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja, sídlo B. Bystrica
- Impulzné centrum pre rozvoj vidieka Horný Hron, sídlo Detva
- SeDeM, n.o., sídlo B. Bystrica
- VOKA B. Bystrica

- Cykloklub Poľana, Detva
- Komunikačné centrum Detva, n.o.
- OZ ÚHRADY, Z. Slatina
- OZ Združenie Rómskych asistentov učiteľov, Detva
- OZ Detva pre 3.tisícročie, Detva
- OZ, Združenie na podporu informač. Spoločnosti, Detva

- CEPA Priatelia zeme, Ponická Huta
- Európske vzdelávacie stredisko pre povolanie a spoločnosť, Závadka nad Hronom
- OZ Vydra, Čierny Balog
- Komunitné centrum n.o. Čierny Balog
- IPS – Horehronie, Brezno
- Slovenský Hucul klub, Lom nad Rimavicou
- Čiernohronska železnica n.o., Čierny Balog
- OZ Dúha, Heľpa
- Teledom Závadka nad Hronom
- OZ Ďumbier, Predajná
- Slniečko centrum n.o., Brezno
- OZ Plť, Pohorelská Maša
- OZ Jasienok, Brezno
- OZ Bukovinka, Braváčovo
- OZ Trend, Polomka
- OZ Inak
- Nový domov n.o., Heľpa
- Mikroregión Muránska Planina, ZO
- Záujmové združenie EKOLÓG

V území pôsobí množstvo občianskych združení, neziskových organizácií, spolkov, ktoré riešia rôzne oblasti rozvoja územia: sociálna inklúzia, vzdelávanie, vidiecky cestovný ruch, kultúrne, spoločenské a športové podujatia apod.

1.6 Sídelná štruktúra

Vo vidieckom regióne Horný Hron je spolu 96 obcí a miest, z toho 6 miest. Niektoré obce a mestá sú zadefinované ako inovačné póly (IP) alebo kohézne póly (KP) rastu. Póly rastu sa budú môcť uchádzať o podporu z NSRR. Ostatné obce sú zaradené ako prijímatelia pomoci z NSPRV.

Póly rastu	Vidiecky región	Okres	Názov obce	Štatút obce	Počet obyv. r.2004
KP	Horný Hron	Brezno	Čierny Balog	O	5155
KP	Horný Hron	Brezno	Heľpa	O	2945
KP	Horný Hron	Brezno	Lom nad Rimavicou	O	309
KP	Horný Hron	Brezno	Michalová	O	1391
KP	Horný Hron	Brezno	Nemecká	O	1813
KP	Horný Hron	Brezno	Podbrezová	O	4171
KP	Horný Hron	Brezno	Pohorelá	O	2552
KP	Horný Hron	Brezno	Pohronska Polhora	O	1707
KP	Horný Hron	Brezno	Polomka	O	3162
KP	Horný Hron	Brezno	Šumiac	O	1415
KP	Horný Hron	Brezno	Valaská	O	3908
KP	Horný Hron	Detva	Látky	O	582
KP	Horný Hron	Detva	Hriňová	M	8096
KP	Horný Hron	Detva	Kriváň	O	1709
KP	Horný Hron	Detva	Slatinské Lazy	O	525
KP	Horný Hron	Zvolen	Dobrá Niva	O	1796
KP	Horný Hron	Zvolen	Očová	O	2571
KP	Horný Hron	Zvolen	Pliešovce	O	2203
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Harmanec	O	918
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Horné Pršany	O	375
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Kordíky	O	281

IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Králiky	O	542
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Riečka	O	604
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Špania Dolina	O	182
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Tajov	O	504
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Kynceľová	O	345
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Nemce	O	1107
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Vlkanová	O	1080
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Malachov	O	918
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Banská Bystrica	M	81704
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Badín	O	1694
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Selce	O	2049
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Baláže	O	193
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Čerín	O	437
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Dolná Mičiná	O	362
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Horná Mičiná	O	467
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Môlča	O	358
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Oravce	O	178
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Priečhod	O	927
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Sebedín - Bečov	O	397
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Hronsek	O	606
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Slovenská Ľupča	O	3130
IP	Horný Hron	Banská Bystrica	Staré Hory	O	469
IP	Horný Hron	Brezno	Brezno	M	22417
IP	Horný Hron	Detva	Detva	M	15043
IP	Horný Hron	Zvolen	Kováčová	O	1439
IP	Horný Hron	Zvolen	Michalková	O	46
IP	Horný Hron	Zvolen	Lieskovec	O	1393
IP	Horný Hron	Zvolen	Zvolen	M	43272
IP	Horný Hron	Zvolen	Budča	O	1181
IP	Horný Hron	Zvolen	Sliač	M	4853
IP	Horný Hron	Zvolen	Breziny	O	341
IP	Horný Hron	Zvolen	Ostrá Lúka	O	268
IP	Horný Hron	Zvolen	Podzámčok	O	336
IP	Horný Hron	Zvolen	Sielnica	O	1197
IP	Horný Hron	Zvolen	Tŕnie	O	362
IP	Horný Hron	Zvolen	Turová	O	352
IP	Horný Hron	Zvolen	Železná Breznica	O	501
IP	Horný Hron	Zvolen	Lukavica	O	143
IP	Horný Hron	Zvolen	Veľká Lúka	O	429
IP	Horný Hron	Zvolen	Zvolenská Slatina	O	2671

2. PODROBNÁ ANALÝZA STAVU MIKROREGIÓNOV

2.1 Podrobný audit mikroregiónov

Č.	Názov	Okres	Adresa	E-mail, telefon	Predseda, štatutár MR, kontakt	Počet obyvateľov MR	Rozloha	Hustota	Počet obcí	Obce
1.	Združenie pre rozvoj mikroregiónu Horehron PF: združenie obcí	BR	Farská 588/2 976 68 Heľpa	ouhelpa@stonline.sk 048/6171964	Jozef Fillo starosta Heľpa	19 203	470	40,85	9	Bacúch, Braváčovo, Heľpa, Pohorelá, Polomka, Šumiac, Telgárt, Vaľkovňa, Závadka nad Hronom
2.	Združenie obcí mikroregiónu Muránska Planina PF: združenie obcí Združenie verejno-súkromného partnerstva pre rozvoj mikroregiónu Muránska planina PF: občianske združenie – oprava	BR	Nám. Dr.V. Clementisa 1, 980 61 Tisovec Trosky 1, 976 57 Michalová	047/5493267 mesto@tisovec.com 048/6199211 ocupolhora@stonline.sk	Ing. Peter Mináč, primátor Mgr. Hyacinta Tyčiaková, starostka Pohronská Polhora	14 334	292,8	30,78	7 6	Michalová, Muráň, Muránska Huta, Muránska Lehota, Pohronská Polhora, Tisovec, Čierny Balog Michalová, Muráň, Muránska Huta, Muránska Lehota, Pohronská Polhora, Tisovec, CSM Tisovec, Správa NaPaMP, MVO, podnikatelia a fyzické osoby
3.	Mikroregión Čierny Hron PF: združenie obcí	BR	Zlievarenská 516 976 45 Hronec	ouhronec@stonline.sk 048/617 6031	Igor Nemky, starosta Hronec	11 330	318,9	35,53	7	Čierny Balog, Lom nad Rimavicou, Sihla, Drábsko, Valaská, Hronec, Osrbíe

4.	Združenie obcí mikroregiónu Chopok – Juh PF: združenie obcí	BR	Sládkovičova 76/6, 976 81 Podbrezová	podbrezova@stonline.sk 048/6171964	Ing. Ján Šteller, starosta Podbrezová	10 921	303,6	36,12	10	Podbrezová, Predajná, Jasenie, Nemecká, Mýto pod Ďumbierom, Ráztoka, Jarabá, Bystrá, Horná Lehota, Dolná Lehota
5.	Koordinácia združenie obcí mikroregiónu Podpoľanie PF: združenie obcí	DT	Záhradná 11/13 962 12 Detva	primator@hrinova.sk 045/5497148	JUDr. Imrich Matuška, Primátor Hriňová	38 957	447,6	74,86	17	Detva, Detvianska Huta, Dúbravy, Horný Tisovník, Hriňová, Klokoč, Korytárky, Kriváň, Látky, Podkriváň, Slatinské Lazý, Stará Huta, Stožok, Víglaš, Víglašská Huta – Kalinka, Očová, Lukavica
6.	Mikroregión Hučava – Zvolensko PF: združenie práv. osôb	ZV	SNP 330 Očová	pavpon@pobox.sk rak@ravalplus.sk 0905 530 507 0903 742 872 0905 720 669	Ing. Július Jankovský, Ing. Pavel Poničan, Ing. Peter Rak	50 393 očova 2 560 Z.Slat. 2 625	247,1	203,9	4	Lieskovec, Očová Zvolenská Slatina Zvolen
7.	Mikroregión Severné Podpoľanie PF: združenie obcí	BB	Sebedín 37, Sebedín	sebedin-becov@stonline.sk 048/4192211	Pavol Škamla starosta	5 549	167,7	33,08	10	Čerín, Dolná Mičiná, Dúbravica, Horná Mičiná, Hrochoť, Lukavica, Môlča, Oravce, Poniky, Sebedín -

										Bečov
8.	Spoločenstvo obcí mikroregiónu Nízke Tatry a Rudohorie „Rentár“ PF: združenie obcí	BB	Ľubietová 1, 976 55 Ľubietová	obeclubieto va@stonline.sk	JUDr. Zoltán Hanko	6 750	197,7	34,13	9	Brusno, Hiadeľ, Ľubietová, Lučatín, Medzibrod, Moštenica, Pohronský Bukovec, Povrazník, Strelníky
9.	Mikroregión obcí Pod Panským dielom PF: združenie obcí	BB	Selčianska cesta 132, 976 11 Selce	ouselce@selce.sk 048/41812 23 starosta@selcakovenskalu.pca.sk 048/47 232 10	Ing. Peter Lakomčík - starosta Slov. Ľupča	8 643	124,2	69,56	8	Baláže, Kynceľová, Nemce, Podkonice, Priechod, Selce, Slovenská Ľupča, Špania Dolina
10	Združenie obcí mikroregiónu Starohorská Dolina PF: združenie obcí	BB	OcÚ Špania dolina 132 974 01 B.Bystrica	spaniadolina@stonline.sk 048/41982 71	Terézia Štupáková - starostka Špania dolina	2 153	147,2	14,62	7	Dolný Harmanec, Donovaly, Harmanec, Motyčky, Staré Hory, Špania Dolina, Turecká
11.	Mikroregión Kremnické Vrchy – východ PF: združenie obcí	BB	Tajov 79 976 34 Tajov	ilias@stonline.sk obec.tajov@stonline.sk 048/41972 13	Ing. Marián Spišiak starosta	1 789	27,74	64,49	4	Kordíky, Králíky, Riečka, Tajov
12.	Mikroregión Pozdola Bystrice PF: združenie právnických osôb	BB	Sládkovičova 4, Badín	badin@obecbadin.sk 048/41826 01	Stanislav Moravčík, starosta	5 917	85,67	69,07	7	Badín, Horné Pršany, Hronsek, Malachov, Sielnica, Veľká Lúka, Vikanová

Zdroj: vlastný prieskum, september 2006

2. 2 Vyhodnotenie súčasného stavu kapacít mikroregiónov

Č.	Názov	Okres	PHSR MR / rozvojová stratégia Názov spracovateľa	Kancelária MR, adresa jej vybavenie	Meno manažéra MR, kontakt	Skúsenosť s projektami	Počet vyškolených ľudí pre MR
1.	Združenie pre rozvoj mikroregiónu Horehron	BR	Áno Agentúra Granty a fondy n.o. Brezno	ul. Farská 588/2, 976 68 Heľpa počítač, tlačiareň, kopírka v rámci OcÚ	Mária Kemková 0486186150 kemkova@helpa.sk	áno	2
2.	Združenie VSP pre rozvoj mikroregiónu Muránska planina	BR	Áno, v rámci TP Sapard – BBVIPA	Áno, počítač, tlačiareň, v rámci OcÚ	Nemá manažéra	áno	5
3.	Mikroregión Čierny Hron	BR	Analýza zdrojov/SAŽP/2004 - rozpracované	Závodie 2, 976 52 Čierny Balog v rámci OcÚ	Nemá	áno	8
4.	Združenie obcí mikroregiónu Chopok – Juh	BR	Agentúra Granty a fondy n.o. Brezno V štádiu spracovania,	Sládkovičova 76/6, 976 81 Podbrezová v rámci OcÚ	Nemá manažéra	áno	2
5.	Koordinačné združenie obcí mikroregiónu Podpoľanie	DT	Áno Mikroregionálna a partnerská skupina	Koordinačné združenie obcí mikroregiónu Podpoľanie Záhradná č.11/13 962 12 Detva -datapojektor	RNDr. J. Bódi – výkonný tajomník 0903 479 620 045-54 59 076	áno	8
6.	Mikroregión Hučava – Zvolensko	ZV	Áno Právnické osoby Združené v Mikroregióne	Dom Služieb Zvolen 5 počítačov, telefón , fax,kopírka, tlačiareň	Ing.P. Poničan podpredseda predstavenstva 0903 742 872 Ing. P. Rak podpredseda predstavenstva 0905 720 669	áno	5
7.	Mikroregión Severné Podpoľanie	BB	Áno, OZ Krtko	V rámci OcÚ, Sebedín	Nemá manažéra	áno	3
8.	Spoločenstvo obcí mikroregiónu Nízke Tatry a Rudohorie „Rentár“	BB	Rozpracované, spracovateľ SAŽP	Nie	Nemá manažéra	áno	0 Záujem o preškolenie 2-3 os
9.	Mikroregión obcí Pod Panským	BB	Áno, v rámci MR	V Infocentre v S.Ľupči,	Nemá manažéra	áno	4 záujem o preškolenie

	dielom			Pobočka v Info centre v Selciach			ie 2 os
10	Združenie obcí mikroregiónu Starohorská Dolina	BB	Rozpracované,	Nie	Nemá manažéra	áno	0
11.	Mikroregión Kremnické Vrchy - východ	BB	Áno, Spracoval OZ Krtko	Nie	Nemá manažéra	áno	0 záujem preškolenie 1 os z každej obce
12.	Mikroregión Pozdola Bystrice	BB	Rozpracovaný, Spracováva OZ Krtko	Nie	Nemá manažéra	áno	0

Zdroj: vlastný prieskum, september 2006

3. Vyhodnotenie auditu mikroregiónov

Pri hodnotení kapacít MR sme sledovali niekoľko faktorov: ľudské zdroje, materiálne zázemie MR, programovú prípravu MR v súvislosti s PRV a prístupom LEADER, partnerstvo a skúsenosť s projektmi.

ĽUDSKÉ ZDROJE:

Z analýzy vyplýva, že:

- 3 MR majú svojich manažérov, ktorí nie sú súčasne starostami obcí, ktorí organizujú činnosť združenia. / MR Podpoľanie, Hučava- Zvolensko, Horehronie
- 9 MR nemá manažérov združenia
- V území je **vyškolených/pripravených 35 osôb** (konzultantov), ktorí majú zručnosti napomáhať rozvoju územia. Vyškolení konzultanti našli svoje uplatnenie ako manažéri (počet 4), alebo sa realizujú v občianskych združeniach a napomáhajú pri realizácii ich poslania, ktorí zvyčajne súvisí aj s rozvojovými snahami MR (počet 19), MR však neprispievajú na ich prácu alebo uplatnenie ako vidiecky manažéri nenašli a pracujú v inej oblasti a prispievajú občas ako dobrovoľníci (počet 12). 5 MR nemá k dispozícii ľudí, ktorí by mali zručnosti konzultantov/manažérov na vidieku.
- Vidiecky konzultanti, pracujúci pre rozvoj územia, majú praktické skúsenosti a zručnosti: manažérske, komunikačné, tvorba a manažment projektov, facilitácia, finančný manažment. Tieto zručnosti získali rôznym spôsobom: vlastným vzdelávaním, boli účastníci kurzov BBVIPA, VOKA, AINOVA , FSR.
- Finančná udržateľnosť týchto skúsených ľudí nie je riešená systematicky a preto hrozí veľké riziko, že títo ľudia si svoje uplatnenie budú hľadať v iných profesiách.
- Je možné konštatovať, že mikroregióny, ktoré majú svojho manažéra pracujú aktívnejšie a systematickejšie a sú schopné rýchlejšie a odbornejšie zvládať náročnejšie projekty.
- S manažovaním projektov, finančným manažmentom majú bohaté skúsenosti stabilné mimovládne organizácie pôsobiace v území (vid zoznam inštitúcií), je výhodné a možné po dohode ich kapacity využívať aj v prospech realizácie aktivít mikroregiónov, prípadne MAS.
- K navýšeniu kapacít v území prispel FSR, v rámci projektov podporených FSR sa vyškolilo a do práce v teréne sa zapojilo 8 komunitných konzultantov (4 partnerstvo okresov Brezno, B. Bystrica, 4 - partnerstvo okres Detva, časť Zvolen), ktorých kapacity by bolo vhodné využívať aj ďalej.
- Možnými zdrojmi pre udržateľnosť vidieckych manažérov je tvorba a realizácia projektov. Spoluúčasť obcí na finančnom zabezpečení vidieckych manažérov je však nevyhnutná.

MATERIÁLNE ZÁZEMIE MR:

- 3 MR majú zriadené a vybavené základnou PC technikou kancelárie mimo OcÚ / MR Podpoľanie, Hučava-Zvolensko, Pod panským dielom
- 5 MR majú kancelárie s vybavením v rámci OcÚ / MR Horehron, Čierny Hron, M. Planina, Chopok-Juh, S. Podpoľanie
- 4 MR nemajú zriadené svoje kancelárie / MR Rentár, Starohorská dolina, Kremnické vrchy východ, Pozdola Bystrice

PROGRAMOVÁ PRÍPRAVA:

Rozvojové dokumenty mikroregiónu:

- 7 MR má **spracované** / MR M. Planina, Podpoľanie, Pod panským dielom, Hučava-Zvolensko, S. Podpoľanie, Kremnické vrchy –Východ, Horehron
- 1 MR - Č. Hron – má spracovanú audit len so zameraním na CR, kompletný audit pre PHSR obce
- 4 MR majú rozvojové dokumenty **rozpracované** / MR Rentár, Starohorská dolina, Chopok-Juh, Pozdola Bystrice

Rozvojové dokumenty si spracovali:

- 3 mikroregióny v rámci svojho MR s využitím vlastných odborníkov (MR Pod Panským dielom, Podpoľanie, Hučava-Zvolensko)
 - MR Podpoľanie spracovalo svoju stratégiu územia v rámci FRV v roku 2001 na obdobie rokov 2001-2006, potom bola stratégia aktualizovaná a spracovaná participatívnym spôsobom na obdobie rokov 2004 – 2010.
 - MR Pod Panským dielom spracovával rozvojovú stratégiu participatívne v rámci projektu MA21.
- 3 MR napomáhalo pri spracovaní OZ Krtko (Kremnické vrchy východ, Pozdola Bystrice, Sev. Podpoľanie)
- 2 MR spolupracovalo so SAZP (MR Rentár, Č. Hron)
- 3 MR využili služby externých odborníkov
- 1 MR – Muránska planina má spracovanú rozvojovú stratégiu v rámci technickej pomoci Sapard, ktorá ako jediná bola metodicky usmerňovaná pre prístup Leader. Následne sa k územiu pridala obec Čierny Balog a stratégia bola dopracovaná.
- Pri spracovaní väčšiny programových dokumentov bola snaha o spracovanie interaktívnym spôsobom, zapojením občanov do procesu plánovania. Úroveň a rozsah zapojenia občanov bol však v jednotlivých MR rôzny. Takisto systematická práca vytvorených pracovných skupín vo väčšine MR po spracovaní stratégie nepokračuje – v MR bez manažéra.
- Stratégia spracovaná v rámci TP Sapard v MR M. Planina, bola výsledkom niekoľko mesačnej aktivizácie občanov územia, ktorí sa následne začali spolupodieľať na programovaní rozvojovej stratégie územia. Uvedená stratégia je rozpracovaná do úrovne finančných alokácií pre jednotlivé opatrenia, konečných prijímateľov pomoci, spolufinancovania, časového harmonogramu realizácie jednotlivých priorít, implemenčných rámcov, monitoringu a návrhu MAS.
- Spracované rozvojové dokumenty majú význam pre jednotlivé územia vo vzťahu k ďalšiemu systematickému rozvoju územia aj s využitím EU fondov, teda aj prístupu Leader.

SKÚSENOŠŤ PRÁCE V PARTNERSTVE A REALIZÁCIA SPOLOČNÝCH PROJEKTOV:

- 2 MR majú právnu formu „združenie právnických osôb“, čo dáva predpoklad mať v združení zastúpenie viacerých sektorov – podnikateľov, MVO ale znemožňuje členstvo fyzickým osobám.
- 10 MR majú právnu formu „združenie obcí“ čo znamená, že v združení sú len obce a tieto združenia budú musieť pre prácu v prístupe Leader začať budovať multisektorálne partnerstvá.
- Súčasťou mikroregiónu Muránska Planina je občianske združenie – Združenie verejno-súkromného partnerstva pre rozvoj mikroregiónu Muránska Planina, ktoré spĺňa podmienky multisektorálneho partnerstva

Mikroregióny vykazujú rôznu úroveň aktivity a je možné rozdeliť ich do skupín:

- MR, ktoré sa stretávajú pravidelne a systematicky riešia svoje úlohy – sú to tie, čo majú svojho manažéra.
- MR, ktoré sa stretávajú keď realizujú spoločný projekt - tie ktoré riešia spoločne rozvojovú stratégiu, mikrograntový proces a pod.
- MR, ktoré sa stretávajú len nepravidelne, tzv. spiace MR

Väčšinou mikroregióny majú skúsenosti s realizáciou projektov na MR úrovni. MR sa zameriavali na riešenie infraštruktúry alebo cestovného ruchu alebo riešenie aktivizácie občanov. Tieto skúsenosti môžu MR využiť v ďalšom programovacom období.

4. Analýza územia

4.1 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• prírodné pozoruhodnosti prítlačivá krajina, • veľký potenciál chránených území, • zásoby pitnej vody, vybudovaná nadregionálna vodovodná sieť, • výskyt minerálnych prameňov , liečivých, stolových ekonomika • dobrá geografická poloha regiónu • nadregionálne dopravné napojenie, • miestne zdroje drevnej hmoty, • tradícia v priemyselnej výrobe – strojárstvo, spracovanie dreva, potravinárstvo, farmaceutický priem, • prírodný potenciál pre rozvoj CR • existujúce zimné turistické centrá • atrakcie pre rozvoj vidieckej turistiky – ČHŽ • existujú produkty vidieckej turistiky – Geomontánný park, Vulkán Poľana, Vydrovská dolina sociálna oblasť, ľudské zdroje • jedinečné kultúrno-historické dedičstvo (materiálnej a duchovnej kultúry), tradície udržiavané v generačnej kontinuite, • vypracované rozvojové dokumenty miest, obcí, mikroregiónov • aktívne mimovládne organizácie pre podporu rozvoja vidieka • vzdelávacie inštitúcie - Zvolen, B. Bystrica	• zastaralá alebo nedobudovaná technická infraštruktúra • nedobudovaná miestna cestná sieť ekonomika • nízky stupeň finalizácie výroby, • nepripravené územie pre potenciálny rozvoj priemyslu a služieb • nevysporiadané vlastnícke vzťahy • nedostatočne využitý potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, • nízka tvorba pridanej hodnoty • nedostatočné využívanie miestnych zdrojov • nedostatočná existencia malých a stredných podnikateľských subjektov • nedostatočný marketing a prezentácia územia navonok sociálna oblasť, ľudské zdroje • nedostatočná sociálna vybavenosť územia, • nedostatok pracovných príležitostí v okresoch Brezno, Detva • odchádzajúci mladí ľudia mimo hranice regiónu • nedostatočná úroveň vzdelania obyvateľstva • nedostatočná úroveň poskytovaných služieb • nezáujem obyvateľstva o veci verejné • nezáujem subjektov o vzájomnú spoluprácu • nedostatočná úroveň a využívanie strategických plánov na rôznych úrovniach – obec, MR, región

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
• podpora konkurencieschopnosti v lesníctve • podpora diverzifikačných činností na vidieku, • podpora cez prístup LEADER • podpora malých podnikateľov v CR v PRV • podpora cezhraničnej spolupráce • podpora tvorby partnerstiev a ich manažmentu • národná podpora rozvoja cestovného ruchu, • rastúci záujem o vidiecky turizmus, • podpora inovatívnych technológií • podpora celoživotného vzdelávania • prístupnosť EU fondov	• zvyšovanie odvodového zaťaženia živnostníkov, MaSP • odhlasovanie živností • zhoršovanie kvality životného prostredia, • znížovanie kúpyschopnosti obyvateľstva • obmedzenie zdrojov pre mimovládny sektor a jeho daňové zaťaženie

Zdroj: pracovná skupina, 2006

Výstupy analýzy územia boli sformulované na spoločných stretnutiach členov pracovnej skupiny Horný Hron, vychádzali sme zo spoločnej diskusie, z existujúcich rozvojových dokumentov, ktoré pre územia boli spracované. Pracovné stretnutia boli facilitované a vedené k dosiahnutiu stanoveného cieľa.

4.2 Problémová analýza

1. Nedostatok pracovných príležitostí vo vidieckych oblastiach
Neprimerané podmienky pre rozvoj MaSP, slabá motivácia pre ľudí pre samozamestnanie
2. Nedostatočne využívaný potenciál pre rozvoj služieb v CR ako zdroja tvorby pracovných príležitostí
3. Nezáujem o zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a získavanie nových zručností
4. Nedobudovaná základná infraštruktúra
5. Nízka úroveň možností pre zmysluplné využívanie voľného času obyvateľov územia
6. Nedostatočný vzťah občanov k životnému prostrediu
7. Komplikovaný prístup k informáciám, zložitost' prístupných informácií

4.3. Problémy a návrhy ich riešení

PROBLÉMY	- Nedostatok pracovných príležitostí vo vidieckych oblastiach - Neprimerané podmienky pre rozvoj MaSP, slabá motivácia pre ľudí pre samozamestnanie sa	Nedostatočne využívaný potenciál pre rozvoj služieb v CR ako zdroja tvorby pracovných príležitostí	Nezáujem o zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a získavanie nových zručností	Nedobudovaná základná infraštruktúra
RIEŠENIA	Podpora MaSP z pozície regionálnej vlády	Systematická tvorba produktov CR	Realizovať vzdelávacie aktivity priamo previazané na existujúce voľné pracovné miesta	Budovanie maloplošnej vidieckej infraštruktúry – cesty, kanalizácie, verejné priestranstvá

	Daňové zvýhodnenia miestnym podnikateľským subjektom	Marketing a propagácia existujúcich produktov doma a v zahraničí	Realizovať vzdelávacie aktivity zamerané na celoživotné zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov	Budovanie priestorov pre trávenie voľného času – športoviská, parky, kultúrne zariadenia
	Zriadiť systém mikrograntových a mikropôžičkových programov	Komplexné riešenie problémov v 3-sektorálnych partnerstvách	Podporovať zvyšovanie jazykových schopností	Internetizácia obcí
	Podporiť diverzifikačné činnosti na vidieku pre nepoľnohospodárske subjekty	Podpora udržiavanie tradičných remesiel	Podpora budovania identity, vzťahu k obci, regiónu	
	Podpora využívania miestnych zdrojov	Podpora malých podnikateľov v CR, ubytovanie na súkromí, doplnkové služby	Zjednodušenie a uľahčenie možnosti doplniť si základné a stredné vzdelanie podľa potrieb regiónu	
		Podpora budovania infraštruktúry pre rozvoj CR – turistické chodníky, cyklotrasy		
		Budovanie informačného systému		
		Zjednodušenie legislatívy pre malých podnikateľov v CR		

Zdroj: pracovná skupina, 2006

5. Zhrnutie analýz

- Členovia pracovnej skupiny VR HH sa pracovne stretávali už od novembra 2005. Stretnutia boli facilitované a zamerané na odovzdanie poznatkov a informácií o novej európskej vidieckej politike, Pláne rozvoja vidieka a prístupe Leader. Zároveň sa účastníci venovali analýze územia, jeho problémov a návrhu riešení. Takisto sa viedla diskusia o skúsenostiach príbuzných aktivitám typu Leader, možnostiach a záujmu území vytvárať partnerstvá s cieľom vytvoriť MAS. K spracovaniu záverečných výstupov boli použité získané názory zúčastnených na pracovných stretnutiach, podklady z jednotlivých rozvojových dokumentov územia na úrovni regionálnej, mikroregionálnej, obecnej a tiež vlastné zistenia a prieskumy. Pracovná skupina bola informovaná prostredníctvom e-mailu, e-mailom boli odkonzultované základné výstupy stratégie:

- Október 2006, Mapovanie kapacít územia, SWOT analýza, problémová analýza
- December 2006, Opatrenia, aktivity, finančné alokácie

Na základe uvedeného možno konštatovať:

Rozvojové oblasti územia:

Územie VR HH je špecifické výraznou disparitou ekonomickej sily a úrovne zamestnanosti medzi okresmi B. Bystrica, Zvolen a okresmi Brezno a Detva.

Významné oblasti ekonomického rozvoja VR HH so zameraním na využitie miestnych zdrojov sú:

- V oblasti priemyslu tradičné odvetvia tohto územia: strojárstvo, hutníctvo, farmaceutický priemysel, spracovanie dreva pri podpore rozvoja malých a stredných podnikov
- Lesníctvo
- Letný a zimný turizmus, vidiecka turistika a kúpeľníctvo

Zvýšenie ekonomickej sily územia a tým riešenie zamestnanosti je nutné podporiť zvýšením úrovne získaných zručností a vzdelanostnej úrovne občanov, zosúladením systému vzdelávania s potrebami trhu práce a riešením sociálnej inklúzie.

Rozvoj územia podporí aj zlepšenie základnej infraštruktúry obcí.

Zhodnotenie kapacity MR na základe požiadaviek pre prístupu LEADER:

Podľa kritérií pre prístup LEADER je pre potenciálnu MAS dôležitá vysoká úroveň všetkých skúmaných kritérií v danom území MAS, t.j.: pripravenosť ľudských zdrojov a manažérske zručnosti výkonnej jednotky, technické zázemie, úroveň spracovanej rozvojovej stratégie územia, funkčné multisektorálne partnerstvo so skúsenosťami so spoločnými projektmi.

Na pracovných stretnutiach sme diskutovali o záujme jednotlivých mikroregiónov vytvárať MAS a území, na ktorom chcú pôsobiť, 3 MR prejavili o MAS záujem.

Na základe všetkých uvedených kritérií je zostavená nasledovná tabuľka, ktorá hovorí o pripravenosti mikroregiónov na prístup LEADER k 15.októbru 2006.

Názov MR/ Kritérium	Manažér MR	Kancelária	Vypracov/ rozpraco stratégia	Skúsenosť So spoločným i projektmi	Aktívne partnerstvo	Územie MAS	Záujem o MAS
MR Podpoľanie			FRV, MA21,				
MR Hučava – Zvolensko							
MR Muránska planina			TP Sapard				
MR Horehron							
MR Pod Panským dielom							
MR Severné Podpoľanie							
MR Čierny Hron							
MR Chopok – Juh							
MR „Rentár“							
MR Starohorská Dolina							
MR Kremnické Vrchy – východ							
MR Pozdola Bystrice							

Zdroj: vlastný prieskum KC DT,n.o., október 2006

Legenda k tabuľke: Splnenie kritéria

100%	80%	50%	0%
------	-----	-----	----

Záver a doporučenia:

- Prístup LEADER nebol na Slovensku doposiaľ implementovaný.
- Prístup LEADER k 15.12.2006 na Slovensku je definovaný v rámci Národného strategického plánu rozvoja vidieka, niektoré špecifické kritéria pre tvorbu MAS nie sú zatiaľ zadefinované (napr. veľkosť mesta v MAS, právna forma MAS, a pod.)

- Prístup LEADER je na Slovensku novým prvkom, ktorý podporuje integrovaný rozvoj územia, podporuje prácu v partnerstve, podporuje programovanie a rozhodovanie na lokálnej úrovni, posúva široký rozsah právomocí na lokálnu úroveň.

Vychádzajúc zo skúseností z implementácie prístupu LEADER v susedných krajinách, tiež zo skúseností a výstupov projektu Technickej pomoci SAPARD, ktorý sa realizoval aj v Banskobystrickom kraji, tiež zo skúseností z implementácie programov Fondu sociálneho rozvoja môžeme povedať, že prístup LEADER je jedinečný nástroj na rozvoj vidieckeho územia ale **kladie vysoké nároky na aktivizáciu ľudí v území a pripravenosť stratégií.**

- Nabudovaná kapacita, vytvorené a zaktivizované partnerstvo a prepracovaná rozvojová stratégia vytvorená za účasti širokej verejnosti je základným predpokladom ako uspieť a úspešne zrealizovať podporenú rozvojovú stratégiu.
- Ak územie neprešlo procesom aktivizácie je vhodnejšie venovať svoje úsilie nabudovaniu kapacity a realizáciu stratégie prostredníctvom prístupu LEADER zaradiť ako ďalší krok.
- Pri tvorbe stratégie je najdôležitejšia myšlienka, ktorú chceme v území zrealizovať.
- Predpokladom úspešnosti a podpory stratégie je aj jej prepracovanosť, inovatívnosť, efektívnosť a šírka dopadov na danom území.

3 MR VR HH, ktoré majú záujem o MAS a majú svoju predstavu o svojom území realizácie sú:

- MR Podpoľanie, ktoré sa chce realizovať na území mikroregiónu, ktorý je zhodný s okresom Detva, s počtom obyvateľov cca 33 tis.
- MR Hučava Zvolensko, ktoré sa chce realizovať na území mikroregiónu, s počtom obyvateľov cca 50 tis. (z toho mesto Zvolen ako člen má 43 419 obyvateľov a je pravdepodobné, že tak veľké mesto nebude môcť byť súčasťou MAS)

V štádiu rokovania je spojenie MR Podpoľanie a obcí MR Hučava Zvolensko

- MR Muránska planina, Združenie verejno-súkromného partnerstva pre rozvoj mikroregiónu Muránska planina, je územie, v ktorom sa realizovala technická pomoc SAPARD, prešlo procesom aktivizácie obyvateľov a má spracovanú stratégiu zameranú na prístup LEADER. K MR sa pripojila obec Č.Balog (nie je členom MR) , spolu s počtom obyvateľov cca 12 tis

Pripravenosť týchto MR na prístup LEADER nie je 100%-tná, ale podľa kritérií LEADRA majú najlepšie predpoklady. Tiež je potrebné uviesť, že zástupcovia území vedú spoločné diskusie o možnej spolupráci a tým vzniká predpoklad, že príde k vytvoreniu zoskupení v rámci uvedených troch území medzi sebou alebo spojenia s ďalšími MR, ktorých úroveň pripravenosti je nižšia. Tieto dohody môže ovplyvňovať rozhodnutie národnej úrovne o možnosti účasti miest v MAS (uvažuje sa o mestách do 20 000 obyv. v MAS), dohody na lokálnej úrovni, a pod. Podľa konečných dohôd vytvorenia MAS bude potrebné doriešiť:

- dopracovanie stratégií podľa kritérií LEADRA (očakáva sa usmernenie z MP SR v marci 2007), a dopracovanie stratégií pripojených obcí, kde plánovanie neprebehlo
 - zhodnotenie svojich stratégií z pohľadu územia na ktorom ho chcú realizovať
 - zintenzívniť prácu na aktivizácii partnerskej skupiny a jej prípravy pre činnosť MAS
- potom uvedené MR majú predpoklad uchádzať sa o podporu realizácie svojej stratégií cez prístup LEADER v prvom kole (očakáva sa výzva na prelome roka 2007/2008).

Ďalšie MR VR Horný Hron na základe stretnutí a osobných konzultácií začali diskusie o možných dohodách územnej spolupráce. Úroveň pripravenosti týchto území (existencia MR, čiastočná skúsenosť s projektmi, spolupráca v rámci realizácie projektov, ...) dáva predpoklad, aby územie začalo budovať MAS na princípoch LEADER a môžu sa uchádzať o podporu „budovania kapacít a tvorbu rozvojovej stratégie“ podporovanej aj z PRV.

D. VIDIECKY REGIÓN TEKOV - HONT

1. Základné údaje

1.1. Vymedzenie a charakteristika vidieckeho regiónu Tekov – Hont

Vidiecky región Tekov – Hont sa rozprestiera v Banskobystrickom kraji, západne od regionálneho centra Banská Bystrica – Zvolen na území okresov Banská Štiavnica, Krupina, Žarnovica, Žiar nad Hronom a na juhozápadnej časti okresu Zvolen. Má veľmi rozmanitú geografickú i hospodársku štruktúru a všestranný rozvojový potenciál od poľnohospodárstva, cez lesníctvo, priemyselnú výrobu až po cestovný ruch, ktorého perlou je svetové kultúrne – historické a prírodné dedičstvo UNESCO Banská Štiavnica a Štiavnické vrchy. Veľké možnosti pestovania vodných športov poskytuje komplex jazier v okolí Banskej Štiavnice a v Hodrušskej doline. Nemožno však vynechať ani historickú Kremnicu s lyžiarskym areálom Skalka – Krahule – Králiky, ktoré spája viac ako 20 km upravovaných bežeckých tratí a tiež sú k dispozícii upravované a zasnežované svahy. Na letnú rekreáciu sú predurčené mestá Dudince, Sklené Teplice, Kremnica a Vyhne s termálnymi kúpaliskami, vyžadujú si však značné investície pre ich ďalšie využitie na komplexný rozvoj, s cieľom zabezpečenia štandardu poskytovaných služieb na európskej úrovni. Neobjavený je potenciál vidieckej turistiky.

Vo všetkých častiach regiónu sa nachádzajú hodnotné kultúrne a historické pamiatky, ktoré zvyšujú atraktivitu prostredia a umožňujú rozvíjať poznávací turizmus. Kultúrne podujatia, festivaly a slávnosti priťahujú návštevníkov vo všetkých ročných obdobiach, zvyšujú možnosti vytvorenia nových pracovných príležitostí a návratnosť investícií venovaných záchrane kultúrnych pamiatok. Strediská cestovného ruchu sú pomerne diferencované nielen z hľadiska prírodného potenciálu, ale aj z hľadiska infraštruktúrnej vybavenosti a návštevnosti.

V Regióne Tekov – Hont je v súčasnosti registrovaných 13 mikroregiónov, v ktorých je združených 109 obcí a 7 miest. V území žije cca 129 330 obyvateľov. Priemerná hustota je 55,5 obyvateľov na km². Rozloha územia je 2153,98 km².

Zoznam mikroregiónov

MIKROREGIÓN ADELA
MIKROREGIÓN HLINICKÉ POHRONIE
MIKROREGIÓN HONTIANKA
MIKROREGIÓN JUŽNÉ SITNO
MIKROREGIÓN KL'AKOVSKÁ DOLINA
MIKROREGIÓN KONKORDIA
MIKROREGIÓN KREMNICA A OKOLIE
MIKROREGIÓN KRUPINSKÁ PLANINA
MIKROREGIÓN MEDZIHORIE
MIKROREGIÓN NOVÁ BAŇA A OKOLIE
MIKROREGIÓN PLIEŠOVSKÁ KOTLINA
MIKROREGIÓN REGIÓN SITNO
MIKROREGIÓN ŽIARSKE PODHORIE

1.2 Geografia a prírodné prostredie

Nadmorská výška sa pohybuje od 195 m. na nive Hrona v Slovenskej bráne až po 1 009 m na vrchole Sitna. Na severe sa zvažujú do úzkej prielomovej doliny Hrona, za ktorou sa nachádzajú Kremnické vrchy. Na severozápade sa dolina Hrona rozširuje do Žiarskej kotliny, do ktorej smeruje viacero dolín Štiavnických vrchov. Ohraničenie pohoria riekou Hron pokračuje aj na západnej strane, kde tvorí hranicu s pohoriami Vtáčnik a Pohronský Inovec. Jediným nížinným

susedom Štiavnických vrchov je na juhu sa rozprestierajúca Podunajská nížina, ktorá sa ich dotýka svojou časťou Ipeľská pahorkatina.

Povrchové toky tejto oblasti patria k dvom povodiam, a to povodiu Hrona a Ipeľa.

V minulosti sa v sledovanom území vybudoval vodohospodársky systém desiatok umelých vodných nádrží (tzv. „tajchy“) s prítokovými a prepojovacími vodnými kanálmi (tzv. „jarky“). Voda z tajchov sa využívala na banské účely.

Na celom území prevažuje lesná fauna, ktorú na južne exponovaných svahoch a bralách nahradili teplomilné panónske druhy.

Z veľkých cicavcov, ktoré zahŕňajú celú škálu poľovnej zveri mierneho pásma, treba spomenúť daniela škvrnitého a muflóna obyčajného, srnčiu a jeleniu zver. Osobitnú pozornosť si zasluhuje naša najväčšia mačkovitá šelma – rys ostrovid. V starších lesných porastoch sa vyskytuje aj mačka divá, jazvec obyčajný, tchor obyčajný. Po dlhšom čase sa opäť udomácnil medveď hnedý, ktorý sa rozšíril z Kremnických vrchov. Množstvo opustených štôlní sa stalo domovom značného počtu netopierov. Z početného vtáctva si osobitnú pozornosť zasluhujú dravce. V tajchoch sa chovajú väčšinou kapry, liene, karasy, zubáče, šťuky, jalce a pstruhy.

1.3 Ekonomická sféra a zamestnanosť

Po období ekonomických a sociálnych reforiem pozorujeme v území určité zlepšenie na trhu práce hlavne od roku 2004 a očakávame, že pozitívny trend bude pokračovať. Miera nezamestnanosti v území sa pohybuje okolo 19 %.

Vývoj štruktúry ekonomiky Banskobystrického kraja je v posledných rokoch charakterizovaný postupným posilňovaním odvetvia služieb, oslabovaním odvetvia priemyslu a stavebníctva a pokračujúcim útlmom v poľnohospodárstve.

Významnými zamestnávateľmi v území sú:

- nábytkársky podnik Dividend manufacturing v Banskej Štiavnici
- v roku 2006 vznikol nový závod TUBEX SLOVAKIA s.r.o. v Žarnovici, kde sa zamestnalo celkom 200 zamestnancov
- Slovalco – v Žiari nad Hronom
- Rautenbach – v Žiari nad Hronom
- Termosolar – v Žiari nad Hronom
- významné postavenie v území má trieda podnikov (Neumann Aluminium s.r.o., Nafo Žarnovica s.r.o. a Illichmann Slovakia s.r.o.), zaoberajúca sa výrobou hliníkových komponentov
- Pivovar Vyhne
- Lesy SR, Jednota COOP, MAS MARKET s.r.o., SAD Žarnovica, PARKETT Plus, TKC s.r.o., Plasty Žarnovica, Metal Craft, WAY INDUSTRY, a.s., Krupina, KTO Slovakia Hodruša Hámre, s.r.o., BESUPO s.r.o. Hodruša - Hámre, BENDORF s.r.o. Hodruša – Hámre,
- PHS STROJÁRNE, a.s. Hliník nad Hronom (bývalé ZŤS) - výrobky strojárskeho a zlievarenského charakteru (do 200 zamestnancov)
- SPEKTRUM s.r.o. – drevospracujúci priemysel (cca 95 zamestnancov)
- MWS Casting, TattranWood, PELET, LBG (chov brojlerových kurčiat), GUMATEX – výroba prádlovej gumeny,
- FACHMAN A TESÁR - hlavne výstavba striech, ale aj iné stavebné práce
- GARDEN DESING – záhradníctvo – predaj aj realizácie
- AUTODOPRAVA
- KNAUF INSULATION, s. r. o. (bývalé Slovenské závody technického skla), ktorý sa zaoberá výrobou tepelno-izolačných materiálov, vyrábaných väčšinou na export. Je zároveň aj najdôležitejším a najväčším zamestnávateľom v lokalite Nová Baňa
- FAB SLOVAKIA, s. r. o. – spoločnosť zaoberajúca sa výrobou, predajom a opravou stavebných zámkov a kovania
- A-K PLAST, s. r. o. – spoločnosť zaoberajúca sa výrobou plastikárskych úžitkových výrobkov

- TRELLEBORG AUTOMOTIVE, s. r. o. - spoločnosť zaoberajúca sa výrobou plastikárskych výrobkov priemyselného charakteru
- ZAMKON, s. r. o. – spoločnosť zaoberajúca sa výrobou a montážou železných konštrukcií a opravou technologických zariadení
- ELMONT, s. r. o. – spoločnosť zaoberajúca sa výrobou elektroinštalačného materiálu
- CORTIZO SLOVAKIA, a. s. – spoločnosť zaoberajúca sa extruderovým lisovaním hliníkových profilov
- KOVACO, spol. s r. o., Veľká Lehota – spoločnosť zaoberajúca sa výrobou kovových konštrukcií a ich častí, výrobou strojov a zariadení pre všeobecné účely – polohovadlá, podkopy, miešacie lopaty, štiepačky dreva a iné
- ZIN, s.r.o. Hronský Beňadik – spoločnosť zaoberajúca sa výrobou bleskozvodov a povrchovou úpravou kovových predmetov (žiarové zinkovanie)
- MAPRO SLOVAKIA s.r.o. OROVNICA - obchodné a servisné zastúpenie výrobcu vstrekovacích lisov na plasty. Prevádzka tiež školenie technikov a obsluhy strojov.
- ROĽAN, s.r.o. Nová Baňa, POLAN, s.r.o. Veľká Lehota, ktoré sa zaoberajú prevažne živočíšnou výrobou.

V oblasti služieb najdôležitejšie miesto v území zastávajú Domovy sociálnych služieb, Domovy dôchodcov, ktoré zabezpečuje komplexnú starostlivosť o starých ľudí, o telesne a mentálne postihnutú mládež, ako je ubytovanie, stravovanie, rehabilitáciu, zdravotnú starostlivosť a mimoškolské vzdelávanie.

Ďalšími subjektmi poskytujúcimi služby sú Slovenská pošta, a.s., banky (Všeobecná úverová banka, Dexia banka a.s.) a Slovenské sporiteľne a právnické a fyzické osoby poskytujúce maloobchod, stravovacie, hotelierske, ubytovacie a reštauračné služby.

Už spomínané priemyselné, poľnohospodárske podniky a spoločnosti podnikajúce v oblasti služieb sú zároveň aj najdôležitejšími spoločnosťami z hľadiska zamestnávania obyvateľov v regióne. Ďalšími významnými zamestnávateľom sú Nemocnice s poliklinikou v Novej Bani, v Banskej Štiavnici a v Žiari nad Hronom a významné zastúpenie má aj školstvo v Banskej Štiavnici a v Žiari nad Hronom. Mestské a obecné úrady s organizáciami vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti (materské školy, základné školy).

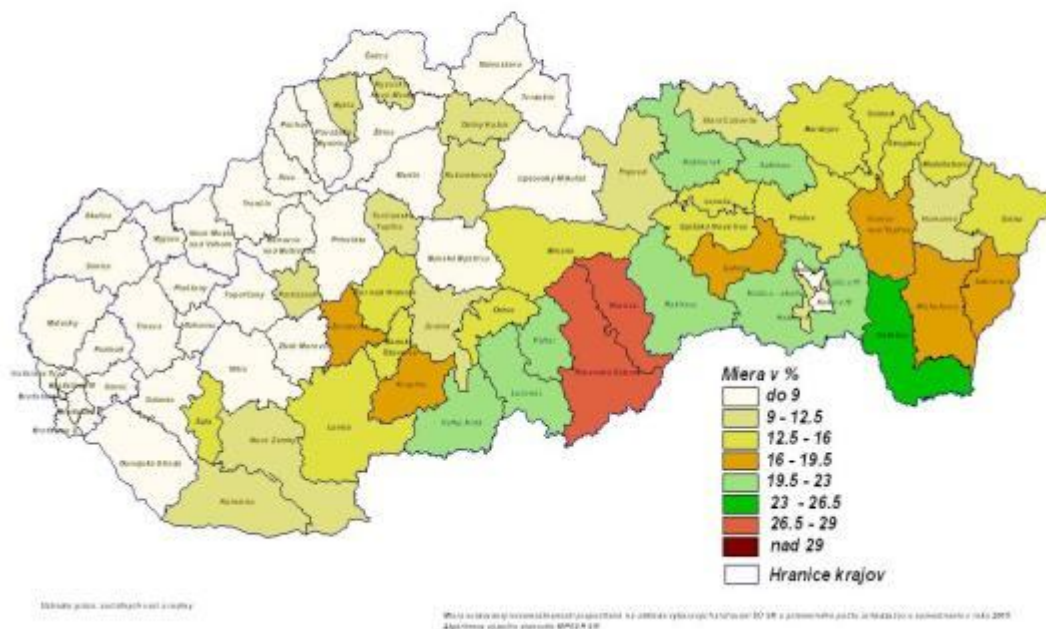
Oblasti, v ktorých podnikajú živnostníci sú prevažne nevýrobného charakteru a poskytujú predovšetkým služby pre potreby miestnych obyvateľov. Na území pôsobia aj umeleckí kováči, hrnčiari, rezbári, existuje aj tradícia paličkovania a výroby čipiek a tkania kobercov, ako aj výroby prútených košov a metiel. Popri tradičných remeslách pôsobia tu aj murári, stolári, klampiari, zámočníci, elektrikári, pilčici, pekári, cukrári. V sekundárnom sektore ide napríklad o tieto prevádzky: píla, pekáreň, stavebné firmy, kamenosochárske práce, krajčírstva, holičstvo a kaderníctvo, stolárstvo, lisovanie plastov, oprava výťahov, klampiar, murári, rezbári ...

Ekonomika územia nie je orientovaná len jedným smerom, ale rozvíja sa viacerými odvetvami, čo môže byť významným stimulom pre príchod ďalších investorov.

Podnikateľská sféra je polarizovaná z pohľadu rôznorodosti sektorov ako aj z pohľadu počtu podnikateľských subjektov. Podľa sektorov sa najviac podniká v terciárnej sfére, t.j. v obchode a službách. Primárnu sféru tvorí výlučne drevársky, hutnícky a strojársky priemysel. Činnosť samostatne hospodáriacich roľníkov v území upadá, až zaniká.

Okres Krupina má dobré predpoklady na výrobu potravín a drevospracujúci priemysel, okres Žiar nad Hronom pre odvetvie strojárkeho a hutníckeho priemyslu a cestovný ruch, okres Žarnovica na drevospracujúci a sklársky a keramický priemysel.

Miera evidovanej nezamestnanosti v regiónoch SR k 31. 7. 2006

Mapka je uvedená pre porovnanie miery nezamestnanosti územia z pohľadu celej Slovenskej republiky.

Pozitívum, ktorý ovplyvňuje vývoj na trhu práce v sledovanom území:

- napriek stabilizácii trhu práce je pomerne vysoká ponuka po pracovnej sile, čo sa prejavuje v udržaní hladiny odtoku uchádzačov o zamestnanie (UoZ) z dôvodu získania zamestnania
- zvýšila sa zamestnanosť dlhodobo evidovaných UoZ
- pozitívny vplyv na absolútny a disponibilný počet UoZ má uplatňovanie nástrojov aktívnej politiky na trhu práce, najmä vytváranie nových pracovných miest samozamestnávaním, na absolventskú prax a začali sa realizovať rekvalifikácie UoZ

Negatívum, ktoré ovplyvňuje vývoj na trhu práce v sledovanom území:

- cez letné mesiace sa stabilizuje trh práce po zvýšenom odtoku UoZ na sezónne zamestnanie v jarňých mesiacoch
 - znížila sa ponuka na trhu práce UoZ vo vekovej skupine nad 50 rokov
- nižšia mobilita UoZ – žien a menej pracovných príležitostí pri krátkodobej zamestnanosti spôsobuje zvyšovanie podielu žien v evidencii UoZ

Základné ukazovatele o UoZ - občanoch ZP podľa krajov a okresov SR

Územie	Stav UoZ k 31. 12. 2003	z toho : ZP	Podiel UoZ-ZP na stave UoZ celkom (%)	Stav UoZ k 31. 12. 2004	z toho : ZP	Podiel UoZ-ZP na stave UoZ celkom (%)	Stav UoZ k 30. 12. 2005	z toho : ZP	Podiel UoZ-ZP na stave UoZ celkom (%)
a	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bratislavský kraj	14 226	448	3,15	12 636	372	2,94	9 810	312	3,18
Trnavský kraj	34 224	1 482	4,33	27 537	1 157	4,20	23 559	946	4,02
Trenčiansky kraj	32 524	2 618	8,05	27 596	2 126	7,70	23 410	1 857	7,93
Nitriansky kraj	70 460	3 027	4,30	55 562	2 350	4,23	44 241	1 802	4,07
Žilinský kraj	48 731	2 588	5,31	40 153	1 865	4,64	34 013	1 563	4,60
Banskobystrický kraj	78 671	3 577	4,55	68 927	2 897	4,20	63 462	2 393	3,77
Prešovský kraj	83 759	4 298	5,13	73 142	3 629	4,96	65 102	3 001	4,61
Košický kraj	89 629	4 536	5,06	77 602	3 365	4,34	70 237	2 595	3,69
Slovensko	452 224	22 574	4,99	383 155	17 761	4,64	333 834	14 469	4,33
z toho :									
Banskobystrický kraj	78 671	3 577	4,55	68 927	2 897	4,20	63 462	2 393	3,77
v tom : okresy kraja									
Banská Bystrica	5 729	208	3,63	5 159	204	3,95	4 475	148	3,31
Banská Štiavnica	1 628	194	11,92	1 479	158	10,68	1 516	126	8,31
Brezno	7 712	364	4,72	6 348	301	4,74	5 316	157	2,95
Detva	4 127	170	4,12	3 365	168	4,99	3 088	135	4,37
Krupina	2 688	91	3,39	2 370	68	2,87	2 120	57	2,69

Lučenec	9 808	297	3,03	8 619	238	2,76	8 127	227	2,79
Poltár	3 293	191	5,80	3 077	163	5,30	2 673	120	4,49
Revúca	7 336	265	3,61	6 958	275	3,95	6 701	255	3,81
Rimavská Sobota	14 806	692	4,67	13 280	487	3,67	12 930	521	4,03
Veľký Krtíš	7 705	443	5,75	6 681	344	5,15	6 199	252	4,07
Zvolen	4 819	165	3,42	4 066	147	3,62	3 788	142	3,75
Žarnovica	3 790	253	6,68	3 155	159	5,04	2 688	103	3,83
Žiar nad Hronom	5 230	244	4,67	4 370	185	4,23	3 841	150	3,91

1.4 Kultúrne a prírodné dedičstvo

1.4.1 Najvýznamnejšie kultúrne pamiatky regiónu

Sledované územie a prevažne okres Banská Štiavnica má z hľadiska histórie jedinečné postavenie na Slovensku. V regióne mestá Banská Štiavnica, Nová Baňa a Kremnica a obec Banská Belá, boli známe predovšetkým ložiskami drahých a farebných kovov najmä zlata a striebra, ich ťažbou a spracovaním. Prvotné dobývanie rúd bolo povrchové, po vyčerpaní zásob sa pristúpilo k hlbinnému, čo si vyžadovalo nové technologické poznatky. Preto uhorskí panovníci, najmä po ničivom tatárskom vpáde, keď bola krajina vydrancovaná, pozývajú na toto územie sasko – nemeckých kolonistov, ktorí priniesli na naše územie nové poznatky o baníctve a následne prispeli k rozvoju vedy, techniky a školstva. V jednotlivých obciach sa nachádzajú kroniky a to jednak cirkevné, ale i obecné, na podklade ktorých sa dá dokumentovať historický vývoj a súčasnosť obcí. V každej obci a meste sa nachádzajú pamätihodnosti z historického obdobia, sakrálne stavby, stavby ľudovej architektúry.

V regióne sa nachádza veľké množstvo pamiatkovo chránených objektov. Dominantou je okres Banská Štiavnica, kde sa vďaka tisícročnej kresťanskej histórii a baníckej tradícii zachovalo do 500 významných kultúrnych pamiatok. Z nich prioritné postavenie majú národné kultúrne pamiatky:

- Starý zámok z prvej tretiny 13. storočia
- objekty z 13. storočia spojené s pôsobením Baníckej a lesníckej akadémie (Kammerhof, Berggericht)
- Kaštieľ vo Svätom Antone

Ďalšími pozoruhodnosťami celého regiónu sú:

- Neskorogotický kostol sv. Kataríny v Banskej Štiavnici
- Klopačka postavená v Banskej Štiavnici 2. polovici 17. storočia
- Budova lesníckej školy z roku 1892 v Banskej Štiavnici
- Radnica v Banskej Štiavnici postavená v 14. storočí
- Slovenský kostol v Banskej Štiavnici z roku 1500 a tiež Kalvária
- Piargská brána zo 16. storočia v Banskej Štiavnici
- Nový zámok v Banskej Štiavnici
- Banícky skanzen a štôlne v Banskej Štiavnici
- Morový stĺp so súsoším sv. Trojice v Banskej Štiavnici z 18. storočia
- Románsky kostol v Iliji z prvej polovice 13. storočia
- Klopačka v Hodruši sa spomína už v roku 1525
- Neskorobarokový kostol z r. 1776 a cintorín s množstvom železných krížov a liatych pomníkov vyrábaných najmä v barokovom a empírovom slohu vo Vyhniach. Pozoruhodným objektom je aj sladovňa z roku 1764
- Stavebný komplex – kláštor z prvej polovice 18. storočia v Štiavnických Baniach
- Bazéniky vysekané v travertíne nazývané „Rímske kúpele“ v Dudinciach
- Šľachtické sídlo v Hontianskych Tesároch
- Stavby príbytkov vytesané v kamenej stene v Lišove
- Zrúcaniny hradu Revište z roku 1479 v okrese Žarnovica
- Hrad Šášov z roku 1253
- Renesančno – barokový kaštieľ postavený okolo roku 1631 v Žiari nad Hronom. V parku neďaleko kaštieľa sa nachádza pomník Dr. Štefana Moyses
- Pri rímsko – katolíckom kostole v Žiari nad Hronom sa nachádza súsošie Jána Nepomuckého z konca 18. storočia
- Klasicistický kostol povýšenia Sv. Kríža z rokov 1808 – 1813 v Žiari nad Hronom
- V blízkosti obce Krahule, v katastri obce Kremnické Bane sa nachádza symbolický geografický stred Európy – kostol Sv. Jána.
- V Kremnici, ktorá je tiež banským mestom sa nachádzajú gotické domy s dolnou bránou a historické jadro mesta, bolo vyhlásené za pamiatkovú rezerváciu s vyše 30 objektmi
- Mestský úrad v Kremnici – národná kultúrna pamiatka

- Dedičná štôlna od roku 1841 medzi Šibeničným vrchom a Skalkou pri Kremničke
- Hradisko Sitno - najväčšie a najvyššie položené hradisko z neskorej doby bronzovej s ťažiskom osídlenia v 8. storočí pred n. l.
- Kláštorň komplex v Hronskom Beňadiku
- Dostavníkový hostinec v Kozelníku
- Vartovka z roku 1564 v Krupine
- Mestské hradby z rokov 1551 až 1564 a mestský dom v Krupine z rokov 1900 – 1901
- Neskorobarokový trojičný stĺp z roku 1752, Barokovo – klasicistická kaplnka z roku 1794, Kaplnka sv. Anny z roku 1852, Románska – trojlodňová bazilika z prvej tretiny 13. storočia, Podzemné chodby a turecké studne v Krupine
- Hrady Čabrad z roku 1256 a hrad Bzovík, ktorého história siaha až do čias Veľkej Moravy

Riešené územie sa vyznačuje bohatým kultúrnym a historickým dedičstvom. Architektúra jednotlivých obcí je odrazom bohatstva tohto kraja v histórii, malebnosti jeho stavieb a okolitej prírody. Ľudová architektúra nesie mnoho spoločných znakov, v území nájdeme vyrezávané štíty, boli tu pôvodné slamené strechy, kamenné šambrány okolo okien s výzdobou a maľbou. Ornamentálna výzdoba na štítoch domov má rôzne obmeny religiózne motívy, ako kríž, kalich, rastlinný motív. Za osobitne vzácne považujeme areály všetkých kostolov ako aj objekty ľudovej architektúry so zachovanými pôvodnými znakmi hontianskej architektúry, prezentujúce bohatú históriu územia.

Na území bolo vytesaných mnoho vínnych pivníc slúžiacich aj v súčasnosti na uskladnenie vína a poľnohospodárskych produktov.

1.4.2 Chránené oblasti

Sledované územie je súčasťou veľkoplošného chráneného územia CHKO Štiavnické vrchy (ďalej len CHKO), ktoré bolo vyhlásené v roku 1979 za účelom ochrany a zveľaďovania prírody a prírodných hodnôt aj v nadväznosti na cenné kultúrne pamiatky a osobitne na pamiatky vývoja banskej techniky, ktoré sa nachádzajú v tejto lokalite.

V CHKO sa nachádza niekoľko maloplošne chránených území. Najvyšší stupeň ochrany a zároveň národný význam majú dve Národné prírodné rezervácie (ďalej len NPR).

a) NPR Sitno - najvyšší vrch pohoria, s vysokou úrovňou predovšetkým rastlinnej zložky biodiverzity so zachovanou časťou prirodzeného lesného ekosystému (pralesa), no majúci aj historicko - pamätný význam.

b) NPR Kašivárová sa nachádza nad obcou Hodruša - Hámre. Je to lesná rezervácia, ktorej predmetom ochrany sú posledné zachované prirodzené pralesné lesné ekosystémy duba kašivarovského.

V území sa nachádzajú lokality NATURA 2000 (Tlstý vrch, Stará hora, Rieka Litava).

Z ďalších maloplošne chránených území sú takisto s najvyšším stupňom ochrany prírodné rezervácie (ďalej len PR) ako napr.:

- PR Jabloňovský Roháč - ktorého predmetom ochrany sú pôvodné zachovalé dubovo bukové lesy karpatské.

- PR Holík - ktorého predmetom ochrany sú vrcholové lúky tohto vrchu.

- PR Kamenné more (Vyhne) je sprístupnené náučným chodníkom a častým cieľom turistov.

- PR Kamenný jarok ako ukážka zachovalých prírodných lesných komplexoch na vápennom podloží s výskytom viacerých vzácných vápnomilných druhov fauny a flóry.

V území sa nachádza aj Chránené areály (ďalej len CHA).

- CHA Michalštolníanske rašelinisko
- CHA Banskoštiavnická botanická záhrada
- CHA Arborétum Kysihýbel –

- CHA Banskostíavnická Kalvária
- CHA Žakýlske pleso

1.5 Významné združenia, organizácie, spolky

Región leží v území v ktorom sa nachádzajú dve Regionálne združenia miest a obcí :

- R-ZMO – zahŕňa okresy Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom
- R-ZMO – zahŕňa okresy Krupina, Detva a Zvolen

V území je zaregistrovaných množstvo občianskych združení, ale nie všetky sú funkčné. Medzi aktívne združenia, ktoré vyvíjajú svoju činnosť, realizujú projekty a prispievajú k rozvoju územia patria nasledovné:

- Hontianske združenie turizmu (rozvoj turizmu) - Krupina
- Vartovka – (rozvoj turizmu) - Krupina
- Partnerstvo – Žiarsky región (FSR)
- Lokálne partnerstvo sociálnej inklúzie Veľký Krtíš a Krupina (FSR)
- Žiarsko – Žiar nad Hronom
- Dominal – Žiar nad Hronom
- Škola do korán – Žiar nad Hronom
- Mravenisko (materské centrum) – Žiar nad Hronom
- Nová Baňa (banícka história) – Nová Baňa
- Nádej – Uňatín
- Bzovická pevnosť – Bzovík
- Gašparko (materské centrum) – Nová Baňa
- Správna cesta (mládež, drogová závislosť) – Nová Baňa
- Slniečko (postihnutá mládež) – Hrabiny
- Drachenau (múzeum národnostných menšín)
- Kanigunda (deti, šport) – Ostrá Lúka
- Informačné centrum mladých – Banská Štiavnica
- Kolpingovo dielo – Banská Štiavnica

V obciach pracujú rôzne spolky a združenia – poľovnícke, telovýchovné jednoty, rybárske, včelárske, záhradkárské, hasičské, slovenské zväzy protifašistických bojovníkov, školské združenia, červený kríž ...

Organizácie:

- Regionálna a potravinárska komora - Krupina
- Krajská regionálna rozvojová agentúra
- Slovenská agentúra životného prostredia – Banská Štiavnica
- Agentúra pre rozvoj BBSK
- Regionálna podnikateľská poradňa 5P v Žiari nad Hronom
- Okresný úrad práce
- Personálne a sprostredkovateľské agentúry vo Zvolene a v Žiari nad Hronom
- Regionálne poradenské a informačné centrum vo Zvolene

2. Audit mikroregiónov

2.1 Základné informácie o mikroregiónoch

P.č.	Presný názov mikroregiónu (právna forma)	Počet a zoznam obcí mikroregiónu (MR)	Počet obyv. MR	Rozloha MR (km ²)	Hustota obyv/ km ²	Predseda - štatutár mikroregiónu, kontakt	Kontaktná adresa MR, telefón, fax, e-mail
01	Adela Kremnicko-Štiavnické združenie - občianske združenie	8 – Bacúrov, Budča, Dubové, Hronská Breznica, Ostrá Lúka, Tínie, Turová, Železná Breznica	3 209	106,92	30	Miroslava Bučanová Starostka obce Ostrá Lúka	Komunikačné centrum Obecný úrad Ostrá Lúka, 962 33 Budča 045/5391124 045/5391124 ostraluka@stonline.sk
02	MR Hlinické Pohronie - občianske združenie	14 – Bzenica, Dolná Trnávka, Dolná Ždaňa, Hliník nad Hronom, Horná Ždaňa, Ladomerská Vieska, Lehôtka pod Brehmi, Lovča, Prestavky, Prochot, Podhorie, Repište, Sklené Teplice, Vyhne	11 194	179,81	60,1	Ing. Ľubomír Meliš Starosta obce Sklené Teplice	Obecný úrad Hliník nad Hronom, Železničná 320, 966 01 Hliník nad Hronom 045/6762746 045/6761002 hlinikobec@stonline.sk hlinikekonom@stonline.sk
03	MR Hontianka - občianske združenie	7 – Dudince, Hontianske Moravce, Hontianske Tesáre, Lišov, Sudince, Súdovce, Terany	4 503	100,87	44,8	Ing. Rudolf Gábryš Starosta obce Hontianske Moravce	Obecný úrad Hontianske Moravce, 962 70 H. Moravce 045/5583913 045/5583914 urad@moravce.sk
04	MR Južné Sitno - občianske združenie	6 – Baďan, Beluj, Kráľovce – Krnišov, Počúvadlo, Prenčov, Žibritov	1 403	107,87	13	Mgr. Ľubica Kuková Starostka Obce Baďan	Obecný úrad Prenčov 969 73 Prenčov 300 045/6726244,45 045/6726243 juznesitno@stonline.sk
05	MR Kľakovská dolina - občianske združenie	8 – Kľak, Ostrý Grúň, Hrabičov, Župkov, Horné Hámre, Píla, Veľké Pole, Žarnovica	10 015	122,80	34,2	Ján Repiský Starosta obce Hrabičov	Obecný úrad Hrabičov 969 78 Hrabičov 045/6866120 045/6814734 hrabicov@stonline.sk

06	MR Konkordia - občianske združenie	9 – Devičie, Domaníky, Drážovce, Hontianske Nemce, Kráľovce - Krnišov, Ladzany, Medovarce, Rykynčice, Sebechleby	4 434	139,71	37,7	Jozef Roziak Starosta obce Sebechleby	Obecný úrad Hontianske Nemce 962 65 Hontianske Nemce 045/5591280 045/5591609 045/5591111 ochn@stonline.sk
07	MR Kremnica a okolie - občianske združenie	12 – Bartošova Lehôtka, Dolná Ves, Horná Ves, Ihráč, Jastrabá, Kopernica, Krahule, Kremnica, Kremnické Bane, Kunešov, Lúčky, Nevoľné	10 086	160,45	62,9	Miroslav Schwarz Starosta obce Krahule	Obecný úrad Krahule 045/6743659 045/6744790 oukrahule@stonline.sk
08	MR Krupinská planina - občianske združenie	15 – Bzovík, Čabradský Vrbovok, Čekovce, Dolné Mladonice, Dolný Badín, Drienovo, Horné Mladonice, Horný Badín, Jalšovík, Kozí Vrbovok, Krupina, Selce, Trpín, Uňatín, Zemiansky Vrbovok	11 614	229,64	50,6	Ing. Igor Sýkora	Svätotrojičné námestie 4 963 01 Krupina 045/5550327 045/5550328 manager@euroweb.sk urad@mail.viapyt.sk
09	MR Medzihorie - občianske združenie	5 – Horná Ves, Oslany, Radobica, Veľké Pole, Veľké Uherce	6 264	118,30	53	Jozef Hrotek Starosta obce Horná Ves	Obecný úrad Horná ves 191 972 48 Horná Ves 046/5492049 046/5492049 jozefhrotek@stonline.sk
10	Združenie mikroregiónu Nová Baňa - združenie právnických osôb	9 – Brehy, Hronský Baňadik, Malá Lehota, Nová Baňa, Orovnica, Rudno nad Hronom, Tekovská Breznica, Tekovské Nemce, Veľká Lehota	15 666	215,68	72,6	Ľubomír Kršjak Starosta obce Rudno nad Hronom	Nová Baňa Nám. slobody č. 1 968 01 Nová Baňa Obecný úrad Hronský Beňadik 966 53 Hronský Beňadik 045/6893125 045/6893230 ou.h.benadik@stonline.sk
11	Združenie obcí MR Pliešovská kotlina - združenie právnických osôb	8 – Babiná, Breziny, Bzovská Lehôtka, Dobrá Niva, Michalková, Podzámčok, Pliešovce, Sása	6 044	180,87	33,4	Ing. Štefan Sýkora Starosta obce Pliešovce	Obecný úrad Sása SNP č. 329/1 962 62 Sása 045/5562647 sasa@slovanet.sk
12	Región Sitno	11–Banská Belá, Banská Štiavnica,	20 210	370,19	54,6	Alena Ciglanová	Obecný úrad Štiavnické Bane

	- združenie právnických osôb	Banský Studenec, Dekýš, Ilija, Kozelník, Močiar, Podhorie, Svätý Anton, Štiavnické Bane, Vysoká, obce z MR Južné Sitno				Starostka obce Prenčov	969 81 Štiavnické Bane 045/6929116 045/6929262 oustbane@stonline.sk
13	MR Žiarske Podhorie - občianske združenie	6 – Janova Lehota, Kosorín, Lovčica – Trubín, Lutíla, Slaská, Žiar nad Hronom	24 688	120,87	204,25	Ján Pružina Starosta obce Lutíla	Obecný úrad Lutíla 965 04 Lutíla 045/6739326 045/6739001 lutila@lutila.sk starosta@lutila.sk

2. 2 Prehľad o kapacitách a potrebách mikroregiónov

P.č.	Presný názov mikroregiónu	Vlastná kancelária MR (alt. Servisná inštitúcia), kontakt	Vybavenie kancelárie	Meno manažéra (ov) MR, prac. právny vzťah	Vzdelanie manažérov absolv. kurzy	Programový dokument MR, názov	Dodávateľ spracovateľ dokumentu	Mená miestnych vyškolených ľudí pre rozvoj vidieka
01	MR Adela Kremnicko-Štiavnické združenie - občianske združenie	Komunikačné centrum, OcÚ Ostrá Lúka	1 PC, kopírka, tlačiareň, scanner	Miroslava Bučanová	Projektový manažment Manažment samosprávy	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Adela	SAŽP B.Bystrica VOKA B.Bystrica	Silvia Laurošková Katarína Zlámalová
02	MR Hlinické Pohronie - občianske združenie	OcÚ Hliník nad Hronom	1 PC	Blanka Szucsová		Len obce majú spracované PHSR		
03	MR Hontianka - občianske združenie	OcÚ Hontianske Moravce	Používa sa technika, ktorá je majetkom OcÚ	Ľubomír Jucha	Projektový manažment, Projekty SAPARD, Európska politika	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Hontianka Rozvojový dokument	Ľubomír Jucha v spolupráci so samosprávou obcí Ing. J. Tvrdoňová PhD. D. Golecký J. Bačíková	
04	MR Južné Sitno	Komunikačné	2 PC,	Janka	Rozvoj vidieka,	Plán	SAŽP B.Bystrica	Alena Ciglanová

	- občianske združenie	centrum, OcÚ Prenčov 300	kopírka, scaner, tlačiareň, digitálny fotoaparát	Bačíková Zamestnank yňa MR	Projektový manažment, Regionálna politika EÚ, Štrukturálne fondy	hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Južné Sitno Rozvojový dokument	VOKA B.Bystrica ARVI Nitra Ing. J.Tvrdoňová PhD. D. Golecký J. Bačíková	Ľubica Kollárová Ľubica Kuková
05	MR Kľakovská dolina - občianske združenie	Kancelária nie je Pracuje sa v kanceláriách jednotlivých obecných úradov	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	Ján Repiský Jolana Miháliková	Rozvoj vidieka, Regionálna politika EÚ	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Kľakovská dolina	SAŽP B.Bystrica VOKA B.Bystrica	
06	MR Konkordia - občianske združenie	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ H. Nemce	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	Nie je		Rozvojový dokument	Ing. J. Tvrdoňová PhD. D. Golecký J. Bačíková	Martin Schvarc
07	MR Kremnica a okolie - občianske združenie	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Nevoľné	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	Nie je		Nie je spracovaný		František Baláž
08	MR Krupinská planina - občianske združenie	Mestský úrad Krupina Svätotrojičné nám. 4/4 96301 Krupina	2 PC, 2 tlačiarne	Zdenka Sýkorová	Tvorba a manažment projektov Vidiecky cestovný ruch Tradičná ľudová kultúra	Nie je spracovaný		Mária Behanovská Elena Kohútová Eduard Roganský
09	MR Medzihorie - občianske združenie	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Horná Ves	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	Ing. Augustín Machata		Program rozvoja Mikroregiónu Medzihorie	SAŽP Prievidza	Jozef Hrotek Mária Masárošová Daniela Hudecová
10	Združenie mikroregiónu Nová Baňa	Nie je Doteraz pokrýva	Používa sa technika , ktorá je	Nemá manažéra -vo veciach		Je v štádiu rozpracovania		

	- združenie právnických osôb	funkciu kancelária tajomníka pracujúceho na MsÚ Nová Baňa	majetkom MsÚ	funkčných Ľuboš Hrnčiar -vo veciach projektových Mgr. Jana Holá – platená				
11	Združenie obcí MR Pliešovská kotlina - združenie právnických osôb	Obecná úrad Sása 329/1 962 62 Sása	2 PC, kopírka, multifunkčné zariadenie	Andrej Oťahel Zamestnanec MR	Rozvoj vidieka Vplyv na existenciu a rozvoj vidieka Slovenska Štrukturálne fondy Strategické plánovanie a manažment územia	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí MR Pliešovská kotlina	Občianske združenie JAZMÍN Banská Bystrica	
12	Región Sitno - združenie právnických osôb	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Štiavnické Bane	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	Janka Bačíková	Rozvoj vidieka, Projektový manažment, Regionálna politika EÚ, Štrukturálne fondy	Stratégia rozvoja regiónu Sitno	VVMZ spol. s.r.o. Vazovova 9/B 811 07 Bratislava	Alena Ciglanová Ľubica Kollárová Ľubica Kuková
13	MR Žiarske Podhorie - občianske združenie	Kancelária nie je Pracuje sa na OcÚ Lutila	Používa sa technika , ktorá je majetkom OcÚ	Nie je		Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR Žiarske Podhorie	ARVI Nitra VOKA B. Bystrica	

3. Vyhodnotenie súčasného stavu kapacít mikroregiónov

V území od roku 1995 postupne vzniklo a do konca roka 2003 bolo zaregistrovaných spolu 13 mikroregiónov. 10 je zaregistrovaných ako občianske združenie a 3 sú združenia právnických osôb. Štatutárnymi zástupcami mikroregiónov sú okrem jedného (MR Krupinská planina) starostovia obcí. Sídlami združení sú po väčšine obecné úrady a tiež pre potreby mikroregiónov sa využíva technické vybavenie, ktoré je majetkom obce. Vlastné technické vybavenie (PC zostavy, kopírovacie prístroje, tlačiarne, multifunkčné zariadenia, skenery ...) majú len nasledovné združenia - MR Južné Sitno, MR Adela, Krupinská planina, MR Pliešovská kotlina, MR Hlinické Pohronie.

Ako projektový manažéri v jednotlivých združeniach sú predovšetkým starostovia obcí, alebo zamestnanci obecných úradov, 3 MR (MR Konkordia, MR Kremnica a okolie a MR Žiarske Podhorie) nemajú projektového manažéra a 3 MR (MR Južné Sitno, MR Nová Baňa a MR Pliešovská kotlina) majú platených zamestnancov. Finančné zdroje na udržanie zamestnancov získavajú z projektov a z členských príspevkov obcí.

Plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území spracovávali organizácie - SAŽP Banská Bystrica a Prievidza, VOKA Banská Bystrica, ARVI Nitra, VVMZ spol. s.r.o. Bratislava, OZ JAZMÍN Banská Bystrica. Dokumenty sú robené v spolupráci s občianskym, verejným a podnikateľským sektorom.

- 9 MR má spracované
- 1 MR - majú len obce
- 1 MR má v štádiu rozpracovania
- 2 MR nemajú

3 mikroregióny – Južné Sitno, Hontianka a Konkordia majú spracovaný rozvojový dokument, ktorý bol vypracovaný v rámci projektu TP SAPARD

Hlavným cieľom TP SAPARD pre NUTS II – Stredné Slovensko:

– pomôcť vytvoriť podmienky na zlepšenie kapacity vidieckych mikroregiónov v znevýhodnených vidieckych oblastiach, na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov v prospech rozvoja vidieka

- naučiť cieľové skupiny, miestne akčné tímy, ako majú programovať územný a integrovaný rozvoj trvalo udržateľným spôsobom, pripraviť územie a budovať jeho kapacity pre čerpanie programu LEADER.

Prieskum ukázal, že ak má byť MR funkčný je potrebné, aby mal vlastného zamestnanca – projektového manažéra, ktorý by sledoval výzvy a informoval starostov o možnostiach získavania grantov, organizoval by spoločné stretnutia, poskytoval poradenský a administratívny servis.

4. Analýza územia

4.1 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Geografická poloha - Prírodné bohatstvo, termálne pramene, jazerá - Poľnohospodárstvo (chov oviec, dobytká...) - Svetové kultúrne dedičstvo UNESCO - Banská tradícia - Dostatok školských vzdelávacích subjektov a mimovládnych organizácií – podmienky na celoživotné vzdelávanie - Mentalita národa, bohatosť a rozmanitosť tradícií - Lesníctvo – surovinové bohatstvo - Inteligenčné kapacity a ľudský potenciál - Kvalitné vodohospodárstvo - Zachovalá ľudová architektúra - Historické a kultúrne pamiatky	- Nezamestnanosť, nedostatok pracovných príležitostí - Zlé komunikácie – nedostupnosť - Nedostatočné služby pre obyvateľov (drobné remeselné služby) - Nízka spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi - Nedostatok sociálnych služieb - Nevyužitie voľné budovy, priestory - Strata motivácie, národnej hrdosti a povedomia - Slabý marketing - Zlé využitie voľnočasových aktivít (šport, kultúra...) - Neucelené územné plánovanie - Nesúdržnosť subjektov „tretieho sektora“ - Nedobudovaná infraštruktúra - Neexistujúci komplexný plán rozvoja - Nerozvinutý cestovný ruch, nekvalifikovaná pracovná sila v CR - Nevysporiadané vlastnícke vzťahy - Neprepojenosť informačných centier - Finalizácia výrobkov - Nerozvinuté priemyselné parky
Príležitosti	Ohrozenia
- Viac finančných prostriedkov - Informačné centrá – spracovaný spoločný produkt - Rozvoj vidieckeho turizmu a cestovného ruchu - Využitie prírodných zdrojov - Využitie kultúrnych a historických zdrojov - Zapájanie sa do prípravy projektov - Rozvoj „malých fariem“, agroturistiky - Spolupráca jednotlivých subjektov - Podpora pre malých a nových investorov - Využitie európskej vidieckej politiky - Cezhraničná spolupráca - Vypracovaný propagačný program - Využitie alternatívnych zdrojov energie (biomasa, bionafta ...) - Koordinácia informačných tokov - Pomoc z VÚC - Spoločná efektívna medializácia a propagácia	- Vyludňovanie územia, migrácia pracovnej sily - Zlý tok finančných prostriedkov, nevhodné prerozdelenie - Nepružná legislatíva, absencia zákonov - Zvyšujúca sa nezamestnanosť - Odliv subjektov, ktoré vytvárajú pracovné miesta - Daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu - Apatia ľudí, zlá spolupráca (sektorizmus) - Nízka kúpyschopnosť - Konzervatívnosť obyvateľstva - Znečistené životné prostredie - Upadajúce poľnohospodárstvo - Slabá podpora malých a stredných podnikateľov - Žiadna spoločná propagácia územia

4.2 Problémová analýza

Analýza problémov regiónu Tekov – Hont bola spracovaná komplexne pre celé územie. Každá z obcí združených v 13 mikroregiónoch má síce svoje špecifické problémy, tie však v súhrne sú odrazom hlavných problémov celého regiónu, ktorými sú najmä nezamestnanosť, nerozvinutý cestovný ruch, ktorý tu má dobré predpoklady pre svoj rozvoj (kúpeľné mestá, vodné tajchy, banská história, kultúrne a historické pamiatky, náučné chodníky, chránené krajinné oblasti, krásna príroda). Perspektívy rozvoja cestovného ruchu v tomto smere sú veľmi pozitívne. Na to, aby mohla byť vytvorená základňa pre rozvoj takéhoto druhu turistiky, musí sa v prvom rade vytvoriť medzi aktérmi partnerstvo. Samozrejmosťou v regióne by malo byť rozvíjanie štandardných turistických produktov, kde existuje vďaka miestnym prírodným krásam veľký potenciál rozvoja.

Problémom je tiež nedobudovaná infraštruktúra a nevysporiadané vlastnícke vzťahy, čo má za následok, že nie sú vytvorené podmienky pre vstup investorov. Nedostatočné ekonomické zázemie má vplyv na kvalitu života ľudí ich sociálnu situáciu a zamestnanosť. Vcelku sa tento stav medzi obyvateľmi prejavuje nezáujmom o veci verejné a apatiou voči daniu všeobecne. Väčšina podnikateľských subjektov je stabilizovaná na trhu, snaží sa expandovať a rozvíjať a najväčšie nedostatky vidí v dopravnej dostupnosti regiónu, v slabej snahe o spoluprácu ako aj informovanie zo strany samospráv a slabej podpore podnikania. Na druhej strane sú spokojné s kvalifikovanosťou a dostupnosťou pracovnej sily ako aj s dostatkom voľných priestorov na podnikanie. Podnikateľské subjekty by jednoznačne privítali lepšiu komunikáciu a informovanie samosprávy a o veciach verejných, lepšiu podporu podnikania zo strany samosprávy, zlepšenie dopravnej infraštruktúry, lepšiu propagáciu regiónu a lepšie využívanie dostupných fondov EÚ.

V oblasti podnikania a hospodárskeho rozvoja je pre región charakteristický nízky prílev investícií do priemyselných odvetví, ktoré majú veľký potenciál sa tu rozvíjať. Ide najmä o ťažbu a spracovanie drevnej hmoty, využívanie termálnych podzemných vôd, ako aj tradičné v súčasnosti už neexistujúce priemyselné odvetvia.

Keď zoberieme do úvahy silné stránky regiónu, medzi ktoré patrí aj prítomnosť vysokých škôl so síce obmedzeným počtom študentov ale úzko profilovými odbormi, existuje tu veľký potenciál na rozvoj informačných a komunikačných technológií spoluprácou verejných a skromných organizácií – vytváraním verejno-súkromných partnerstiev. Keďže slabšou stránkou regiónu je práve jeho dopravná dostupnosť, musí sa sústrediť na získavanie takých investorov, ktorí nie sú limitovaní dobrým dopravným spojením, tak ako je to v prípade výrobných podnikov. V najbližšom období sa budú vynakladať čoraz väčšie finančné prostriedky do rozvoja informačných technológií i rozvoja ľudských zdrojov, z čoho môžu profitovať tak univerzity ako aj podnikateľské subjekty, ktoré sa tu usídliť. Jednoznačne sa odporúča zamerať sa na vytváranie a podporu takýchto partnerstiev so zapojením aj miestnych samospráv.

4.3. Problémy a návrhy ich riešení

PROBLÉMY	<i>Nezamestnanosť</i>	<i>Nerozvinutý cestovný ruch</i>	<i>Nedobudovaná infraštruktúra</i>	<i>Nevysporiadané vlastnícke vzťahy</i>
RIEŠENIA	Podporiť malé a stredné podnikanie	Podporiť ubytovanie na súkromí	Upraviť verejné priestranstvá	Úprava zákonov
	Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľstva	Využiť voľné budovy	Rekonštruovať verejné, kultúrne a spoločenské zariadenia	Spolupráca jednotlivých subjektov
	Realizovať projekty pre nezamestnaných	Vytvoriť doplnkové služby v cestovnom ruchu	Dobudovať sociálnu infraštruktúru	
	Zriadiť regionálne združenie podnikateľov – Klub podnikateľov	Zachovať remeslá a tradície	Dobudovať miestne komunikácie	
	Vytvoriť podmienky pre príliv nových investorov	Obnoviť prírodné a kultúrne pamiatky	Internetizácia územia	
		Zriadiť stravovacie a ubytovacie zariadenia		
		Vybudovať informačné centrá		
		Zlepšiť propagáciu regiónu		
		Vypracovať komplexný plán rozvoja regiónu		

5. Zhrnutie

Počas stretnutí pracovnej skupiny Tekov – Hont, boli zistené nasledovné poznatky:

Možnosti a smerovania rozvoja územia - Vzhľadom na problémy, ktoré boli identifikované a pomenované členmi pracovnej skupiny na stretnutiach a po ich posúdení by bolo vhodné rozvoj územia zamerať na cestovný ruch a dobudovanie infraštruktúry.

Z analýzy a z výsledkov pracovných stretnutí je jasné, že z oblasti vidieckeho turizmu a ekoturizmu sa v regióne veľa očakáva v oblasti príjmov, zamestnanosti a rozvoja príbuzných služieb.

Čo chýba, je spolupráca a organizovanie turistického ruchu v oblastiach marketingu a rozširovania, resp. tvorby produktov. Na to, aby mohol región profitovať z pozitívnych trendov rozvoja v danej oblasti, musí byť vytvorený model partnerstva jednotlivých subjektov.

Dôležitým znakom kultúrneho turizmu je vysoká úroveň vzdelania jeho účastníkov, vyššie výdavky (vyššia kúpna sila) turistov, celoročná návštevnosť a požadovanie vyššej úrovne služieb. Na to, aby región mohol ťažiť z týchto trendov, musí investovať viac úsilia a finančných prostriedkov do vzdelávania v oblasti cestovného ruchu (tak profesionálne zručnosti ako aj jazykové zdatnosti pracovníkov) a do vývoja produktov (kvalita ubytovacích a stravovacích zariadení, široká ponuka služieb,...). Partnerstvo zohráva rozhodujúcu úlohu vo vytváraní nových balíkov služieb ako aj v organizovaní a podporovaní kultúrnych festivalov a ďalších podujatí, ako aj v stanovovaní a najmä dodržiavaní vyšších štandardov poskytovaných služieb ich poskytovateľmi.

Úroveň mikroregiónov - Mikroregióny v území sa nachádzajú v troch rozdielnych úrovniach, v troch stupňoch zrelosti:

Na najvyššej úrovni sú združenia, ktoré majú za sebou zrealizované viaceré spoločné projekty, zaktivizovanú občiansku základňu a vybudované partnerstvá medzi jednotlivými sférami. Majú vypracované Plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Tiaž majú vlastné kancelárie vybavené technikou a platených zamestnancov. Organizujú spoločné podujatia. Sem patria mikroregióny:

1. MR Južné Sitno
2. MR Pliešovská kotlina

MR Nová Baňa má tiež plateného zamestnanca, ale len od začiatku roka 2006 a práve v tomto roku začali vyvíjať viaceré spoločné aktivity.

Do druhej kategórie patria MR, ktoré podali spoločné projekty, ale takmer všetky neboli podporené (majú vybudované spoločné cyklotrasy, vydaný propagačný materiál), nemajú vlastné kancelárie a platených zamestnancov, ale majú vypracované Plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja a pravidelne sa stretávajú:

3. MR Nová Baňa
4. MR Adela,
5. MR Hontianka
6. MR Kľakovská dolina
7. MR Medzihorie
8. MR Žiarske Podhorie
9. Región Sitno

Na najnižšej úrovni sú MR, ktoré sú zaregistrované ale nevyvíjajú žiadnu spoločnú činnosť, pravidelne sa nestretávajú. Hoci už aj realizovali spoločné projekty (MR Konkordia – realizoval projekt TP SAPARD, v tomto MR je veľmi aktívna podnikateľská sféra, podnikatelia spolu s občanmi vyvíjajú spoločné aktivity, starostovia čakajú ako dopadnú komunálne voľby). Nemajú vypracované Plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja (MR Krupinská planina, MR Kremnica a okolie, MR Hlinické Pohronie) Sem patria MR:

10. MR Konkordia
11. MR Krupinská planina
12. MR Kremnica a okolie
13. MR Hlinické Pohronie

Tvorba miestnych akčných skupín - Keďže ešte nie sú stanovené presné pravidlá ako má organizačná štruktúra MAS vyzeráť, kto má byť zodpovedný za riadenie MAS, aký má byť finančný a kontrolný systém pre existujúce MAS, aký má byť počet a hustota obyvateľov, zaradenie mesta do MAS?

Preto sme pri formovaní MAS v regióne Tekov – Hont vychádzali z doterajších ešte nepotvrdených poznatkov. Členovia pracovnej skupiny sa sústredili nato, aby spájanie jednotlivých mikroregiónov bolo založené na dobrovoľnom princípe a prihliadalo sa na celistvosť územia.

Boli rozpracované návrhy na vytvorenie 4 miestnych akčných skupín a to nasledovne:

1. MR Južné Sitno, MR Hontianka, MR Konkordia, Región Sitno
počet obyvateľov cca 30.500
2. MR Adela, MR Pliešovská kotlina, MR Krupinská planina
počet obyvateľov cca 20.800
3. MR Žiarske Podhorie, MR Kremnica a okolie
počet obyvateľov cca 34.700
4. MR Kľakovská dolina, MR Nová Baňa a okolie, MR Medzihorie, MR Hlinické
Pohronie
počet obyvateľov cca 43.100

Odporúčania – Pre všetky mikroregióny v regióne Tekov – Hont je dôležité, aby mali svojho zamestnanca na plný úväzok. V mikroregiónoch boli vyškolení ľudia, ale žiaľ nepodarilo sa ich financovať a tak udržať v území. Tu je dôležité, aby bolo vytvorené partnerstvo jednotlivých sektorov, aby spoločne dokázali platiť projektového manažéra, ktorý bude prínosom pre nich všetkých.

Vo väčšine združení bude potrebné realizovať projekty zamerané na nabudenie „spiacich“ komunit. Môže ísť o projekty načúvania, komunitné minigrantové projekty, projekty, ktoré si nevyžadujú vysoké finančné krytie.

Pozitívom tohto územia je, že tri mikroregióny (Južné Sitno, Hontianka a Konkordia – spolu 22 obcí, 10 200 obyvateľov) majú vypracovanú v rámci projektu TP SAPARD vlastnú rozvojovú stratégiu a pripravené kapacity pre Program LEADER.

Počas realizácie projektu TP SAPARD, ktorý pozostával z dvoch častí analytickej (audit ľudských, materiálnych, prírodných, ekonomických zdrojov) a strategickej (vizia, SWOT analýza, problémová analýza, strategické a špecifické ciele, opatrenia, hodnotiaci a monitorovací rámec) sa uskutočnilo 24 pracovných stretnutí. Do tvorby stratégie bolo zainteresovaných 83 občanov (33-verejný sektor, 9–súkromný sektor, 41-občiansky sektor). Počas projektu sa uskutočnilo 68 kultúrnych, spoločenských a športových podujatí, boli vzdelávaní občania počas dvoch školení (tvorba projektov, komunikácia, tvorba webových stránok), prebehol dotazníkový prieskum územia, boli vydané noviny a rozdane do každej domácnosti, bol natočený video dokument, ktorý bude slúžiť pre študentov na vysokej škole vo Francúzku, ďalej bol vydaný propagačný materiál a uskutočnila sa aj výstava „Dni vidieka v parlamente“ v Bratislave. V MR južné Sitno je tiež zriadené Informačné centrum pre rozvoj vidieka, ktoré má nabudované kapacity a tieto by bolo vhodné naďalej využívať.

Z uvedených dôvodov má najvyšší predpoklad žiadať o implementáciu stratégie len MAS č. 1 a ostatné doporučujeme, aby sa uchádzali len o spracovanie stratégií. V roku 2007 by bolo potrebné podporiť MAS č. 1 a skompletizovať stratégie a v ostatných podporiť prípravu projektov pre os 3.

E. VIDIECKY REGIÓN NOVOHRAD

1. Základné údaje

1.1. Vymedzenie a charakteristika vidieckeho regiónu Novohrad

Vidiecky región Novohrad (ďalej VR Novohrad) tvoria okresy Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš. Geograficky sa nachádza v južnej časti Banskobystrického kraja na hranici s Maďarskou republikou. Napojenie regiónu na hlavné dopravné trasy je nevyhovujúce, okres Veľký Krtíš dokonca v súčasnosti nemá pravidelné železničné spojenie s inými regiónmi Slovenska. Región je charakteristický rozptýlenou sídelnou štruktúrou, ktorú charakterizuje vysoký počet malých obcí a nízka hustota osídlenia. Hydrologicky spadá celé územie do povodia rieky Ipeľ. Južná časť má prevažne nížinný a kotlinový charakter, severné časti prechádzajú do pahorkatín a podhorských typov.

Celková rozloha VR Novohrad je 215 037 ha. Z celkovej výmery tvorí poľnohospodársky pôdny fond 53,9 %, lesný pôdny fond 39,7 % a vyhlásené chránené územia 2,31 %.

Celkový počet samosprávnych obcí vo VR Novohrad je 149, z toho má štatút mesta iba 5 sídiel: Lučenec, Filakovo, Poltár, Veľký Krtíš a Modrý Kameň. Najväčším mestom je Lučenec (28 tis. obyvateľov), najmenším mestom je Modrý Kameň (1,4 tis. obyvateľov). Celkový počet obyvateľov regiónu je 143 244 (stav k 31.12.2003). Z toho v mestách žije celkom 60 076 obyvateľov, čo je 41,94 % obyvateľov regiónu. V obciach žije 83 168 obyvateľov, čo je 58,06 % obyvateľov regiónu. Celkovo prevažujú malé obce do 500 obyvateľov (83 obcí z celkového počtu 149 obcí) a obce od 500 do 1000 obyvateľov (spolu 42 obcí).

Pre región je charakteristický nízky až stredný stupeň urbanizácie. Väčšie koncentrácie tvoria iba jednotlivé mestá v okresoch. Vidiecke osídlenie v dôsledku predchádzajúceho vývoja je značne rozptýlené (lazičský typ osídlenia, najmä v severnej časti okresov Veľký Krtíš a Poltár). Priemerná hustota osídlenia v regióne je 64,3 ob./km².

V Regióne Novohrad je v súčasnosti registrovaných 14 mikroregiónov, v ktorých je združených 132 obcí a 1 mesto. Miera aktivity a rozvinutosti jednotlivých mikroregiónov je rôzna a závisí najmä od dĺžky trvania a taktiež zapojenia do rôznych projektov. S tým súvisí aj stav a úroveň spracovania Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Tieto programovacie dokumenty majú rôznu úroveň spracovania a tým aj stupeň ich využiteľnosti.

Zoznam mikroregiónov:

okres Poltár

MIKROREGIÓN HÁJ

MIKROREGIÓN HORNOHRAD

MIKROREGIÓN SUCHÁNSKA DOLINA

okres Lučenec

MIKROREGIÓN JAVOR

MIKROREGIÓN NOVOHRADSKÉ PODZÁMČIE

MIKROREGIÓN OBRUČNÁ

MIKROREGIÓN POD BUČEŇOM

MIKROREGIÓN PRI VELICKÝCH JAZERÁCH

okres Veľký Krtíš

MIKROREGIÓN IPEĽSKÁ DOLINA

MIKROREGIÓN KOPROVNICA

MIKROREGIÓN OZ OBCÍ STREHOVSKEJ DOLINY

MIKROREGIÓN ÚDOLIE ČEBOVSKÉHO POTOKA

MIKROREGIÓN VEĽKÝ POTOK - IPEĽ

MIKROREGIÓN VÝCHODNÝ HONT

1.2 Geografia a prírodné prostredie

Pre územie VR Novohrad je typická veľká rozmanitosť geomorfologickej modelácie. Reliéf sa od juhu z roviny nížin dvíha cez zvlnené vrchoviny až do podhorských nadmorských výšok. Nížiny zastupuje Lučenská kotlina a Ipeľská kotlina, podhorskú časť Ostrôžky, Stolické vrchy, Slovenské Rudohorie, Cerová vrchovina a Krupinská planina. Z vodohospodárskeho hľadiska patrí územie do povodia Ipeľa. Z geomorfologického charakteru územia vyplývajú aj pestré klimatické podmienky, ktoré majú následne vplyv na využitie územia. V južných rovinatých územiach prevláda poľnohospodárska výroba a spracovanie jej produktov. V členitom území v severnej časti má význam lesné hospodárstvo, ťažba a spracovanie drevnej hmoty. Významné je tiež zastúpenie nerudných surovín (silikáty) a bohatý výskyt minerálnych, termálnych a liečivých vôd. Južná časť územia má predpoklady pre rozvoj letnej rekreácie, severná časť pre zimné športy pri zachovaní požiadaviek ochrany prírody a krajiny a ochrany vodných zdrojov.

VR Novohrad je bohatý na prírodné krásy, na jeho území sa nachádza množstvo geologických, botanických, zoológických, kultúrno-historických a krajinárskych hodnôt vrátane maloplošných aj veľkoplošných chránených území, ktoré tvoria významný potenciál pre rozvoj vidieckeho regiónu. Rozmanitosť prírodných podmienok je základom pre pestrosť druhov flóry a fauny. Vzhľadom na to, že tento región bol v minulosti málo industrializovaný, je tu uchovaný kvalitný prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu (vidieckeho cestovného a agroturistiky), ale aj ekologicky čistej výroby.

1.3 Ekonomická sféra a zamestnanosť

VR Novohrad bol v minulosti typický poľnohospodársky región s nábytkárskou, textilnou, stavebnou, strojárskou, keramikou, sklárskou výrobou a baníctvom. V súčasnosti mení svoj charakter rozvíjaním obchodu, služieb, rozvojom malého a stredného podnikania, zavádzaním nových technológií, a rekonštrukciou pôvodných podnikov.

V súčasnosti sú nosnými podnikmi z pohľadu ekonomickej sily a počtu zamestnancov tieto subjekty:

- **Štátny sektor:**

štátna správa na obvodných úradoch, regionálne pracoviská štátnych orgánov

- **Verejný sektor:**

samosprávy, neziskové organizácie, regionálne rozvojové organizácie rôznych sektorov, zdravotníctvo, profesijné združenia

- **Súkromný sektor:**

Lučenec: M-Market a.s., Lučenec, Thorma výroba k.s., Filakovo, Cramer s.r.o., Festap s.r.o., Ekoltech s.r.o., Lučenec, Bloomsbury p.s. a.s., Lučenec, Hrádok s.r.o., Mäsokombinát, Lučenec, Lovinit a.s., Lovinobaňa, Ipeľské tehelne, Lučenec

Poltár: SLOVGLASS Poltár, Žiaromat Kalinovo, Zlieváreň Cinobaňa, Kokavan, výrobné družstvo

Veľký Krtíš: Baňa Dolina a.s., Veľký Krtíš, Punto Azzuro, Veľký Krtíš, LIAZ Veľký Krtíš, s.r.o., PLASTLINE NOVA, s.r.o. Veľký Krtíš, MOVINO s.r.o., Veľký Krtíš, INWEX s.r.o., Modrý Kameň, Vinica a.s., Vinica, I. Družstevná a.s., Dačov Lom, ViS, s.r.o. Modrý Kameň

Perspektíva rozvoja sa týka najmä firiem spracúvajúcich poľnohospodárske produkty, spracovanie silikátov v okresoch Lučenec a Poltár a aktivity zahraničných investorov, ktorí začali svoje aktivity v územiach pripravených priemyselných parkov. Najlepšie sú pripravené plochy „zelené“ plochy v Lučenci a Malom Krtíši. V priemyselnom parku Lučenec sa už etablovala firma Johnson Controls, v priemyselnom parku Malý Krtíš firma Technogym a pripravujú sa ďalšie investície.

Z hľadiska vysokého potenciálu subregiónu v oblasti kultúrneho a prírodného dedičstva je predpoklad na rozvoj služieb v oblasti cestovného ruchu a agroturistiky. Ku koncu 1. polroka

2004 v subregióne ekonomickú činnosť vykonávalo 2 090 fyzických a právnických osôb zapísaných v obchodnom registri a 6 587 živnostníkov nezapísaných v obchodnom registri.

Z hľadiska nezamestnanosti obsadzujú okresy regiónu tradične najvyššie miesta v rámci Banskobystrického kraja, ale aj celého Slovenska. Aktuálne údaje k augustu 2006 naznačujú mierny pokles. Najvyššia nezamestnanosť je dlhodobá v okrese Veľký Krtíš – 21,83 %, v okrese Lučenec je to 20,04 % a v okrese Poltár 19,60 %. Súčasný pozitívny trend poklesu miery nezamestnanosti je daný vyššou mobilitou pracovnej sily, sprísnenými podmienkami evidencie a existenciou aktívnych nástrojov politiky trhu práce.

1.4 Kultúrne a prírodné dedičstvo

Najvýznamnejšie kultúrne pamiatky

Zákomom chránené kultúrno-historické hodnoty sú situované v katastrálnych územiach obcí vidieckeho regiónu Novohrad buď ako solitéry, alebo ako súčasť historických sídelných a krajinných štruktúr. Tieto kultúrno-historické hodnoty sú označované ako nehnuteľné kultúrne pamiatky alebo hnutelné kultúrne pamiatky zapísané v registri Ústredného zoznamu pamiatkového fondu Slovenskej republiky. Sú lokalizované prevažne v historických sídelných štruktúrach – a to v pamiatkových rezerváciách (PR) a pamiatkových zónach (PZ), alebo sú súčasťou historických krajinných štruktúr v pamiatkovo chránených parkoch a v rozptýlenom osídlení v kultúrnej krajine. Ďalej sú to areály, alebo samostatné solitéry historických objektov, klasifikované ako národné kultúrne pamiatky (NKP).

Územie VR Novohrad v rámci BBSK nepatrí medzi ťažiskové územia zachovaného historicko-kultúrneho dedičstva. Špecifikom tohto vidieckeho regiónu je rozptýlené osídlenie osád a lazov so zachovanou charakteristickou ľudovou architektúrou obytných a hospodárskych budov citlivo zakomponovaných v krajinnom prostredí. V južných obciach je zachovaná ľudová architektúra viazaná na špecifické priestory rozsiahlych vinogradov s charakteristickými pivnicami a vinárskymi domčekmi - hajlochmi a chyžkami.

Pre okres Lučenec sú charakteristické urbanistické štruktúry centier poľnohospodárskych vidieckych sídiel so zachovanými objektmi a areálmi sakrálnych stavieb a kaštieľov a ľudovou architektúrou obytných domov. Južná časť kraja v okresoch Veľký Krtíš, Lučenec je charakteristická zachovanými areálmi kaštieľov a parkov v sídlach poľnohospodárskej krajiny nížin Iľľa a Rimavy. Z kategórie národných kultúrnych pamiatok sú významné dva objekty kostolov so stredovekými maľbami v okrese Lučenec (Stará Halič, Ľuboreč).

Potenciál historického objektového fondu je využitý pre kultúru v Modrom Kameni, Dolnej Strehovej a v Lučenci. V barokovom kaštieli v Modrom Kameni sa nachádza ojedinelé svojho druhu na Slovensku Múzeum hračiek a bábkarských kultúr. Nachádza sa v ňom tiež Múzeum zubnej techniky. V obci Dolná Strehová v rokokovo-klasicistickom kaštieli je zriadená pamätná izba Imre Madácha. V Lučenci sídli v budove na Kubínyho námestí v jednej z najstarších historických pamiatok mesta Novohradská galéria. Vyhlásené pamiatkové zóny sa nachádzajú v meste Lučenec, obciach Horné Plachtiniec a Čelovce, navrhované pamiatkové zóny sú v obciach Madačka-lazy, Praha, Halič, Filákov, Ozdín, Pinciná, Šoltýska, Dolné Strháre, Veľký Lom, Hrušov-lazy, Obeckov, Sucháň.

V regióne sa nachádza aj niekoľko archeologických lokalít – v okrese Lučenec 13 obcí, v okrese Poltár 4 obce a 1 obec v okrese Veľký Krtíš. Medzi významné pamiatky, ktoré však chátrajú z nedostatku finančných prostriedkov patrí aj židovská synagóga v Lučenci a kostol v obci Muľa v okrese Veľký Krtíš.

Samostatnou kategóriou sú pamiatkovo chránené parky, ktoré sú významnou kategóriou historických krajinných štruktúr. Jednak majú výnimočné hodnoty tak z hľadiska dendrologického, ako aj krajinno-ekologického a kultúrno-historického a zároveň lokalizujú

svojim situovaním v území regiónu komplexy významných objektov kultúrnych pamiatok (zámkov, kaštieľov, kalvárií, kúrií a kláštorov), ktorých sú neoddeliteľnou súčasťou. Spolu sa nachádza vo VR Novohrad 16 týchto pamiatkovo chránených parkov.

Chránené územia

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny sa pre územnú ochranu prírody a krajiny stanovuje päť stupňov ochrany, pričom rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom ochrany zväčšuje. Prvý stupeň ako všeobecná ochrana platí na celom území SR všade tam, kde nie je vyhlásená územná ochrana v jednotlivých kategóriách chránených území. Druhý až piaty stupeň predstavuje osobitnú ochranu, a to v zmysle územného členenia, alebo v zmysle druhovej ochrany.

Z hľadiska územnej ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny sú tieto územia vo VR Novohrad situované nasledovne.

Okres	Stupne územnej ochrany									
	5. stupeň		4. stupeň		3. stupeň		2. stupeň		1. stupeň	
	Výmera v ha	% *	Výmera v ha	% *	Výmera v ha	% *	Výmera v ha	% *	Výmera v ha	% *
Lučenec	197,35	0,25	18,45	0,02	0	0,00	4777	5,99	74710	93,74
Poltár	0	0,00	47,42	0,09	0	0,00	0	0,00	50439	99,91
Veľký Krtíš	138,76	0,16	25,45	0,03	0	0,00	0	0,00	84683	99,81

Z veľkoplošných chránených území do územia VR Novohrad zasahuje Chránená krajinná oblasť Cerová vrchovina, ktorá bola vyhlásená v roku 1989 s rozlohou 16 280 ha. Z maloplošných chránených území evidujeme spolu 31 lokalít.

V Novohradskom regióne sa nachádzajú aj územia, ktoré boli zaradené do sústavy NATURA 2000, ktorá je tvorená sústavou chránených vtáčích území a území európskeho významu. V kategórii chránených vtáčích území je to CHVÚ Cerová vrchovina a Rimavská kotlina s výmerou 31 183 ha, v pôsobnosti CHKO Cerová vrchovina. A CHVÚ Poíplie s výmerou 9 235 ha, v pôsobnosti CHKO Štiavnické vrchy. Medzi územia európskeho významu patria v okrese Lučenec - Cerová vrchovina - lesné biotopy, Soví hrad a Dálovský močiar, v okrese Veľký Krtíš - Čebovská lesostep, Rieka Litava, Seleštianska stráž, Kiarovský močiar, Cúdeninský močiar, Ipeľské hony, Poíplie a Dedinská hora. Z hľadiska ochrany biotopov sú významné močiare, ktorých je v území evidovaných spolu 23m s celkovou výmerou 565,2 ha.

Kultúrne, vedecky, ekologicky, krajnotvorne, alebo esteticky mimoriadne významné stromy, alebo ich skupiny, vrátane stromoradií sú vyhlásené Krajským úradom životného prostredia za chránené stromy. V okrese Lučenec sa nachádza 5 týchto stromov, v okrese Poltár 4 a v okrese Veľký Krtíš až 17 jedincov.

1.5 Významné združenia, organizácie, spolky

VR Novohrad leží v území v ktorom sa nachádzajú dve Regionálne združenia miest a obcí :

- ZMOVR: Združenie miest a obcí Veľkokrtíšskeho regiónu (okres veľký Krtíš)
- ZMON: Združenie miest a obcí Novohradu (okresy Lučenec a Poltár)

Z hľadiska odborného poradenstva a tvorby partnerstiev sú významné rôzne profesijné združenia a odborné organizácie:

- Združenie pre rozvoj južného Slovenska – RRA Lučenec
- RRA pre rozvoj regiónu Stredného Poíplia, Veľký Krtíš
- Euroregión Neogradiensis
- Ipeľský Euroregión
- Centrum prvého kontaktu Lučenec

- Centrum prvého kontaktu Poltár
- Regionálna potravinárska a poľnohospodárska komora Lučenec, Veľký Krtíš
- Slovenská obchodná a priemyselná komora, RK Lučenec
- Regionálne poradenské a informačné centrum Lučenec
- Partnerstvá sociálnej inklúzie - lokálne kancelárie Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš
- Akadémie vzdelávania, pobočky Lučenec a Veľký Krtíš
- Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity

V území je zaregistrovaných množstvo neziskových organizácií, ale nie všetky sú funkčné. Medzi aktívne združenia, ktoré vyvíjajú svoju činnosť, realizujú projekty a prispievajú k rozvoju územia patria nasledovné:

- OZ pre rozvoj regiónu Veľký Krtíš
- OZ Pro Kalondiensis
- OZ BOVAP
- OZ Silikátprogres
- Združenie vidieckeho turizmu a agroturizmu Hont
- OZ Naša kultúra Modrý Kameň
- OZ Koliba Veľký Krtíš
- OZ Centrum pre rozvoj zamestnanosti
- Informačné centrum mladých Veľký Krtíš
- Klub ASTRA
- CESPOM Lučenec
- OZ ROMA Novohrad
- OZ Amoret
- OZ Náš domov
- OZ Za spoločný pokrok a iné

Iné podporné služby poskytujú:

- Slovenský pozemkový fond
- Štátny fond rozvoja bývania

V jednotlivých obciach pracujú rôzne spolky a združenia – poľovnícke, telovýchovné jednoty, rybárske, včelárske, záhradkárske, hasičské, slovenské zväzy protifašistických bojovníkov, školské združenia, červený kríž a pod. Úroveň ich aktivity je rôzna.

V rámci výkonu činností Banskobystrického samosprávneho kraja stanovil odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia garantov pre jednotlivé okresy, ktorí sú zodpovední za spoluprácu s okresmi v oblasti regionálneho rozvoja. V roku 2006 sú to pre okres Poltár Ing. Anna Pisárová, pre okresy Veľký Krtíš a Lučenec Ing. Peter Čupka.

Vidiecky parlament Banskobystrického kraja zriadil vo VR Novohrad koordinačné centrum rozvoja vidieka tzv. Impulzné centrum rozvoja vidieka, činnosť ktorého vykonáva OZ Konzultačný a rozvojový klub K.R.O.K vo Veľkom Krtíši.

2. Audit mikroregiónov

2.1 Základné informácie o mikroregiónoch

P.č.	Presný názov mikroregiónu (právna forma)	Počet a zoznam obcí mikroregiónu (MR)	Počet Obyvat e-ľov MR	Rozloha MR (km ²)	Hustota obyv/km ²	predseda -štatutár mikroregiónu, kontakt	Kontaktná adresa MR, telefón,fax, e-mail, web
01	Mikroregión Háj Právna forma: združenie obcí	5 – Breznička, Nové Hony, Kalinovo, Veľká Ves, Pinciná,	4 017	88,51	45,38	Jozef Líška, starosta obce Veľká Ves	Adresa: Veľká Ves PSC: 985 01 Telefón: 047 / 43 90922 Fax:047/ 43 909 22 e-mail: velkaves@velkaves.sk web stránka: www.velkaves.sk
02	Mikroregión Hornohrad Právna forma: Združenie obcí	9 – Málinec, Cinobaňa, Hradište, Krná, Uhorské, Ozdín, Rovňany, Č.Brezovo, Zlatno	6 390	215,61	29,63	Ing. Igor Čepko starosta obce Málinec	Adresa: OcÚ Málinec PSC:985 26 Telefón: 047/4291121 Fax: 047/4291121 e-mail: malinec@stonline.sk web stránka: -
03	Mikroregión Suchánska dolina Právna forma: Združenie obcí	9 - Hrnčiarska Ves, Hrnčiarske Zalužany, Selce, Sušany , Ožďany, Husiná, Veľké Dravce, Dolné Zahorany, Buzitka	5 860	156,13	37,53	Mária Perželová starostka obce Hrnčiarska Ves	Adresa: OcÚ Hrnčiarska Ves č. 237 PSC: 98013 Telefón:047/5674317 Fax: - e-mail: hrnciarskaves@inmail.sk web stránka: -
04	Mikroregión - združenie obcí Strehovskej doliny Právna forma: Združenie obcí	12 - Brusník, Bušince, Dolná Strehová, Horná Strehová, Chrt'any, Ľuboriečka, Senné, Slovenské Kľačany, Šuľa, Vieska, Závada, Veľké Zlievce	4 703	119,32	39,42	Miroslav Kalmár starosta obce Závada	Adresa: Závada 54 PSC: 991 21 Telefón: 0905243137 Fax: 047/4911384 e-mail: kalmar4@post.sk web stránka: -
05	Mikroregión Koprovnica Právna forma: Občianske združenie	8 - Dolné Strháre, Horné Strháre, Pôtor, Veľký Lom, Suché Brezovo, Slovenské Kľačany, Vieska, Senné	2 252	96,74	23,28	Ján Lenhardt Ing. Miloš Beňov, Starosta obce Dolné Strháre	Adresa: OcÚ Dolné Strháre 126 PSC:991 03 Telefón: 047/484896325 fax : - e-mail: lenhardt@zoznam.sk web stránka: -
06	Mikroregión Údolie Čebovského potoka	12 - Bátorová, Čebovce, Lesenice, Opatovská Nová Ves, Slovenské	6 672	120,27	55,48	František Zatko starosta obce Čebovce	Adresa: OcÚ Čebovce, Szedera Fabiana 320 PSC:991 25

	Právna forma: Združenie obcí	Ďarmoty, Opava, Chrastince, Nenince, Kosihovce, Malá Čalomija, Záhorce, Seľany					Telefón: 047/4882211 Fax: 047/4882211 e-mail: obec.cebovce@gonet.sk web stránka: -
07	Mikroregión Východný Hont Právna forma: Občianske združenie	10 - Sucháň, Dačov Lom, Horné Plachtince, Stredné Plachtince, Dolné Plachtince, Príbelce, Senohrad, Lackov, Litava, Cеровo,	5 030	221,63	22,70	Anna Triznová starostka obce Sucháň	Adresa: Sucháň 90 PSC: 991 35 telefón: 047 45 14 137 fax: 047 45 14 139 e-mail: obec.suchan@slovanet.sk web stránka: -
08	Združenie obcí mikroregión - Ipeľská dolina Právna forma: Združenie obcí	7 - Glabušovce, Kiarov, Kováčovce, Olováry, Vrbovka, Zombor, Čeláre	2 181	70,82	30,80	Károly Zólyomi starosta obce Vrbovka	Adresa: Vrbovka 83 PSC: 99106 Telefón: 0908929123 Fax: 0474881116 e-mail: ipolyvarbo@szm.sk web stránka: www.ipolyvarbo@szm.sk
09	Združenie obcí Veľký potok – Ipeľ Právna forma: Združenie obcí	15 - Balog nad Ipľom, Čelovce, Dolinka, Ďurkovce, Hrušov, Ipeľské Predmostie, Kamenné Kosihy, Kleňany, Kosihy nad Ipľom, Sečianky, Širákovo, Trebušovce, Veľká Čalomija, Veľká Ves nad Ipľom, Vinica	8 419	187,09	44,99	Ing. Pavel Bendík starosta obce Hrušov	Adresa: Hrušov.c.526 PSC: 99142 Telefón: 0905297188 Fax: 047 4880127 e-mail: obechrusov@slovanet.sk web stránka: www.hrusov.sk
10	Mikroregión Novohradské podzámčie Právna forma: Združenie obcí	12 - Ábelová, Gregorova Vieska, Halič, Lehôtka, Lentvora, Ľuboreč, Lupoč, Mašková, Polichno, Praha, Stará Halič, Tomášovce	5 645	189,24	29,83	Mgr. Ján Bernát starosta obce Lehôtka	Adresa: Mieru č. 66, Halič PSC: 985 11 telefón : 047/4392346 fax : - e-mail: oculehotka@stonline.sk web stránka: -
11	Mikroregión Pod Bučeňom Právna forma: Združenie obcí	8 - Boľkovce, Bulhary, Buzitka, Fiľakovské Kováče, Holiša, Nitra nad Ipľom, Prša, Šávoľ	4 086	78,54	52,02	Otto Agócs, starosta obce Fiľakovské Kováče	Adresa: OcÚ Fiľakovské Kováče, č.275 PSC: 986 01 Telefón: 047/4511183 e-mail: - web stránka: -
12	Regionálne združenie JAVOR Právna forma: Občianske združenie	12 - Budiná, Divín, Dobroč, Kotmanová, Lovinobaňa, Mýtna, Píla, Podrečany, Ružiná, Točnica, Tuhár, Vidiná	11 012	184,70	59,62	Ján Koza starosta obce Divín	Adresa: Námestie mieru 429, Divín PSC: 985 52 Telefón: 047 451 25 27 Fax: 047 451 25 27 e-mail: divin@mikroregjavor.sk web stránka: www.mikroregjavor.sk
13	Združenie obcí - Mikroregión pri Veľkých jazerách	9 - Jelšovec, Kalonda, Lipovany, Mučín, Panické Dravce, Pleš, Rapovce, Trenč, Veľká nad	4 778	110,48	43,25	Ladislav Vas starosta obce Veľká nad Ipľom	Adresa: OcÚ Veľká nad Ipľom PSC: 985 32 Telefón: 047/4374102

	Právna forma: Združenie obcí	Ipľom					Fax: - e-mail: - web stránka: -
14	Mikroregión Obručná Právna forma: združenie obcí	10 - Belina, Biskupice, Čakanovce, Čamovce, Filakovo, Radzovce, Ratka, Šiatorská Bukovinka, Šíd, Šurice	17 556	137,92	127,29	Aladár Gášpár, starosta obce Čakanovce	Adresa Čakanovce 312 PSC: 985 58 telefón, 4491123 fax 4491280 e-mail: - web stránka: -

2. 2 Prehľad o kapacitách a potrebách mikroregiónov

P.č.	Presný názov mikroregiónu	Vlastná kancelária MR (alt. servisná inštitúcia), kontakt	Vybavenie kancelárie	Meno manažéra (-ov) MR, prac. Právny vzťah	Vzdelanie manažérov, absolv. kurzy	Programový dokument MR, názov	Dodávateľ-spracovateľ dokumentu	Mená miestnych vyškolených ľudí pre rozvoj vidieka
01	Mikroregión Háj	Teledom Veľká.Ves Tel: 047/ 43 90956 E-mail: velkaves- idom@velkaves.s k	4 PC 1 kopírka 2 tlačiarne fax	Hela Plauchová, zamestnanec	rozvoj vidieka proj. manažment	Program hospodárskeho o rozvoja MR Háj	Názov: RRA Lučenec Rok: 2003	Helena Plauchová Jozef Líška Mária Mitterová
02	Mikroregión Hornohrad	Obecný úrad 985 26 Málinec 474, telefón, fax, e- mail	1 PC, 1 kopírka, + k dispozícii vybavenie OcÚ - fax, kopírka	Michaela Faťarová, zamestnanec OcÚ, pracovník aj pre MR	rozvoj vidieka, písanie projektov	Program hospodárskeho o a sociálneho rozvoja MR Hornohrad	Názov: VOKA B.Bystrica Rok: 2004	S. Očovanová Peter Katona, E. Pokorádiová Jablonská Mária Alica Penerová Anna Kančová
03	Mikroregión Suchánska dolina	Obecný úrad Hrnčiarska Ves Obecný úrad Ožďany	Zariadenie Ocú a teledomo v Hrnčiarska Ves a Ožďany	Ďurčák Ján, starosta obce Ožďany	písanie projektov príprava PHSR	Rozpracovaný	Názov: Rok:	Ján Klinčok + 1

			5x PC kopírka, fotoaparát, 3 x tlačiareň					
04	Mikroregión - združenie obcí Strehovskej doliny		Adresa: Závada 54 PSC: 991 21 telefón, 09052431 37 fax: 047/49113 84 e-mail: kalmar4@ post.sk				Názov: Rok:	Názov: Rok:
05	Mikroregión Koprovnica	Ing. Ján Lenhardt Sklená 437 Modrý Kameň 992 01 Tel.: 0908921106 e-mail: lenhardt@zozna m.sk	1 x PC a internet poskytuje manažér	Ing. Ján Lenhardt			Názov: Rok:	
06	Mikroregión Údolie Čebovského potoka	Adresa:ul.Szeder a Fabiana 320/162 PSC:991 25 Čebovce Tel:047/4882211 Mail:obec.ceovce @gonet.sk Fax:	Výpočtová technika	nemáme		Stratégia rozvoja Spoločenstva obcí regiónu Poipolia	Názov: RRA Veľký Krtíš Rok:2004	
07	Mikroregión Východný Hont	Adresa: Sucháň 90 PSC: 991 35 Tel.: 047 45 14	Žiadne	Kollár Pavel Triznová Anna Mozoľová Oľga	príloha, Podnikanie na vidieku,Rozvoj vidieka	audit územia MR Východný Hont – I.etapa	Názov:CPK Veľký Krtíš Rok:2006	

		137 fax : 047 45 14 139 e-mail obec.suchan@slovanet.sk			Mozolová – detto			
08	Združenie obcí mikroregión - Ipeľská dolina Právna forma:	Adresa: Vrbovka č. 56 PSC:99106 Tel.:0474881116 fax 0474881116 e-mail	Výpočtová technika			Stratégia rozvoja obcí Stredného Poipia	Názov: RRA pre rozvoj regiónu Stredného Poipia Rok: 2005	
09	Združenie obcí Veľký potok – Ipeľ	Adresa:..Cesta slobody 466 PSC:99128 Vinica telefón,047 4891460 fax 047 4891397 e-mail: obechrusov@slovanet.sk	2x PC kopírka	Balážiková Jana spoločná úradovna Vinica Ing. Tóth Štefan starosta -obec Vinica Ing.Bendík Milan manager – i-dom Hrusov	projekt uradu prace Informač.technologi e cesta rozvoja zamestnanosti.	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja	Názov: RRA Lučenec Rok: 2003	Augustínová Mária Ing.Bendík Milan
10	Mikroregión Novohradské podzámčie	Obecný úrad Lehôtka	Používa sa technika OcÚ				Názov: Rok:	Bc. Branislav Benedik
11	Mikroregión Pod Bučeňom		Používa sa technika OcÚ	Stanislav Jačmeník, Starosta obce Buzitka		Rozpracovaný	Názov: Rok:	Ing. Szücs
12	Regionálne združenie JAVOR	Adresa: Námestie mieru 429, Divín PSC: 985 52 Telefón: 047 451 25 27 Fax: 047 451 25	5 x PC 2 x tlačiareň 1 x Multifunkčné zariadenie	Miroslava Žilková – manažér TD – zamestnanec, Emília Strečková – zástupca manažéra TD – zamestnanec,	M. Žilková – Certifikáty: Tele-manažér, správca informačnej siete na vidieku, Rozvoj regiónu	Sociálno-ekonomická stratégia mikroregiónu Javor	Názov: Enterplan Ltd. Rok: 2001	Miroslava Žilková

		27 e-mail: divin@mikroregja vor.sk	s 1 x skener 1 x reg. pokladňa 1 x fotoaparát	JUDr. Ján Nociar – výkonný tajomník OZ – dohoda, Ján Koza – predseda OZ	a vidieka, Ako písať projekty pre Európsku úniu, Komunitný facilitátor pre projekty sociálnej súdržnosti, Riadenie projektového cyklu. E. Strečková – Certifikáty: Účtovníctvo a práca s PC, Tele-manažér, správca informačnej siete na vidieku, Projektový manažér.			
13	Združenie obcí - Mikroregión pri Velických jazerách	Adresa: OZ Pro Kalondiensis Železničná 20 PSC: 985 31 Telefón: 0903/534497 fax : e-mail: prokalondiensis @szm.sk	1 x PC 1 x tlačiareň prístup na internet	Sándor Papp zamestnanec	AIPA Maastricht – Štruktúra EÚ AI NOVA Bratislava – Štruktúra EÚ IVAX – manažér infodому, správca IS na vidieku ARVI Nitra – Rozvoj regiónu vidieka KREDIT Košice – ako písať projekty pre EÚ	PHSR mikroregiónu Pri Velických jazerách	Názov: Euroregión Nerogradiens s, RRA Lučenec Rok: 2005	Andrea Papp Miroslava Ágostonová
14	Mikroregión Obručná	Adresa: Radzovc e 506 PSC: 985 58 telefón, 44 91123 fax e-mail				Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja	Názov: Euroregión Neogradiens Rok: 2003	Ing.arch. Erika Anderková

3. Vyhodnotenie auditu mikroregiónov

Vo vidieckom regióne Novohrad je spolu 14 mikroregiónov, ktoré sa nachádzajú na rôznom kvalitatívnom stupni vývoja. Na základe vykonaného auditu, ktorý vyhodnotil základné údaje o mikroregiónoch, ich kapacity a potreby je možné tieto mikroregióny rozdeliť do troch vývojových úrovní.

Rozdelenie mikroregiónov v o vidieckom regióne NOVOHRAD podľa stavu ich pripravenosti a vybudovaných kapacít:

1. MR najlepšie pripravené, majú nabudované kapacity:

Tieto mikroregióny majú väčšinou dlhšiu históriu, ich manažment má stabilné obsadenie, majú skúsenosti s prípravou ale aj realizáciou individuálnych aj spoločných projektov, často boli zapojené ako partneri do iných rozvojových projektov v subregióne Novohrad alebo v regióne BBSK.

- Regionálne združenie Javor (LC)
- Mikroregión Háj (PT)
- Mikroregión Hornohrad (PT)
- Združenie obcí Veľký potok – Ipel' (VK)
- Združenie obcí - Mikroregión pri Velických jazerách (LC)

2. MR aktívne, ale nemajú kapacity:

Tieto mikroregióny vykazujú aktivity, avšak často sú zamerané iba na kultúrno-spoločenské podujatia, prípadne cezhraničnú spoluprácu, slabá je vnútorná komunikácia medzi obcami, úroveň strategického plánovania je slabá .

- Mikroregión Východný Hont (VK)
- Mikroregión Koprovica (VK)
- Mikroregión Novohradské podzámčie (LC)
- Mikroregión - združenie obcí Strehovskej doliny (VK)
- Mikroregión Obručná (LC)

3. MR formálne, bez aktivít a kapacít:

Mikroregióny s rôznou dĺžkou fungovania, väčšinou nemajú vyškolených odborníkov, nefunguje komunikácia vnútri mikroregiónu navzájom ani navonok, nízky záujem o vzdelávacie aktivity vrátane stretnutí BB VIPA. Charakteristické aj veľmi nízke využívanie elektronickej komunikácie a znížený prístup k novým informáciám.

- Mikroregión Pod Bučeňom (LC)
- Združenie obcí Mikroregión - Ipel'ská dolina (VK)
- Mikroregión Údolie Čebovského potoka (VK)
- Mikroregión Suchánska dolina (PT)

4. Analýza územia

4.1 SWOT analýza

Silné stránky	- Slabé stránky
- Geografická poloha na hranici s Maďarskom - Prírodné bohatstvo (minerálne a termálne pramene, suroviny, chránené územia) - Historické dedičstvo (folklór, hrady, kaštiele, parky, rodáci) - Potenciál pre poľnohospodárstvo najmä v južnej časti regiónu	- Nezamestnanosť a nedostatok pracovných príležitostí - Odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka - Chýbajúca technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, cesty) - Nezaujem investorov o región - Zlá dopravná infraštruktúra - nedostupnosť

- Rozvinutý tretí sektor so skúsenosťami v realizácii projektov (RRA, i-domy,...) - Mentalita obyvateľov – pohostinnosť - Prírodný potenciál pre rozvoj CR, VT a AT - Ľudský potenciál - Zachovalá ľudová architektúra - Tradícia poľnohospodárstva a vinárstva - Dvojazyčnosť v prihraničnej oblasti	- Slabá spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi - Nedostatok sociálnych služieb - Nevyužitie voľné budovy, priestory - Slabý marketing územia - Územná a projektová nepripravenosť chýbajúce územné plány a PD) - Slabá spolupráca kľúčových hráčov v regióne - Informačná nedostupnosť niektorých obcí - Chýba finalizácia produktov prvovýroby - Nepripravenosť na príchod investorov - Čierna práca - Chýbajúci prístup k úverom pre neziskové subjekty, začínajúcich podnikateľov a malé obce - Chýba lokálpatriotizmus - Problematika rómskeho etnika - Zlá vzdelanostná štruktúra - Vysoké % soc. vylúčených skupín obyvateľov - Občianska neuvedomelosť a apatia mladých - Upadajúca krajinotvorba - Nedostatok inovatívnych technológií - Neefektívna sociálna politika štátu
Príležitosti - Zdroje EÚ na roky 2007-2013 - Využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu pre rozvoj územia - Program LEADER - Zlepšenie spolupráce vnútri regiónu - Príchod investorov - Cezhraničná spolupráca s Maďarskom - Využitie alternatívnych zdrojov energie - Spolupráca s BBSK - Geografické umiestnenie – stredná Európa, trasy cestovania - Možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie - Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu - Pripravené územia pre priemyselné parky - Voľná pracovná sila - zdroje EÚ (granty) - Členstvo v EÚ (pohyb prac. sily, tovaru) - Pokračujúca internetizácia - Partnerstvá existujúce a tvoriace sa - Reforma verejnej správy - Možnosti samosprávy (informácie, kompetencie) - Nadviazanie na úspešné projekty v regióne aj mimo neho	- Ohrozenia - Chýba systémová podpora zaostalých regiónov - Vyludňovanie územia, migrácia pracovnej sily - Strata motivácie, národnej hrdosti a povedomia - Nedostatok vlastných zdrojov na spolufinancovanie - Nevysporiadané vlastnícke vzťahy - Netransparentné prideľovanie grantov Nejasné podmienky a meniace sa pravidlá v programoch EÚ - Administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov - Nepružná legislatíva, absencia zákonov - Nekvalifikovaná pracovná sila - Prehlbovanie apatie v ľuďoch - Odliv subjektov, ktoré vytvárajú pracovné miesta - Nesolventnosť obyvateľstva na vidieku - Závisť ľudí - Obmedzený prístup k vzdelávaniu na vidieku - Daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu - Konzervatívnosť obyvateľstva - Znečistené životné prostredie - Upadajúce poľnohospodárstvo - Slabá podpora malých a stredných podnikateľov - Obavy malých obcí z ich zániku - Odchod mladých a vzdelaných ľudí z regiónu - Lacné byty – asociálni nájomníci - Vplyv nepodnetného prostredia - Členstvo v EÚ (hl. MSP a poľnohospodári) - Nízka informovanosť na vidieku - Reforma verejnej správy (hlavne pre malé obce) - Dopravná a informačná izolácia regiónu

4.2 Problémová analýza

Problémová analýza vidieckeho regiónu Novohrad bola spracovaná na základe viacerých čiastkových analýz v rámci rôznych projektov a pracovných stretnutí. Najvýznamnejšími zdrojmi boli stretnutia pracovnej skupiny na prípravu VR Novohrad pre program LEADER v r. 2005 a 2006, ďalej výstupy pracovných stretnutí partnerstiev sociálnej inklúzie okresov Lučenec a Poltár v priebehu r. 2004 až 2005, výstupy z pracovných stretnutí v rámci projektu Strategické akčné plány zamestnanosti budovanie partnerstva na regionálnej, subregionálnej a miestnej úrovni v r. 2004 a 2005 a analýza vypracovaná v rámci projektu RESNAFRONT (Využitie prírodných zdrojov v prihraničnom území) v r. 2005 a pripomienkovaná na stretnutí VR Novohrad vo februári 2006. Účastníkmi týchto stretnutí boli zástupcovia mikroregiónov, podnikateľských a poľnohospodárskych subjektov, rozvojových organizácií, BBSK a BB VIPA. Problémová analýza sa spracúvala interaktívnym spôsobom za účasti všetkých partnerov.

Podrobná SWOT analýza bola podkladom k zadefinovaniu prioritných problémov a vypracovaniu stromu problémov a následne stromu riešení. Tieto výstupy sú dokumentované v archíve ICRV BB VIPA pre VR Novohrad – OZ K.R.O.K.

Vysoká miera nezamestnanosti, nevyužívanie potenciálu regiónu pre rozvoj cestovného ruchu, problematika rómskej populácie, dopravná izolovanosť, chýbajúca technická infraštruktúra a nedostatočné kapacity ľudských zdrojov problematiky sú najčastejšie spomínané príčiny rozbiehajúce lavínu ďalších následných problémov, ktoré v konečnom dôsledku spôsobujú vyľudňovanie vidieckych oblastí, čím sa problémy prehľbujú.

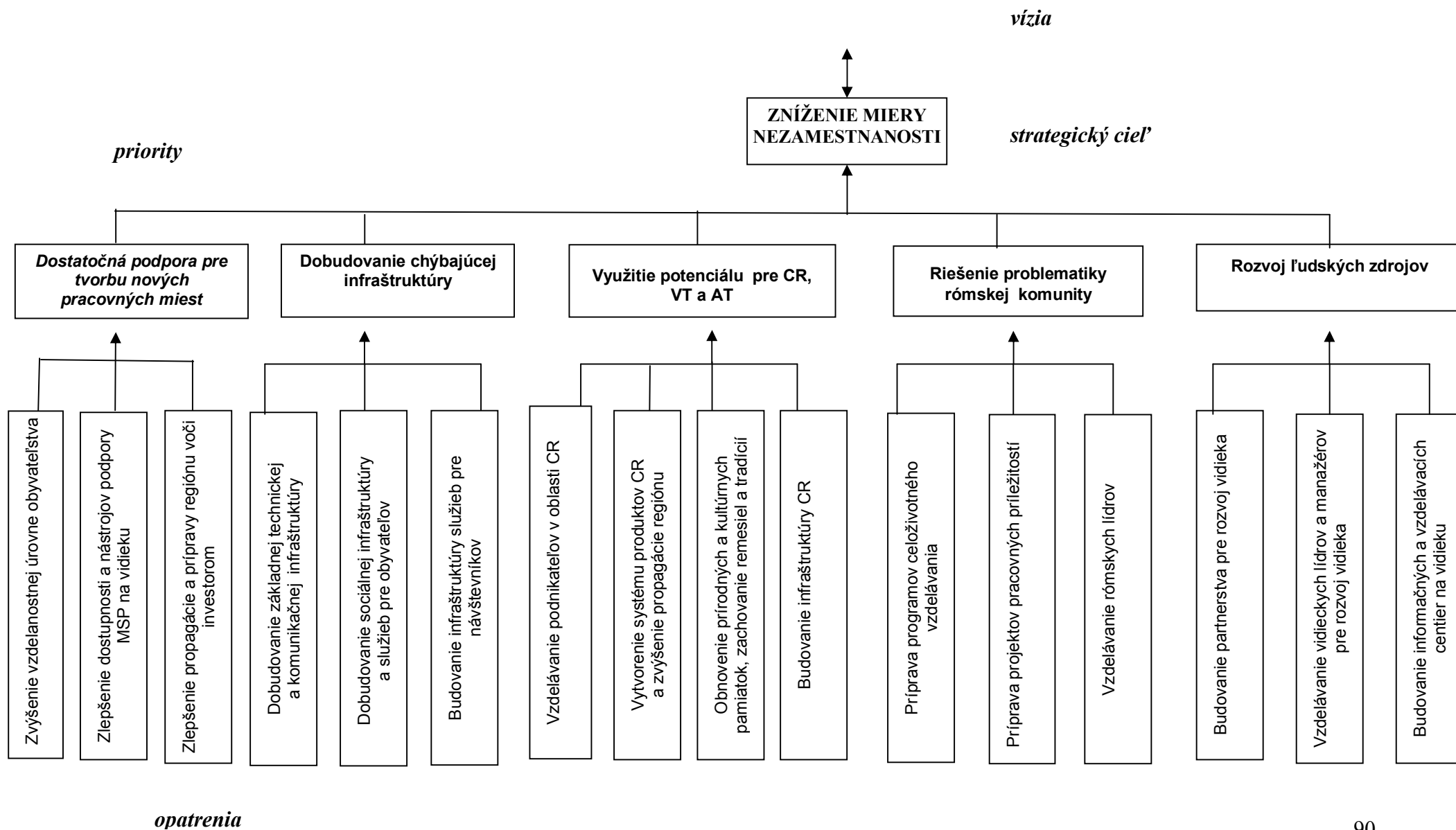
Veľmi podstatným problémom, ktorý vo veľkej miere ovplyvňuje úspešnosť plánovaných aktivít pre budúcnosť, je ľudský potenciál. Preto je potrebné venovať veľkú pozornosť príprave ľudských zdrojov na vidieku, rozvíjať existujúce partnerstvá a na ich príklade budovať ďalšie v zatiaľ neúspešných lokalitách regiónu.

4.3. Problémy a návrhy ich riešení

PROBLÉMY	Vysoká nezamestnanosť	Nedobudovaná infraštruktúra	Nevyužitý potenciál pre CR, VT a AT	Rómska problematika	Ľudské zdroje
RIEŠENIA	Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľstva	Dobudovať základnú technickú infraštruktúru	Vzdelávať podnikateľov v oblasti CR	Riešiť projekty pre túto cieľovú skupinu	Budovať partnerstvá pre rozvoj vidieka
	Vytvoriť podmienky pre príliv nových investorov	Dobudovať sociálnu infraštruktúru a služby pre obyvateľov	Vytvoriť systém produktov CR	Pripraviť programy celoživotného vzdelávania	Vzdelávať vidieckych lídrov a manažérov pre rozvoj vidieka
	Podporiť malé a stredné podnikanie na vidieku	Budovať infraštruktúru služieb pre návštevníkov	Zlepšiť propagáciu regiónu	Pripraviť projekty pracovných príležitostí	Budovať informačné a vzdelávacie centrá na vidieku
	Propagovať región	Zabezpečiť informatizáciu a internetizácia územia	Obnoviť krajinotvorbu	Vzdelávanie rómskych lídrov	Podporiť prísun informácií na vidiek
		Vybudovať informačné centrá	Obnoviť prírodné a kultúrne pamiatky	Podporiť ubytovanie na súkromí	

		Riešiť nevysporiadané vlastnícke vzťahy	Budovať infraštruktúru CR		
			Zachovať remeslá a tradície		

STROM CIEĽOV

5. Zhrnutie

Vo vidieckom regióne Novohrad je spolu 14 mikroregiónov, ktoré sa nachádzajú na rôznom kvalitatívnom stupni vývoja. Sú medzi nimi mikroregióny, ktoré vykonávajú svoju činnosť viac rokov a majú za sebou už aj úspešné spoločné projekty. Iné mikroregióny s prívlastkom „spiace“ sú takmer nefunkčné, majú formálny charakter, nestretávajú sa ani neplánujú spoločné aktivity alebo projekty. V niektorých mikroregiónoch síce funguje vzájomná spolupráca, avšak táto sa zameriava najmä na spoločné aktivity kultúrneho a športového charakteru.

Úroveň rozvoja mikroregiónov úzko súvisí aj s tým, či má mikroregión funkčný manažment, či má vyškoleného odborníka, ktorý zabezpečuje tok informácií medzi obcami navzájom a vonkajšiu komunikáciu s BB VIPA, odbornými organizáciami a pod. Významný dopad na úroveň mikroregiónov má aj ich účasť, resp. neúčasť v rôznych rozvojových projektoch, ktoré boli realizované v subregióne Novohrad príp. v regióne BBSK z rôznych nadačných alebo európskych zdrojov. Aktivita mikroregiónov nezávisí na ich veľkosti, dopravnej dostupnosti či stupni vybavenosti územia, ale najviac je závislá na kvalite ľudských zdrojov, na existencii podpornej servisnej organizácie a rozhladenosti starostov obcí.

Významným prínosom pre rozvoj mikroregiónov bol projekt „Podpora regionálneho rozvoja na Slovensku“ financovaný British Know-how Fund. V rámci tohto projektu bol v RV Novohrad vybraný mikroregión Javor, kde bol metódou interaktívneho prístupu za účasti samospráv, obyvateľov, podnikateľov, slovenských aj zahraničných expertov vypracovaný strategický rozvojový dokument a mikroregión získal prístup k Zárodkovému fondu vo výške cca 1,6 mil. Sk Tento Zárodkový fond podporil celkom 11 investičných aj neinvestičných projektov a mikroregión mal možnosť získať skúsenosti využiteľné aj pri prístupe LEADER.

V porovnaní s ostatnými vidieckymi regiónmi v Banskobystrickom kraji je VR Novohrad v procese prípravy na prístup LEADER v nevýhode, nakoľko sa mikroregiónom z tohto územia nepodarilo získať podporu v rámci projektu TP SAPARD, ktorý bol konkrétne zameraný na prípravu budúcich MAS a vypracovanie stratégií pre LEADER.

Z hľadiska pripravenosti stratégií má síce väčšina mikroregiónov spracovaný alebo rozpracovaný strategický rozvojový dokument (napr. PHSR), avšak ich úroveň je veľmi rozdielna, mnohé boli vypracované komerčnými organizáciami bez aktívnej účasti verejnosti..

Špecifikom VR Novohrad v porovnaní s ostatnými vidieckymi regiónmi v BBSK je vysoký počet malých obcí, ktoré sú zapojené do mikroregiónov, nízka hustota osídlenia, čo je dôsledkom výrazne vidieckeho charakteru regiónu. V tomto VR je aj najnižšia zapojenosť obcí do mikroregionálnych združení - len 86,5%. Z piatich miest je zapojené iba 1 – Filákov, čo svedčí o nízkej úrovni spolupráce mesto – vidiek. Z hľadiska právnej formy prevláda typ združenia obcí, za ním nasledujú občianske združenia.

Základným problémom funkčnosti mikroregionálnych združení je ich financovanie, ktoré nie je udržateľné na komerčnej báze. Mnohé združenia začali svoju činnosť vďaka rôznym projektom, avšak väčšinou po skončení projektovej podpory nepokračovala finančná podpora zakladateľov, ktorá by zabezpečila ich trvalú udržateľnosť. Takáto nesystémová podpora zameraná na jednorazové aktivity nedokáže stabilizovať ľudské zdroje na miestach vidieckych manažérov. Preto je z hľadiska ich trvaloudržateľnej funkčnosti nevyhnutné zabezpečiť systematickú podporu za účasti viacerých aktérov – samotné združenia, štát, VÚC. Bez tejto podpory je znížená aj šanca týchto združení využiť štrukturálnu podporu EÚ na svoj rozvoj. Z hľadiska manažovania vidieckeho rozvoja v rámci celého Banskobystrického kraja sa javí ako účinné riešenie stabilizácia impulzných centier rozvoja vidieka v jednotlivých vidieckych regiónoch s nadstavbou krajského impulzného centra v sídle kraja. Tento systém vytvára predpoklady pre účinnú spoluprácu medzi vidiekom a BBSK s cieľom vyrovnávať vnútroregionálne rozdiely.

Iba pri existencii trvalej podpory finančného aj technického charakteru je možné rozvíjať aktivity vo Vidieckom regióne Novohrad tak, aby bol využitý jeho prírodný a kultúrno-historický potenciál, ktorý ho predurčuje najmä na rozvoj poľnohospodárstva, turizmu, vidieckeho turizmu a agroturizmu.

Súčasný stav prípravy VR Novohrad na prístup LEADER je výsledkom pôsobenia BB VIPA v tomto regióne. Počas stretnutí pracovnej skupiny na prípravu pre LEADER v období r. 2005-2006 a na základe aktuálnych informácií o podmienkach vytvárania MAS sa mikroregióny dohodli predbežne i na vytvorení 5 MAS. Tento údaj je iba orientačný, po finálnom rozhodnutí o spôsobe vytvárania MAS a ich podpore na národnej úrovni predpokladáme zníženie tohto počtu zlúčením niektorých MAS, a to vzhľadom na efektívnosť možnej podpory ich stratégií.

Predbežný záujem mikroregiónov o vytvorenie MAS:

1. MR Háj + MR Hornohrad (+ MR Suchánska Dolina)
2. MR Novohradské Podzámčie + MR Javor
3. MR Obručná + MR Pri Velických jazerách (+ MR Pod Bučeňom)
4. MR Údolie Čebovského potoka + MR Veľký potok – Ipeľ + MR Ipeľská dolina
5. MR Koprovnica + MR Východný Hont I MR Združenie obcí Strehovskej doliny

Vzhľadom na fakt, že mikroregióny vo VR Novohrad tvoria malé obce, bude potrebné dohodnúť sa na spojení viacerých mikroregiónov do MAS, odporúčaným návrhom je max. 3 MAS v tomto vidieckom regióne. Celý proces však musí postupovať systémom zdola nahor, takže rozhodnutie musia vykonať samotné mikroregióny. K tomu však potrebujú finálne rozhodnutie a pravidlá z národnej úrovne. V každom prípade odporúčame formovanie MAS v rámci vidieckeho regiónu Novohrad a nie v hraniciach iných administratívne stanovených území, a to vzhľadom na doteraz vykonané aktivity a vzájomné kontakty medzi mikroregiónmi.

F. SÚHRNNÉ ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU VIDIEKA BBSK

1. Stručná charakteristika územia

1.1 Všeobecná charakteristika regiónu

S rozlohou 9 455 km² je Banskobystrický kraj najväčším krajom v Slovenskej republike. Rozprestiera sa v južnej časti stredného Slovenska, pričom na juhu hraničí s Maďarskou republikou, na východe s Košickým krajom, na severe s Trenčianskym a Žilinským krajom a na západe s Nitrianskym krajom. (zdroj KSŠU Banská Bystrica)

Počtom 658 368 obyvateľov (stav k 31.12.2003) sa Banskobystrický kraj zaraďuje na 5. miesto v rámci Slovenskej republiky s podielom 12,2% na úhrne počtu obyvateľov v SR. V štruktúre obyvateľstva podľa pohlavia prevažujú ženy s podielom 51,78%, čo predstavuje v absolútnych číslach 341 213 osôb. Percentuálny podiel mužov dosahuje podiel 48,22%, čo predstavuje v absolútnych číslach 317 740 osôb.

Z územného pohľadu najľudnatejšími okresmi v rámci kraja sú: Banská Bystrica (111 419 obyvateľov), Rimavská Sobota (82 773 obyvateľov) a Lučenec (73 287 obyvateľov). Medzi okresy s najnižším počtom obyvateľov patria: Banská Štiavnica (17 046 obyvateľov), Krupina (22 674 obyvateľov), Poltár (22 893 obyvateľov).

Hustota osídlenia kraja 70 obyvateľov na km² je najnižšia zo všetkých krajov v SR. Z okresov Banskobystrického kraja je najmenšia hustota v okresoch Krupina (39 obyv/km²), Poltár (48 obyv/km²) a Brezno (51 obyv/km²). Najväčšia hustota osídlenia je v okresoch Banská Bystrica (138 obyv/km²), Žiar nad Hronom (92 obyv/km²), Lučenec (89 obyv/km²) a Zvolen (89 obyv/km²).

Sídlna štruktúra – podľa územno-správneho usporiadania sa Banskobystrický kraj člení na 13 okresov (Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Brezno, Detva, Krupina, Lučenec, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen, Žarnovica, Žiar nad Hronom), v ktorých sa ku koncu roka 2003 nachádzalo 516 obcí z toho 24 miest. Počet obyvateľov v 472 obciach kraja je nižší ako 2000. Počet obcí s počtom obyvateľov od 2001 do 5000 je 24, počet obcí s počtom obyvateľov od 5001 do 20000 je 15 a počet obcí s počtom obyvateľov od 20001 do 50000 je 4. Z miest iba Banská Bystrica (6. najľudnatejšie mesto SR) a Zvolen presiahli počtom obyvateľov ku koncu roka 2003 počet 30 tisíc. Stupeň urbanizácie dosiahol ku koncu roka 2003 54,1%, čo je v porovnaní s priemernou urbanizáciou za SR nižšia úroveň o 1,6%. Z uvedeného vyplýva, že 54,1% z celkového počtu obyvateľov žije v 24 mestách kraja. (zdroj KSŠU Banská Bystrica)

Ťažiskom **dopravného systému** je cestná a železničná doprava. Územím kraja prechádzajú medzinárodné cestné trasy E 77 (Varšava – Krakov - Budapešť), v sieti SR cesty I. triedy č. 59 a 66, E 571 (Bratislava - Košice) v SR č. 65 a 50 a E 572 (Trenčín – Žiar nad Hronom) v SR č. 50. Sieť ciest I. triedy tvoria ďalej cesty č. 65, 66, 72, 51, 71 a 67. Uvedenú cestnú sieť v hlavných dopravných smeroch dopĺňajú významnejšie cesty II. Triedy 577, 512, 525, 527, 530, 531, 532. Z pohľadu rozvoja cestnej siete problémom je neprepojenosť regiónu s ostatnými najmä ekonomicky vyspelejšími regiónmi SR, prostredníctvom diaľnice. Táto skutočnosť negatívne ovplyvňuje rozhodovanie zahraničných, ale aj významnejších domácich investorov pri umiestňovaní svojich investícií na území kraja.

Základom železničnej siete sú trate celoštátneho (až medzinárodného) významu, tzv. „južný ťah“ (Leopoldov / Nové Zámky – Kozárovce – Zvolen – Lučenec - Košice), na území kraja traťové úseky č. 150 a 160, trať Zvolen – Kremnica / Banská Bystrica – Vrútky (traťové úseky č. 171 a 172), trať Zvolen – Banská Bystrica – Margecany (traťový úsek č. 170) a trať Zvolen – Šahy – Štúrovo (traťový úsek č. 153).

Dopravný systém dopĺňa letisko Sliač, zaradené do kategórie medzinárodných letísk, ktoré v súčasnosti testuje možné zavedenie pravidelných civilných liniek pre pravidelnú leteckú dopravu. Z menších letísk na území kraja má potenciál pre zavedenie pravidelnej alebo

príležitostnej civilnej prevádzky aj letisko Lučenec – Boľkovce, ktoré je v súčasnosti využívané na športové účely.

Z environmentálneho hľadiska závisí stav a kvalita životného prostredia v zásade od druhu a intenzity ekonomických aktivít, od štruktúry, intenzity a charakteru osídlenia a v určitej miere aj od dosahu diaľkových vplyvov. Z hľadiska čistoty ovzdušia k problémovým územiam patrí oblasť Banskej Bystrice, Žiarska kotlina, priestory Hnúšťa – Tisovec a Jelšava – Lubeník. Relatívne priaznivejšia situácia je v znečisťovaní vodných tokov, kde dochádza k postupnému znižovaniu stupňa znečistenia. K najvýznamnejším zdrojom znečistenia v povodí Hrona patria najmä strojárne a drevárske podniky, chemická a farmaceutická výroba, ťažba a spracovanie rudných nerastov, poľnohospodárska výroba a potravinársky priemysel, verejná kanalizácia – absencia alebo nedostatočná kapacita čistiarní odpadových vôd. V povodí Ipľa je to predovšetkým sklárna výroba, ťažba a spracovanie magnezitu, textilný a potravinársky priemysel a verejná kanalizácia, v povodí Slanej spracovanie magnezitu, poľnohospodárska výroba, potravinársky priemysel a verejná kanalizácia.

Banskobystrický kraj má dôležitú pozíciu z hľadiska zásob **domácich zdrojov surovín** a to najmä **nerastných surovín** a bohatého výskytu minerálnych, termálnych a liečivých vôd. Rovnako významnými sú aj zásoby drevnej hmoty. Veľký význam má v kraji lesné hospodárstvo, ťažba a spracovanie drevnej hmoty, ale aj pestovanie lesných porastov. Z odvetvovej štruktúry regionálnej ekonomiky, ktorá je do značnej miery ovplyvňovaná lokalizáciou domácich zdrojov surovín, morfológickým charakterom územia a prírodnými a klimatickými podmienkami, vyplývajú značné subregionálne rozdiely. Severná a stredná časť kraja, ktorú tvoria subregióny Horný Hron a Tekov-Hont, sa vyznačuje pomerne vysokým stupňom rozvoja priemyslu, kde nosnými odvetvami sú drevospracujúci, metalurgický, strojársky, elektrotechnický, farmaceutický priemysel, textilný priemysel, stavebníctvo a výroba stavebných hmôt, kým v južnej časti kraja, ktorú predstavujú subregióny Novohrad a Gemer-Malohont, prevláda poľnohospodárska výroba a potravinársky priemysel.

Z pohľadu využitia termálnych a liečivých vôd majú v kraji svoj význam dve kúpeľné mestá (Sliač, Dudince) a štyri kúpeľné miesta, ktoré majú potenciál ďalšieho rozvoja z pohľadu tzv. kúpeľnej turistiky.

Prírodné a kultúrne dedičstvo - územie kraja je mimoriadne bohaté na prírodné krásy. Na územie kraja zasahuje päť národných parkov (Národný park Nízke Tatry, Národný park Slovenský raj, Národný park Muránska planina, Národný park Veľká Fatra a Národný park Slovenský kras), 4 chránené krajinné oblasti, z ktorých najunikátnejšou je CHKO Poľana, zapísaná ako biosférická rezervácia UNESCO a Štiavnické vrchy so svojimi banskými vodnými dielami a ďalšie množstvo národných prírodných rezervácií, chránených priestorov, lokalít a objektov s nižším stupňom ochrany. Banskobystrický kraj má najvyšší podiel chránených prírodných území a má veľmi diverzifikované prírodné prostredie. Prírodné podmienky a horský charakter v severnej časti kraja predurčujú územie pre rozvoj cestovného ruchu, hlavne zimného turistického ruchu, v južnej časti kraja existuje rozvojový potenciál hlavne pre letnú turistiku a agroturistiku

Z pohľadu kultúrneho dedičstva najvyššie hodnoty predstavujú mestá – Banská Bystrica, Banská Štiavnica a Kremnica, ktoré boli vyhlásené za mestské pamiatkové rezervácie, pričom Banská Štiavnica bola zapísaná spolu s banskými vodnými dielami a CHKO Štiavnické vrchy do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva. Špania Dolina, Štiavnické Bane a Sebechleby – Stará Hora sú pamiatkové rezervácie vidieckych sídiel. Bohatá banská história a množstvo kultúrnych gotických pamiatok na Gemeri viedli k vybudovaniu tzv. Gotickej cesty, ktorá spája gotické stavby Gemera a Spiša. Celý kraj, vzhľadom k svojmu vidieckemu a prírodnému charakteru a bohatému kultúrnemu a prírodnému dedičstvu má vhodné podmienky pre vidiecku, ako aj poznávaciu turistiku.

1.2 Ekonomická sféra a zamestnanosť

Počet obyvateľov za posledných 5 rokov zaznamenal negatívny vývoj. Pokles počtu obyvateľov (2001-2004) predstavoval 3 760 osôb a k 31.12.2004 dosiahol počet obyvateľov úroveň 658 368.

Populácia vo veku od 15 do 64 rokov zaznamenala pozitívny vývoj. V rokoch 2001 – 2003 nárast populácie v tejto vekovej kategórii predstavoval 4 966 osôb a k 31.12.2003 počet obyvateľov v uvedenej vekovej kategórii bol 468 188.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo zaznamenalo negatívny vývoj. Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov za posledné roky klesol o 6 541 a k 31.12.2005 dosiahol úroveň 326 400. Vzhľadom na nepriaznivý demografický vývoj v rámci kraja pravdepodobne aj v nasledujúcich rokoch bude tento ukazovateľ vykazovať klesajúci vývoj.

Regionálny hrubý domáci produkt v bežných cenách zaznamenal v období rokov 2000 – 2004 rastúcu tendenciu. Medziročný rast regionálneho HDP predstavoval v priemere 110%. Regionálny HDP dosiahol v roku 2000 94 860 mil. Sk, v roku 2001 104 455 mil. Sk a v roku 2002 115 579 mil. Sk, v roku 2003 125 834 mil. Sk.

Rovnaká vývojová tendencia bola zaznamenaná aj vo vývoji **regionálneho HDP / obyvateľa** meraná v parite kúpnej sily. V roku 2000 regionálny HDP / obyvateľa rástol v priemere o 10%, čo poukazuje na zvyšujúcu sa produktivitu práce v produktívnom sektore pri stagnujúcej miere nezamestnanosti. Vzhľadom na vývojové tendencie za posledné 3 roky je možné predpokladať, že regionálny HDP resp. regionálny HDP / obyvateľa bude vzhľadom na pripravované investície v kraji rásť minimálne indexom 110% a viac.

Priemerná mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve v kraji dosiahla v roku 2005 14 541 Sk, čo je v porovnaní s priemerom za SR menej o 2 733 Sk. Z pohľadu vývoja priemerných miezd zamestnancov v hospodárstve kraja za posledných 5 rokov bol zaznamenaný kontinuálny nárast za každý rok v rozsahu 5 – 9%. Za posledné roky sa však zväčšuje rozdiel medzi priemerom mesačných miezd zamestnancov v SR a priemernou mesačnou mzdou zamestnancov v hospodárstve kraja. Kým v roku 2001 tento rozdiel predstavoval 1 703 Sk, v roku 2003 bol už 2 119 Sk a v roku 2005 až 2 733 Sk. Z uvedeného vyplýva, že priemerné mesačné mzdy zamestnancov v hospodárstve kraja rastú pomalšie ako priemer za SR a v porovnaní s ekonomicky silnejšími regiónmi v rámci SR je tento rozdiel ešte výraznejší.

Tržby za vlastné výkony a tovar vyjadrené v bežných cenách boli v roku 2005 nasledovné:

Tržby za vlastné výkony a tovar	Spolu v mil. Sk b.c.	Podiel na SR v %
Tržby za predaj poľnohosp. výrobkov	4 081	10
Tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle	117 633	7,4
Stavebná produkcia	7 006	5,8
Tržby za vl. výkony a tovar v maloobchode	39 257	10,2
Tržby za vl. výkony a tovar vo veľkoobch.	42 225	6,3
Tržby za predaj a údržbu motor. vozidiel	8 371	5,0

Vývojové tendencie tržieb v poľnohospodárstve:

Tržby za predaj poľnohospodárskych výrobkov v rokoch 2001 a 2002 medziročne rástli indexom 116% (2001/2000) resp. 111,4% (2002/2001). Výrazný pokles v tržbách nastal v roku 2003, kedy medziročne bol zaznamenaný pokles indexom 89,8%. Banskobystrický kraj za posledné roky udržuje podiel na celkových tržbách za SR na úrovni 11,5%.

Zamestnanosť v kraji podľa výberového zisťovania pracovných síl KS ŠÚ Banská Bystrica dosiahla koncom roka 2005 úroveň 248,8 tis. pracujúcich osôb, čo predstavuje podiel 11,2% na celkovom počte pracujúcich v hospodárstve v SR. Celkový vývoj zamestnanosti za posledných 5 rokov (2001-2005) bol nerovnomerný. Výrazný pokles zamestnanosti bol zaznamenaný v roku

2002, kedy pri medziročnom porovnaní 2002/2001 zamestnanosť klesla o 3,4%, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo zánik 8500 pracovných miest. Hlavnou príčinou poklesu zamestnanosti v roku 2002 bola vo zvýšenej miere realizácia hromadných prepúšťaní a reštrukturalizácia tzv. „veľkých“ zamestnávateľov. V roku 2003 zamestnanosť v porovnaní s rokom 2002 mierne rástla indexom 100,9%. Tento nárast nebol tak významný, aby bola dosiahnutá úroveň zamestnanosti z roku 2003.

Zamestnanosť v poľnohospodárstve zaznamenala negatívnu vývojovú tendenciu a kontinuálne počas posledných 5 rokov klesala z úrovne 13,6% z celkovej zamestnanosti v roku 2001 na úroveň 11,1% v roku 2005. Negatívna vývojová tendencia kopíruje vývoj za SR. Zamestnanosť v poľnohospodárstve v kraji je v porovnaní s priemerom za SR vyššia o 6,7%.

Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl KS ŠÚ Banská Bystrica dosiahla ku konca roka 2005 v absolútnom vyjadrení úroveň 77 600 nezamestnaných, čo v relatívnom vyjadrení predstavuje 23,8%-nú mieru nezamestnanosti. Podiel počtu nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných v SR dosiahol 18,2%.

Ku koncu roka 2003 miera nezamestnanosti v kraji bola najvyššia zo všetkých krajov v rámci SR a v porovnaní s mierou nezamestnanosti za SR bola vyššia o 6,4%. Najväčší nárast nezamestnaných bol zaznamenaný v roku 2002, kedy pri medziročnom porovnaní (2001/2001) nezamestnanosť rástla indexom 112%, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo 82 200 nezamestnaných. V roku 2003 bol zaznamenaný pokles nezamestnanosti. Ku koncu roka 2003 však úroveň nezamestnanosti, napriek poklesu, ešte nedosiahla úroveň z roku 2001.

Štruktúra nezamestnanosti v regióne

K 31.12.2005 počet ekonomicky aktívnych obyvateľov, z ktorého okresné úrady práce vypočítavali registrovanú mieru nezamestnanosti bol 326 400 obyvateľov. Absolútny počet evidovaných nezamestnaných v tomto období dosiahol 77 600. Miera nezamestnanosti v Banskobystrickom kraji dosiahla úroveň 23,8%, čo bola druhá najvyššia miera nezamestnanosti zo všetkých krajov v rámci SR. Pre porovnanie miera nezamestnanosti v SR dosiahla k 31.12.2005 úroveň 16,2%.

1.3 Inštitucionálna infraštruktúra

Pre rozvoj vidieka je veľmi dôležitá podporná inštitucionálna infraštruktúra. Pred vidiekom, po vstupe Slovenska do EÚ, stoja úplne nové úlohy a otvárajú sa mu nové možnosti. Aby vidiek mohol tieto možnosti náležite využiť potrebuje mať na to pripravených ľudí, inštitúcie a dostupné poradenské a informačné služby.

Štruktúra vzdelávania na stredných školách

V súčasnosti prípravu odborníkov pre vidiek zabezpečujú hlavne stredné školy s poľnohospodárskym zameraním:

Združená stredná odborná škola

Kalinčiakova 1584/8, 986 01 Filákov

Zameranie: Škola je zameraná na odbory, ktoré pripravujú žiakov na strojárske, stolárske a elektrotechnické profesie. V rámci týchto odborov pripravuje žiakov aj v príbuzných odboroch ako technickoadministratívny pracovník a poľnohospodárka pre služby na vidieku.

Študijné odbory:

Štvorročné študijné odbory:

2675 6 elektrotechnika

2697 4 mechanik elektrotechnik

Trojročné učebné odbory:

2423 2 nástrojár

2433 2 obrábač kovov ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

2435 201	klampiar – strojárská výroba ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
2683 204	elektromechanik – stroje a zariadenia
2686 2	mechanik elektronických zariadení
3355 2	stolár
4567 201	poľnohospodárka pre služby na vidieku
6475 2	technickoadministratívny pracovník
3152 203	krajkár - univerzálne šitie odevov

Ďalšie štúdium

Nadstavbové štúdium:

2414 401	strojárstvo – výroba, montáž a opravy prístrojov, strojov a zariadení
2675 402	elektrotechnika – výroba a prevádzka strojov a zariadení ! neotvára sa
2675 403	elektrotechnické zariadenia
3343 401	nábytkárska výroba – stolárstvo
3757 401	dopravná prevádzka – cestná a mestská doprava
4512 4	poľnohospodárstvo ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
6476 4	technicko-ekonomický pracovník

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 403

Stredná priemyselná škola

Jesenského 903, 980 61 Tisovec

Zameranie: Stredná priemyselná škola je odborná škola, ktorá v súčasnosti poskytuje vzdelanie pre žiakov, ktorí ukončia 9. ročník ZŠ v troch základných odboroch. Okrem odborov pre žiakov základných škôl škola zabezpečuje aj pomaturitné formy štúdia.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

2381 6	strojárstvo
2675 6	elektrotechnika
3917 6	technické a informatické služby

Ďalšie štúdium

Nadstavbové štúdium:

2675 7	elektrotechnika (pomaturitné špecializačné štúdium denné)
3917 6	technické a informačné služby (pomaturitné kvalifikačné štúdium diaľkové)

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 212

Spojená stredná škola

Obchodná akadémia a Stredná poľnohospodárska škola

Lieskovská cesta 1, 960 03 Zvolen

Zameranie: Spojená stredná škola vznikla spojením 2 škôl: Obchodnej akadémie a Strednej poľnohospodárskej školy. Poskytuje vzdelanie pre žiakov, ktorí ukončia 9. ročník ZŠ v dvoch základných odboroch, a to obchodná akadémia a agropodnikanie.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

6317 6	obchodná akadémia
4210 608	agropodnikanie, zameranie poľnohospodársky manažment
4210 609	agropodnikanie, zameranie záhradnícka výroba
4210 611	agropodnikanie, zameranie agroturistika

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 368

Združená stredná škola poľnohospodárska a potravinárska

Okružná 61, 979 01 Rimavská Sobota

Zameranie: Žiaci Združenej strednej školy poľnohospodárskej a potravinárskej majú možnosť študovať v študijných odboroch, kde štúdium trvá štyri roky a končí maturitnou skúškou a v učebných odboroch, kde je štúdium trojročné a končí záverečnou skúškou. Absolventi trojročných odborov môžu získať maturitu po absolvovaní dvojročného nadstavbového štúdia. Na škole sa vyučuje v dvoch vyučovacích jazykoch, slovenskom a maďarskom. Úspešní

maturanti môžu pokračovať vo vysokoškolskom bakalárskom štúdiu v odbore všeobecné poľnohospodárstvo na pôde školy.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

4210 6	agropodnikanie
4243 601	mechanizácia poľnohospodárstva ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
3760 603	prevádzka a ekonomika dopravy
3765 6	technika a prevádzka dopravy
6405 4	pracovník marketingu
4558 401	agropodnikateľ

Učebné odbory:

2964 2	cukrár
4524 2	agromechanizátor, opravár
4571 2	záhradník ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
2962 2	pekár
2955 2	mäsiar, lahôdkar

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 612

Stredná priemyselná škola potravinárska

Športová 1, 979 01 Rimavská Sobota

Zameranie: SPŠ potravinárska poskytuje úplné stredné odborné vzdelanie v odboroch potravinárskej výroby. Škola realizuje aj pomaturitné štúdium zamerané na hygienu potravín.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

2940 6	potravinarstvo
--------	----------------

Pomaturitné štúdium:

2940 701	potravinarstvo – hygiena potravín
----------	-----------------------------------

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 109

Stredná poľnohospodárska škola

Haličská cesta 78, 984 03 Lučenec

Zameranie: Poslaním školy je pripraviť kvalifikovaného pracovníka s primeraným všeobecným vzdelaním, so širokým odborným profilom, schopným samostatne vykonávať odborné práce pri príprave, technickom, technologickom a ekonomickom zabezpečovaní a riadení poľnohospodárskej výroby, ako aj odborné práce pri podnikaní a zabezpečovaní služieb v ďalších príbuzných odboroch. Absolvent školy je pripravený na výkon podnikateľských, ekonomických, technicko-hospodárskych a iných činností v poľnohospodárstve, v malých, stredných i veľkých podnikoch, farmách a v agroturistike.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

4236 6	ekonomika pôdohospodárstva
4210 6	agropodnikanie

Pomaturitné vyššie odborné štúdium:

4221 7	vidiecka turistika
--------	--------------------

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 201

Stredné odborné učilište

J. Jesenského 2105/2, 963 01 Krupina

Zameranie: SOU pripravuje predovšetkým na výkon odborných činností v súlade so základnými pedagogickými dokumentmi v študijných a učebných odboroch, zabezpečuje ďalšie vzdelávanie v študijných a učebných odboroch, teoretické a praktické vyučovanie a výchovu mimo vyučovania pre podnikateľov, vzdelávanie popri zamestnaní, rekvalifikácie občanov, obchodnú a výrobnú činnosť, prevádzkovanie pracovísk odborného výcviku a realizuje výučbu vedenia motorových vozidiel skupiny A, B, C a motocyklov a výučbu zvaračských kurzov.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

- 4558 401 agropodnikateľ – poľnohospodárska prevádzka
4557 401 podnikanie v poľnohospodárstve ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Učebné odbory:

- 2487 2 autoopravár
2433 2 obrábač kovov
2964 2 cukrár
6460 2 predavač
3370 2 čalúnnik ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Nadstavbové štúdium:

- 2982 402 potravinárska výroba – pekárská a cukrárska výroba
3757 401 dopravná prevádzka – cestná a mestská doprava
2414 402 strojárstvo – obrábanie materiálov ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 228

Stredné odborné učilište poľnohospodárske

Železničná 6, 987 01 Poltár

Zameranie: Škola poskytuje stredné vzdelanie vo svojich učebných odboroch, ako aj úplné stredné vzdelanie s maturitou v študijných odboroch. Je významnou výchovno-vzdelávacou inštitúciou a zabezpečuje svojimi podmienkami perspektívu pre mnohých absolventov základných škôl, ktorí majú záujem vzdelávať sa v poľnohospodárskych, ale i v nepoľnohospodárskych odboroch.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

- 4557 4 podnikanie v poľnohospodárstve ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Učebné odbory:

- 4575 2 mechanizátor lesnej výroby
2466 204 mechanik, opravár – lesné stroje a zariadenia ! neotvára sa v šk. r. 2006/2007
2964 2 cukrár
4580 203 chovateľ – chov oviec ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4576 2 mechanizátor rastlinnej výroby
4567 2 poľnohospodárska pre služby na vidieku ! neotvára sa v školskom r. 2006/2007
4561 2 poľnohospodár, poľnohospodárka ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
3355 2 stolár ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Nadstavbové štúdium:

- 4512 4 poľnohospodárstvo
4526 4 mechanizácia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4521 4 lesné hospodárstvo ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 191

Združená stredná škola poľnohospodárska v Želovciach

Gottwaldova 70/43, 991 06 Želovce

Zameranie: Škola je zameraná na prípravu žiakov v učebných a študijných odboroch pre poľnohospodársko-potravinársky komplex a cestovný ruch.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

- 6405 4 pracovník marketingu – cestovný ruch
4211 6 záhradníctvo ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4211 617 záhradníctvo – viazačstvo – aranžérstvo ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4210 6 agropodnikanie ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4210 604 agropodnikanie – farmárstvo ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4210 609 agropodnikanie – záhradnícka výroba ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4236 6 ekonomika pôdohospodárstva ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Učebné odbory:

4572 0	poľnohospodárska výroba
2982 0	potravinárska výroba
4571 2	záhradník
2964 2	cukrár
4569 2	aranžér ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
6460 2	predavač ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4560 202	pestovateľ – ovocinárstvo a včelárstvo ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4560 204	pestovateľ – vinohradníctvo ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Nadstavbové štúdium:

4511 4	záhradníctvo
--------	--------------

Pomaturitné štúdium:

4211 7	záhradníctvo
--------	--------------

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 110

Združená stredná škola Nová Baňa

Osvety 17, 968 28 Nová Baňa

Zameranie: Škola je zameraná na prípravu žiakov v učebných a študijných odboroch pre poľnohospodársko-potravinársky komplex a cestovný ruch, obchod a podnikanie.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

6352 600	obchod a podnikanie
6445 400	kuchár

Učebné odbory:

6445 2	kuchár
2466 205	mechanik – opravár, zameranie poľnohospodárska technika rastlinnej výroby
4524 2	agromechanizátor, opravár
2962 2	pekár ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
2964 2	cukrár
6499 2	hostinský
4529 2	pracovník pre záhradnú tvorbu, zeleň a služby
4572 0	poľnohospodárska výroby
3161 0	praktická žena

Nadstavbové štúdium:

4512 4	poľnohospodárstvo
4556 4	mechanizácia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva
6421 4	spoločné stravovanie

Pomaturitné štúdium:

6352 6	obchod a podnikanie
--------	---------------------

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 341

Stredné odborné učilište poľnohospodársko-potravinárske

Pod Bánošom 80, 974 11 Banská Bystrica

Zameranie: SOU poľnohospodársko-potravinárske vychováva odborníkov pre oblasť bývalého stredného Slovenska. Škola rozvíja svoju činnosť v spolupráci s Vidieckym parlamentom, inštitúciami ako je Výskumný ústav lúk a pasienkov. Realizuje schválené projekty v rámci EIF a Otvorenej školy. V rámci schváleného projektu Leonardo da Vinci zrealizovala študijný pobyt študentov vo Veľkej Británii. Činnosť zameriava tak, aby sa škola v budúcnosti stala regionálnou poľnohospodárskou a potravinárskou ustanovitzňou pre rozvoj vidieka a turizmu. Absolventi ZŠ si môžu vybrať zo širokej ponuky poľnohospodárskych a potravinárskych odborov.

Študijné odbory:

Študijné odbory:

4558 401	agropodnikateľ
6405 4	pracovník marketingu

Učebné odbory:

2964 2	cukrár
2962 2	pekár ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
2978 2	pekár – cukrár
2954 2	mäsiar ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007
4571 2	záhradník

Nadstavbové štúdium:

2982 4	potravínárska výroba
4512 4	poľnohospodárstvo ! neotvára sa v školskom roku 2006/2007

Počet žiakov v školskom roku 2005/2006: 326

V školskom roku 2005/2006 študovalo na týchto školách celkom 3101 žiakov. Celkove sa prejavuje rapídne zníženie záujmu o štúdium na týchto školách, a preto sa často krát združujú s inými školami, alebo rozširujú vzdelávanie o iné študijné odbory. Stredné školstvo v rezorte pôdohospodárstva pomerne nepružne reaguje na nové výzvy pre vidiek, čo je spôsobené hlavne skostnatelou a zaostávajúcou legislatívou a nejasnou hospodárskou profiláciou regiónov.

Ostatné vzdelávacie inštitúcie

O prípravu nových odborníkov pre potreby vidieka sa starajú predovšetkým mimovládne organizácie ako Centrum vzdelávania neziskových organizácií, Vidiecky parlament a Vidiecka organizácia komunitných aktivít, sídlia v Banskej Bystrici

Svoju úlohu v celoživotnom vzdelávaní zohrávajú aj pobočky Akadémie vzdelávania v B. Bystrici, Lučenci, Rimavskej Sobote, Veľkom Krtíši, Zvolene a v Žiari nad Hronom a pre samosprávy aj Regionálne vzdelávacie centrá vo Zvolene a Rimavskej Sobote.

Dôležitú úlohu v rekvalifikáciách zohrávajú Úrady práce sociálnych vecí a rodiny, ktoré prostredníctvom národných programov zabezpečujú rekvalifikačné kurzy a do vzdelávania nezamestnaných. Nedostatkom však je, že rekvalifikácie nie sú priamo orientované pre potreby trhu a absolventi kurzov ostávajú aj naďalej väčšinou nezamestnaní.

Infraštruktúra regionálneho rozvoja a rozvoja vidieka

V rámci regionálneho rozvoja pôsobí v kraji viacero sektorových a záujmových podporných inštitúcií. V oblasti pôdohospodárstva sú to regionálne pracoviská Pôdohospodárskej platobnej agentúry vo Zvolene, Lučenci a Rimavskej Sobote a Regionálne poľnohospodárske a potravinárske komory v Banskej Bystrici, Lučenci, Krupine, Rimavskej Sobote, Veľkom Krtíši, Zvolene a v Žiari nad Hronom. V rámci podpory malého a stredného podnikania pôsobia v kraji Regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC) vo Zvolene a Lučenci, BIC v Banskej Bystrici a Centrá prvého kontaktu (CPK) v Brezne, Poltári a vo Veľkom Krtíši. V oblasti cestovného ruchu je to Slovenská agentúra cestovného ruchu v Banskej Bystrici a v oblasti životného prostredia Slovenská agentúra pre životné prostredie v Banskej Bystrici so svojimi pracoviskami v Banskej Štiavnici a Rimavskej Sobote. Podporu zahraničných investícií sa zaoberá pobočka Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) v Banskej Bystrici. Priamo v oblasti regionálneho rozvoja na území Banskobystrického kraja pôsobia Regionálne rozvojové agentúry v Banskej Bystrici, R. Sobote a vo Veľkom Krtíši zaradené do integrovanej siete RRA a podporované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja, ako aj Agentúra na podporu regionálneho rozvoja zriadená Banskobystrickým samosprávnym krajom v B. Bystrici.

Pre vidiek sú veľmi dôležité Lokálne partnerstvá sociálnej inklúzie podporované Fondom sociálneho rozvoja ako aj Agentúry podporovaného zamestnania v B. Bystrici, Lučenci, Poltári, Rimavskej Sobote, Revúcej, V. Krtíši a v Slaskej. Metodickú a odbornú pomoc pre rómske komunity poskytujú regionálne kancelárie Splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity v B. Bystrici a R. Sobote ako aj sieť komunitných sociálnych pracovníkov.

Pre podporu integrovaného rozvoja vidieka a uplatňovanie princípu LEADER zriadil Vidiecky parlament Banskobystrického kraja Krajské koordinačné a metodické centrum a 4 Impulzné centrá rozvoja vidieka (ICRV) v jednotlivých vidieckych regiónoch (v Hrachove, Detve, Prenčove a vo V. Krtíši).

Na miestnej úrovni vo vidieckych mikroregiónoch plnia funkciu miestnych podporných inštitúcií Komunikačné centrá zriadené Vidieckym parlamentom, obcami, alebo občianskymi združeniami ale aj sieť teledomov (i-domov) vybudovaná v rámci projektu Národného úradu práce a mnohé nezávislé občianske združenia.

Samostatnou kapitolou inštitucionálnej podpornej infraštruktúry sú komerčné inštitúcie – agentúry pôsobiace v rôznych oblastiach poradenstva.

2. Stav budovania kapacít rozvoja vidieka

2.1 Základné charakteristiky vidieckych regiónov a mikroregiónov

TABUĽKA 1 Základné charakteristiky územia mikroregiónov po vidieckych regiónoch.

Ukazovatele	Gemer-Malohont	Horný Hron	Tekov-Hont	Novohrad	Spolu BBSK
Počet MR	15	12	13	14	54
Počet obcí v MR	137 + 3	91 + 4	109 + 7	128 + 1	465+15miest
Počet obyv. v MR	81.065	163.124	127.302	81.282	452.773
Rozloha MR – km ²	1.888,10	2.793,11	1.882,51	1.832,49	8.396,2
Hustota obyv./km ²	42,93	58,40	67,65	44,35	53,92
Ø rozloha MR km ²	135	246,0	161,5	132,9	155,5
Ø počet obyv. MR	5.690	14.038	9.840	5.847	8.385
Ø počet obcí v MR	9,7	7,9	8,9	9,2	8,7
Ø veľkosť obcí MR	589	1.717	1.097	630	963

Zdroj: štatistické údaje k 31.12.2005 a vlastný prieskum

Najväčším vidieckym regiónom, počtom obyvateľov aj rozlohou je Horný Hron, má však najmenej obcí a mikroregiónov, a teda aj najmenší priemerný počet obcí v mikroregiónoch a zároveň aj najväčšiu priemernú veľkosť mikroregiónu. Je to dané hlavne prírodným – horským charakterom a charakterom osídlenia – obce majú väčší počet obyvateľov a väčšiu rozlohu katastra než v iných vidieckych regiónoch. Naopak vidiecke regióny Gemer-Malohont a Novohrad majú najviac obcí i mikroregiónov, ale najmenšiu rozlohu a počet obyvateľov, pritom však s najmenšou priemernou veľkosťou mikroregiónu i obce, ale s najväčším priemerným počtom obcí v mikroregióne. To preukazuje, že vidiecke regióny Gemer-Malohont a Novohrad, majú omnoho vidieckejší charakter, o čom svedčí aj najnižšia priemerná hustota obyvateľov na km². Najvyššiu hustotu obyvateľov má vidiecky región Tekov-Hont, hlavne preto, že v mikroregiónoch sú združené aj všetky mestá, ktoré hustotu výrazne navyšujú. Aj tak však hustota obyvateľov tohto regiónu je pod priemernou hustotou kraja.

Porovnanie hlavných ukazovateľov územia mikroregiónov s celkovým územím vidieckeho regiónu je v tabuľke 2.

TABUĽKA 2 Porovnanie územia vidieckych regiónov a území mikroregiónov

Územie		Počet obcí celkom	Počet obyvateľov	Rozloha km ²	Hustota obyv./km ²	Priemerná veľkosť obce
Gemer-Malohont	územie regiónu	145	126.259	1.958	65,5	871
	územie MR	140	81.065	1.888,1	42,9	579
Horný Hron	územie regiónu	102	225.205	2.813	80	2.252
	územie MR	95	160.023	2.683,1	59,6	1667
Tekov-Hont	územie regiónu	122	129.540	2.286,3	56,6	1.061
	územie MR	116	127.302	1.882,5	67,6	1.097

Novohrad	územie regiónu	149	143.560	2.151	66,7	963
	územie MR	129	81.282	1.832,5	44,3	630
BBSK	územie MR	518	663.992	9.455	70,2	1.286
	územie MR	480	449.672	8.286,2	54,3	935

Zdroj: štatistické údaje k 31.12.2005 a vlastný prieskum

Z tabuľky je zrejmé, že zapojenie miest do štruktúr mikroregiónov v území Tekov-Hont, spôsobilo, že nielen hustota územia mikroregiónov je vyššia než hustota celého územia subregiónu, ale je vyššia aj priemerná veľkosť obce. Pre ostatné regióny je charakteristické, že hustota území vidieckych mikroregiónov je výrazne nižšia než v celom území. Najvyššia priemerná veľkosť obce je vo vidieckom regióne Horný Hron. Najmenšia v regióne Gemer-Malohont. Celkovo na území mikroregiónov žije 67% obyvateľov kraja. Najväčšia zapojenosť obcí do mikroregionálnych združení je vo vidieckych regiónoch Gemer-Malohont a Horný Hron – 96% obcí. Najmenšia je v Novohrade – len 86,5%. No i tak celková zapojenosť obcí v kraji do mikroregiónov je vysoká – 93% obcí, pričom 88% územia kraja leží v území mikroregiónov. To svedčí o veľmi vysokom zapojení obcí do interkomunálnej spolupráce v úrovni mikroregiónov, aspoň z hľadiska formálnej inštitucionalizácie. Táto vysoká inštitucionalizovanosť obcí v mikroregionálnych združení vytvára vhodné predpoklady pre to, aby mikroregióny tvorili základ pre formovanie budúcich MAS.

2.2 Stav budovania kapacít vidieka a mikroregiónov

Ako je z vyššie uvedeného zrejmé, stav zapojenosti obcí do medziobecnej spolupráce je veľmi vysoký. Jasne je čitateľná aj vyššia miera spolupráce mesta s vidiekom v západnej časti kraja. Do mikroregionálnej spolupráce je z celkového počtu 24 miest zapojených 15. Nie sú zapojené mestá B. Bystrica, Brezno, Lučenec, Modrý Kameň, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota, Sliač a Veľký Krtíš. Najmenšia angažovanosť spolupráce mesto – vidiek je v novohradskom regióne. Horšia je už situácia v rozvíjaní medzisektorovej spolupráce. Určitý obraz o jej úrovni prináša už aj právna forma mikroregionálnych združení.

TABUĽKA 3 Právna forma mikroregiónov

Ukazovatele	Gemer-Malohont	Horný Hron	Tekov-Hont	Novohrad	Spolu BBSK
Počet MR	15	12	13	14	54
z toho: združ. obcí	13	10	-	11	34
združ. práv. osôb	2	2	3	-	7
občianske združenie	-	-	10	3	13
Iné, nezistené	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastný prieskum, september 2006

Z celového počtu 54 mikroregiónov je najviac organizovaných ako združenie obcí (34), najmenej ako združenie právnických osôb (7). Formu občianskeho združenia – najotvorenejšiu pre zapájanie verejnosti má 13 mikroregiónov. Táto forma prevláda v západnej časti kraja. Naopak na východe dominujú združenia obcí.

Z toho je možné vyvodiť, že najotvorenejšie medzisektorovej spolupráci sú mikroregióny v regióne Tekov-Hont. V ostatných regiónoch prevláda forma hlavne interkomunálnej spolupráce.

O kvalite spolupráce obcí a udržateľnosti mikroregionálnej partnerstiev viac napovedá prehľad o vypracovaných spoločných Programov hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja (PHSR), inštitucionálnych ľudských kapacitách uvedený v nasledovnej tabuľke:

TABUĽKA 4 Stav inštitucionálnych a ľudských kapacít mikroregiónov

Ukazovatele	Gemer-Malohont	Horný Hron	Tekov - Hont	Novohrad	Spolu BBSK
Počet MR s PHSR	8	7	9	8	32
Počet MR s rozpr.	1	5	1	3	10
Počet MR s kanc.	3	8	6	7	24
Počet MR s MPI ¹	4(5)	4(5)	2	5(7)	15 (19)
MR s manažerom ²	3	3	8	8	22
Počet zamestnan. ³	4	2	3	7	16
Počet vyšk. osôb	17	30	10	19	76

Zdroj: vlastný prieskum, september 2006

Pozn.:

1. MPI je miestna podporná inštitúcia založená mikroregiónom (KC), alebo nezávislá organizácia (KC,TD,OZ), ktorá poskytuje odborne poradenské a informačné služby občanom a subjektom mikroregiónu. V zátvorke je uvedený celkový počet MPI.

2. Manažér MR je osoba organizujúca aktivity MR a servis obciam, mimo funkčných starostov obcí. Môže by platený, alebo dobrovoľník, alebo na dohodu.

3. Počet zamestnancov udáva celkový počet platených osôb len miestnou samosprávou, ktorí robia servis aj pre mikroregión, netýka sa to predsedu MR a starostov.

Uvedený prehľad dokumentuje pomerne vysokú angažovanosť obcí pri tvorbe spoločných rozvojových mikroregionálnych programov. 70% mikroregiónov má spracovaný, alebo rozpracovaný spoločný rozvojový dokument. Menej priaznivá je už situácia v počte mikroregiónov, zapájajúcich kvalifikovaných manažérov do medziobecnej spolupráce. Zhruba polovica mikroregiónov sporadicky, alebo systémovo používa manažérske služby. Avšak len zhruba polovica manažérov je priamom pracovnom vzťahu. Omnoho lepšia situácia je v počte vyškolených ľudí schopných aktívne sa zapájať do procesu komunitného rozvoja a projektového manažmentu. Z tohto pohľadu je najviac vyškolených ľudí v regióne Horný Hron. Naproti tomu veľmi nepriaznivá je situácia z hľadiska funkčnosti a kapacít miestnych podporných inštitúcií v mikroregiónoch, ktoré by úzko spolupracovali s mikroregiónmi. Napriek mnohým projektom, ktoré pozakladali a vybavili miestne podporné inštitúcie, či to už boli Komunikačné centrá VIPA, alebo i-domy podporené Národným úradom práce, v súčasnosti z nich funguje ani nie tretina. Na miestnej úrovni, priamo v obciach pôsobí veľmi veľa miestnych aktívnych združení, zaoberajúcimi sa rôznymi verejnoprospešnými činnosťami.

Okrem miestnych a mikroregionálnych podporných inštitúcií pôsobia v jednotlivých vidieckych regiónoch aj inštitúcie, ktoré poskytujú pomoc a podporu širšiemu územiu a okruhu klientov. Sú to najmä:

VR Gemer-Malohont:

OZ Ozveny Hrachovo, OZ Fundament R. Sobota

VR Horný Hron:

OZ Vydra Čierny Balog, OZ Cykloklub Poľana, OZ Krtko

VR Tekov-Hont:

5P Žiar nad Hronom, Jantárová cesta B. Štiavnica

VR Novohrad:

OZ BOVAP, OZ Silikatprogres, OZ pre rozvoj regiónu Veľký Krtíš, OZ KROK

Pre budovanie kapacít rozvoja vidieka zohrávajú dôležitú úlohu aj ďalšie inštitúcie vo vidieckych regiónoch. Sú to predovšetkým:

Regionálne združenia miest a obcí, Regionálne rozvojové agentúry a Euroregióny, ale aj Partnerstvá sociálnej inklúzie a sieť komunitných sociálnych pracovníkov

V oblasti pôdohospodárstva najvýznamnejšími podpornými inštitúciami sú regionálne pobočky **Pôdohospodárskej platobnej agentúry a Regionálne potravinárske a poľnohospodárske komory**

Podporu integrovaného rozvoja vidieka sa od roku 2001 systematicky zaoberá Vidiecky parlament Banskobystrického kraja, ktorý v roku 2006 zriadil v každom z vidieckych regiónov

Impulzné centrum rozvoja vidieka (ICRV) a Krajské koordinačné centrum rozvoja vidieka (KCRV)

TABUĽKA 5 Inštitucionálne kapacity vidieckych regiónov (mimo MPI a ŠŠS)

Inštitúcie	Gemer-Mal.	Horný Hron	Tekov-Hont	Novohrad	Spolu BBSK
Celonárodné	-	2	-	-	2
Krajské	1	5	-	1	7
subregionálne spolu:	16	18	12	22	68
-podpora RR- RRA	1	2	-	2	5
-podpora podnikania	1	3	1	3	8
-podpora agrosektora	2	3	2	3	10
-podpora cest. ruchu	-	-	-	1	1
-podpora environmentu	1	1	1	-	3
-podpora rozvoja vidieka	1	1	1	1	4
-podpora zamestnanosti	3	2	2	4	11
-podpora soc. inklúzie	2	2	2	2	8
-podpora vzdelávania	2	2	1	2	7
-euroregióny a RZMO	3	2	2	4	11
Celkom	17	25	12	23	77

Zdroj: vlastný prieskum, september 2006

2.3 Vyhodnotenie kapacít pre integrovaný rozvoj vidieka

Vďaka projektu OZ Vidieckeho parlamentu Banskobystrického kraja, podporeného grantom Ministerstva pôdohospodárstva SR v rámci technickej pomoci programu SAPARD, sa systémový prístup k budovaniu miestnych kapacít mohol uplatniť v troch pilotných územiach Banskobystrického kraja. V tomto projekte, na základe výberového konania, bolo zapojených 6 mikroregiónov v rozdielnych geografických, hospodárskych a sociokultúrnych podmienkach. Počas 14 mesiacov realizácie sa do projektu zapojilo celkom 3 vybrané územia s 54 obcami + 2 mestá / Dudince a Tisovec / spolu 27 965 obyvateľov

V rámci projektu bolo zorganizovaných 67 stretnutí 3 pracovných skupín, zložených so zástupcov samosprávy, podnikateľov a MVO.

Na tvorbe 3 rozvojových stratégií pracovalo 285 zástupcov všetkých 3 sektorov .

Pomer zastúpenia sektorov na pracovných stretnutiach : samospráva – verejný sektor- 40%
podnikateľský sektor - 13%
MVO – občiansky sektor - 47%

Bolo zmapovaných 201 spolkov, občianskych združení a iných neziskových organizácií, zmapované podnikateľské subjekty a ich zámery za všetky 3 územia. Výška plánovaných investícií viac ako 380 mil. Sk.

V rámci projektu zároveň prebiehala aj aktivizácia a informovanie občanov v územiach:

- získanie názorov občanov na rozvoj územia –dotazníkov prieskum do domácností (návratnosť 40-58% oslovených 4500 domácností v 6 MR)
- zorganizovanie a spolupráca a propagácia 86 kultúrno-spoločenských podujatí
- informovanosť občanov o strategickom plánovaní v územiach – vydávanie občasníkov
- organizovanie informačných dní

Výstupy projektu TP SAPARD :

- posilnená a zvýšená kapacita a schopnosť 6 MR – v 3 územiach pripravovať a realizovať integrované, trvaloudržateľné, inovatívne sociálno-ekonomické stratégie rozvoja založené na územnom princípe „ZDOLA“ ako program LEADER
- zvýšený počet podaných a realizovaných projektov v MR
- vyššiu úroveň miestni aktivisti na spracúvanie PHSR, na písanie projektov a na komunikačné zručnosti

- vyškolených 6 expertov + 2 administrátori v rámci BB kraja poskytnúť technickú pomoc pri príprave a realizácii stratégií pre prístup LEADER v novom programovacom období 2007-2013
- sformované 3 pracovné skupiny zo zástupcov 3 sektorov, naštartované základy verejno-súkromného partnerstva pre vznik miestnych akčných skupín / MAS/
- zlepšené manažérske a administratívne zručnosti BBVIPA

Na základe prevedeného podrobného prieskumu mikroregiónov, je ich možné podľa stupňa ich pripravenosti rozdeliť do troch kategórií:

a) realizujúce

- stretávajú sa pravidelne a systematicky riešia svoje úlohy, majú skúsenosti s plánovaním, s budovaním verejno-súkromného partnerstva, s realizáciou spoločných projektov – sú to hlavne tie, čo majú svojho stáleho manažéra

- sem patria mikroregióny:

Rimava a Rimavica, Podpoľanie, Južné Sitno, Hučava Zvolensko, Javor, Sinec-Kokavsko, Horehron, Pliešovská kotlina, Muránska Planina, Východný Hont, Háj, Hornohrad, Pri Velických jazerách a Veľký Potok - Ipeľ

b) plánujúce

- sem patria MR, ktoré sa nestretávajú pravidelne, majú skúsenosti s plánovaním rozvoja MR, manažérom je starosta, prípadne dobrovoľník, chýbajú im skúsenosti s partnerstvom a realizáciou spoločných projektov

- možno sem zaradiť MR:

Severné Podpoľanie, Pod Panským dielom, Čierny Hron, Chopok juh, Kľakovská dolina, Žiarske Pohronie, Nová Baňa, Sitno, Adela, Hontianka, Medzihorie, Koprovica, Strehovská dolina, Novohradské podzámčie, Dolný Gemer, Obručná, Magnezit a Medveš.

c) spiace

- ktoré nefungujú, nestretávajú sa sú bez manažéra, bez PHSR / stratégie rozvoja

- sem patria ostatné MR

Prieskumy preukázali, že mikroregión dobre funguje a postupuje dopredu vtedy, ak má svojho plateného manažéra, človeka, ktorý organizuje stretnutia, aktivity, plán činnosti, spracováva žiadosti o granty, manažuje projekty, atď. Tie mikroregióny, ktoré majú takého manažéra, alebo im manažment robí nejaká miestna podporná inštitúcia, sú na omnoho vyššej úrovni pripravenosti a majú aj nabudované určité kapacity pre príjem pomoci.

Problémom je však samofinancovanie miestnej podpornej inštitúcie, alebo manažéra MR, nakoľko nie je udržateľná ich činnosť len na komerčnej báze, vzhľadom k tomu, že poskytujú aj verejnoprospešné služby. Nedostatočné zdroje obcí, nízka platobná sila obyvateľov vidieka, nezáujem štátu, ale aj VÚC o podporu ich činnosti, spôsobili ich vysokú úbytnosť. V zahraničí je celkom bežný model tretinového financovania – 1/3 miestne zdroje – obce, 1/3 regionálna samospráva a 1/3 štát. Na Slovensku zatiaľ takýto podporný finančný mechanizmus absentuje, hoci práve miestne podporné – informačné a poradenské inštitúcie výrazne napomáhajú budovaniu kapacít vidieka a zvyšovaniu jeho absorpčnej schopnosti pre štrukturálne fondy. Mnohé organizácie začali svoju činnosť vďaka rôznym projektom, avšak väčšinou po skončení projektovej podpory nepokračovala finančná podpora zakladateľov, ktorá by zabezpečila ich trvalú udržateľnosť. Takáto nesystémová podpora zameraná na jednorazové aktivity nedokáže stabilizovať ľudské zdroje na miestach vidieckych manažérov.

Vzhľadom k vidieckemu charakteru kraja a k potrebe zvyšovania konkurencie schopnosti vidieka je potrebné hľadať zdroje na podporu manažmentov mikroregiónov, a to hlavne tých, ktoré zaostávajú a pritom majú záujem o zlepšenie života na vidieku a majú na to i vyškoleného človeka.

3. Analýza vidieka BBSK

3.1 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Historické a kultúrne dedičstvo - Rozmanitosť – geografická, prírodná, hospodárska, sociálna a kultúrna - Potenciál pre poľnohospodárstvo najmä v južnej časti regiónu - Vysoký podiel lesov a chránených území prírody - Prírodný potenciál pre rozvoj CR, VT a AT - Zachovalá sídelná štruktúra a vidiecke osídlenie - Rozvinutý tretí sektor so skúsenosťami v realizácii projektov (VIPA, VOKA, RRA, KC, i-domy,...) - Tvorí sa partnerstvá, vybudované inštitucionálne a odborné kapacity - Mentalita obyvateľov – pohostinnosť, uchovávanie tradícií - Udržiavanie miestnej kultúry a spolkovéj činnosti v obciach - Voľná pracovná sila	- Nekvalifikovaná, alebo nízkokvalifikovaná pracovná sila na vidieku - Vysoká miera nezamestnanosti - Zlá sociálna situácia na vidieku, rast chudoby - Podkapitalizovanie vidieka, nízka miera pridanej hodnoty vidieckej produkcie - Odliv mladých a vzdelaných ľudí z vidieka - Nárast asociálnych skupín obyvateľstva - Nedostatok vlastných zdrojov na spolufinancovanie projektov - Nedostatok miestnych zdrojov na financovanie vidieckych manažérov - Dopravná a informačná izolácia vidieka - Zlá dopravná dostupnosť regiónu - Nízka technologická a inovačná kapacita vidieka - Obmedzený prístup k vzdelávaniu na vidieku - Strata motivácie a hodnotovej orientácie, nezáujem o veci verejné - Nízka miera informovanosti na vidieku - Nedostatočne rozvinutá spolupráca agrosektoru s miestnou samosprávou - Koncentrácia rómskeho obyvateľstva v určitých lokalitách
Príležitosti	Ohrozenia
- Zdroje EÚ na roky 2007-2013 - Využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu pre rozvoj územia - Program LEADER - Zvýšenie kompetencií regionálnej samosprávy v rozvoji vidieka - Zlepšenie spolupráce vnútri regiónu - Príchod investorov - Cezhraničná spolupráca - Využitie alternatívnych zdrojov energie - Spolupráca a podpora BBSK - Geografické umiestnenie – stredná Európa, trasy cestovania - Dobudovanie južnej rýchlostnej komunikácie a severojužného dopravného prepojenia - Podpora využívania alternatívnych zdrojov energie a produkcie biomasy - Národná a regionálna podpora pre CR - Zdroje EÚ (granty) - Členstvo v EÚ (pohyb prac. sily, tovaru) - Pokračujúca internetizácia a jej podpora - Reforma verejnej správy - možnosti samosprávy (informácie, kompetencie, efektívnejšie nástroje)	- Absencia vhodných nástrojov a dostatku zdrojov pre systémovú podporu zaostalých regiónov - Nedostatočná horizontálna koordinácia štrukturálnej pomoci v regiónoch - Migrácia pracovnej sily, podpora mobility - Nevysporiadané vlastnícke vzťahy - Lepšie podmienky a konkurencieschopnosť poľnohospodárstva starých členských krajín - Slabá podpora malých a stredných podnikateľov - Netransparentné pridelenie grantov, nejasné podmienky a meniace sa pravidlá v programoch EÚ - Administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov - Nepružná legislatíva, absencia zákonov - Odliv subjektov, ktoré vytvárajú pracovné miesta - Daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu - Konzervatívnosť vidieka, závisť - Obavy malých obcí z ich zániku

3.2 Problémová analýza

Vidiecky región	Identifikované hlavné problémy vidieckych regiónov			
GEMER – MALOHONT	<i>Nedostatok pracovných príležitostí a vysoká nezamestnanosť</i>	<i>Nerozvinutý cestovný ruch</i>	<i>Nízka vzdelanostná úroveň</i>	<i>Nezáujem ľudí o veci verejné</i>
HORNÝ HRON	<i>Nedostatok pracovných príležitostí - neprimerané podmienky pre rozvoj MaSP, slabá motivácia pre ľudí pre samozamestnanie sa</i>	<i>Nedostatočne využívaný potenciál pre rozvoj služieb v CR ako zdroja tvorby pracovných príležitostí</i>	<i>Nezáujem o zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a získavanie nových zručností</i>	<i>Nedobudovaná základná infraštruktúra</i>
TEKOV - HONT	<i>Nezamestnanosť</i>	<i>Nerozvinutý cestovný ruch</i>	<i>Nedobudovaná infraštruktúra</i>	<i>Nevysporiadané vlastnícke vzťahy</i>
NOVOHRAD	<i>Vysoká nezamestnanosť</i>	<i>Nedobudovaná infraštruktúra</i>	<i>Nevyužitý potenciál pre CR, VT a AT</i>	<i>Ľudské zdroje a rómska problematika</i>

Problémová analýza v jednotlivých vidieckych regiónoch preukázala existenciu spoločných, ale aj špecifických problémov. Spoločným znakom pre všetky 4 regióny je vysoká nezamestnanosť a nedostatok pracovných príležitostí na vidieku. Hneď na to aj, ako druhý spoločný problém pre všetky 4 vidiecke regióny, boli identifikované aj možnosti tvorby nových pracovných príležitostí v rámci zlepšenia využívania potenciálu regiónov pre cestovný ruch. V troch zo štyroch regiónoch sa ukázali problémy ľudských zdrojov a ich kvality, ako ďalší kľúčový problém. Nedostatočné kapacity ľudských zdrojov sa neobjavili len v regióne Tekov-Hont. V troch regiónoch sa objavil spoločný problém nedobudovanej základnej infraštruktúry, ako prekážka ich ďalšieho rozvoja. Tento problém nebol nastolený ako kľúčový v Gemer-Malohonte.

Špecifické problémy sa ukázali rôzne. V regióne Tekov-Hont to je nevysporiadané vlastníctvo k pôde, v Novohrade to bolo vyzdvihnutie rómskej problematiky a na Gemer-Malohonte, ale aj v Hornom Hrone sa vážnym špecifickým problémom ukazuje apatia a nezáujem občanov.

Ukazuje sa, že problematika ľudských zdrojov narastá od západu na východ, kým v regióne Tekov-Hont sa neobjavila medzi kľúčovými problémami, tak v Gemer-Malohonte až v dvoch kľúčových problémoch.

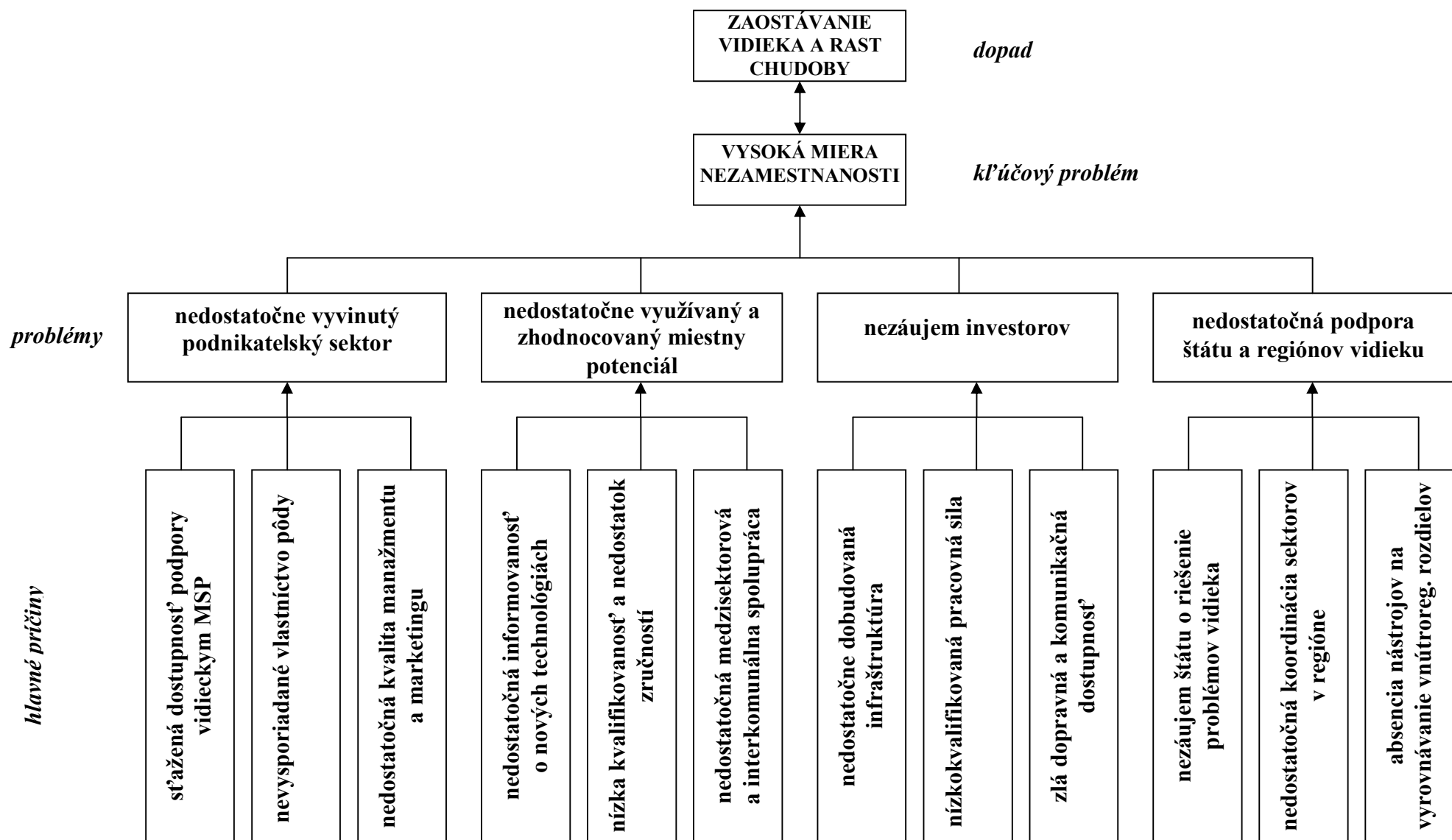
Kľúčovým problémom vidieka v kraji je vysoká nezamestnanosť, ktorá sa prejavuje v podobe sociálneho a ekonomického zaostávania a rastom chudoby na vidieku.

Ako hlavné problémy vidieka boli pracovnou skupinou identifikované:

- **nedostatočne rozvinutý podnikateľský sektor**
- **nedostatočne využívaný a zhodnocovaný miestny potenciál a zdroje**
- **nezáujem investorov o vidiek**
- **nedostatočná podpora vidieka od štátu a regionálnej samosprávy**

Z týchto štyroch hlavných problémov, len nedostatočná podpora vidieka zo strany štátu je problémom, ktorý sa na území kraja nedá riešiť vlastnými silami a zdrojmi. Ostatné problémy sú riešiteľné na úrovni kraja, prostredníctvom postupnej eliminácie príčin týchto problémov.

3.3. Strom problémov

4. Zhrnutie analýz

Banskobystrický kraj patrí medzi najvidieckejšie kraje Slovenska a má najvýraznejšie vnútroregionálne rozdiely. Z 13 okresov kraja má podľa metodiky EÚ 11 charakter typických vidieckych regiónov a dva okresy (B. Bystrica a Zvolen) patria medzi prechodné okresy. Podľa výsledkov výskumu Sociologického ústavu SAV len okresy Banská Bystrica a Zvolen patria medzi najrozvinutejšie okresy SR – typ I. Ostatné okresy sú podľa tejto regionálnej typológie zaradené nasledovne:

TYP IV – priemerné okresy: B. Štiavnica a Žiar nad Hronom

TYP VI – problémové okresy: Brezno, Lučenec, Žarnovica,

TYP VII – zaostávajúce okresy: Detva, Krupina, Poltár

TYP VIII – výrazne zaostávajúce okresy: Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš.

Všetky typicky vidiecke okresy sú hlboko pod úrovňou rozvinutých okresov Banská Bystrica a Zvolen. To znamená, že regionálna samospráva by sa v rámci svojej kompetencie vyrovnávania medziokresných rozdielov mala sústrediť na podporu hlavne vidieka a to podľa miery a druhu zaostávania jednotlivých okresov a podľa ich konkrétnych podmienok a potrieb.

Podľa spracovanej analýzy stavu vidieka sa ako najväčší problém vidieka ukazuje vysoká miera nezamestnanosti, ktorá sa prejavuje rastom chudoby a prehľbovaním zaostávania vidieka.

Vidiek je výrazne podkapitalizovaný a zaostávajúce okresy a vidiecke oblasti nemajú dostatok zdrojov pre mobilizáciu endogénneho rozvoja ani pre vytváranie podpornej inštitucionálnej infraštruktúry. Zdroje vidieka sa zhodnocujú v mestách hospodárskych centrách a na vidieku je len produkcia s veľmi nízkou pridanou hodnotou.

Endogénny rozvoj vidieka je preto závislý od jeho exogénnej podpory. V súčasnosti neexistujú ani národné a ani regionálne nástroje na podporu endogénneho rozvoja a okrem pripravovaného podpory v rámci osi 4 Národného plánu rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka, neexistujú ani národné a ani regionálne podporné fondy integrovaného rozvoja vidieka.

Čo potrebuje vidiek

V prvom rade viac pozornosti od vlády, a to najmä v podobe vytvorenia špecifických adresných podporných finančných nástrojov pre špecifické problémy vidieka v jednotlivých regiónoch a vytvorenie zdrojov na podporu integrovaného rozvoja vidieka a podporu siete inštitucionálnej podpornej infraštruktúry, aby bol vidiek sám – zdola, schopný iniciovať miestne zdroje vlastnými ľuďmi a inštitúciami.

Regionálne samosprávy, vzhľadom k svojim kompetenciám v oblasti vyrovnávania vnútroregionálnych rozdielov, by mali vytvoriť vlastné špecifické podporné zdroje a nástroje pre podporu rozvoja vidieka s orientáciou hlavne na spolufinancovanie podporených projektov zo štrukturálnych fondov a na podporu zaostávajúcich okresov a mikroregiónov.

Samotný vidiek – vidiecke oblasti by mali využívať legitímne možnosti združovania a spájania miestnych zdrojov, aby boli schopné vytvárať efektívne rozvojové programy založené na miestnych špecifikách a zdrojoch. Bez funkčnej podpornej inštitucionálnej infraštruktúry a kvalifikovaného odborného manažmentu je však budovanie miestnych (mikroregionálnych) partnerstiev nerealizovateľné. Vidiek má už dostatok vyškolených ľudí aj dostatok skúseností s plánovaním a projektovaním, avšak nie je schopný bez vonkajšej podpory profesionalizovať činnosť manažérskych a podporných miestnych centier.

Bez podpornej miestnej infraštruktúry nemôže vidiek byť konkurencie schopným vyspelým urbánnym štruktúram. Ideálnym riešením by bol, v Európe zaužívaný tretinový systém financovania. Tretinu dajú obce, tretinu priloží región a ďalšiu tretinu dá štát.

Slovenský vidiek by teda mohol byť konkurencie schopný, ak by mal vybudovanú podpornú inštitucionálnu infraštruktúru pre integrovaný rozvoj vidieka.

F. ZÁVERY A ODPORÚČANIA

1. Odporúčania pre rozvoj vidieka v kraji

Z výsledkov analýz vyplýva, že okrem priestoru B. Bystrica – Zvolen, ktorý je silne urbanizovaný a rozvinutý, ostatné územie má typický vidiecky charakter a výrazne zaostáva za hospodársky rozvinutým urbanizovaným jadrovým územím. V súlade s kompetenciami regionálnej samosprávy vo vyrovnávaní vnútroregionálnych rozdielov, BBSK by sa mal predovšetkým zamerať na podporu vidieckych okresov. Problematiku rozvoja vidieka je potrebné chápať v ucelenom komplexe regionálneho rozvoja a kohéznej a vidieckej politiky, s cieľom efektívne využívať jestvujúce a pripravované podporné nástroje. Zjavnou bariérou pre vyrovnávanie vnútroregionálnych rozdielov je absencia cieľových príjemcov tejto pomoci, v úrovni okresov, absencia kritérií pre poskytovanie pomoci okresom a absencia dostatku finančných zdrojov pre eliminovanie zaostávania. Veľkou prekážkou sú aj veľmi nízke možnosti regionálnych samospráv ovplyvňovať usmerňovanie sektorovej pomoci. Jedinou šancou ako by regionálna samospráva mohla usmerňovať, hodnotiť a aj monitorovať dopady štrukturálnej pomoci je úzka spolupráca a koordinácia s rôznymi sektorovými inštitúciami, ktoré sa podieľajú na využívaní podpory. Druhou veľkou šancou je reálna možnosť VÚC byť sprostredkovateľskými orgánmi pre Regionálny operačný program, ktorý by mal podporovať **miestnu infraštruktúru** v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja. V tejto oblasti sú hlavným partnerom BBSK regionálne združenia miest a obcí, ktoré však nemajú v tejto úrovni žiadne odborné štruktúry pre plánovanie a programovanie regionálneho a miestneho rozvoja. Vzhľadom k tomu, že vyrovnávanie medziokresných rozdielov sa uskutočňuje na úrovni NUTS IV (okresov), ukazuje sa potreba, aby takéto odborné štruktúry, ktoré by boli partnerom BBSK, boli práve **na úrovni okresov**. Je to opodstatnené aj z hľadiska volebného systému do Zastupiteľstva VÚC, lebo poslanci sa volia podľa okresov. V súčasnosti sa takéto partnerstvá budujú v rámci projektu Diverzifikovaná regionálna politika a mohli by tvoriť cieľovú skupinu pre riešenie problémov vyrovnávania rozdielov v oblasti verejnej infraštruktúry na miestnej úrovni.

Pre spoluprácu a koordináciu v oblasti **hospodárskej profilácie regiónov** sa ukazuje, že optimálnym partnerom BBSK by mohli byť **Regionálne rozvojové agentúry**, ktoré by boli výkonnými štruktúrami subregionálnych partnerstiev v úrovni hospodárskych regiónov a ich hlavným poslaním by malo byť sprostredkovať spoluprácu sektorov v oblasti harmonizácie a súladu ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v súlade s charakterom a hospodárskym smerovaním rozvoja regiónu. Takéto hospodárske regióny sú v kraji 4 a každý z nich má svoje hospodárske centrum. Aby sa mohla tato myšlienka uskutočniť, je nevyhnutné, aby sa RRA sformovali v územiach jednotlivých hospodárskych regiónov a zjednotila sa tak ich dnešná veľmi rôznorodá pôsobnosť a aj zameranie.

V oblasti politiky zamestnanosti sú hlavným partnerom VÚC Úrady práce sociálnych vecí a rodiny, prostredníctvom ktorých plynú do územia kraja najviac sektorových finančných zdrojov, ktoré nie sú dostatočne skordinované s potrebami regiónov.

V rámci Európskeho sociálneho fondu a Fondu sociálneho rozvoja v oblasti sociálnej inklúzie sú hlavným partnerom BBSK **Lokálne partnerstvá sociálnej inklúzie**. Všetky tieto sektorové inštitucionálne štruktúry sú priamo, alebo nepriamo financované príslušnými rezortmi a tvoria kvalifikovaných potenciálnych partnerov regionálnej samosprávy. Výnimkou sú len vznikajúce okresné partnerstvá, ktoré nemajú zdroje na financovanie svojich výkonných štruktúr. Tie by mali tvoriť obce okresov, no tie argumentujú nedostatkom financií.

V oblasti integrovaného rozvoja vidieka – **princíp LEADER** v kraji už dlhobojšie systémov pracuje **Vidiecky parlament Banskobystrického kraja**. Na svoju činnosť získava zdroje z projektov, prostredníctvom ktorých buduje potrebné odborné kapacity. Jeho cieľovou skupinou sú vidiecke mikroregióny, ktorým poskytuje technickú asistenciu pre formovanie budúcich MAS a ich kapacít pre prístup LEADER. BBSK uzavrel s Vidieckym parlamentom Banskobystrického kraja Dohodu o spolupráci, vďaka ktorej by sa náhodná a sporadická podpora BB VIPA vidieku

mala premeniť na trvalú a systémovú spoluprácu pre zlepšovanie ekonomickej situácie na vidieku. BB VIPA totiž, podobne ako okresné partnerstvá tiež nemá žiadnu sektorovú priamu pomoc pre udržanie vybudovanej podpornej inštitucionálnej infraštruktúry. Malé obce vôbec už nie sú schopné financovať takúto podpornú sieť.

Podpora inštitucionálnej infraštruktúry je jednou z najdôležitejších potrieb vidieka, aby sa posilnila jeho absorpčná schopnosť vo využívaní nástrojov štrukturálnej pomoci. Schéma komplexnej štruktúry podpornej inštitucionálnej siete pre vidiek je v prílohe na mapke č. 13 – Potreby formovania inštitucionálnych kapacít rozvoja vidieka.

Podpora inštitucionálnej infraštruktúry pre integrovaný rozvoj vidieka by sa mohla realizovať prostredníctvom jednotlivých ICRV vo vidieckych regiónoch. V roku 2007 je potrebné podporiť v každom regióne min. 3-4 manažérske kancelárie s celkovým objemom cca 0,5 mil. Sk v každom vidieckom regióne.

Druhou najočakávanejšou podporou rozvoja vidieka v kraji je vytvorenie podporného nástroja pre spolufinancovanie a priebežné prefinancovanie podporených projektov. Vidiecke subjekty nemajú dostatok zdrojov a ani také úverové možnosti ako mestá a veľké podnikateľské subjekty. Vo výhľadovom období – po roku 2009 by bolo potrebné v kraji vytvoriť regionálny fond na realizáciu implementácií rozvojových stratégií MAS

Z hľadiska samotnej stratégie rozvoja vidieka sa ukazuje, že podporné nástroje by mali byť tak nastavené, aby umožnili každému územiu rozvíjať ich silné stránky a zhodnocovať ich konkrétny miestny potenciál. Problematika rozvoja vidieka je tak rôznorodá, že nie je možné celoplošnými národnými nástrojmi efektívne riešiť zaostávanie vidieka.

2. Odporúčania pre formovanie MAS

Na základe prieskumov a zistení sa ukazujú štyri možné alternatívy formovania Miestnych akčných skupín:

1. alternatíva:

vychádza z úvah v rámci komponentu Mapovanie v rámci projektu Svetovej banky zadaného MP SR. V tejto štúdii sa, vzhľadom k nízkemu rozpočtu pre os LEADER navrhuje, aby MAS boli sformované v úrovni hospodárskych – homogénnych regiónov. Tie sú na území BB kraja 4: Gemer presahujúci aj na územie Košického kraja (okres Rožňava), Horehronie (okresy B. Bystrica a Brezno), Pohronie (okresy Banská Štiavnica, Detva, Zvolen, Žarnovica a Žiar nad Hronom) a Poíplie, presahujúci do Nitrianskeho kraja (s okresmi Poltár, Lučenec, Krupina a V. Krtíš). Sú to vlastne regióny prevzaté z rajonizácie cestovného ruchu, v ktorých by sa jestvujúce mikroregióny spájali do MAS

Výhodou tohto riešenia je:

- znížil by sa počet uchádzačov o implementáciu podpory
- temer všetci uchádzači by mohli byť podporení
- bola by zaručená absorpčná kapacita pre príjem podpory
- rozvoj vidieckeho cestovného ruchu by bol zosúladený s rajonizáciu CR.

Nevýhodou je:

- veľký rozsah územia s veľkou vnútornou rozmanitosťou, čo môže spôsobovať komplikácie pri tvorbe stratégií
- riziko možného nedodržania kritéria súvislého územia s dôvodov lokalizácie veľkých miest, ktoré by nemohli byť členmi MAS
- prekročenie miestnej dimenzie do subregionálnej, čím sa MAS vzdiaľuje miestnym potrebám a stáva sa konkurenčnou inštitúciou voči Regionálnym rozvojovým agentúram
- zložitosť komunikácie a tvorby dokumentu vzhľadom k veľkému počtu subjektov
- prekročenie krajských hraníc a z toho vyplývajúce komplikácie s podporou VÚC
- bol by nedostatok financií pre pokrytie potrieb vidieka a nenastalo by výrazné zlepšenie socio-ekonomickej situácie

2. alternatíva:

vychádza z úvah a predstáv regionálnych združení miest a obcí v Banskobystrickom kraji. Ktorá sa opiera o ideu vytvorenia MAS na úrovni regionálnych združení miest a obcí. Takýchto MAS by bolo v kraji 8. Táto alternatíva zjavne zvyhodňuje a preferuje postavenie miestnej samosprávy a okrem toho prináša len veľmi málo výhod:

- lepšie možnosti vzájomnej kombinácie zdrojov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja
- lepšie skúsenosti so združovaním komunálnych zdrojov

Nevýhodou je, obdobne ako v 1. alternatíve:

- riziko možného nedodržania kritéria súvislého územia s dôvodov lokalizácie veľkých miest, ktoré by nemohli byť členmi MAS
- prekročenie miestnej dimenzie do subregionálnej a riziko presadzovania záujmov miest a silných obcí na úkor malých obcí a súkromného a občianskeho sektoru

Ďalšie nevýhody:

- neskúsenosť týchto štruktúr s programovaním a plánovaním rozvoja
- neskúsenosť s vytváraním medzisektorových partnerstiev
- absencia manažmentu a skúseností v regionálnom rozvoji
- vnútorná rôznorodosť prípravy aktérov rozvoja vidieka a teda potreba ich nivelizácie
- nereálnosť podpory všetkých MAS

3. alternatíva:

vychádza z úvah medzi MP SR a ZMOS-om, že MAS by boli sformované v úrovni okresov – štatistických jednotiek NUTS IV. Tých je na území BB kraja 13.

Výhodou tohto riešenia je hlavne:

- vytvoria sa vhodné podmienky pre spoluprácu mesta s vidiekom
- zlepšia sa možnosti koordinácie podpory z viacerých zdrojov
- vytvoria sa dobré podmienky z hľadiska zberu a vyhodnocovania štatistických údajov ako aj pre vzájomné porovnávanie okresov a vyrovňovanie medziokresných rozdielov
- dobré predpoklady združovania komunálnych zdrojov
- rovnaká štartovacia čiara

Nevýhodou je:

- neskúsenosť týchto štruktúr s plánovaním a medzisektorovou spoluprácou
- veľké rozdiely medzi jednotlivými okresmi čo do počtu partnerov a pracnosti spracovávaní rozvojových stratégií
- vnútorná rôznorodosť stavu príprav a budovania kapacít pre rozvoj vidieka,
- vytváranie konkurenčných štruktúr pre vyrovňovanie vnútroregionálnych rozdielov v rámci ESF a EFRR
- riziko vyradenia niektorých okresov z dôvodov kritérií hustoty, alebo veľkosti miest, čo by znemožnilo vidieckym lokalitám týchto okresov uchádzať sa o LEADER
- hroziace riziko prednostného presadzovania záujmov miest a veľkých obcí na úkor malých obcí, podnikateľov a mimovládnych združení
- nereálnosť podpory všetkých okresov

Všetky tieto alternatívy majú jedno spoločné veľké riziko v nedodržaní základného princípu pre LEADER – formovanie MAS na princípe dobrovoľnosti zdola. Vopred sa predurčuje cieľové územie, čo je nezlučiteľné s nariadením Rady EÚ č. 1695/2005.

Optimálnym riešením, v súlade s uvedeným nariadením, je formovanie MAS združovaním doteraz vytvorených miestnych štruktúr – mikroregiónov, ktoré predstavuje

4. alternatíva

umožňujúca na princípe zdola spájanie mikroregiónov s približne rovnakou úrovňou pripravenosti inštitúcií, ľudských zdrojov a programov. Táto alternatíva umožňuje postupnú prípravu MAS podľa úrovne ich doterajšej aktivizácie a zvyhodňuje tých, ktorí už dlhodobejšie systematicky pracujú v území. Vyžaduje si však, aby okrem podpory z EPFRV sa vytvorili aj národné zdroje pre LEADER, najneskôr v roku 2010, aby sa podpora pre integrovaný rozvoj vidieka mohla realizovať plynulo, systémovo a dlhodobo.

V rámci spracovávaní analýz bol prevedený aj prieskum záujmu jednotlivých mikroregiónov o vytváranie spoločných MAS. Podľa týchto zistení sa ukazuje záujem o sformovanie cca 17 – 18 MAS, čo je vyšší počet, než je možné v rámci celej SR podporiť v nasledovnom programovacom období so zdrojov EPFRV. Preto je nevyhnuté jednak určitým spôsobom usmerniť tvorbu MAS do ešte väčších zoskupení a jednak vytvoriť aj hierarchizáciu vznikajúcich MAS z hľadiska stavu a úrovne ich pripravenosti.

Na základe prevedeného auditu a mapovania budovania kapacít pre integrovaný rozvoj vidieka, sa ukazuje, že v prvej vlne podpory implementácie rozvojových stratégií majú najväčšie šance sa uplatniť tie územia, ktoré boli odskúšané ako pilotné v rámci programu SAPARD a tie kde sa dlhodobejšie aktívne systémovo pracuje a kde je dostatočne a kvalifikovane pripravený miestny manažment a nabudované dostatočné miestne kapacity pre implementáciu. Jedná sa o tieto 4 najlepšie pripravené územia:

1. Mikroregión Rimava a Rimavica a naň nadväzujúce mikroregióny Teplý vrch a Sinec-Kokavsko
2. Mikroregión Podpoľanie rozšírený o obce mikroregiónu Zvolen – Hučava
3. Mikroregión Južné Sitno a nadväzujúce mikroregióny Hontianka, Konkordia a región Sitno, prípadne aj Adela a Krupinská vrchovina
4. Mikroregión Muránska Planina a naň nadväzujúce územie

V roku 2007 je nevyhnutné aby sa dobudovali kapacity týchto území tak, aby sa dostalo celé územie na úroveň vybudovaných v rámci projektu TP SAPARD a aby sa dopracovali rozvojové stratégie týchto území podľa požiadaviek princípu LEADER v novom Programe rozvoja vidieka. Tieto 4 územia je potrebné pripraviť na podanie žiadostí pre implementáciu stratégií v 1. výberovom kole. Odhadovaná potreba nákladov je cca 0,3 mil Sk na jednu MAS.

Druhú úroveň kvality a stavu budovania kapacít predstavujú územia, ktoré už majú určité skúsenosti s budovaním partnerstiev a realizáciou projektov. V každom vidieckom regióne je reálne pripraviť 1-2 MAS, ktoré by mohli v roku 2007 požiadať o grant v rámci osi 3 na Budovanie partnerstva a vypracovanie rozvojovej stratégie, tak aby koncom roka 2009, najneskôr v roku 2010 mohli požiadať o jej implementáciu. Optimálne by bolo pripraviť v kraji cca 6 MAS v tejto druhej skupine. Náklady na prípravu 1 MAS na podanie žiadosti predstavujú sumu cca 200.000,- Sk.

Odporúčané územia pre druhú kategóriu MAS (kde došlo už k predbežnej spoločnej dohode):

VR Gemer a Malohont: Tornaľa a okolie

VR Horný Hron: spoločná MAS mikroregiónov okresu B. Bystrica s jadrom v Sl. Ľupči

VR Tekov-Hont: v prípade len dvoch MAS – Žiarska MAS

VR Novohrad: Severný Novohrad s jadrom v Divíne a Východný Hont s jadrom v Sucháni

Vymedzenie jednotlivých MAS bude upresnené v rámci projektu BBSK Budovanie kapacít MAS, realizovaného prostredníctvom Impulzných centier rozvoja vidieka BB VIPA

V ostatnom území by sa v rokoch 2007- 2009 malo intenzívne pracovať na rozvoji ľudských zdrojov a budovaní komunit, k čomu by sa mal využiť najmä ESF a FSR prostredníctvom partnerstiev sociálnej inklúzie a podpora BBSK, tak aby sa v týchto územiach nabudovala dostatočná kapacita pre podávanie žiadostí do osi 3 na budovanie partnerstiev a spracovanie stratégií v priebehu rokov 2008 -2010

Celá táto stratégia prípravy na LEADER môže byť realizovaná len za podmienky, že od roku 2009, najneskôr 2010, bude existovať národná, alebo regionálna podpora implementácie integrovaných rozvojových stratégií MAS. Odhadovaná potreba pre Banskobystrický samosprávny kraj je cca 100 mil. Sk ročne.

Okrem toho, už v roku 2007 by bolo vhodné vytvoriť Zárodkový fond pre overovanie implementačných kapacít na malých projektoch v sume cca 5 – 10 mil. Sk pre každú MAS a od roku 2008 vytvoriť podporný fond pre spolufinancovanie a prefinancovanie implementácie rozvojových stratégií v sume cca 50 mil. Sk ročne.

III. STRATEGICKÁ ČASŤ

A/ STRATEGICKÝ AKČNÝ PLÁN VIDIECKEHO REGIÓNU GEMER-MALOHONT

1. Vízia a dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka (do roku 2015)

Zástupcovia vidieckeho regiónu Gemer a Malohont na svojich stretnutiach v rámci pracovnej skupiny svoju predstavu o budúcnosti územia vyjadrili v slogane a vízie regiónu.

Slogan: „V ROZPRÁVKOVOM GEMERI, VÍTAME VÁS U DVERÍ“

Rozvoj regiónu, vzhľadom na región čistej prírody, jedinečnosť prírodných krás, unikátne historické pamiatky, významné osobnosti slovenskej kultúry a národného obrodenia, zachovalé ľudové tradície a zvyky, remeslá, pohostinnosť a srdečnosť ľudí - **treba zamerať:**

- na efektívne využívanie kultúrno-historického a prírodného dedičstva pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu,
- na dobudovanie technickej a sociálnej infraštruktúry,
- na oživenie poľnohospodárstva a lesníctva podporujúceho zlepšenie vzhľadu krajiny,
- na malé a stredné podnikania so zameraním na finalizáciu miestnych zdrojov,
- na tvorbu pracovných príležitostí,
- na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov
- na zvýšenie záujmu občanov o veci verejné.

Vízia rozvoja vidieckeho regiónu Gemera a Malohontu do roku 2015.

My občania vidieckeho regiónu Gemer a Malohont chceme žiť:

- v dobrých medziľudských vzťahoch,
- v zdravom životnom prostredí s dostatkom pracovných príležitostí,
- s rozvinutým vidieckym cestovným ruchom so zachovaným a zhodnoteným kultúrno-historickým a prírodným dedičstvom Gemera a Malohontu,
- s vybudovanou technickou a sociálnou infraštruktúrou,
- s vhodnými podmienkami pre malých a stredných podnikateľov vo vidieckom regióne s maximálnym využitím miestnych zdrojov
- s kvalitnými službami, zachovanými tradíciami a vytvorenými podmienkami na celoživotné vzdelávanie.

Dlhodobým cieľom vidieckeho regiónu Gemer a Malohont je :

Zvýšiť kvalitu života občanov vo vidieckom regióne zhodnotením a efektívnym využitím prírodných a kultúrno-historických hodnôt prostredníctvom aktívnej participácie občanov, zvyšovaním vzdelanostnej úrovne a zapojením miestnych subjektov, a tak zaistiť rozvoj regiónu po stránke ekonomickej, sociálnej i environmentálnej.

Dlhodobý cieľ budeme dosahovať prostredníctvom 4 prioritných oblastí a opatrení:

- 1. Tvorba a udržanie pracovných príležitostí v území**
- 2. Zhodnotenie a efektívne využitie prírodných a kultúrnych zdrojov**
- 3. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a zručností obyvateľov regiónu Gemer a Malohont**
- 4. Obnova a rozvoj obcí zapojením všetkých miestnych subjektov**

2. Regionálny rámec pre integrovaný rozvoj vidieka

Regionálny rámec a východiská pre vypracovanie strategických akčných plánov vidieckych regiónov tvoria najmä výstupy z dokumentov:

- Rozvojové dokumenty / stratégie mikroregiónov, verejno-súkromných partnerstiev a obcí VR Gemer a Malohont
- Diverzifikovaná regionálna politika BBSK
- Analytická časť Strategických akčných plánov rozvoja vidieka BBSK vidieckych regiónov

3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009

Akčný plán bol vypracovaný na základe diskusií, štúdií rozvojových dokumentov obcí a mikroregiónov. Za plnenie úloh sú zodpovedné rôzne subjekty podieľajúce sa na rozvoji vidieka: VUC BB, miestna samospráva, podnikatelia, mimovládne organizácie, iné verejné inštitúcie.

Priorita 1. TVORBA a UDRŽANIE PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ V ÚZEMÍ

Cieľ: Podporiť tvorbu, rozvoj a trvalú udržateľnosť pracovných príležitostí v území VR Gemer a Malohont zlepšením podmienok pre rozvoj miestnych subjektov

1.1. Podpora malého a stredného podnikania v území

- 1.1.1. Vytvoriť systém mikrograntových a mikropôžičkových programov na regionálnej úrovni pre začínajúcich podnikateľov
- 1.1.2. Podpora poľnohospodárstva a lesníctva podporujúceho zlepšenie vzhľadu krajiny
- 1.1.3. Podpora využitia nevyužitých objektov a plôch pre rozvoj podnikania

1.2. Podpora ekonomickej diverzifikácie na vidieku

- 1.2.1. Podpora rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky
- 1.2.2. Podpora ubytovania na súkromí a doplnkových služieb
- 1.2.3. Podpora regionálnych produktov, tradičných remesiel a udržiavanie tradícií

Priorita 2. ZHODNOTENIE a EFEKTÍVNE VYUŽITIE PRÍRODNÝCH A KULTÚRNYCH ZDROJOV

Cieľ: Zlepšenie stavu kultúrneho a prírodného dedičstva a hľadanie nových spôsobov jeho využitia pre rozvoj VR Gemera a Malohontu

2.1. Podpora a využitie kultúrnych a prírodných pamiatok vo vidieckom turizme

- 2.1.1. Obnova a oživenie kultúrnych, historických a prírodných pamiatok
- 2.1.2. Podpora vytvárania ucelených produktov CR
- 2.1.3. Podpora marketingu a propagácie služieb a informačných centier na vidieku
- 2.1.4. Podpora budovania cyklotrás a náučných chodníkov

2.2. Ochrana životného prostredia a starostlivosť o krajinu

- 2.2.1. Podpora revitalizácie a ochrany krajiny
- 2.2.2. Podpora využívania alternatívnych zdrojov energií

Priorita 3. ZVYŠOVANIE VZDELANOSTNEJ ÚROVNE a ZRUČNOSTÍ OBYVATEĽOV REGIÓNU GEMER A MALOHONT

Cieľ: zvýšenie vzdelanostnej úrovne a schopnosti obyvateľov regiónu využiť

príležitosti pre rozvoj územia

3.1 Podpora vzdelávania a informovanosti na vidieku

- 3.1.1 Podporiť vzdelávacie aktivity a informovanosť pre všetkých dospelých pôsobiacich na vidieku podľa potrieb regiónu
- 3.1.2 Podporiť celoživotné vzdelávanie pre zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov najmä PC , jazykové kurzy, inovácie vo vidieckych oblastiach
- 3.1.3 Podpora využívania informačných a komunikačných technológií

3.2 Podpora budovania miestnych partnerstiev

- 3.2.1 *Poradenstvo pre rozvoj vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka(ICRV Gemera a Malohontu)*
 - 3.2.1.1 Poskytovanie poradenstva subjektom VR Gemera a Malohontu pre prístup Leader, pre budovanie VSP typu Leader,
 - 3.2.1.2. Dopracovať implementačné stratégie 1 MAS v zmysle usmernenia MP SR
 - 3.2.1.3. Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Gemer a Malohont k zdrojom ES (štrukturálne fondy + program rozvoja vidieka), zadefinovať doporučená pre efektívneho získania a využívania prostriedkov
- 3.2.2 Podporiť miestnych manažérov pôsobiacich vo verejno-súkromných partnerstvách (VSP)
 - 3.2.2.1 Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov
 - 3.2.2.2 Podporiť činnosť miestnych manažérov
- 3.2.3 Podporiť odskúšanie princípov prístupu Leader implementáciou aktivít z miestnych rozvojových stratégií
 - 3.2.3.1 Vytvoriť podporný fond
 - 3.2.3.2 Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu aktivít Stratégii
 - 3.2.3.3 Vyhlásiť výzvu pre implementáciu

Priorita 4. OBNOVA a ROZVOJ OBCÍ ZAPOJENÍM VŠETKÝCH MIESTNYCH SUBJEKTOV

Cieľ: Zlepšenie podmienok života občanov v obciach.

4.1. Podpora budovania vidieckej infraštruktúry

- 4.1.1. Dobudovať základnú infraštruktúru v obciach
- 4.1.2. Dobudovať infraštruktúru na podporu rozvoja cestovného ruchu

4.2 Podpora zlepšovania vybavenosti obcí

- 4.2.1. Podporovať budovanie priestorov pre trávenie voľného času–detské ihriská, parky, altánky, kultúrne zariadenia a pod. so zapojením širokej verejnosti
- 4.2.2. Podporovať dobudovanie služieb pre občanov obce

4.3 Podpora aktivít pre zlepšovanie životného prostredia

- 4.3.1. Realizovať verejno-prospešné aktivity pre zlepšenie vzhľadu obce
- 4.3.2. Realizovať vzdelávacie aktivity na zvyšovanie povedomia občanov

P. č.	Priority	Opatrenie / Podopatrenie		Úroveň riešenia	Zodpovednosť	Zdroje podpory
1.	Tvorba a udržanie pracovných príležitostí v území	1.1	Podpora malého a stredného podnikania v území	regionálna	BBSK	rozpočet BBSK
		1.1.1	Vytvoriť systém mikrograntových a mikropôžičkových programov na regionálnej úrovni pre začínajúcich podnikateľov	regionálna	BBSK	rozpočet BBSK
		1.1.2	Podpora poľnohospodárstva a lesníctva podporujúceho zlepšenie vzhľadu krajiny	regionálna	BBSK	rozpočet BBSK
		1.1.3	Podpora využitia nevyužitých objektov a plôch pre rozvoj podnikania	regionálna	BBSK	rozpočet BBSK
		1.2	Podpora ekonomickej diverzifikácie na vidieku	regionálna	BBSK, obce, podn.subjekty	PRV, os3, os4, OP infraštrukt.
		1.2.1	Podpora rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky	regionálna	BBSK, obce, podn.subjekty	PRV, os3, os4, OP infraštrukt.
		1.2.2	Podpora ubytovania na súkromí a doplnkových služieb	regionálna	BBSK, obce, podn.subjekty	PRV, os3, os4, OP infraštrukt.
		1.2.3	Podpora regionálnych produktov, tradičných remesiel a udržiavanie tradícií	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
2.	Zhodnotenie a efektívne využitie prírodných a kultúrnych zdrojov	2.1	Podpora a využitie kultúrnych a prírodných pamiatok vo vidieckom turizme	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
		2.1.1	Obnova a oživenie kultúrnych, historických a prírodných pamiatok	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
		2.1.2	Podpora vytvárania ucelených produktov CR	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
		2.1.3	Podpora marketingu a propagácie služieb	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
		2.1.4	Podpora budovania cyklotrás a náučných chodníkov	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
		2.2	Ochrana životného prostredia a starostlivosť o krajinu	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
		2.2.1	Podpora revitalizácie a ochrany krajiny	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
		2.2.2	Podpora využívania alternatívnych zdrojov energií	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
3.	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne	3.1	Podpora vzdelávania a informovanosti na vidieku	regionálna miestna	BBSK, MVO	OP Vzdelávanie PRV os 1,3,4
		3.1.1	Podporiť vzdelávacie aktivity a informovanosť pre všetkých dospelých pôsobiach na vidieku podľa potrieb regiónu	regionálna miestna	vzdelávacie inštit., MVO	PRV, os 1 a os 3 OP Vzdelávanie

	a zručností obyvateľov regiónu Gemer a Malohont	3.1.2	Podporiť celoživotné vzdelávanie pre zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov najmä PC a jazykové kurzy	regionálna miestna	vzdelávacie inštit., MVO	OP Vzdelávanie PRV, os 1 a os 3
		3.1.3	Podpora využívania informačných a komunikačných technológií	regionálna miestna	vzdelávacie inštit., MVO	PRV, os 3 OP Vzdelávanie
		3.2	Podpora budovania miestnych partnerstiev	regionálna miestna	BBSK, BBVIPA MVO, R-ZMO	PRV, os 3,4 OP Vzdelávanie
		3.2.1	Poradenstvo pre rozvoj vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV GM),	regionálna	BBSK, BBVIPA	rozpočet BBSK rozpočet VSP
		3.2.2	Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov	regionálna	BBSK, BBVIPA	rozpočet BBSK rozpočet VSP
		3.2.3	Vytvoriť fond a podporiť odskúšanie princípov prístupu Leader implementáciou aktivít miestnych rozvojových stratégií	regionálna	BBSK, BBVIPA	rozpočet BBSK
4.	Obnova a rozvoj obcí zapojením všetkých miestnych subjektov	4.1	Podpora budovania vidieckej infraštruktúry	národná regionálna miestna	Rezorty BBSK obce	PRV/NVS
		4.1.1	Dobudovať základnú infraštruktúru v obciach	Regionálna Miestna	BBSK, obce	ROP, OP Životné prostredie, PRV os 3
		4.1.2	Dobudovať infraštruktúru na podporu rozvoja cestovného ruchu	Regionálna Miestna	BBSK, obce	OP Doprava, ROP
		4.2	Podpora zlepšovania vybavenosti obcí	miestna	Obce	OP Doprava, ROP
		4.2.1	Podporovať budovanie priestorov pre trávenie voľného času – detské ihriská, parky, altánky, kultúrne zariadenia a iné so zapojením širokej verejnosti	miestna	obce	ROP PRV os3,4
		4.2.2	Podporovať dobudovanie služieb pre občanov obce	miestna	obce	ROP PRV os3,4
		4.3	Podpora aktivít pre zlepšovanie životného prostredia		Obce, MVO, VSP	ROP, PRV os 3
		4.3.1	Realizovať verejno-prospešné aktivity pre zlepšenie vzhľadu obce	miestna	Obce, MVO, VSP	ROP, OP Životné prostredie, PRV os 2, 3
		4.3.2	Realizovať vzdelávacie aktivity na zvyšovanie povedomia občanov	miestna	Obce, MVO, VSP	ROP, OP Životné prostredie, PRV os 2, 3,

Legenda:

Aktivity pre prípravu LEADER a zlepšenie absorpčnej schopnosti vidieka v rokoch 2007 - 2013

Aktivity rozpracované v Listoch aktivít

4. Prehľad aktivít akčného plánu

LIST AKTIVITY 3.2.1 SAP RV GEMER A MALOHONT

Poradenstvo pre rozvoj vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV)

Regionálna priorita č. 3	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a zručností obyvateľov regiónu Gemer a Malohont
Opatrenie č. 3.2.	Podpora budovania miestnych partnerstiev
Aktivita 3.2.1	Poradenstvo pre rozvoj vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV)
Odôvodnenie	Úroveň skúseností, zručností a vedomostí subjektov vidieka o prístupe Leader ako prostriedku integrovaného rozvoja vidieka, základných princípoch Leadra ako aj schopnosť prenesenia informácií a znalostí do praxe je zatiaľ nízka. Preto je dôležité zabezpečiť na lokálnej úrovni VR Gemer a Malohont zdroj aktuálnych informácií, a umožniť odovzdávanie skúseností záujemcom o prístup Leader. ICRV si pilotne odskúšali svoju činnosť v roku 2006. Prínosom ICRV je jeho dostupnosť – je zriadené na vidieku, je kvalita pracovníkov, ktorí poskytujú poradenské služby, je schopnosť pracovníkov získať aktuálne informácie, je schopnosť vytvárať spoluprácu s inými podobnými inštitúciami v krajinách, ktoré majú skúsenosť s integrovaným rozvojom vidieka. Systematická činnosť ICRV aj v budúcnosti bude mať veľký prínos vo väzbe na prístup LEADER. Vznikajúce MAS, ktoré sa budú pripravovať a realizovať svoje stratégie budú potrebovať poradenstvo pre svoj miestny manažment, pretože skúsenosti najmä v oblastiach finančného manažmentu, príprave a administrácii výziev, tvorby organizačných schém MAS, výber projektov a ich monitoring sú veľmi malé. Tiež so skúseností susedných krajín s prístupom LEADER je možné povedať, že pre vidiecke partnerstvá je externá pomoc, poradenstvo, facilitácia veľkým prínosom.
Hlavný cieľ aktivity	Podporiť vznik a zabezpečiť profesionálny chod (manažment) miestnych akčných skupín (MAS) a verejno-súkromných partnerstiev (VSP) typu LEADER v zemi vidieckeho regiónu (VR) Gemer a Malohont
Špecifické ciele	☒ Špecifický cieľ 1 Poskytovanie poradenstva subjektom VR Gemer a Malohont pre prístup Leader, pre budovanie VSP typu Leader a systematicky pracovať s prípravou MAS Južného Gemera ☒ Špecifický cieľ 2 Dopracovať stratégiu MAS Malohont, aby sa mohla uchádzať o implementáciu v zmysle usmernenia MP SR, (v tom je aj podpora miestnych manažérov) ☒ Špecifický cieľ 3 Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Gemer a Malohont k zdrojom ES (štrukturálne fondy + program rozvoja vidieka), zadefinovať odporúčenia pre efektívneho získania a využívania prostriedkov
Cieľové skupiny	• podnikatelia na vidieku • vidiecke samosprávy • vidiecke mimovládne organizácie • obyvatelia vidieka
Realizačné aktivity projektu	

1.Poskytovanie poradenstva subjektom VR Gemer a Malohont pre prístup Leader, pre budovanie VSP typu Leader

- zber a spracovanie aktuálnych informácií
- vzdelávanie pracovníkov ICRV (2 odborníci)
- distribúcia informácií: web, e-mail, informačné stretnutia
- osobné konzultácie u subjektov
- poradenstvo a konzultácie v ICRV
- pomoc pri založení VSP v 3 budúcich MAS Gemera a Malohontu

2.Dopracovať implementačnú stratégiu MAS Malohont v zmysle usmernenia MP SR

- naštudovať usmernenia MP SR
- informačné dni v územiach MAS o usmernení
- vytvorenie pracovného tímu vo 1 MAS (zloženie pracovného tímu: 1 miestny manažér + 1 pracovník ICRV)
- pracovné stretnutia
- metodické vedenie pracovných stretnutí / ICRV
- spracovanie výstupov stretnutí
- dopracovanie stratégie do konečnej podoby v zmysle usmernenia

3.Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Gemer a Malohont k zdrojom ES (štrukturálne fondy + program rozvoja vidieka), zadať doporučená pre efektívneho získania a využívania prostriedkov

- zozbierať programové dokumenty (NSRR, ROP, NSPRV, PRV,...)
- analyzovať programové dokumenty s ohľadom na charakter územia VR GM, potenciálnych žiadateľov v území VR GM, doporučených prijímateľov pomoci
- spracovať doporučená pre MR, potenciálne územia MAS o podmienkach a možnostiach využitia finančných zdrojov pre konkrétne územie

Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom

Národné stratégie	• NSPRV, PRV , OP IŽ, OP
Regionálne stratégie (krajské)	• PSEaKR BBSK. • Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	• Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja • PHSR obcí, MR, územné rozvojové stratégie
Finančný odhad	480 tis. Sk/ r.2007, 300 tis./ r.2008
Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet VSP, 10% k navrhovanému rozpočtu pre podporu tvorby stratégie

Monitoring a hodnotenie projektu

	<i>Ukazovateľ</i>	<i>Východisk. Stav</i>	<i>Cieľový stav</i>
Plánované výstupy	• Počet ICRV poskytujúce služby systematicky vo VR Gemer a Malohont	0	1
	• počet spracovaných stratégií podľa usmernení MP SR	0	1
	• počet VSP vytvorených efektívne na základe spracovanej analýzy	0	4
	• počet informačných stretnutí za mesiac	0	3
	• počet osobných konzultácií za mesiac	0	14
Očakávané konkrétne výsledky	• Počet subjektov vstupujúcich do VSP	1	4

Odhadované dopady	• počet MAS žiadajúcich o implementáciu MAS v 1. kole • počet MAS žiadajúcich o podporu budovania kapacít 1. kole •	0	1
		0	3
Partneri a spolupracujúce organizácie	• BB VIPA • VIPA, • BBSK • ARVI • MR, VSP • R-ZMO • PPA • RRA • Podnikatelia na vidieku • MVO		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	Január 2007 December 2008 24 mesiacov	
Žiadateľ	Občianske združenie OZVENY / Impulzné centrum rozvoja VR Gemer a Malohont		

LIST AKTIVITY 3.2.2 SAP RV Gemer a Malohont
Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov

Regionálna priorita č. 3	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a zručností obyvateľov regiónu Gemer a Malohont
Opatrenie č. 3.2.	Podpora budovania miestnych partnerstiev
Aktivita 3.2.2.	Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov
Odôvodnenie	Z analýzy kapacít mikroregiónov vyplýva, že na najvyššom stupni pripravenosti a aktivizácie sú mikroregióny, ktoré majú svojho stáleho manažéra. Podstatou práce manažéra je pripravovať podklady a informácie pre členov MR o možnostiach, o finančných podporách, pripravovať projekty, pripravovať a viesť pracovné stretnutia, zabezpečovať kontakt s ďalšími MR a subjektmi rozvoja vidieka, zúčastňovať sa iných pracovných stretnutí v mene mikroregiónu (napr. tvorba strategických dokumentov na vyššej úrovni, konferencie, workshopy, a pod,) prenášať aktuálne a rýchlo informácie. LEADER je prístup, ktorého podstatou je práve multisektorálna spolupráca, ktorá vyžaduje v území človeka, ktorý bude iniciátorom tejto spolupráce a bude sa podieľať na aktivizácii obyvateľstva. Systematická podpora vidieckych manažérov je krok k podpore vzniku verejno-súkromných partnerstiev typu LEADER.
Hlavný cieľ aktivity	Podporiť vznik a trvalú udržateľnosť verejno-súkromných partnerstiev typu LEADER .
Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1 Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov pôsobiach vo VSP typu Leader, 2007 • Špecifický cieľ 2 Podporiť činnosť miestnych manažérov, 2008
Cieľové skupiny	• VSP typu LEADER
Realizačné aktivity projektu	
1. Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov pôsobiach vo VSP typu Leader • zdefinovať pravidlá podpory miestnych manažérov • vypracovať implementačný rámec systematickej podpory vidieckych manažérov • vyčleniť finančné prostriedky na systematickú podporu činnosti manažérov 2. Podporiť činnosť miestnych manažérov, 2008 • vyhlásiť výzvu na podporu • realizácia projektov zameraných na činnosť vidieckych manažérov vo VSP typu LEADER • monitoring činnosti vidieckych manažérov • záverečné správy o činnosti , vyúčtovanie podpory	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
Národné stratégie	• NSPRV, PRV
Regionálne stratégie (krajské)	• Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	• Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja • PHSR obcí, mikroregiónov, územné rozvojové stratégie
Finančný odhad	600 tis. Sk

Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet verejno-súkromného partnerstva (VSP), min. 30 % k navrhovanému rozpočtu		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk. Stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	• Vypracovaný implementačný rámec podpory vidieckych manažérov • Podpora manažérov vo VR GM	0	1
		0	4
Očakávané konkrétne výsledky	• Počet aktívnych VSP typu LEADER	1	4
Odhadované dopady	• Počet trvalo udržateľných aktívnych partnerstiev	0	4
Partneri a spolupracujúce organizácie	• BBSK • BB VIPA • MR, VSP, MAS • R-ZMO • Podnikatelia na vidieku • MVO		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	február 2007 December 2008 23 mesiacov	
Ziadateľ	Verejno-súkromné partnerstvo VR GM		

LIST AKTIVITY 3.2.3 SAP RV Gemer a Malohont
Vytvoriť fond a podporiť odskúšanie princípov prístupu LEADER
implementáciou aktivít miestnych rozvojových stratégií

Regionálna priorita č. 3	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a zručností obyvateľov regiónu Gemer a Malohont
Opatrenie č. 3.2.	Podpora budovania miestnych partnerstiev
Aktivita 3.2.3.	Vytvoriť fond a podporiť odskúšanie princípov prístupu LEADER implementáciou aktivít miestnych rozvojových stratégií
Odôvodnenie	Slovensko nemá skúsenosti s prístupom LEADER, pretože u nás nebol dostupný. Prístup LEADER dáva na lokálnu úroveň množstvo kompetencií pri implementácii vlastných rozvojových stratégií: príprava a administrácia výziev, tvorba výberových komisií, výber projektov, monitoring projektov, a pod. Pre prípravu členov MAS na „veľký“ LEADER je vhodné vytvoriť podmienky na overenie stupňa zručností miestnych ľudí pri manažmente MAS a pre overenie schopnosti územia implementovať miestnu rozvojovú stratégiu. Odskúšaním princípov LEADER v menšom pilotnom projekte môžeme predchádzať prípadným nedostatkom a zároveň motivovať a aktivizovať ľudí v území, čím tiež podporíme úspešný, efektívny a integrovaný rozvoj vidieckeho územia prístupom LEADER. Realizácia pilotného projektu bude tiež zdrojom informácií a skúsenosti pre rozhodnutia o vytvorení „regionálneho“ LEADERA.
Hlavný cieľ aktivity	Príprava území MAS na implementáciu stratégií prístupom LEADER.
Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1 Vytvoriť podporný fond • Špecifický cieľ 2 Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu aktivít stratégií • Špecifický cieľ 3 Vyhlásiť výzvu pre implementáciu
Cieľové skupiny	• MAS • VSP typu LEADER
Realizačné aktivity projektu	
1. Vytvoriť podporný fond • vyčleniť finančné prostriedky na odskúšanie princípov LEADER v MAS, VSP pripravených na realizáciu miestnej stratégie 2. Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu miestnych stratégií • zdefinovať pravidlá podpory • vypracovať implementačný rámec podpory MAS, VSP 3. Vyhlásiť výzvu pre odskúšanie princípov LEADER • realizácia projektov podľa miestnych stratégií • monitoring činnosti • záverečné správy o činnosti, vyúčtovanie podpory	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
Národné stratégie	• NSPRV, PRV
Regionálne stratégie (krajské)	• Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika

Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	- Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja - PHSR obcí, mikroregiónov, územné rozvojové stratégie		
Finančný odhad	1 500 tis. Sk		
Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet verejno-súkromného partnerstva (VSP), min. 20 % k navrhovanému rozpočtu		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk. Stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	- Počet zapojených MAS, VSP - Počet zrealizovaných projektov	0	2
		0	15
Očakávané konkrétne výsledky	Počet manažmentov pripravených na LEADER	0	2
Odhadované dopady	Počet pripravených MAS na implementáciu LEADER	0	2
Partneri a spolupracujúce organizácie	- BBSK - BB VIPA - VSP, MAS - R-ZMO		
Doba trvania realizácie projektu	- zahájenie projektu - ukončenie projektu - doba trvania projektu	Február 2007 December 2008 21 mesiacov	
Žiadateľ	Verejno-súkromné partnerstvo, MAS VR GM		

5. Indikatívny finančný plán

Indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK na úrovni VR GM do roku 2009

P.č.	Priority	Opatrenie / Podopatrenie	realizátori partneri	celkový rozpoč. v tis. Sk	rozpoč BBSK v tis. Sk 2007	rozpoč BBSK v tis. Sk 2008
1.	TVORBA a UDRŽANIE PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ V ÚZEMÍ .	1.1 Podpora malého a stredného podnikania v území	BBSK			
		1.1.1 Vytvoriť systém mikrograntových a mikropôžičkových programov na regionálnej úrovni pre začínajúcich podnikateľov	BBSK			
		1.1.2 Podpora poľnohospodárstva a lesníctva podporujúceho zlepšenie vzhľadu krajiny	BBSK			
		1.1.3 Podpora využitia nevyužitých objektov a plôch pre rozvoj podnikania	BBSK, obce, podn.subjekty			
		1.2 Podpora ekonomickej diverzifikácie na vidieku	BBSK Subjekty CR, obce			
		1.2.1 Podpora rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky	BBSK Subjekty CR, obce			
		1.2.2 Podpora ubytovania na súkromí a doplnkových služieb	BBSK Subjekty CR, obce			
		1.2.3 Podpora regionálnych produktov ,tradičných remesiel a udržiavanie tradícií	BBSK Subjekty CR, obce			
2.	ZHODNOTENIE a EFEKTÍVNE VYUŽITIE PRIRODNÝCH A KULTÚRNYCH ZDROJOV	2.1 Podpora a využitie kultúrnych a prírodných pamiatok vo vidieckom turizme	BBSK Subjekty CR, obce			
		2.1.1 Obnova a oživenie kultúrnych ,historických a prírodných pamiatok	BBSK Subjekty CR, obce			
		2.1.2 Podpora vytvárania ucelených produktov CR	BBSK Subjekty CR, obce			
		2.1.3 Podpora marketingu a propagácie služieb	BBSK Subjekty CR, obce			
		2.1.4 Podpora budovania cyklotrás a náučných chodníkov	BBSK Subjekty CR, obce			
		2.2 Ochrana životného prostredia a starostlivosť o krajinu	BBSK Subjekty CR, obce			

		2.2.1	Podpora revitalizácie a ochrany krajiny	BBSK Subjekty CR, obce			
		2.2.2	Podpora využívania alternatívnych zdrojov energií	BBSK Subjekty CR, obce			
3.	ZVYŠOVANIE VZDELANOSTNEJ ÚROVNE a ZRUČNOSTÍ OBYVATEĽOV GEMERA A MALOHONTU	3.1	Podpora vzdelávania a informovanosti na vidieku	BBSK,MVO			
		3.1.1	Podporiť vzdelávacie aktivity a informovanosť pre všetkých dospelých pôsobiach na vidieku podľa potrieb regiónu	vzdelávacie inštit., MVO			
		3.1.2	Podporiť celoživotné vzdelávanie pre zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov najmä PC a jazykové kurzy	vzdelávacie inštit., MVO			
		3.1.3	Podpora využívania informačných a komunikačných technológií	BBSK,MVO rezorty- MP,MH SR			
		3.2	Podpora budovania miestnych partnerstiev	BBSK, BBVIPA MVO			
		3.2.1	Poradenstvo pre rozvoj vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV GM),	BBSK, BBVIPA	780	460	300
		3.2.2	Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov	BBSK, BBVIPA	780		600
		3.2.3	Vytvoriť fond a podporiť odskúšanie princípov prístupu Leader implementáciou aktivít miestnych rozvojových stratégií	BBSK, BBVIPA	3 600	1500	1200
4.	OBNOVA a ROZVOJ OBCÍ ZAPOJENÍM MIESTNYCH SUBJEKTOV	4.1	Podpora budovania vidieckej infraštruktúry	Rezorty BBSK obce			
		4.1.1	Dobudovať základnú infraštruktúru v obciach	BBSK obce			
		4.1.2	Dobudovať infraštruktúru na podporu rozvoja cestovného ruchu	BBSK obce			
		4.2	Podpora zlepšovania vybavenosti obcí	obce			
		4.2.1	Podporovať budovanie priestorov pre trávenie voľného času–detské ihriská, parky, altánky ,kultúrne zariadenia a iné so zapojením širokej verejnosti	obce			
		4.2.2	Podporovať dobudovanie služieb pre občanov obce	obce			

		4.3	Podpora aktivít pre zlepšovanie životného prostredia	Obce, MVO, VSP			
		4.3.1	Realizovať verejno-prospešné aktivity pre zlepšenie vzhľadu obce	Obce, MVO, VSP			
		4.3.2	Realizovať vzdelávacie aktivity na zvyšovanie povedomia občanov	Obce, MVO, VSP			

Súhrnný indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK VR GM do roku 2009

por. číslo	Aktivity SAP VR na roky 2007-2008	Rozpočet pre vidiecky región tis. Sk		Celkový Rozpočet tis. Sk	Z toho rozpočet BBSK tis.Sk	
		2007	2008		2007	2008
3.2.1.1	Poskytovanie poradenstva subjektom VR Gemer a Malohont pre prístup Leader, pre budovanie VSP typu Leader	200	300	500	200	300
3.2.1.2	Dopracovať implementačné stratégie 1 MAS v zmysle usmernenia MP SR, (v tom je aj podpora miestnych manažérov),	220		220	200	
3.2.1.3	Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Gemer a Malohont k zdrojom ES	60		60	60	
3.2.2.1	Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov					
3.2.2.2	Podporiť činnosť miestnych manažérov		780	780		600
3.2.3.1	Vytvoriť podporný fond,	1 800	1 800	3600	1 500	1 200
3.2.3.2	Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu aktivít stratégie					
3.2.3.3	Vyhloásiť výzvu pre implementáciu					
	Spolu	2 280	2 880	5 160	1 960	2 100

6. Implementácia akčného plánu

Impulzné centrum rozvoja vidieka VR Gemer a Malohont /ICRV GM/

Občianske združenie OZVENY, je mimovládna organizácia s dlhoročnými skúsenosťami v oblasti rozvoja vidieka, od roku 2002 je KC VIPA, pôsobí v obci Hrachovo, v MR Rimava a Rimavica, v okrese Rimavská Sobota poradenstvo a konzultácie poskytuje pre mikroregióny Gemera a Malohontu, pre okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Služby a poradenstvo z oblasti Národného strategického plánu rozvoja vidieka na roky 2007-2013 / OS 3 a OS 4 - prístupu Leader / ako ICRV sa začali poskytovať od začiatku roku 2006.

Kancelária organizácie je na prístupnom mieste, s kompletným technickým vybavením, prístupom na internet.

1 pracovníčka zabezpečuje miesto prvého kontaktu v organizácii pre potreby ICRV 5 dni v týždni.

Pre ICRV pracujú externe 2 pracovníčky vo VR Gemer a Malohont, ktoré zabezpečujú za pomoci miestnych manažérov v jednotlivých mikroregiónoch ďalšie aktivity pre zabezpečenie výstupov.

Pracovníci ICRV Gemera a Malohontu disponujú znalosťami a skúsenosťami:

Praktické skúsenosti budovania kapacít, tvorby partnerstiev, s rozvojovým plánovaním a implementáciou projektov podobných typu LEADER, ktoré sa v území realizovali:

v rámci projektov :

„**Revitalizácia mikrooblasti Rimava–Rimavica**“, /Phare LIEN &Partnership/ v MR Rimava a Rimavica - začiatok budovania spolupráce a partnerstva v MR v roku 1999 -2001

Fond rozvoja vidieka realizovaný v okrese Rimavská Sobota

Podpora regionálneho rozvoja na Slovensku /Enterplán/ v roku 2001- 2003

„**Budovanie kapacity na prípravu a implementáciu projektov na mikroregionálnej úrovni**“ v MR Rimava a Rimavica

Technická pomoc SAPARD – „**Príprava kapacít vidieka pre prístup LEADER**“ na území MR Rimava a Rimavica a Teplý Vrch v roku 2004-2005

Fond sociálneho rozvoja – realizovaný v okresoch Rimavská Sobota a Revúca /Partnerstvo sociálnej inklúzie okresov Rimavská Sobota a Revúca/ 2004-2006

Skúsenosti zo študijných ciest a medzinárodnej spolupráce s územiami EU, kde sa prístup LEADER realizoval - príklady a skúsenosti z realizácie:

- Študijná cesta, príklady a výmena skúseností v MAS v Holandsku
- Študijná cesta, príklady a výmena skúseností v MAS vo Francúzsku
- Študijná cesta, výmena skúseností v MAS v Maďarsku
- Študijná cesta, výmena skúseností v Rakúsku
- Študijná cesta, výmena skúseností v MAS v Česku
- Študijná cesta, tréning, príklady a výmena skúseností vo Flámsku
- Príklady a výmena skúseností z Írska, Poľska

Znalosti strategických dokumentov, ktoré riešia prístup Leader

- Národný strategický plán rozvoja vidieka – návrh predložený v novembri 2006
- Návrhy opatrení osi 3, ktorý je obsahovou náplňou pre realizáciu prístupu Leader
- Návrhy opatrení osi 4, ktorá rieši oblasti podpory prístupu Leader
- Spracované štúdie pre MP SR za podpory Svetovej banky so zameraním na oblasti:
Národná vidiecka sieť, Mapovanie územia pre prístup Leader, Manuál pre prístup Leader, Decentralizácia v prístupe Leader, školiace materiály pre prístup Leader

Znalosti strategických dokumentov spracovaných v území VR Gemer a Malohont:

Rozvojové dokumenty MR, verejno-súkromných partnerstiev , obcí
Analytická časť Strategických a akčných plánov pre rozvoj vidieka v BBSK

Pracovníci ICRV ako externí experti spolu s miestnymi aktérmi rozvoja vidieka /ako miestni experti rozvoja územia) sú schopní spoločne prispievať k realizácii prístupu Leader vo svojom území a tým naštartovať trvaloudržateľný rozvoj vidieka vo VR Gemer a Malohont.

7. Odporúčania pre prístup LEADER

Prístup LEADER, je veľmi špecifickým nástrojom integrovaného rozvoja územia, je to filozofia s akou sa prístupuje k územiu ako celku a so zapojením čo najširšieho spektra subjektov územia je možné naštartovať jeho rozvoj podľa definovaných potrieb prístupom zdola.

Prístup LEADER je teda potrebné chápať ako spôsob rozvoja územia nie len ako možnosť prístupu k finančným prostriedkom, pretože bez schopnosti spolupráce, komunikácie, spoločných rozhodnutí sa územie ani za pomoci peňazí nedostane k posunu ako celku.

Podľa kritérií pre prístup Leader je pre potenciálnu MAS dôležitá vysoká úroveň všetkých skúmaných kritérií v danom území MAS, t.j.: pripravenosť ľudských zdrojov a manažérske zručnosti výkonnej jednotky, technické zázemie, úroveň spracovanej rozvojovej stratégie územia, funkčné multisektorálne partnerstvo so skúsenosťami so spoločnými projektmi.

Tieto kritéria spĺňa v území Gemera a Malohontu zatiaľ len 1 MAS, kde sa realizoval projekt TP SAPARD.

1. Územia so schopnosťou uchádzať sa o implementáciu stratégie prístupom Leader v r. 2007

MAS MALOHONT

MR Rimava a Rimavica + MR Teplý Vrch + MR Sinec a Kokavsko v okrese Rimavská Sobota

Počet obyvateľov cca 25 tis.

Počet obcí : 36 a 1 mesto

2. Územia so schopnosťou uchádzať sa o budovanie kapacity územia z PRV, OS 3 v r. 2007

Všetky ostatné MAS / 2 MAS v okrese Rimavská Sobota/
/ 1 MAS v okrese Revúca/

V týchto budúcich MAS nie sú nabudované kapacity, nefunguje verejno-súkromné partnerstvo nie sú pripravené ľudské kapacity, nie sú skúsenosti s realizáciou spoločných projektov, nemajú mikroregionálnych manažérov. Tu je potrebné od začiatku roku 2007 pracovať na vytvorení VSP zo zástupcov podnikateľov a MVO, lebo v tomto území zatiaľ spolupracovali len obce.

B/ STRATEGICKÝ AKČNÝ PLÁN VIDIECKEHO REHIÓNU HORNÝ HRON

1. Vízia a dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka (do roku 2015)

Zástupcovia vidieckeho regiónu Horný Hron na svojich stretnutiach v rámci pracovnej skupiny svoju predstavu o budúcnosti územia zhmotnili do sloganu a vízie regiónu.

SLOGAN:

Vidiecky región Horný Hron, Slovenska zelený dom.

VÍZIA:

Vo vidieckom regióne Horný Hron, spokojní občania žijúci v príťažlivých obciach citlivým spôsobom využívajú miestny potenciál krajiny pre rozvoj územia, na ktorý sú právom hrdí.

DLHODOBÝM CIEĽOM VIDIECKEHO REGIÓNU HORNÝ HRON JE:

Zvýšenie počtu pracovných príležitostí v území vidieckeho regiónu Horný Hron s dôrazom na využívanie miestneho potenciálu a uchovávanie rázu krajiny.

Dlhodobý cieľ budeme dosahovať prostredníctvom 3 prioritných oblastí a 11 opatrení:

1. Tvorba pracovných príležitostí v území regiónu.
 2. Zvyšovanie zručností obyvateľov regiónu Horný Hron
 3. Budovanie vidieckej infraštruktúry, vzhľadu a vybavenosti obcí.
-
1. TVORBA PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ V ÚZEMÍ REGIÓNU.
Podpora tvorby nástrojov pre rozvoj MaSP
Podpora diverzifikácie na vidieku
 2. ZVYŠOVANIE ZRUČNOSTÍ OBYVATEĽOV VIDIECKEHO REGIÓNU HORNÝ HRON
 - 2.1. Podpora vzdelávania
 - 2.2. Podpora budovania miestnych partnerstiev
 - 2.3. Podpora využívania informačných technológií
 3. BUDOVANIE VIDIECKEJ INFRAŠTRUKTÚRY, VZHĽADU A VYBAVENOSTI OBCÍ.
Podpora budovania vidieckej maloplošnej infraštruktúry
Podpora zlepšovania vybavenosti obcí
Podpora aktivít pre zlepšovanie životného prostredia

2. Regionálny rámec pre integrovaný rozvoj vidieka

Regionálny rámec a východiská pre vypracovanie strategických akčných plánov vidieckych regiónov tvoria najmä výstupy z dokumentov:

- Rozvojové dokumenty / stratégie mikroregiónov, verejno-súkromných partnerstiev a obcí VR HH
- Diverzifikovaná regionálna politika BBSK
- Analytická časť Strategických akčných plánov rozvoja vidieka BBSK vidieckych regiónov

3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009

Akčný plán bol vypracovaný na základe diskusií, štúdií rozvojových dokumentov obcí a mikroregiónov. Za plnenie úloh sú zodpovedné rôzne subjekty podieľajúce sa na rozvoji vidieka: VUC BB, miestna samospráva, podnikatelia, mimovládne organizácie, iné verejné inštitúcie

1. TVORBA PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ V ÚZEMÍ REGIÓNU.

Cieľ: zvýšenie počtu pracovných príležitostí v území VR HH.

Podpora tvorby a realizácie nástrojov pre rozvoj MaSP

- 1.1.1. Vytvoriť systém mikrograntových a mikropôžičkových programov na regionálnej úrovni
- 1.1.2. Vytvoriť legislatívne motivujúce prostredie pre rozvoj MaSP v území

1.2. Podpora diverzifikácie na vidieku

- 1.2.1. Podpora rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky
 - 1.2.1.1. *udržiavať tradičné remeslá a tradície*
 - 1.2.1.2. *zabezpečiť systematickú tvorbu regionálnych produktových balíkov v súlade so zámermi kraja*
 - 1.2.1.3. *zefektívniť marketing a propagáciu služieb doma a v zahraničí*
 - 1.2.1.4. *rozšíriť a skvalitniť ubytovanie na súkromí a doplnkové služby*
 - 1.2.1.5. *vytvoriť informačný systém pre podporu aktivít CR*
- 1.2.2. Podpora hospodárskych aktivít s vyššou pridanou hodnotou

2. ZVYŠOVANIE ZRUČNOSTÍ OBYVATEĽOV REGIÓNU HORNÝ HRON

Cieľ: zvýšenie schopnosti obyvateľov VR HH využiť príležitosti pre rozvoj územia VR HH

Podpora vzdelávania

- 2.1.1. Realizovať vzdelávacie aktivity priamo previazané na existujúce alebo plánované pracovné miesta v regióne
- 2.1.2. Vytvoriť ponuku celoživotného vzdelávania pre zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov
- 2.1.3. Vytvoriť ponuku pre zvyšovanie jazykových schopností obyvateľov

2.2. Podpora budovania miestnych partnerstiev

- 2.2.1. Poradenstvo pre budovanie kapacít rozvoja vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV HH)
 - 2.2.1.1. *Poskytovanie poradenstva subjektom VR Horný Hron pre prístup LEADER, pre budovanie VSP typu LEADER,*
 - 2.2.1.2. *Dopracovať implementačné stratégie 2 MAS v zmysle usmernenia MP SR*
 - 2.2.1.3. *Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Horný Hron k zdrojom ES (štrukturálne fondy + program rozvoja vidieka), zadefinovať doporučená pre efektívneho získania a využívania prostriedkov*
- 2.2.2. Podporiť miestnych manažérov pôsobiacich vo verejno-súkromných partnerstvách (VSP)
 - 2.2.2.1. *Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov*
 - 2.2.2.2. *Podporiť činnosť miestnych manažérov*
- 2.2.3. Podporiť odskúšanie princípov prístupu LEADER implementáciou aktivít z miestnych rozvojových stratégií
 - 2.2.3.1. *Vytvoriť podporný fond*
 - 2.2.3.2. *Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu aktivít stratégie*
 - 2.2.3.3. *Vyhlásiť výzvu pre implementáciu*

- 2.3. Podpora využívania informačných technológií**
- 2.3.1. Realizovať internetizáciu obcí
- 2.3.2. Zabezpečiť sieťovanie kľúčových subjektov rozvoja vidieka

3. BUDOVANIE VIDIECKEJ INFRAŠTRUKTÚRY, VZHĽADU A VYBAVENOSTI OBCÍ.

Cieľ: Zlepšenie podmienok života občanov v obciach.

3.1. Podpora budovania vidieckej maloplošnej infraštruktúry

- 3.1.1. Dobudovať základnú infraštruktúru v obciach
- 3.1.2. Dobudovať infraštruktúru na podporu rozvoja cestovného ruchu

3.2. Podpora zlepšovania vybavenosti obcí

- 3.2.1. Dobudovať priestory pre trávenie voľného času –športoviská, parky, kultúrne zariadenia, a pod
- 3.2.2. Dobudovať služby pre občanov obce

3.3. Podpora aktivít pre zlepšovanie životného prostredia

- 3.3.1. Realizovať verejno-prospešné aktivity pre zlepšenie vzhľadu obce
- 3.3.2. Realizovať vzdelávacie aktivity na zvyšovanie povedomia občanov

ROZPIS PRIORÍT A OPATRENÍ / PODOPATRENÍ

P. č.	Priority	Opatrenie / Podopatrenie		Úroveň riešenia	Zodpovednosť	Zdroje podpory
1.	TVORBA PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ V ÚZEMÍ REGIÓNU.	1.1	Podpora tvorby a realizácie nástrojov pre rozvoj MaSP	regionálna	BBSK	rozpočet BBSK
		1.1.1	Vytvoriť systém mikrograntových a mikropôžičkových programov na regionálnej úrovni	regionálna	BBSK	rozpočet BBSK
		1.1.1	Vytvoriť legislatívne motivujúce prostredie pre rozvoj MaSP v území	národná regionálna	BBSK	štátny rozpočet rozpočet BBSK
		1.2	Podpora diverzifikácie na vidieku	regionálna	BBSK, obce, podn.subjekty	PRV, os3, os4, OP infraštrukt.
		1.2.1	Podpora rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
		1.2.2	Podpora hospodárskych aktivít s vyššou pridanou hodnotou	regionálna miestna	BBSK Subjekty CR, obce	PRV, os3, os4 NSRR
2.	ZVYŠOVANIE ZRUČNOSTÍ OBYVATEĽOV REGIÓNU HORNÝ HRON	2.1	Podpora vzdelávania	regionálna miestna	BBSK,MVO	OP Vzdelávanie PRV os 1,3,4
		2.1.1	Realizovať vzdelávacie aktivity priamo previazané na existujúce alebo plánované pracovné miesta v regióne	regionálna miestna	vzdelávacie inštit., MVO	PRV, os 1 a os 3 OP Vzdelávanie
		2.1.2	Vytvoriť ponuku celoživotného vzdelávania pre zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov	regionálna miestna	vzdelávacie inštit., MVO	OP Vzdelávanie PRV, os 1 a os 3
		2.1.3	Vytvoriť ponuku pre zvyšovanie jazykových schopností obyvateľov	regionálna miestna	vzdelávacie inštit., MVO	PRV, os 3 OP Vzdelávanie
		2.2	Podpora budovania miestnych partnerstiev	regionálna miestna	BBSK,BBVIPA MVO, R-ZMO	PRV, os 3,4 OP Vzdelávanie
		2.2.1	Poradenstvo pre budovanie kapacít rozvoja vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV HH)	regionálna	BBSK,BBVIPA	rozpočet BBSK rozpočet VSP
		2.2.2	Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov	regionálna	BBSK,BBVIPA	rozpočet BBSK rozpočet VSP
		2.2.3	Vytvoriť fond a podporiť odskúšanie princípov prístupu Leader implementáciou aktivít miestnych rozvojových stratégií	regionálna	BBSK,BBVIPA	rozpočet BBSK
		2.3	Podpora využívania informačných technológií	regionálna miestna	BBSK,MVO rezorty- MP,MH SR	rozpočet BBSK

		2.3.1	Realizovať internetizáciu obcí	miestna	Obce	PRV os 1, OP Inform. spoločn. OP konkuren. a hosp.rast
		2.3.2	Zabezpečiť sieťovanie kľúčových subjektov rozvoja vidieka	národná regionálna	MP SR BBSK	Inform. spoločn. OP Priemysel
3.	BUDOVANIE VIDIECKEJ INFRAŠTRUKTÚ RY, VZHĽADU A VYBAVENOSTI OBCÍ	3.1	Podpora budovania vidieckej maloplošnej infraštruktúry	národná regionálna miestna	Rezorty BBSK obce	PRV/NVS
		3.1.1	Dobudovať základnú infraštruktúru v obciach	Regionálna Miestna	BBSK, obce	Regionálny OP, OP Život.prostredie, PRV os 3
		3.1.2	Dobudovať infraštruktúru na podporu rozvoja cestovného ruchu	Regionálna Miestna	BBSK, obce	OP Doprava, Regionálny OP
		3.2	Podpora zlepšovania vybavenosti obcí	miestna	Obce	OP Doprava, Regionálny OP
		3.2.1	Dobudovať priestory pre trávenie voľného času –športoviská, parky, kultúrne zariadenia, a pod	miestna	obce	Regionálny OP PRV os3,4
		3.2.2	Dobudovať služby pre občanov obce	miestna	obce	Regionálny OP PRV os3,
		3.3	Podpora aktivít pre zlepšovanie životného prostredia		Obce, MVO, VSP	Regionálny OP PRV os 3
		3.3.1	Realizovať verejno-prospešné aktivity pre zlepšenie vzhľadu obce	miestna	Obce, MVO, VSP	Regionálny OP, OP Živ.prostredie, PRV os 2, 3
		3.3.2	Realizovať vzdelávacie aktivity na zvyšovanie povedomia občanov v oblasti životného prostredia	miestna	Obce, MVO, VSP	Regionálny OP, OP Živ. prostredie, PRV os 2, 3,

Legenda:

Aktivity pre prípravu LEADER a zlepšenie absorpčnej schopnosti vidieka v rokoch 2007 - 2013
Aktivity rozpracované v Listoch aktivít

4. Prehľad aktivít akčného plánu

LIST AKTIVITY 2.2.1 SAP RV Horný Hron

Poradenstvo pre budovanie kapacít rozvoja vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV HH)

Regionálna priorita č. 2	Zvyšovanie zručností obyvateľov regiónu Horný Hron
Opatrenie č. 2.2.	Podpora budovania miestnych partnerstiev
Aktivita 2.2.1	Poradenstvo pre budovanie kapacít rozvoja vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV HH)
Odôvodnenie	Úroveň skúseností, zručností aj vedomostí subjektov vidieka o prístupe LEADER ako prostriedku integrovaného rozvoja vidieka, základných princípoch LEADER ako aj schopnosť pretavenia informácií a znalostí do praxe je zatiaľ nízka. Preto je dôležité zabezpečiť na lokálnej úrovni VR Horný Hron zdroj aktuálnych informácií, a umožniť odovzdávanie skúseností záujemcom o prístup LEADER. ICRV si pilotne odskúšali svoju činnosť v roku 2006. Prínosom ICRV je jeho dostupnosť – je zriadené na vidieku, je kvalita pracovníkov, ktorí poskytujú poradenské služby, je schopnosť pracovníkov získať aktuálne informácie, je schopnosť vytvárať spoluprácu s inými podobnými inštitúciami v krajinách, ktoré majú skúsenosť s integrovaným rozvojom vidieka. Systematická činnosť ICRV aj v budúcnosti bude mať veľký prínos vo väzbe na prístup LEADER. Vznikajúce MAS, ktoré sa budú pripravovať a realizovať svoje stratégie budú potrebovať poradenstvo pre svoj miestny manažment, pretože skúsenosti najmä v oblastiach finančného manažmentu, príprave a administrácii výziev, tvorby organizačných schém MAS, výber projektov a ich monitoring sú veľmi malé. Tiež so skúseností susedných krajín s prístupom LEADER je možné povedať, že pre vidiecke partnerstvá je externá pomoc, poradenstvo, facilitácia veľkým prínosom.
Hlavný cieľ aktivity	Podporiť vznik a zabezpečiť profesionálny chod (manažment) miestnych akčných skupín (MAS) a verejno-súkromných partnerstiev (VSP) typu LEADER v zemi vidieckeho regiónu (VR) Horný Hron.
Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1 Poskytovanie poradenstva subjektom VR Horný Hron pre prístup LEADER, pre budovanie VSP typu LEADER • Špecifický cieľ 2 Dopracovať implementačné stratégie 2 MAS v zmysle usmernenia MP SR, (v tom je aj podpora miestnych manažérov) • Špecifický cieľ 3 Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Horný Hron k zdrojom ES (štrukturálne fondy + program rozvoja vidieka), zadefinovať doporučená pre efektívneho získania a využívania prostriedkov
Cieľové skupiny	• podnikatelia na vidieku • vidiecke samosprávy • vidiecke mimovládne organizácie • obyvatelia vidieka
Realizačné aktivity projektu	

1.Poskytovanie poradenstva subjektom VR Horný Hron pre prístup LEADER, pre budovanie VSP typu LEADER

- zber a spracovanie aktuálnych informácií
- vzdelávanie pracovníkov ICRV (2 odborníci)
- distribúcia informácií: web, e-mail, informačné stretnutia
- osobné konzultácie u subjektov
- poradenstvo a konzultácie v ICRV

2.Dopracovať implementačné stratégie 2 MAS v zmysle usmernenia MP SR

- naštudovať usmernenia MP SR
- informačné dni v územiach MAS o usmernení
- vytvorenie pracovného tímu vo 2 MAS (zloženie pracovného tímu: 1 miestny manažér + 1 pracovník ICRV)
- pracovné stretnutia
- metodické vedenie pracovných stretnutí / ICRV
- spracovanie výstupov stretnutí
- dopracovanie stratégie do konečnej podoby v zmysle usmernenia

3.Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Horný Hron k zdrojom ES (štrukturálne fondy + program rozvoja vidieka), zadefinovať odporúčenia pre efektívneho získania a využívania prostriedkov

- zozbierať programové dokumenty (NSRR, ROP, NSPRV, PRV,...)
- analyzovať programové dokumenty s ohľadom na charakter územia VR HH, potenciálnych žiadateľov v území VR HH, doporučených prijímateľov pomoci
- spracovať odporúčenia pre MR, potenciálne územia MAS o podmienkach a možnostiach využitia finančných zdrojov pre konkrétne územie

Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom

Národné stratégie	• NSPRV, PRV , OP zamestnanosť a soc.inkl.,ROP
Regionálne stratégie (krajské)	• PSEaKR BBSK. • Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	• Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja • PHSR obcí, MR, územné rozvojové stratégie
Finančný odhad	540 tis. Sk/ r.2007, 300 tis./ r.2008
Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet VSP, 10% k navrhovanému rozpočtu pre podporu tvorby stratégie

Monitoring a hodnotenie projektu

	<i>Ukazovateľ</i>	<i>Východisk. Stav</i>	<i>Cieľový stav</i>
Plánované výstupy	• Počet ICRV poskytujúce služby systematicky vo VR HH	0	1
	• počet spracovaných stratégií podľa usmernení MP SR	0	2
	• počet VSP vytvorených efektívne na základe spracovanej analýzy	0	5
	• počet informačných stretnutí za mesiac	0	1
	• počet osobných konzultácií za mesiac	0	10
Očakávané konkrétne výsledky	• Počet subjektov vstupujúcich do VSP	2	5

Odhadované dopady	• počet MAS žiadajúcich o implementáciu MAS v 1. kole • počet MAS žiadajúcich o podporu budovania kapacít 1. kole •	0	2
		0	2
Partneri a spolupracujúce organizácie	• BB VIPA • VIPA, • BBSK • ARVI • MR, VSP • R-ZMO • PPA • KRA • Podnikatelia na vidieku • MVO		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	Január 2007 December 2008 24 mesiacov	
Žiadateľ	Komunikačné Centrum Detva, n.o / Impulzné centrum rozvoja VR Horný Hron		

LIST AKTIVITY 2.2.2 SAP RV Horný Hron
Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov

Regionálna priorita č. 2	Zvyšovanie zručností obyvateľov regiónu Horný Hron
Opatrenie č. 2.2.	Podpora budovania miestnych partnerstiev
Aktivita 2.2.2.	Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov
Odôvodnenie	Z analýzy kapacít mikroregiónov vyplýva, že na najvyššom stupni pripravenosti a aktivizácie sú mikroregióny, ktoré majú svojho stáleho manažéra. Podstatou práce manažéra je pripravovať podklady a informácie pre členov MR o možnostiach, o finančných podporách, pripravovať projekty, pripravovať a viesť pracovné stretnutia, zabezpečovať kontakt s ďalšími MR a subjektmi rozvoja vidieka, zúčastňovať sa iných pracovných stretnutí v mene mikroregiónu (napr. tvorba strategických dokumentov na vyššej úrovni, konferencie, workshopy, a pod,) prenášať aktuálne a rýchlo informácie. LEADER je prístup, ktorého podstatou je práve multisektorálna spolupráca, ktorá vyžaduje v území človeka, ktorý bude iniciátorom tejto spolupráce a bude sa podieľať na aktivizácii obyvateľstva. Systematická podpora vidieckych manažérov je krok k podpore vzniku verejno-súkromných partnerstiev typu LEADER.
Hlavný cieľ aktivity	Podporiť vznik a trvalú udržateľnosť verejno-súkromných partnerstiev typu LEADER .
Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1 Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov pôsobiach vo VSP typu LEADER, 2007 • Špecifický cieľ 2 Podporiť činnosť miestnych manažérov, 2008
Cieľové skupiny	• VSP typu LEADER
Realizačné aktivity projektu	
1. Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov pôsobiach vo VSP typu Leader • zdefinovať pravidlá podpory miestnych manažérov • vypracovať implementačný rámec systematickej podpory vidieckych manažérov • vyčleniť finančné prostriedky na systematickú podporu činnosti manažérov 2. Podporiť činnosť miestnych manažérov, 2008 • vyhlásiť výzvu na podporu • realizácia projektov zameraných na činnosť vidieckych manažérov vo VSP typu LEADER • monitoring činnosti vidieckych manažérov • záverečné správy o činnosti , vyúčtovanie podpory	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
Národné stratégie	• NSPRV
Regionálne stratégie (krajské)	• Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	• Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja • PHSR obcí, mikroregiónov, územné rozvojové stratégie
Finančný odhad	450 tis. Sk

Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet verejno-súkromného partnerstva (VSP), min. 25 % k navrhovanému rozpočtu		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk. Stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	• Vypracovaný implementačný rámec podpory vidieckych manažérov • Podpora manažérov vo VR HH	0	1
Očakávané konkrétne výsledky	• Počet aktívnych VSP typu LEADER	0	3
Odhadované dopady	• Počet trvalo udržateľných aktívnych partnerstiev	2	5
Partneri a spolupracujúce organizácie	• BBSK • BB VIPA • MR, VSP, MAS • R-ZMO • KRA • Podnikatelia na vidieku • MVO		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	apríl 2007 December 2008 21 mesiacov	
Ziadateľ	Verejno-súkromné partnerstvo VR Horný Hron		

LIST AKTIVITY 2.2.3 SAP RV Horný Hron

Vytvoriť fond a podporiť odskúšanie princípov prístupu LEADER implementáciou aktivít miestnych rozvojových stratégií

Regionálna priorita č. 2	Zvyšovanie zručností obyvateľov regiónu Horný Hron
Opatrenie č. 2.2.	Podpora budovania miestnych partnerstiev
Aktivita 2.2.3.	Vytvoriť fond a podporiť odskúšanie princípov prístupu LEADER implementáciou aktivít miestnych rozvojových stratégií
Odôvodnenie	Slovensko nemá skúsenosti s prístupom LEADER, pretože u nás nebol dostupný. Prístup LEADER dáva na lokálnu úroveň množstvo kompetencií pri implementácii vlastných rozvojových stratégií: príprava a administrácia výziev, tvorba výberových komisií, výber projektov, monitoring projektov, a pod. Pre prípravu členov MAS na „veľký“ LEADER je vhodné vytvoriť podmienky na overenie stupňa zručností miestnych ľudí pri manažmente MAS a pre overenie schopnosti územia implementovať miestnu rozvojovú stratégiu. Odskúšaním princípov LEADER v menšom pilotnom projekte môžeme predchádzať prípadným nedostatkom a zároveň motivovať a aktivizovať ľudí v území, čím tiež podporíme úspešný, efektívny a integrovaný rozvoj vidieckeho územia prístupom LEADER. Realizácia pilotného projektu bude tiež zdrojom informácií a skúsenosti pre rozhodnutia o vytvorení „regionálneho“ LEADERA.
Hlavný cieľ aktivity	Príprava území MAS na implementáciu stratégií prístupom LEADER.
Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1 Vytvoriť podporný fond • Špecifický cieľ 2 Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu aktivít stratégií • Špecifický cieľ 3 Vyhlásiť výzvu pre implementáciu
Cieľové skupiny	• MAS • VSP typu LEADER
Realizačné aktivity projektu	
1.Vytvoriť podporný fond • vyčleniť finančné prostriedky na odskúšanie princípov LEADER v MAS, VSP pripravených na realizáciu miestnej stratégie 2.Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu miestnych stratégií • zdefinovať pravidlá podpory • vypracovať implementačný rámec podpory MAS, VSP 3. Vyhlásiť výzvu pre odskúšanie princípov LEADER • realizácia projektov podľa miestnych stratégií • monitoring činnosti • záverečné správy o činnosti, vyúčtovanie podpory	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
Národné stratégie	• NSPRV, PRV
Regionálne stratégie (krajské)	• Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika

Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	- Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja - PHSR obcí, mikroregiónov, územné rozvojové stratégie		
Finančný odhad	1 000 tis. Sk		
Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet verejno-súkromného partnerstva (VSP), min. 15 % k navrhovanému rozpočtu		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk. Stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	- Počet zapojených MAS, VSP - Počet zrealizovaných projektov	0	2
		0	10
Očakávané konkrétne výsledky	Počet manažmentov pripravených na LEADER	0	2
Odhadované dopady	Počet pripravených MAS na implementáciu LEADER	0	2
Partneri a spolupracujúce organizácie	- BBSK - BB VIPA - VSP, MAS - R-ZMO		
Doba trvania realizácie projektu	- zahájenie projektu - ukončenie projektu - doba trvania projektu	Február 2007 December 2008 11 mesiacov	
Žiadateľ	Verejno-súkromné partnerstvo, MAS VR Horný Hron		

5. Indikatívny finančný plán

Indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK na úrovni VR HH do roku 2009

P.č.	Priority	Opatrenie / Podopatrenie	Realizátori partneri	Celkový rozpoč. v tis. Sk	Rozpoč BBSK v tis. Sk 2007	Rozpoč BBSK v tis. Sk 2008
1.	TVORBA PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ V ÚZEMÍ REGIÓNŮ.	1.1	Podpora tvorby a realizácie nástrojov pre rozvoj MaSP	BBSK		
		1.1.1	Vytvoriť systém mikrograntových a mikropôžičkových programov na regionálnej úrovni	BBSK		
		1.1.1	Vytvoriť legislatívne motivujúce prostredie pre rozvoj MaSP v území	BBSK		
		1.2	Podpora diverzifikácie na vidieku	BBSK, obce, podn. subjekty		
		1.2.1	Podpora rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky	BBSK Subjekty CR, obce		
		1.2.2	Podpora hospodárskych aktivít s vyššou pridanou hodnotou	BBSK Subjekty CR, obce		
2.	ZVYŠOVANIE ZRUČNOSTÍ OBYVATELOV REGIÓNŮ HORNÝ HRON	2.1	Podpora vzdelávania	BBSK, MVO		
		2.1.1	Realizovať vzdelávacie aktivity priamo previazané na existujúce alebo plánované pracovné miesta v regióne	Vzdelávacie inštit., MVO		
		2.1.2	Vytvoriť ponuku celoživotného vzdelávania pre zvyšovanie vzdelanostnej úrovne občanov	Vzdelávacie inštit., MVO		
		2.1.3	Vytvoriť ponuku pre zvyšovanie jazykových schopností obyvateľov	Vzdelávacie inštit., MVO		
		2.2	Podpora budovania miestnych partnerstiev	BBSK, BBVIPA MVO		
		2.2.1	Poradenstvo pre budovanie kapacít rozvoja vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka (ICRV HH)	BBSK, BBVIPA	1 064	540
		2.2.2	Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov	BBSK, BBVIPA	562,5	450
		2.2.3	Vytvoriť fond a podporiť odskúšanie princípov prístupu Leader implementáciou aktivít miestnych rozvojových stratégií	BBSK, BBVIPA	2 300	1 000
		2.3	Podpora využívania informačných technológií	BBSK, MVO rezorty-MP, MH SR		
		2.3.1	Realizovať internetizáciu obcí	Obce		
		2.3.2	Zabezpečiť sieťovanie kľúčových subjektov rozvoja vidieka	MP SR BBSK		

3.	BUDOVANIE VIDIECKEJ INFRAŠTRUKTÚRY, VZHLADU A VYBAVENOSTI OBCÍ	3.1	Podpora budovania vidieckej maloplošnej infraštruktúry	Rezorty BBSK obce			
		3.1.1	Dobudovať základnú infraštruktúru v obciach	BBSK, obce			
		3.1.2	Dobudovať infraštruktúru na podporu rozvoja cestovného ruchu	BBSK, obce			
		3.2	Podpora zlepšovania vybavenosti obcí	Obce			
		3.2.1	Dobudovať priestory pre trávenie voľného času –športoviská, parky, kultúrne zariadenia, a pod	Obce			
		3.2.2	Dobudovať služby pre občanov obce	Obce			
		3.3	Podpora aktivít pre zlepšovanie životného prostredia	Obce, MVO, VSP			
		3.3.1	Realizovať verejno-prospešné aktivity pre zlepšenie vzhľadu obce	Obce, MVO, VSP			
		3.3.2	Realizovať vzdelávacie aktivity na zvyšovanie povedomia občanov v oblasti životného prostredia	Obce, MVO, VSP			

Súhrnný indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK VR HH do roku 2009

por. číslo	Aktivity SAP VR na roky 2007-2008	Rozpočet pre vidiecky región tis. Sk		Celkový Rozpočet tis. Sk	Z toho rozpočet BBSK tis.Sk	
		2007	2008		2007	2008
2.2.1.1	Poskytovanie poradenstva subjektom VR Horný Hron pre prístup Leader, pre budovanie VSP typu Leader	240	300	740	240	300
2.2.1.2	Dopracovať implementačné stratégie 2 MAS v zmysle usmernenia MP SR, (v tom je aj podpora miestnych manažérov),	264		264	240	
2.2.1.3	Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Horný Hron k zdrojom ES	60		60	60	
2.2.2.1	Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov					
2.2.2.2	Podporiť činnosť miestnych manažérov		562,5	562,5		450
2.2.3.1	Vytvoriť podporný fond,	1 150	1 150	2 300	1 000	1 000
2.2.3.2	Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu aktivít stratégie					
2.2.3.3	Vyhloásiť výzvu pre implementáciu					
	Spolu	1 714	2 012,5		1 540	1 750

6. Implementácia akčného plánu

Impulzné centrum rozvoja vidieka VR Horný Hron (ICRV HH).

Komunikačné Centrum Detva, n.o, prevádzkovateľ ICRV HH je stabilná organizácia, ktorá začala poskytovať služby a poradenstvo z oblasti PRV a prístupu LEADER od začiatku roka 2006.

Kancelária organizácie je na prístupnom mieste, s kompletným technickým vybavením, prístupom na internet.

1 pracovníčka zabezpečuje miesto prvého kontaktu v organizácii pre potreby ICRV 5 dni v týždni.

Pre ICRV pracujú externe 2 pracovníčky – odborný riešiteľský tím VR Horný Hron, ktorý zabezpečuje za pomoci miestnych ľudí v jednotlivých mikroregiónoch ďalšie aktivity pre zabezpečenie výstupov.

Pracovníci ICRV disponujú so skúsenosťami a znalosťami:

Praktické skúsenosti budovania kapacít, tvorby partnerstiev, ktoré sa v území realizovali a mali v sebe prvky prístupu LEADER:

- Fond rozvoja vidieka realizovaný v okrese Detva, MR Podpoľanie
- Miestna agenda 21 – realizovaný v MR Podpoľanie, MR Pod Panským dielom
- Technická pomoc SAPARD – realizovaný v MR Muránska Planina a obec Č.Balog
- Lokálne partnerstvá sociálnej inklúzie – iniciatíva Fondu sociálneho rozvoja realizovaná v okresoch Brezno, B. Bystrica, Detva, Zvolen

Znalosti strategických dokumentov, ktoré riešia prístup Leader

- Národný strategický plán rozvoja vidieka – návrh predložený v novembri 2006
- Návrhy opatrení osi 3, ktorý je obsahovou náplňou pre realizáciu prístupu Leader
- Návrhy opatrení osi 4, ktorá rieši oblasti podpory prístupu Leader
- Spracované štúdie pre MP SR za podpory Svetovej banky so zameraním na oblasti: Národná vidiecka sieť, Mapovanie územia pre prístup Leader, Manuál pre prístup Leader, Decentralizácia v prístupe Leader, Školiace materiály pre prístup Leader
- Účasť na pracovných skupinách MP SR pre os3, pre os4
- Vedenie školení o prístupe LEADER

Skúsenosti zo študijných ciest a medzinárodnej spolupráce s územiami, kde sa prístup Leader realizoval:

- Študijný pobyt v MAS vo Švédsku
- Študijný pobyt v MAS vo Francúzsku
- Študijný pobyt v MAS v Holandsku
- Výmena skúseností s MAS v Českej republike
- Výmena skúseností s MAS vo V. Británii

Znalosti strategických dokumentov spracovaných v území VR HH:

- Rozvojové dokumenty MR, verejno-súkromných partnerstiev, obcí (rozvojové dokumenty majú spracované alebo v štádiu spracovania všetky MR vo VR Horný Hron)
- Analytická časť Strategických a akčných plánov pre rozvoj vidieka v BBSK

Pracovníci ICRV (ako externí experti rozvoja územia) spolu s miestnymi aktérmi rozvoja vidieka (ako miestni experti rozvoja územia) sú schopní spoločne prispievať k realizácii prístupu Leader vo svojom území a tým naštartovať jeho systematický rozvoj.

7. Odporúčania pre prístup LEADER

Mapovanie a analýzy územia VR HH viedli k vytypovaniu území pre budovanie MAS na 2 úrovniach pripravenosti:

1) Územia so schopnosťou uchádzať sa o implementáciu stratégie prístupom LEADER v r.2007, PRV os 4

MAS Podpoľanie (pracovný názov)

MAS Muránska Planina (pracovný názov)

2) Územia so schopnosťou uchádzať sa o budovanie kapacity územia z PRV , os3. v r.2007,

PRV os 3

MAS B. Bystrica (pracovný názov)

MAS Brezno (pracovný názov)

MAS Horehronie (pracovný názov)

- Uvedená schéma rozloženia MAS je výstupom predbežných rokovaní v území k 15.12.2006
- Vznik MAS závisí od vôle subjektov spolupracovať, od vonkajších podmienok pre tvorbu MAS a preto je možné, že bude dochádzať k ďalším zoskupeniam alebo rozdeleniam.

Predbežné výsledky rokovaní o tvorbe MAS.

Prístup LEADER, je veľmi špecifickým nástrojom integrovaného rozvoja územia, je to filozofia s akou sa pristupuje k územiu ako celku a so zapojením čo najširšieho spektra subjektov územia je možné naštartovať jeho rozvoj podľa definovaných potrieb prístupom zdola.

Prístup LEADER je teda potrebné chápať ako spôsob rozvoja územia nie ako možnosť prístupu k finančným prostriedkom, pretože bez schopnosti spolupráce, komunikácie, spoločných rozhodnutí sa územie ani za pomoci peňazí nedostane k posunu ako celku.

Záujem území o prístup LEADER bude závisieť tiež od podmienok, ktoré sú súčasťou NSPRV na obdobie rokov 2007-2013. Objavujú sa rôzne obmedzenia, (subjekty zahrnuté v MAS nemôžu žiadať priamo z osi 3, aktivity CR určené pre podnikateľské subjekty a pod) ktoré môžu byť príčinou nezájmu subjektov územia vytvárať MAS.

Preto je veľmi dôležité zabezpečiť:

- presný výklad podmienok pre tvorbu a pôsobenie MAS
- zvážiť výhody a nevýhody vytvárať MAS
- prijatie správneho rozhodnutia v prospech rozvoja územia

Čo predpokladá:

- znalosť územia
- odborne pripravené kapacity v území
- externé odborné poradenstvo prístupné ľuďom na vidieku

Konkretizácia rozpočtu na podporu rozvoja vidieka do roku 2009 z rozpočtu BBSK

2.2. Podpora budovania miestnych partnerstiev

2.2.1. Poradenstvo pre budovanie kapacít rozvoja vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka

- *r.2007, 540 tis. Sk, r. 2008 300 tis. Sk (pre 2.2.1.1)*

2.2.1.1 Poskytovanie poradenstva subjektom VR Horný Hron pre prístup Leader, pre budovanie VSP typu Leader,

- *r.2007, 240 tis. Sk*

2.2.1.2. Dopracovať implementačné stratégie 2 MAS v zmysle usmernenia MP SR, (v tom je aj podpora miestnych manažérov),

- *r. 2007, 240 tis. Sk*

2.2.1.3. Spracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov VR Horný Hron k zdrojom ES (štrukturálne fondy + program rozvoja vidieka), zadať doporučená pre efektívneho získania a využívania prostriedkov,

- *r.2007, 60 tis. Sk*

Podporiť miestnych manažérov pôsobiacich vo verejno-súkromných partnerstvách (VSP),

- *r.2008, 450 tis*

2.2.2.1 Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov, *r.2007*

2.2.2.2 Podporiť činnosť miestnych manažérov,

- *2008, cca 3 manažéri x 150 000=450 tis. Sk*

2.2.3. Podporiť odskúšanie princípov prístupu Leader implementáciou aktivít z miestnych rozvojových stratégií

- *2007, 1 mil. Sk, r. 2008, 1 mil. Sk*

2.2.3.1 Vytvoriť podporný fond,

- *r.2007, 2 x 500 tis= 1 mil. Sk*

2.2.3.2 Spracovať systém pravidiel a kritérií pre implementáciu aktivít stratégie, *2007*

2.2.3.3 Vyhlásiť výzvu pre implementáciu, *2007*

C/ STRATEGICKÝ AKČNÝ PLÁN VIDIECKEHO REGIÓNU TEKOV-HONT

1. Vízia a dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka (do roku 2015)

1.1. Slogan Regiónu Tekov – Hont

Pri tvorbe sloganu „**Tekov – Hont to je krása, klenotnica otvára sa...**“

sme vychádzali z toho, aké sú danosti územia, čo iné regióny nemajú a u nás sa to nachádza, zaoberali sme sa kultúrnymi, historickými a prírodnými zdrojmi. Po spoločnej diskusii sme dospeli k tomu, že v území je množstvo krás a zaujímavosti, ktoré sme nazvali rarity, klenoty územia.

Región sa vyznačuje bohatým kultúrnym a historickým dedičstvom. Architektúra jednotlivých obcí je odrazom bohatstva tohto kraja v histórii, malebnosti jeho stavieb a okolitej prírody. Za osobitne vzácne považujeme areály všetkých kostolov ako aj objekty ľudovej architektúry so zachovanými pôvodnými znakmi hontianskej architektúry, prezentujúce bohatú históriu územia. Perlou územia je svetové kultúrne – historické a prírodné dedičstvo UNESCO Banská Štiavnica a Štiavnické vrchy a kaštieľ vo Sv. Antone zo 16. storočia. Veľké možnosti pestovania vodných športov poskytuje komplex jazier - tajchov v okolí Banskej Štiavnice a v Hodrušskej doline. Nemožno však vynechať ani historickú Kremnicu s lyžiarskym areálom Skalka – Krahule – Králiky. Na letnú rekreáciu sú predurčené mestá Dudince, Sklené Teplice, Kremnica a Vyhne s termálnymi kúpaliskami. Na území bolo vytesaných mnoho vínnych pivníc slúžiacich aj v súčasnosti na uskladnenie vína a poľnohospodárskych produktov.

Vo všetkých častiach regiónu sa nachádzajú hodnotné kultúrne a historické pamiatky, ktoré zvyšujú atraktivitu prostredia a umožňujú rozvíjať poznávací turizmus.

1.2. Vízia Regiónu Tekov – Hont

Pri zostavení vízie za územie sme zvolili techniku brainstormingu, na základe ktorej sme zistili, čo by sme chceli o desať rokov v území mať, aké by malo byť ďalšie smerovanie, aby sa dosiahol rozvoj územia a v čom sú najväčšie problémy, ktoré by bránili integrovanému rozvoju regiónu.

Po zosumarizovaní sa nám ukázali jednotlivé oblasti, ktoré by bolo potrebné podporiť, aby sme dosiahli rozvoj regiónu.

1. Rozvinúť cestovný ruch založený na spolupráci všetkých subjektov
2. Dobudovať infraštruktúru
3. Podporiť zamestnanosť a vzdelávanie
4. Obnoviť kultúrne dedičstvo
5. Zabezpečiť informatizáciu, propagáciu a marketing
6. Zveľadiť životné prostredie

Vízia:

„Región Tekov – Hont bude o 10 rokov prosperujúci región s vybudovanou infraštruktúrou, s dostatkom pracovných miest, s rozvinutým cestovným ruchom postavený na vzájomnej spolupráci všetkých subjektov, s využitím kultúrneho, historického a prírodného dedičstva v zdravom životnom prostredí s efektívnym marketingom.“

1.3. Dlhodobý cieľ rozvoja Regiónu Tekov – Hont

Podkladom pre sformulovanie strategického cieľa regiónu bola vypracovaná vízia územia a s nej sme vypracovali dlhodobý (strategický) cieľ regiónu a k nemu sme vypracovali 3 priority a 12 opatrení.

Strategický cieľ:

„Vzájomnou spoluprácou všetkých subjektov vytvoriť podmienky pre udržanie a rast pracovných miest s dôrazom na cestovný ruch, so zachovaním špecifickosti krajinného rázu a s využitím miestnych zdrojov.“

Priorita 1:

Zvýšenie podielu cestovného ruchu na tvorbe hrubého domáceho produktu v území (pridanej hodnoty – zvýšenie príjmov z CR)

- Opatrenie 1.1. Podpora vzdelávania a personálnej prípravy
- Opatrenie 1.2. Rozvoj a budovanie infraštruktúry – objekty CR, komunikácie, kúpele, cyklotrasy, športové a kultúrne areály
- Opatrenie 1.3. Podpora a rozvoj služieb a malého a stredného podnikania (ubytovanie, stravovanie, doprava, tradičné remeslá)
- Opatrenie 1.4. Podpora efektívneho marketingu – podpora stratégií, tvorba produktov CR, koordinácia a vytvorenie informačného systému, kvalitná a dostupná prezentácia / výstavy
- Opatrenie 1.5. Podpora internetizácie a informatizácie

Priorita 2:

Zachovanie špecifickosti krajinného rázu

- Opatrenie 2.1. Podpora ekologického a alternatívneho poľnohospodárstva
- Opatrenie 2.2. Pripravenosť územia – ÚPD
- Opatrenie 2.3. Podpora nových techník a technológií

Priorita 3:

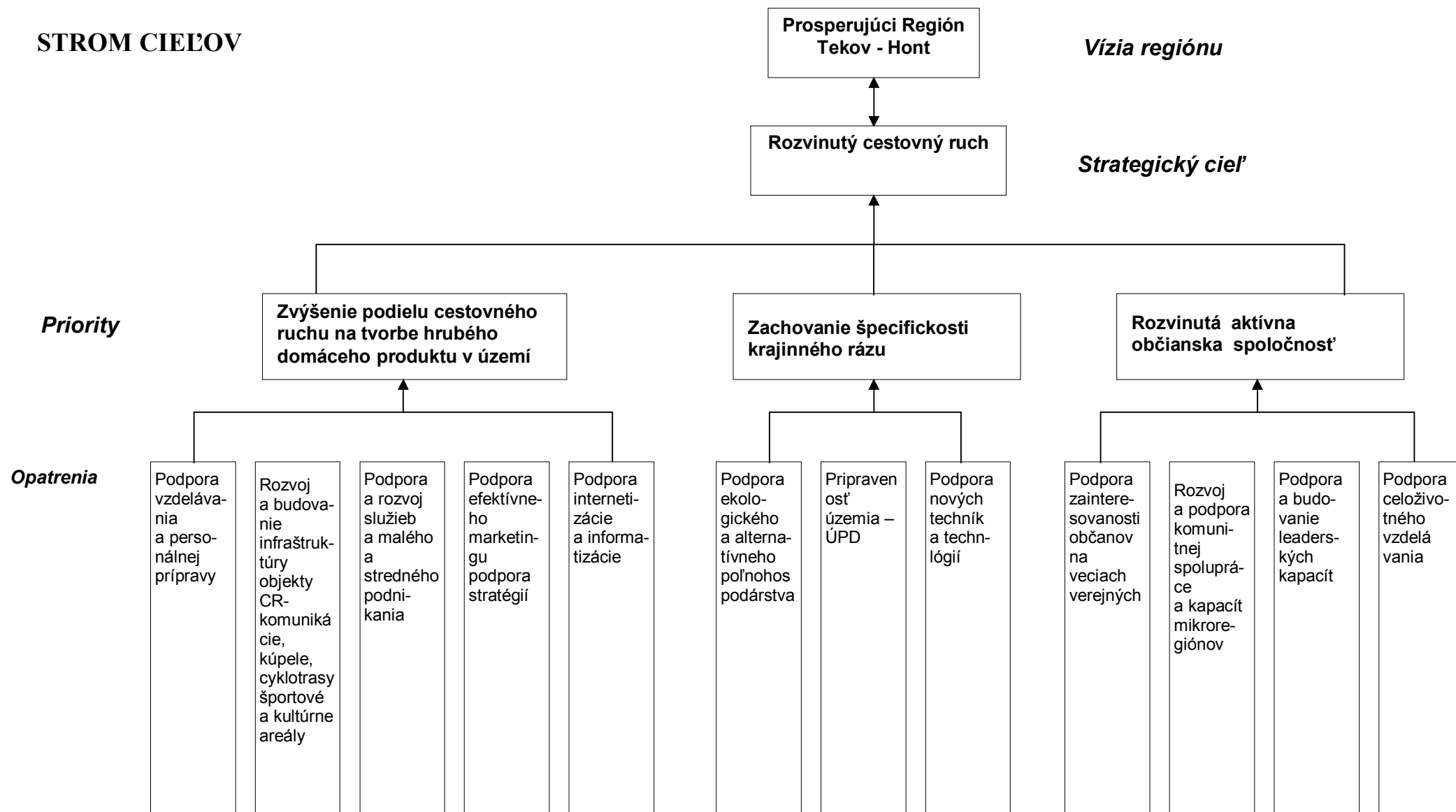
Rozvinutá aktívna občianska spoločnosť

- Opatrenie 3.1. Podpora zainteresovanosti občanov na veciach verejných
- Opatrenie 3.2. Rozvoj a podpora komunitnej spolupráce a kapacít mikroregiónov (trvaloudržateľnosť ICRV a koordinátorov mikroregiónov)
- Opatrenie 3.3. Podpora a budovanie leaderských kapacít, záujmových združení a inštitucionalizovaných mimovládnych organizácií
- Opatrenie 3.4 Podpora celoživotného vzdelávania

ROZPIS PRIORÍT A OPATRENÍ

p. č.	Priority	opatrenia		úroveň riešenia	zodpoved- nosť - kto	zdroje podpory
1.	Zvýšenie podielu cestovného ruchu na tvorbe hrubého domáceho produktu v území (pridanej hodnoty – zvýšenie príjmov z CR)	1.1	Podpora vzdelávania a personálnej prípravy	regionálna miestna	BBSK, vzdelávacie inštitúcie, MVO	rozpočet BBSK OP vzdelávanie
		1.2	Rozvoj a budovanie infraštruktúry–objekty CR- komunikácie, kúpele, cyklotrasy, športové a kultúrne areály	regionálna miestna	MH SR obce, OZ,	PRV, os 3 OP Životné prostredie
		1.3	Podpora a rozvoj služieb a malého a stredného podnikania (ubytovanie, stravovanie, doprava, tradičné remeslá)	regionálna miestna	Rezorty BBSK	Rozpočet BBSK PRV, os 3
		1.4	Podpora efektívneho marketingu – podpora stratégií, tvorba produktov CR, koordinácia a vytvorenie informačného systému, kvalitná a dostupná, prezentácia / výstavy	regionálna miestna	MP SR BBSK MVO	Rozpočet BB SK PRV, os 4
		1.5	Podpora internetizácie a informatizácie	regionálna miestna	UV SR MVO	OP informatizácia spoločnosti
2.	Zachovanie špecifickosti krajinného rázu	2.1	Podpora ekologického a alternatívneho poľnohospodárstva	národná regionálna miestna	MŽP SR	PRV, os 1, os 2 OP Životné prostredie
		2.2	Pripravenosť územia – ÚPD	národná	NR SR MP SR	Štátny rozpočet PRV, os 1
		2.3	Podpora nových techník a technológií	národná regionálna	BBSK, MP SR MVO	PRV, os 1 OP Priemysel
3.	Rozvinutá aktívna občianska spoločnosť	3.1	Podpora zainteresovanosti občanov na veciach verejných	miestna	MVO, obce	PRV, os 4
		3.2	Rozvoj a podpora komunitnej spolupráce a kapacít mikroregiónov (trvaloudržateľnosť ICRV a koordinátorov MR)	regionálna miestna	BBSK	Rozpočet BB SK
		3.3	Podpora a budovanie leaderských kapacít, záujmových združení a inštitucionalizovaných mimovládnych organizácií	regionálna miestna	BBSK	Rozpočet BBSK PRV, os 4
		3.4	Podpora celoživotného vzdelávania	regionálna	BBSK, MVO vzdelávacie inštitúcie	Rozpočet BBSK OP vzdelávanie

STROM CIEĽOV

2. Regionálny rámec pre integrovaný rozvoj vidieka

Podľa kritérií EÚ okresy, ktoré sa v regióne nachádzajú patria medzi zaostávajúce vidiecke okresy (okrem okresu Zvolen do ktorého patria dva MR Adela a Pliešovská kotlina).

Zaradenie vidieckych okresov podľa regionálnej typológie SÚ SAV je nasledovné:

- **TYP 4 – priemerné okresy** – Banská Štiavnica a Žiar nad Hronom
 - MR Južné Sitno
 - Región Sitno
 - MR Žiarske Podhorie
 - MR Hlinické Pohronie
 - MR Kremnica a okolie
- **TYP 6 – problémové okresy** – Žarnovica
 - MR Medzihorie
 - MR Kľakovská dolina
 - MR Nová Baňa a okolie
- **TYP 7 - zaostávajúce okresy** – Krupina
 - MR Krupinská planina
 - MR Hontianka
 - MR Konkordia

Prieskum ukázal, že zo 116 obcí a miest 54 sa nachádza v problémových a zaostávajúcich okresoch.

Vidiecky Región Tekov – Hont je charakteristický vysokou vnútornou rozmanitosťou regionálnych typov, čo si vyžaduje diferencovaný prístup k jednotlivým okresom.

Z verejnej diskusie a zo stretnutí pracovnej skupiny Tekov – Hont vyplynuli 4 základné problémy regiónu, ktoré je potrebné v novom programovacom období riešiť, aby sa dosiahol integrovaný rozvoj územia:

1. nerozvinutý cestovný ruch
2. nezamestnanosť
3. nedobudovaná infraštruktúra
4. nevysporiadané vlastnícke vzťahy

Podrobná problémová analýza je spracovaná v analytickej časti.

Do roku 2013 bude potrebné pre rozvoj regiónu zabezpečiť:

V oblasti č. 1 – cestovný ruch:

- zabezpečovať komunikáciu a koordináciu aktivít medzi obcami združených v mikroregiónoch a jednotlivými mikroregiónmi
- plánovať a pripravovať spoločné postupy a aktivity pre trvaloudržiateľný rozvoj cestovného ruchu
- pripravovať a organizovať regionálne kultúrne podujatia
- zabezpečovať propagáciu regiónu prostredníctvom médií, tlačených propagačných materiálov ako aj účasťou na veľtrhoch

- vytvoriť, udržiavať a aktualizovať webové stránky mikroregiónov, prípadne vytvoriť vlastnú stránku Regiónu Tekov – Hont, ktorá bude propagovať región ako turistickú destináciu a tiež propagovať kultúrne aktivity a podujatia ako aj historické a prírodné atraktivity vo viacerých jazykových mutáciách
- v spolupráci s ďalšími subjektmi cestovného ruchu vypracovávať kompletne balíky služieb pre turistov
- poskytovať servisné služby návštevníkom
- vybudovať informačný a orientačný systém osadzovaním turisticko-informačných tabúl
- vybudovanie nových a skvalitnenie existujúcich stravovacích a ubytovacích zariadení
- zrekonštruovať, dobudovať a udržiavať sieť turistických, náučných chodníkov a prehliadkových trás
- realizovať školenia a tréningy pracovníkov, manažérov v oblasti kultúry, jazykové znalosti
- pripraviť zásobníky projektov rekonštrukcie historických budov vo vlastníctve obcí ako aj vo vlastníctve súkromných osôb za účelom získania prehľadu o množstve finančných prostriedkov potrebných na ich rekonštrukciu (pre fondy EÚ)
- pripravovať a realizovať kampane, prezentácie a pracovať s médiami

V oblasti č. 2 - nezamestnanosť:

- Zabezpečiť trvalodržateľnosť Impulzných centier pre rozvoj vidieka
- Zabezpečiť trvalé financovanie manažérov mikroregiónov
- Zriadiť regionálne združenie podnikateľov – Klub podnikateľov
- Podpora malého podnikania v cestovnom ruchu v regióne
- Vplývať na zlepšovanie komunikácie a toku informácií medzi samosprávami a podnikateľmi organizovaním pravidelných stretnutí
- Zabezpečovať vzdelávacie programy pre zamestnancov samospráv na zvyšovanie kvality nimi poskytovaných služieb pre podnikateľov
- Pripraviť zásobník projektov, ktoré budú zamerané na rekvalifikácie, kurzy, programy zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľov, poradenstvo pre nezamestnaných, pracovná agentúra, vzdelávanie rómskych občanov, chránené dielne a pod.
- Iniciovať zriadenie podnikateľského inkubátora

V oblasti č. 3 – infraštruktúra:

- Vplývať na kompetentné inštitúcie a osoby za účelom presadzovania riešení efektívnejšieho dopravného prepojenia obcí regiónu s významnými sídlami – Zvolenu, Banskej Bystrice, Žiaru nad Hronom, resp. presadenia napojenia regiónu na rýchlostné komunikácie ako jedného z prioritných cieľov Banskobystrického samosprávneho kraja
- Pripraviť zásobník projektov na rekonštrukciu základnej infraštruktúry (školských budov, domovov dôchodcov, zdravotníckych zariadení, kultúrnych domov, športových areálov ...)
- Pripraviť strategický plán na rozpočtovacie obdobie rokov 2007-2013 so zásobníkmi projektov verejných inštitúcií, MVO i podnikateľských subjektov

V oblasti č. 4 – nevysporiadané vlastnícke vzťahy:

- Realizovať mediálne kampane a pozitívne vplývať na vlastníkov

3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009

Pre dosiahnutie a naplnenie strategického cieľa Regiónu Tekov – Hont a jeho opatrení a tiež pre odstránenie problémov z územia je potrebné do roku 2009 pripraviť vidiek na úspešnú implementáciu Programu LEADER. Prioritne podporiť nasledovné opatrenia a aktivity:

Návrh aktivít Akčného plánu do roku 2009 na úrovni regiónu

Regionálna priorita 3 Rozvinutá aktívna občianska spoločnosť

OPATRENIE 3.2 Rozvoj a podpora komunitnej spolupráce a kapacít mikroregiónov

Aktivita 3.2.1 Zabezpečiť trvaloudržateľnosť Impulzného centra pre rozvoj vidieka a jeho manažmentu

Aktivita 3.2.2 Podporiť budovanie kapacít mikroregiónov pre čerpanie prostriedkov z Európskych fondov

OPATRENIE 3.3 Podpora a budovanie leaderských kapacít, záujmových združení a inštitucionalizovaných mimovládnych organizácií

Aktivita 3.3.1 Tvorba stratégie pilotnej MAS

4. Prehľad aktivít akčného plánu

LIST AKTIVITY 3.2.1 Trvaloudržateľnosť Impulzného centra pre rozvoj vidieka a jeho manažmentu

Regionálna priorita 3	Rozvinutá aktívna občianska spoločnosť
Opatrenie č. 3.2	Rozvoj a podpora komunitnej spolupráce a kapacít mikroregiónov
Aktivita č. 3.2.1	Zabezpečiť trvaloudržateľnosť Impulzného centra pre rozvoj vidieka a jeho manažmentu
Odôvodnenie	Región Tekov-Hont potrebuje spoločné stabilné, fungujúce Impulzné centrum pre rozvoj vidieka (ICRV), ktoré bude poskytovať administratívny, poradenský a informačný servis, nakoľko poznatky, vedomosti a skúsenosti jednotlivých subjektov v území o Programe LEADER ako prostriedku integrovaného rozvoja vidieka sú zatiaľ veľmi nízke. ICRV bolo zriadené už v roku 2006 v Mikroregióne Južné Sitno (a tiež v ďalších troch vidieckych regiónoch) ale bez finančnej podpory ich nebude možné v území udržať. Prínosom centra je jeho dostupnosť a kvalita pracovníkov, ktorí poskytujú poradenské služby. Centrum bude pomáhať inštitucionalizovať MAS a ich orgány, koordinovať činnosť na príprave rozvojového dokumentu pre vybranú MAS. Koordinovať a usmerňovať prípravu projektov v ostatných MAS. Pravidelná činnosť ICRV aj v budúcnosti bude mať veľký prínos vo väzbe na prístup LEADER. Vznikajúce MAS, ktoré sa budú pripravovať a realizovať svoje stratégie budú potrebovať poradenstvo pre svoj miestny manažment, pretože skúsenosti najmä v oblastiach finančného manažmentu, príprave a administrácii výziev, tvorby organizačných schém MAS, výber projektov a ich monitoring sú veľmi nízke. ICRV bude tiež zabezpečovať pravidelné stretávanie zástupcov jednotlivých mikroregiónov, sprostredkovať vzájomnú komunikáciu a prenos informácií. Zabezpečovať vzdelávanie lídrov, koordinovať podujatia, realizovať rozvojové programy a každodenný manažment. ICRV bude pôsobiť stimulačne a inšpiratívne pre celú komunitu.
Hlavný cieľ opatrenia	Zabezpečiť systematickú činnosť Impulzného centra pre rozvoj vidieka a jeho manažmentu a príprava Regiónu Tekov-Hont pre Program LEADER.
Špecifické ciele	• <i>Špecifický cieľ 1</i> Administratívny a poradenský servis jednotlivým subjektom v území o integrovanom rozvoji a prístupe LEADER. • <i>Špecifický cieľ 2</i> Pomoc pri formovaní a implementácii stratégií MAS podľa usmernení MP SR. • <i>Špecifický cieľ 3</i> Pomoc pri zabezpečení manažérov pre mikroregióny v území a podpora ich činnosti

Cieľové skupiny	• mikroregióny • občania zastupujúci podnikateľský, občiansky a verejný sektor • vidiecke mimovládne organizácie		
Realizačné aktivity projektu:			
1. Administratívny a poradenský servis jednotlivým subjektom v území o integrovanom rozvoji prístupu LEADER. • vzdelávanie pracovníkov ICRV (2odborníci) • verejné informačné stretnutia • osobné konzultácie s jednotlivými subjektmi • propagácia centra – webstránka, propagačný materiál 2. Pomoc pri formovaní a implementácii stratégií MAS podľa usmernení MP SR • vypracovanie prezentácie a naštudovanie záverečných podmienok pri tvorbe MAS • pracovné stretnutia a ich metodické vedenie • spracovanie výstupov stretnutí • dokumentácia zo stretnutí • pomoc pri spracovaní stratégií MAS 3. Pomoc pri zabezpečení manažérov pre mikroregióny v území a podpora ich činnosti vyhlásiť konkurz a následný výber manažérov pre mikroregióny • poskytnúť vzdelávacie aktivity pre vidieckych manažérov • zabezpečiť systematickú podporu manažérov (spoluufinancovanie obcí združených v MR, využiť FSR) • monitoring činnosti vidieckych manažérov			
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom			
Národné stratégie	• PRV, NSPRV, OP ĽZ		
Regionálne stratégie (krajské)	• PSEaKR BBSK • Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika		
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	• Plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja MR a obcí • Rozvojové stratégie územia		
Finančný odhad	600 tis. Sk/ r. 2007 300 tis./ r. 2008		
Zdroje financovania	• Rozpočet BBSK - 90% • Vlastné zdroje - 10%		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Vých. stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	• počet ICRV poskytujúcich servis v území	0	1
	• počet verejných a informačných stretnutí za mesiac	0	1
	• počet osobných konzultácií za mesiac	0	8
Očakávané konkrétne výsledky	• počet novovytvorených miest v ICRV	0	2
	• počet vyškolených manažérov MR pre Program LEADER	0	20
	• počet platených manažérov v MR	3	10

Odhadované dopady	Počet MAS žiadajúcich o implementáciu stratégie MAS	0	1
Partneri a spolupracujúce organizácie	- BB VIPA - BBSK - Mikroregióny - R-ZMO - mimovládne organizácie - podnikateľský sektor - vzdelávacie organizácie		
Doba trvania realizácie projektu	- zahájenie projektu - ukončenie projektu - doba trvania projektu	Január 2007 December 2008 24 mesiacov	
Žiadateľ	ICRV Tekov – Hont		

LIST AKTIVITY 3.2.2 Podporiť budovanie kapacít MR pre čerpanie prostriedkov z eurofondov

Regionálna priorita 3	Rozvinutá aktívna občianska spoločnosť
Opatrenie č. 3.2	Rozvoj a podpora komunitnej spolupráce a kapacít mikroregiónov

Aktivita č. 3.2.2	Podporiť budovanie kapacít MR pre čerpanie prostriedkov z eurofondov
Odôvodnenie	Z analýzy územia v Regióne Tekov-Hont boli určené 4 základné problémy: 1. nerozvinutý cestovný ruch 2. nezamestnanosť 3. nedobudovaná infraštruktúra 4. nevysporiadané vlastnícke vzťahy Taktiež bolo zistené, že na najvyššej úrovni pripravenosti a aktivizácie sú MR, ktoré majú svojho stáleho plateného koordinátora. Pre elimináciu uvedených problémov je potrebné pripraviť územie, aby bolo schopné čerpať finančné prostriedky z eurofondov. Národný strategický plán rozvoja vidieka v osi 3 umožňuje podporiť projekty zamerané na podporu vedomostí a skvalitnenie ľudského potenciálu prostredníctvom celoživotného vzdelávania, podporiť činnosti v oblasti cestovného ruchu, realizovať obnovu a rozvoj obcí, zlepšiť miestnu technickú infraštruktúru v obciach. Od roku 2007 je potrebné intenzívne pracovať na rozvoji ľudských zdrojov a budovaní komunit, k čomu by sa mal využiť najmä ESF a FSR prostredníctvom partnerstiev sociálnej inklúzie (OZ Partnerstvo Žiarsky Región a Partnerstvo Veľký Krtíš a Krupina) a podpora BBSK, tak aby sa v tomto regióne nabudovala dostatočná kapacita pre podávanie žiadostí do osi 3 a na budovanie partnerstiev a spracovanie stratégií v priebehu rokov 2008 – 2010.
Hlavný cieľ opatrenia	Zabezpečiť koordinovaný rozvoj Regiónu Tekov-Hont prostredníctvom získavania finančných prostriedkov z európskych fondov.
Špecifické ciele	• <i>Špecifický cieľ 1</i> Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov • <i>Špecifický cieľ 2</i> Príprava rozvojových programov a stratégií • <i>Špecifický cieľ 4</i> Vytvorenie zásobníka projektov

Cieľové skupiny	- obyvatelia Regiónu Tekov-Hont - mikroregióny - podnikatelia - samospráva - inštitúcie		
Realizačné aktivity projektu:			
1. Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov - zadefinovať pravidlá podpory miestnych manažérov - vypracovať implementačný rámec systematickej podpory vidieckych manažérov - vyčleniť finančné prostriedky na systematickú podporu činnosti manažérov 2. Príprava rozvojových programov a stratégií - uskutočnenie informačných stretnutí - príprava miestnych inštitúcií a podnikov - vytvorenie partnerstiev - vypracovanie priorít rozvoja 3. Vytvorenie zásobníka projektov - vypracovanie projektov pre os 3			
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom			
Národné stratégie	- NSPRV - PRV		
Regionálne stratégie (krajské)	- Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 - Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK - Diverzifikovaná regionálna politika		
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	- PHSR mikroregiónov - PHSR obcí - Rozvojové stratégie územia		
Finančný odhad	500 tis. Sk		
Zdroje financovania	- Rozpočet BBSK. - 80% - Vlastné zdroje - 20%		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východ. stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	Počet informačných stretnutí za mesiac	0	3
	počet zapojených inštitúcií	0	5
	počet zapojených podnikateľov	0	10
	počet vytvorených partnerstiev	0	6
		0	
Očakávané konkrétne výsledky	Vypracovaný implementačný rámec podpory vidieckych manažérov	0	1
	počet vypracovaných projektov v zásobníku	0	13

Odhadované dopady	• Počet trvaloudržateľných aktívnych partnerstiev • Počet podporených projektov	0 0	3 6
Partneri a spolupracujúce organizácie	• BB VIPA • BBSK • R-ZMO • mikroregióny • inštitúcie • podnikatelia • mimovládne organizácie		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	Marec 2007 December 2008 22 mesiacov	
Žiadateľ	Verejno-súkromné partnerstvo Región Tekov-Hont		

LIST AKTIVITY 3.3.1 Tvorba stratégie pilotnej MAS

Regionálna priorita 3	Rozvinutá aktívna občianska spoločnosť
Opatrenie č. 3.3.	Podpora a budovanie leaderských kapacít, záujmových združení a inštitucionalizovaných mimovládnych organizácií
Aktivita č. 3.3.1	Tvorba stratégie pilotnej MAS
Odôvodnenie	V programovacom období 2004 – 2006 nebol v rámci SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka prístup LEADER v Slovenskej republike implementovaný. Ministerstvo pôdohospodárstva SR však už v priebehu rokov 2004 a 2005 využilo iné zdroje na vytváranie lokálnych partnerstiev typu LEADER a vyškolenie facilitátorov. Jednou zo zrealizovaných aktivít bolo využitie <u>technickej pomoci programu SAPARD</u>. Jednalo sa o pomoc zameranú na vypracovanie rozvojových stratégií v 11 mikroregiónoch. Hlavným cieľom bolo poskytnutie technickej pomoci v oblasti budovania kapacít mikroregiónov pre prípravu, riadenie a realizáciu stratégií zameraných na rozvoj vidieka a diverzifikáciu poľnohospodárstva v území danej NUTS II založených na trvalo udržateľnom integrovanom prístupe <u>typu LEADER</u>. Kľúčovú úlohu zohrala aj účasť občanov a verejno-súkromných partnerstiev <u>typu miestnych akčných skupín</u>. Hlavným nositeľom a užívateľom týchto stratégií boli vidiecke mikroregióny, organizované ako občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb alebo ako združenia obcí. Prístup LEADER dáva na lokálnu úroveň množstvo kompetencií pri implementácii vlastných rozvojových stratégií: príprava a administrácia výziev, tvorba výberových komisií, výber projektov, monitoring projektov, a pod. Pre prípravu členov MAS na „veľký“, LEADER je vhodné vytvoriť podmienky na overenie stupňa zručností miestnych ľudí pri manažmente MAS a pre overenie schopnosti územia implementovať miestnu rozvojovú stratégiu. Odskúšaním princípov LEADER v menšom pilotnom projekte môžeme predchádzať prípadným nedostatkom a zároveň motivovať a aktivizovať ľudí v území, čím tiež podporíme úspešný, efektívny a integrovaný rozvoj vidieckeho územia prístupom LEADER. Realizácia pilotného projektu bude tiež zdrojom informácií a skúsenosti pre rozhodnutia o vytvorení „regionálneho“ LEADERA. V regióne Tekov – Hont je registrovaných 13 mikroregiónov a na spoločných stretnutiach sa pracovná skupina Tekov–Hont dohodla, že región bude pokrytý zatiaľ 2 miestnymi akčnými skupinami MAS HONT a MAS TEKOV: V MAS Hont majú 3 MR (Južné Sitno, Hontianka a Konkordia) vypracovanú vlastnú stratégiu územia, ktorú realizovali v rámci projektu TP SAPARD a tiež majú pripravené kapacity pre Program LEADER. V MR južné Sitno je zriadené Impulzné centrum pre rozvoj vidieka, ktoré má nabudované kapacity a tieto by bolo vhodné naďalej využívať, len je potrebné zabezpečiť jeho financovanie. Z uvedených dôvodov má najvyšší predpoklad žiadať o implementáciu stratégie práve MAS Hont a v roku 2007 je nevyhnutné, aby sa dobudovali kapacity tohto územia, tak aby sa dostalo celé územie na úroveň vybudovaných v rámci projektu TP SAPARD a aby sa dopracovala stratégia tohto územia podľa požiadaviek princípu LEADER v novom Programe rozvoja vidieka. Toto územie je potrebné pripraviť na podanie žiadosti pre implementáciu stratégií v 1. výberovom kole.
Hlavný cieľ opatrenia	Pripraviť MAS Hont na implementáciu stratégie

Špecifické ciele	- Špecifický cieľ 1 Vytvoriť pracovnú skupinu - Špecifický cieľ 2 Dopracovať stratégiu MAS Hont podľa stanovených kritérií - Špecifický cieľ 3 Vytvoriť podporný fond pre odskúšanie princípov LEADER v MAS Hont		
Cieľové skupiny	- Obyvatelia regiónu - Mikroregióny		
Realizačné aktivity projektu:			
1. Vytvoriť pracovnú skupinu (vyučiť ICRV a lídrov z TP SAPARD) - Uskutočniť verejné stretnutia v MR - Výber pracovnej skupiny - Vyškolenie pracovnej skupiny 2. Dopracovať stratégiu MAS Hont podľa stanovených kritérií - Naštudovať usmernenia MP SR - Dopracovať stratégiu 3. Vytvoriť podporný fond pre odskúšanie princípov LEADER v MAS Hont - Zabezpečiť finančné prostriedky pre odskúšanie princípu LEADER			
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom			
Národné stratégie	NSPRV, PRV		
Regionálne stratégie (krajské)	- Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK - Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006		
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	- PHSR mikroregiónov a obcí - Rozvojové územné stratégie		
Finančný odhad	500 tis. Sk/2007 1 000 tis. Sk/2008		
Zdroje financovania	- Rozpočet BBSK. - 90% - Vlastné zdroje - 10%		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východ. stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	Počet verejných stretnutí za mesiac	0	2
	Počet členov pracovnej skupiny	0	15
	Počet vyškolených lídrov	3	7
Očakávané konkrétne výsledky	Počet mikroregiónov s vypracovanou stratégiou	3	7
Odhadované dopady	Počet pripravených MAS na implementáciu LEADER	0	1

Partneri a spolupracujúce organizácie	• existujúce MR vo vidieckom regióne • BBSK • BB VIPA • R-ZMO	
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	Marec 2007 December 2008 22 mesiacov
Žiadateľ	MAS Hont	

Súhrnný indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK Región Tekov – Hont do roku 2009

<i>por. číslo</i>	<i>Aktivity SAP VR na roky 2007- 2008</i>	Rozpočet pre vidiecky región tis. Sk		Celkový Rozpočet tis. Sk	Z toho rozpočet BBSK tis.Sk	
		2007	2008		2007	2008

3.2.1

1. Administratívny a poradenský servis jednotlivým subjektom v území o integrovanom rozvoji prístupe LEADER.

	60		60	60	
	2. Pomoc pri formovaní a implementácii stratégií MAS podľa usmernení MP SR	400	230	630	400
	3. Pomoc pri zabezpečení manažérov pre mikroregióny v území a podpora ich činnosti	200	100	300	140
	Spolu	660	330	990	600
3.2.2	1. Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov				
	2. Príprava rozvojových programov a stratégií	300	200	500	200
	3. Vytvorenie zásobníka projektov	60	40	100	100
	Spolu	360	240	600	300
3.3.1	1. Vytvoriť pracovnú skupinu	50		50	
	2. Dopracovať stratégiu MAS Hont podľa stanovených kritérií	500		500	
	3. Vytvoriť podporný fond pre odskúšanie princípov LEADER v MAS Hont		1 100	1 100	500
	Spolu	550	1 100	1 650	500
	Spolu aktivity	1570	1 670	3 240	1 400

5. Indikatívny finančný plán

Indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK na úrovni Regiónu Tekov – Hont do roku 2009

	Priority	Opatrenia	realizátori partneri	Celkový rozpočet v tis. Sk 2007/2008	Rozpočet BBSK v tis. Sk 2007	Rozpočet BBSK V tis. Sk 2008
1	Zvýšenie podielu cestovného ruchu na tvorbe hrubého domáceho produktu v území	1.1 Podpora vzdelávania a personálnej prípravy	BBSK MVO			
		1.2 Rozvoj a budovanie infraštruktúry – objekty CR, komunikácie, kúpele, cyklotrasy, športové a kultúrne areály	BBSK obce			
		1.3 Podpora a rozvoj služieb a malého a stredného podnikania (ubytovanie, stravovanie, doprava, tradičné remeslá)	BBSK obce subjekty CR			
		1.4 Podpora efektívneho marketingu – podpora stratégií, tvorba produktov CR, koordinácia a vytvorenie informačného systému, kvalitná a dostupná prezentácia	BB VIPA BBSK obce subjekty CR			
		1.5 Podpora internetizácie a informatizácie	obce			
2	Zachovanie špecifickosti krajinného rázu	2.1 Podpora ekologického a alternatívneho poľnohospodárstva	BBSK obce			
		2.2 Pripravenosť územia – ÚPD	obce			
		2.3 Podpora nových techník a technológií	BBSK			
3	Rozvinutá aktívna občianska spoločnosť	3.1 Podpora zainteresovanosti občanov na veciach verejných	obce MVO			
		3.2 Rozvoj a podpora komunitnej spolupráce a kapacít mikroregiónov	Obce BBSK MVO			
		3.2.1 Zabezpečiť trvalodržateľnosť Impulzného centra pre rozvoj vidieka a jeho manažmentu	BBSK BB VIPA	990	600	300
		3.2.2 Podporiť budovanie kapacít mikroregiónov pre čerpanie prostriedkov z Európskych fondov	BBSK BBVIPA	600	300	200
		3.3 Podpora a budovanie leaderských kapacít, záujmových združení a inštitucionalizovaných mimovládnych organizácií	Obce BBSK MVO			
		3.3.1 Tvorba stratégie pilotnej MAS	BBSK BBVIPA	1 650	500	1 000
		3.4 Podpora celoživotného vzdelávania	Obce BBSK MVO Vzdelávacie inštitúcie			

6. Implementácia akčného plánu

Mikroregión Južné Sitno vznikol v roku 1999, združuje 6 obcí, má za sebou zrealizované viaceré projekty a je prevádzkovateľom Impulzného centra pre rozvoj vidieka za Región Tekov – Hont. Ide o stabilnú organizáciu, ktorá začala poskytovať služby a poradenstvo z oblasti PRV a prístupu LEADER od konca roka 2005.

Kancelária mikroregiónu sídli na Obecnom úrade v Prenčove, ktorý sa nachádza takmer v strede územia Regiónu Tekov - Hont. Mikroregión zamestnáva 6 rokov svojho projektového manažéra a kancelária je vybavená počítačovou zostavou, kopírovacím prístrojom, farebnou tlačiarňou, skenerom, digitálnym fotoaparátom a tiež s prístupom na internet. Kancelária je otvorená denne a prístupná pre širokú verejnosť, nakoľko tu tiež sídli Komunikačné centrum Vidieckeho parlamentu Banskobystrického kraja a tiež Dištančné centrum pre celoživotné vzdelávanie. Koordinátorka mikroregiónu v spolupráci s aktivistami ostatných mikroregiónov a s komunitnými konzultantmi z OZ Partnerstvo Žiarsky Región zabezpečuje aktivity zamerané na zlepšenia života ľudí na vidieku a jeho rozvoj.

Uvedení aktivisti disponujú s nasledovnými skúsenosťami a znalosťami:

Praktické skúsenosti budovania kapacít, tvorby partnerstiev, ktoré sa v území realizovali a mali v sebe prvky prístupu LEADER:

- Miestna agenda 21 – realizovaná v MR Južné Sitno
- Technická pomoc SAPARD – realizovaná v MR Južné Sitno, Hontianka a Konkordia
- Lokálne partnerstvá sociálnej inklúzie – iniciatíva Fondu sociálneho rozvoja realizovaná v okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica, Žiar nad Hronom, Krupina a Veľký Krtíš
- Program „Život na vidieku“ - 9 projektov zameraných na trvaloudržateľný rozvoj územia v MR Južné Sitno

Znalosti strategických dokumentov, ktoré riešia prístup LEADER

- Národný strategický plán rozvoja vidieka – návrh predložený v novembri 2006
- Návrhy opatrení osi 3, ktorý je obsahovou náplňou pre realizáciu prístupu LEADER
- Návrhy opatrení osi 4, ktorá rieši oblasti podpory prístupu LEADER
- Spracované štúdie pre MP SR za podpory Svetovej banky so zameraním na oblasti: Národná vidiecka sieť, Mapovanie územia pre prístup LEADER, Manuál pre prístup LEADER,
- Informácie z pracovných skupinách MP SR pre os3, pre os4
- Vedenie školení o prístupe LEADER

Skúsenosti zo študijných ciest a medzinárodnej spolupráce s územiami, kde sa prístup LEADER realizoval:

- Študijný pobyt v 3 MAS v Holandsku

Znalosti strategických dokumentov spracovaných v území Regiónu Tekov-Hont:

- Rozvojové dokumenty MR a obcí (rozvojové dokumenty majú spracované alebo v štádiu spracovania okrem jedného všetky MR)
- Analytická časť Strategických a akčných plánov pre rozvoj vidieka v BBSK

7. Odporúčania pre prístup LEADER

Pracovná skupina Tekov – Hont na svojich stretnutiach dospela k záveru, že podľa doterajších zverejnených usmernení o tvorbe MAS budú v Subregióne Tekov – Hont sformované 2 miestne akčné skupiny:

1. Miestna akčná skupina HONT bude pozostávať zo 7 mikroregiónov:

1. MR Južné Sitno
2. MR Hontianka
3. MR Konkordia

4. MR Sitno
5. MR Adela
6. MR Pliešovská kotlina
7. MR Krupinská Planina

Pôjde o územie s počtom obyvateľov 51 000.

V tomto území sú tri mikroregióny (MR Južné Sitno, Hontianka a Konkordia), ktoré realizovali projekt TP SAPARD a teda majú vypracovanú vlastnú „Stratégiu územia“.

Z uvedených dôvodov má vyšší predpoklad žiadať o implementáciu stratégie práve uvedená MAS a v roku 2007 by bolo potrebné podporiť ju a skompletizovať stratégiu.

2. Miestna akčná skupina TEKOV bude pozostávať zo 6 mikroregiónov:

1. MR Žiarske Podhorie
2. MR Kremnica a okolie
3. MR Klákovská dolina
4. MR Medzihorie
5. MR Hlinické Pohronie
6. MR Nová Baňa a okolie

Pôjde o územie s počtom obyvateľov 77 000. Ak bude schválené, že v MAS budú môcť byť len mestá do 15 000 obyvateľov, z tejto MAS by potom vypadlo mesto Žiar nad Hronom, ktoré má 19 800 obyvateľov a potom by v druhej MAS bolo len 58 000 obyvateľov.

Územie takto bude pokryté dvomi miestnymi akčnými skupinami s približne rovnakým počtom združených mikroregiónov a tiež počtom obyvateľov.

Uvedené prerozdelenie Regiónu Tekov – Hont na 2 MAS je zatiaľ len predbežné a nie konečné, vznik MAS závisí od presne stanovených kritérií a usmernení, od personálnych zmien po komunálnych voľbách, a od vôle jednotlivých subjektov spolupracovať. Preto môže dôjsť k ďalšiemu rozdeleniu územia na 3 alebo 4 MAS.

D/ STRATEGICKÝ AKČNÝ PLÁN VIDIECKEHO REGIÓNU NOVOHRAD

1. Vízia a dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka (do roku 2015)

Vidiecky región Novohrad tvoria okresy Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš. Región je charakteristický rozptýlenou sídelnou štruktúrou s vysokým počtom malých obcí a nízkou hustotou osídlenia. Vidiecke osídlenie v dôsledku predchádzajúceho vývoja je značne rozptýlené (lazičský typ osídlenia, najmä v severnej časti okresov Veľký Krtíš a Poltár). Priemerná hustota osídlenia v regióne je 64,3 ob./km².

Južná časť má prevažne nížinný a kotlinový charakter, severné časti prechádzajú do pahorkatín a podhorských typov. Z geomorfologického charakteru územia vyplývajú aj pestré klimatické podmienky, ktoré majú následne vplyv na využitie územia. V južných rovinatých územiach prevláda poľnohospodárska výroba a spracovanie jej produktov. V členitom území v severnej časti má význam lesné hospodárstvo, ťažba a spracovanie drevnej hmoty. Významné je tiež zastúpenie nerudných surovín (silikáty) a bohatý výskyt minerálnych, termálnych a liečivých vôd. Južná časť územia má predpoklady pre rozvoj letnej rekreácie, severná časť pre zimné športy pri zachovaní požiadaviek ochrany prírody a krajiny a ochrany vodných zdrojov.

VR Novohrad je bohatý na prírodné krásy, na jeho území sa nachádza množstvo geologických, botanických, zoologických, kultúrno-historických a krajinárskych hodnôt vrátane maloplošných aj veľkoplošných chránených území, ktoré tvoria významný potenciál pre rozvoj vidieckeho regiónu. Vzhľadom na to, že tento región bol v minulosti málo industrializovaný, je tu uchovaný kvalitný prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu (vidieckeho cestovného a agroturistiky), ale aj ekologickej čistej výroby.

VR Novohrad bol v minulosti typický poľnohospodársky región s nábytkárskou, textilnou, stavebnou, strojárskou, keramickou, sklárskou výrobou a baníctvom. V súčasnosti mení svoj charakter rozvíjaním obchodu, služieb, rozvojom malého a stredného podnikania, zavádzaním nových technológií, a rekonštrukciou pôvodných podnikov. Perspektíva rozvoja sa týka najmä firiem spracúvajúcich poľnohospodárske produkty, spracovanie silikátov v okresoch Lučenec a Poltár a zahraničných investorov, ktorí začali svoje aktivity v územiach pripravených priemyselných parkov (Malý Krtíš, Lučenec). Z hľadiska nezamestnanosti obsadzujú okresy regiónu tradične najvyššie miesta v rámci Banskobystrického kraja, ale aj celého Slovenska. Najvyššia nezamestnanosť je dlhodobo v okrese Veľký Krtíš – 21,83 %, v okrese Lučenec je to 20,04 % a v okrese Poltár 19,60 % (august 2006, ŠÚ SR).

Vidiecky región **Novohrad je charakteristický** predovšetkým svojou rozmanitosťou prírodných aj podmienok, ktoré dávajú možnosť tráviť príjemné chvíle počas celého roka v zachovanej krajine. Príjemná klíma umožňuje dlhú letnú rekreačnú sezónu, geografické podmienky v severnejších častiach regiónu vytvárajú podmienky na rozvoj zimnej lyžiarskej turistiky. Využitie termálnych a minerálnych prameňov je špecifickým odvetvím cestovného ruchu, pre ktoré má región vhodné podmienky. Bohatstvo prírodného a kultúrno-historického potenciálu s živým autentickým folklórom predstavuje širokú ponuku pri tvorbe rôznych animácií a netradičných produktov cestovného ruchu. Za výrazný potenciál považujú obyvatelia Novohradu svoju pohostinnosť, ktorá otvára dvere návštevníkom regiónu. Pestrá paleta možností, ako tráviť pobyt v Novohrade zatiaľ nie je dostatočne využívaná, predstavuje však významný potenciál a jeho jedinečnosť otvára možnosti na naštartovanie rozvojových aktivít a projektov, ktoré v budúcnosti prispievajú k rozvoju tohto zaostávajúceho regiónu. Vzhľadom na tradičný potenciál poľnohospodárstva ako bývalého nosného a ekonomického odvetvia v prevažnej časti regiónu sú tu aj podmienky pre netradičné formy rozvoja cestovného ruchu, ako je vidiecky turizmus a agroturizmus. Práve rozvoj farmárčenia v malých odľahlých obciach nielen napomôže k rozvoju pracovných príležitostí v regióne a zároveň umožní zachovanie osídlenia vo vidieckych oblastiach mimo hlavných dopravných ťahov. Rozvoj poľnohospodárskych činností je

zároveň významným prínosom pre krajinotvorbu a udržiavanie krajinného obrazu lákavého pre návštevníka, ktorý je a možnosti všestranného rozvoja pri dôraze na uchovanie rozmanitosti a kultúrneho dedičstva. Čisté a nenarušené prírodné prostredie je potenciálom pre produkciu ekologicky čistých poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov. Diverzifikácia poľnohospodárskych aktivít so zreteľom na miestne podmienky dáva predpoklad na produkciu ekologicky čistej energie s využitím obnoviteľných zdrojov energie.

Tieto atribúty sa odrážajú aj v slogane, ktorý si naformulovali členovia pracovnej skupiny:

„Každý človek niečo nájde, na vidieku v Novohrade“.

Slogan v sebe obsahuje to, čo je spoločné pre všetkých obyvateľov regiónu, stotožniť by sa ním mali nielen ľudia ako obyvatelia regiónu ale aj podnikatelia, predstavitelia samosprávy a štátnej správy, prípadne investori tak, aby sa rozvoj územia orientoval na podporu jeho imidžu a príťažlivosti, ako aj jedinečnosti a konkurencie schopnosti na trhu regiónov. Potom význam slov uvedených v slogane bude plne vnímať aj návštevník regiónu. Toto je dlhodobá úloha a jej naplnenie bude výsledkom spoločného úsilia všetkých relevantných aktérov v území.

Vyššie uvedený prírodný a kultúrno-historický potenciál je však v mnohých prípadoch zatiaľ nevyužitý, a preto je potrebné využiť všetky podporné nástroje pre jeho aktivizáciu a zhodnotenie. Základnou hybnou silou všetkých projektov sú ľudia, a preto investície do ľudského potenciálu patria k najdôležitejším. Vzdelaná, kvalifikovaná pracovná sila, ktorá má potrebnú legislatívnu aj programovú podporu pre svoje uplatnenie zo strany samosprávy, štátnej správy aj podporných inštitúcií dokáže naplniť očakávania regiónu. Veľkú pozornosť je potrebné venovať príprave ľudských zdrojov na vidieku, rozvíjať existujúce partnerstvá a na ich príklade budovať ďalšie v zatiaľ neúspešných lokalitách regiónu. Z hľadiska manažovania vidieckeho rozvoja v rámci regiónu sa javí ako účinné riešenie stabilizácia Impulzného centra rozvoja vidieka s nadstavbou krajského impulzného centra v sídle kraja. Tento systém vytvára predpoklady pre účinnú spoluprácu medzi vidiekom a BBSK s cieľom vyrovnávať vnútroregionálne rozdiely.

Problémová analýza vidieckeho regiónu Novohrad bola spracovaná na základe viacerých čiastkových analýz v rámci rôznych projektov a pracovných stretnutí. Najvýznamnejšími zdrojmi boli stretnutia pracovnej skupiny na prípravu VR Novohrad pre program LEADER v r. 2005 a 2006, ďalej výstupy pracovných stretnutí partnerstiev sociálnej inklúzie okresov Lučenec a Poltár v priebehu r. 2004 až 2005, výstupy z pracovných stretnutí v rámci projektu Strategické akčné plány zamestnanosti budovanie partnerstva na regionálnej, subregionálnej a miestnej úrovni v r. 2004 a 2005 a analýza vypracovaná v rámci projektu RESNAFRONT (Využitie prírodných zdrojov v prihraničnom území) v r. 2005 a pripomienkovaná na stretnutí VR Novohrad vo februári 2006. Účastníkmi týchto stretnutí boli zástupcovia mikroregiónov, podnikateľských a poľnohospodárskych subjektov, rozvojových organizácií, BBSK a BB VIPA. Problémová analýza sa spracúvala interaktívnym spôsobom za účasti všetkých partnerov.

Vysoká miera nezamestnanosti, nevyužívanie potenciálu regiónu pre rozvoj cestovného ruchu, problematika rómskej populácie, dopravná izolovanosť, chýbajúca technická infraštruktúra a nedostatočné kapacity ľudských zdrojov sú najčastejšie spomínané príčiny rozbiehajúce lavínu ďalších následných problémov, ktoré v konečnom dôsledku spôsobujú vyľudňovanie vidieckych oblastí, čím sa problémy prehlbujú.

Rozvoj potenciálu podporou vlastných vnútorných silných stránok regiónu s využitím externých príležitostí je cestou k napredovaniu VR Novohrad. Zároveň však musia aktéri rozvojových projektov pracovať na odstránení slabých stránok a vhodne eliminovať ohrozenia vyplývajúce z vonkajšieho prostredia.

Podrobná SWOT analýza regiónu bola podkladom k zadefinovaniu prioritných problémov, vypracovaniu stromu problémov, stromu riešení a zadefinovaniu strategického cieľa rozvoja vidieckeho regiónu Novohrad do roku 2015.

Vízia rozvoja vidieckeho regiónu Novohrad :

Obyvatelia VR Novohrad budú žiť v atraktívnom prostredí vidieka, ktorý využíva svoj prírodný a kultúrno-historický potenciál s cieľom vytvoriť kvalitné životné a obytné prostredie pre svojich obyvateľov aj pre návštevníkov. Vybudovaná infraštruktúra, účinná podpora podnikateľského sektora v nosných odvetviach rozvoja regiónu a dostatok pracovných miest zvýšia atraktivitu regiónu a stabilizujú jeho osídlenie.

Strategický dlhodobý cieľ rozvoja vidieckeho regiónu Novohrad:

*zvýšenie zamestnanosti a tvorby nových pracovných miest
prostredníctvom využitia rozvojového potenciálu*

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa bolo stanovených 5 priorít a 16 opatrení (p. strom cieľov v prílohe)

Priorita 1:

Dostatočná podpora pre tvorbu nových pracovných miest

Opatrenie 1.1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva

Opatrenie 1.2 Zlepšenie dostupnosti a nástrojov podpory MSP na vidieku

Opatrenie 1.3 Zlepšenie propagácie a prípravy regiónu voči investorom

Priorita 2:

Dobudovanie chýbajúcej infraštruktúry

Opatrenie 2.1 Dobudovanie základnej technickej a komunikačnej infraštruktúry

Opatrenie 2.2 Dobudovanie sociálnej infraštruktúry a služieb pre obyvateľov

Opatrenie 2.3 Budovanie infraštruktúry služieb pre návštevníkov

Priorita 3:

Využitie potenciálu pre CR, VT a AT

Opatrenie 3.1 Vzdelávanie podnikateľov v oblasti CR

Opatrenie 3.2 Vytvorenie systému produktov CR a zvýšenie propagácie regiónu

Opatrenie 3.3 Obnovenie prírodných a kultúrnych pamiatok, zachovanie remesiel a tradícií

Opatrenie 3.4 Budovanie infraštruktúry CR

Priorita 4:

Riešenie problematiky rómskej komunity

Opatrenie 4.1 Príprava programov celoživotného vzdelávania

Opatrenie 4.2 Príprava projektov pracovných príležitostí

Opatrenie 4.3 Vzdelávanie rómskych lídrov

Priorita 5:

Rozvoj ľudských zdrojov

Opatrenie 5.1 Budovanie partnerstva pre rozvoj vidieka

Opatrenie 5.2 Vzdelávanie vidieckych lídrov a manažérov pre rozvoj vidieka

Opatrenie 5.3 Budovanie informačných a vzdelávacích centier na vidieku

Zodpovednosť za riešenie navrhovaných opatrení je závislá od úrovne možných intervencií.

Na národnej úrovni je potrebné riešiť opatrenia č.1.2, 2.1 so zreteľom na dopravnú dostupnosť celého regiónu, 4.1., 5.3.

Na úrovni regionálnej samosprávy je potrebné vytvoriť spoločné nástroje a postupy pre riešenie opatrení 1.3, 2.1., 2.2, 3.2, 4.1., 4.2, 5.1 a 5.3.

Zodpovednosť za riešenie opatrenia zameraných na vzdelávanie je v rukách vzdelávacích inštitúcií, zamestnávateľov a neziskového sektora.

Za realizáciu opatrenia 1.3, 2.1, 2.2 a 3.3 sú zodpovedné najmä obce, v spolupráci s príslušnými partnermi. Podnikateľský sektor bude orientovaný najmä na opatrenia 2.3, 3.2 a 3.4, v niektorých prípadoch je vhodné partnerstvo so samosprávou alebo MVO.

Zdroje ako aj úrovne riešenia jednotlivých opatrení sú uvedené v nasledovnom tabuľkovom prehľade v prílohe.

2. Regionálny rámec pre integrovaný rozvoj vidieka

Regionálny rámec a východiská pre vypracovanie strategických akčných plánov tvoria najmä výstupy z dokumentov:

- Strategické akčné plány rozvoja zamestnanosti BBSK
- Diverzifikovaná regionálna politika BBSK
- Analytická časť Strategických akčných plánov rozvoja vidieka BBSK

Strategické akčné plány rozvoja zamestnanosti boli použité ako podklady najmä z dôvodov definovania vysokej miery nezamestnanosti ako hlavného problému vidieka. Diverzifikovaná regionálna politika najmä z dôvodov vysokej rozmanitosti a diverzity územia kraja. Dôležitým podkladom pre posúdenie priorít alokácie podpory rozvoja vidieka bola hlavne štúdia Sociologického ústavu (SÚ) SAV „Regionálny rozvoj – východiská a súčasný stav“ (2004), ktorá prináša typológiu okresov z hľadiska sociálneho a ekonomického a typológia vidieka podľa kritérií EÚ.

Podľa kritérií EÚ všetky okresy kraja, okrem Banskobystrického a Zvolenského, patria medzi typické vidiecke okresy. Podľa typológie spracovanej SÚ SAV patria okresy Banská Bystrica a Zvolen medzi 4 najrozvinutejšie a najvyspelejšie okresy SR (spolu s Bratislavou a Košicami) a všetky typicky vidiecke okresy výrazne za nimi zaostávajú. To znamená, že regionálna politika Banskobystrického samosprávneho kraja by sa prioritne mala venovať hlavne vidieckym okresom.

Zaradenie vidieckych okresov podľa regionálnej typológie SÚ SAV je nasledovné:

Priemerne okresy (TYP 4) – Banská Štiavnica a Žiar nad Hronom

Problémové okresy (TYP 6) – Brezno, Lučenec a Žarnovica

Zaostávajúce okresy (TYP 7) – Detva, Krupina, Poltár

Výrazne zaostávajúce okresy (TYP 8) – Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš

Z hľadiska členenia územia kraja na vidiecke regióny je **vidiecky región Novohrad** druhým najproblémovjším vidieckym regiónom, nakoľko jeho každý okres je v inej kategórii, avšak všetky tri okresy sú v troch najhorších regionálnych typoch. Vzhľadom na túto skutočnosť je nutné pristupovať k riešeniu rozvojových problémov jednotlivých okresov diferencovane.

Priority rozvoja jednotlivých okresov a slogany pre ich identifikáciu sú definované v rámci projektu **Diferencovaná regionálna politika BBSK**:

Okres Lučenec

Sebavedomý okres, ktorý si vie presadiť svoje záujmy. Lepšie životné podmienky s rozvojom podnikateľských aktivít s využitím domácich zdrojov.

„Lučenec – prirodzené centrum juhu“

Okres Poltár

Ekonomicky silný okres so schopnosťou efektívne využiť vlastné zdroje.

„Malý okres s veľkou nádejou“

Okres Veľký Krtíš:

Okres, ktorý rozumným využívaním vlastných a vonkajších zdrojov vytvára podmienky pre svoj rozvoj a prosperitu občanov.

„Vychutnajte dary malebného Poiplia“

Porovnaním priorít a identifikácie uvedených okresov s analýzou VR Novohrad je zrejmé, že obidva dokumenty majú svoje styčné body.

Pre posudzovanie úspešnosti absorpcie prístupu LEADER je dôležitá úroveň vývoja a kapacít jednotlivých území MAS, čo je podrobne zmapované a rozanalyzované v **analytickej časti Strategického akčného plánu rozvoja vidieckeho regiónu Novohrad**.

V porovnaní s ostatnými vidieckymi regiónmi v Banskobystrickom kraji je VR Novohrad v procese prípravy na prístup LEADER v nevýhode, nakoľko sa mikroregiónom z tohto územia nepodarilo získať podporu v rámci projektu TP SAPARD, ktorý bol konkrétne zameraný na prípravu budúcich MAS a vypracovanie stratégií pre LEADER. Z tohto hľadiska sa všetky mikroregióny nachádzajú na rovnakej štartovacej čiare. Napriek tomu nie sú všetky rovnako pripravené na zapojenie sa do programu LEADER a vytvorenie MAS.

Na základe vykonaného auditu stavu mikroregiónov a ich pripravenosti na implementáciu programov rozvoja vidieka boli mikroregióny rozdelené podľa stavu ich pripravenosti a vybudovaných kapacít do troch skupín:

1. MR najlepšie pripravené, ktoré majú nabudované kapacity:

Tieto mikroregióny majú väčšinou dlhšiu históriu, ich manažment má stabilné obsadenie, majú skúsenosti s prípravou ale aj realizáciou individuálnych aj spoločných projektov, často boli zapojené ako partneri do iných rozvojových projektov v subregióne Novohrad alebo v regióne BBSK. Spolu je v tejto skupine 5 mikroregiónov.

2. MR aktívne, ale nemajú kapacity:

Tieto mikroregióny vykazujú aktivity, avšak často sú zamerané iba na kultúrno-spoločenské podujatia, prípadne cezhraničnú spoluprácu, slabá je vnútorná komunikácia medzi obcami, úroveň strategického plánovania je slabá. Spolu je v tejto skupine 5 mikroregiónov.

3. MR formálne, bez aktivít a kapacít:

Mikroregióny s rôznou dĺžkou fungovania, väčšinou nemajú vyškolených odborníkov, nefunguje komunikácia vnútri mikroregiónu navzájom ani navonok, nízky záujem o vzdelávacie aktivity vrátane stretnutí BB VIPA. Charakteristické aj veľmi nízke využívanie elektronickej komunikácie a znížený prístup k novým informáciám. Túto skupinu tvoria 4 mikroregióny.

Súčasný stav prípravy VR Novohrad na prístup LEADER je výsledkom pôsobenia BB VIPA v tomto regióne. Počas stretnutí pracovnej skupiny na prípravu pre LEADER v období r. 2005-2006 a na základe aktuálnych informácií o podmienkach vytvárania MAS sa mikroregióny dohodli predbežne na vytvorení 5 MAS. Tento údaj je iba orientačný, po finálnom rozhodnutí o spôsobe vytvárania MAS a ich podpore na národnej úrovni predpokladáme zníženie tohto počtu zlúčením niektorých MAS, a to vzhľadom na efektivitu možnej podpory ich stratégií. Vzhľadom na fakt, že mikroregióny vo VR Novohrad tvoria malé obce, bude potrebné dohodnúť sa na spojení viacerých mikroregiónov do MAS, odporúčaným návrhom je max. 3 MAS v tomto vidieckom regióne.

Zhrnutie:

Dôležitým poznatkom, ktorý vyplýva zo súhrnného opisu regionálneho rámca je fakt, že počas pracovných stretnutí, počas realizácie jednotlivých projektov s rôznym špecifickým zameraním sa vytvorilo partnerstvo inštitúcií zastúpených jednotlivcami, ktorí spolu dlhodobo spolupracujú

v danom regióne. Tento potenciál je základom pre efektívne partnerstvo pre rozvoj vidieka vo VR Novohrad:

- pracovná skupina na prípravu VR Novohrad pre program LEADER (zastrešené BB VIPA, ICRV pre Novohrad),
- partnerstvá sociálnej inklúzie okresov Lučenec a Poltár v priebehu r. 2004 až 2005, neskôr aj Veľký Krtíš,
- pracovná skupiny počas projektu Strategické akčné plány zamestnanosti a budovanie partnerstva na regionálnej, subregionálnej a miestnej úrovni
- výstupy projektu RESNAFRONT (Využitie prírodných zdrojov v prihraničnom území), RRA Lučenec,
- príprava okresu veľký Krtíš na programovacie obdobie 2007-2013 so zameraním na využitie špecifického potenciálu, RRA Veľký Krtíš.

Dôležitým aspektom všetkých pracovných stretnutí je účasť zástupcov jednotlivých sektorov (samospráva, štátna správa, podnikatelia, neziskový sektor, MVO a občania) a spracovanie problematiky interaktívnym spôsobom za účasti všetkých partnerov.

3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009

Strategickým cieľom akčného plánu rozvoja vidieckeho regiónu Novohrad do roku 2009 je: **pripraviť vidiecky región Novohrad na úspešnú implementáciu prístupu LEADER**, a to prostredníctvom týchto troch regionálnych priorít :

1. zlepšením systému toku informácií na vidiek aj ich využívania,
2. zvyšovaním odbornosti a pripravenosti ľudských zdrojov na vidieku,
3. vytvorením nástrojov pre zlepšenie medzisektorovej spolupráce a koordinácie ako aj podpory pre integrovaný rozvoj vidieka.

Uvedené cesty korešpondujú s plánom aktivít BB VIPA, ktorý bol rozpracovaný na základe záverov z IV. zasadnutia OZ VIPA a sú v súlade s potrebami vidieckeho regiónu Novohrad, ako boli zadefinované v analytickej časti. Návrh aktivít o Akčného plánu vychádza z reálnych možností BB VIPA a jeho partnerskej organizácie OZ K.R.O.K., ktorá zabezpečuje činnosť Impulzného centra rozvoja vidieka vo VR Novohrad.

3.1 Návrh aktivít Akčného plánu na roky 2007 – 08 na úrovni VR Novohrad

Z celkového plánu priorít a opatrení, ktoré boli naplánované na dosiahnutie strategického cieľa sa VR Novohrad v rokoch 2007-08 bude venovať realizácii týchto priorít a opatrení:

Opatrenie 5.1. Budovanie partnerstva na vidieku

Aktivita 5.1.1 Vybudovanie databázy partnerských inštitúcií a expertov pre rozvoj vidieckeho regiónu Novohrad a vybudovanie efektívneho systému spolupráce

Cieľ: Vypracovať databázu kľúčových aktérov zapojiteľných do rozvoja regiónu a zabezpečiť efektívnosť aktivít vyvíjaných v prospech vidieka rôznymi organizáciami vrátane zdieľania informácií.

Aktivita 5.1.2 Komplexné dobudovanie siete vidieckej spolupráce vo VR Novohrad

Cieľ: Zabezpečiť komplexné pokrytie územia VR Novohrad mikroregionálnymi združeniami, príp. inými subjektmi s cieľom vytvorenia fungujúceho systému spolupráce..

Aktivita 5.1.3 Príprava mikroregiónov na vytvorenie MAS pre prístup LEADER

Cieľ: Pripraviť 2 MAS v roku 2007 na možnosť podania žiadosti na vypracovanie stratégie

Aktivita 5.1.4 Tvorba stratégie pilotnej MAS

Cieľ: Vypracovať pre najlepšie pripravenú MAS vo VR Novohrad stratégiu pre prístup LEADER ako pilotnú vo VR Novohrad. (Aktivita bude pokračovať aj v r.2009).

Opatrenie 5.2. Vzdelávanie vidieckych lídrov a manažérov pre rozvoj vidieka

Aktivita 5.2.1 Príprava vidieckych manažérov pre budovanie absorpčnej kapacity VR Novohrad

Ciel': Zlepšiť schopnosť mikroregiónov, MVO a obcí na podávanie projektov do fondov EÚ a zvýšiť zručnosti manažmentov pri podávaní žiadostí o grant.

Aktivita 5.2.2. Príprava manažmentu budúcich MAS

Ciel': Vyškoliť kvalifikovaných odborníkov pre výkon manažmentu budúcich MAS.

Opatrenie 5.3. Budovanie informačných a vzdelávacích centier na vidieku

Aktivita 5.3.1 Dobudovanie a prevádzka Impulzného centra rozvoja pre VR Novohrad

Ciel': Zabezpečiť výkonnú a udržateľnú inštitúciu, ktorá bude poskytovať potrebný servis partnerským organizáciám v obciach, mikroregiónoch a MAS.

Aktivita 5.3.2 Vybudovanie siete satelitných ICRV vo VR Novohrad

Ciel': Zabezpečiť efektívnejší prenos informácií ICRV do obcí regiónu a zlepšiť tak informovanosť na vidieku aj v odľahlých obciach.

4. Prehľad aktivít akčného plánu

LIST AKTIVITY 5.1.3 SAP RV NOVOHRAD

Príprava mikroregiónov na vytvorenie MAS pre prístup LEADER

Regionálna priorita č. 3	Vytvorenie nástrojov pre zlepšenie medzisektorovej spolupráce a koordinácie ako aj podpory pre integrovaný rozvoj vidieka.
Opatrenie č. 5.1	Budovanie partnerstva na vidieku
Aktivita 5.1.3.	Príprava mikroregiónov na vytvorenie MAS pre prístup LEADER
Odôvodnenie	V porovnaní s ostatnými vidieckymi regiónmi v Banskobystrickom kraji je VR Novohrad v procese prípravy na prístup LEADER v nevýhode, nakoľko sa mikroregiónom z tohto územia nepodarilo získať podporu v rámci projektu TP SAPARD, ktorý bol konkrétne zameraný na prípravu budúcich MAS a vypracovanie stratégií pre LEADER. Z tohto hľadiska sa všetky mikroregióny vo VR Novohrad nachádzajú takmer na rovnakej štartovacej čiare. Napriek tomu nie sú všetky rovnako pripravené na zapojenie sa do programu LEADER a vytvorenie MAS. O ich schopnosti vypovedajú údaje získané v audite mikroregiónov VR Novohrad, najmä údaje o manažéroch, pripravených strategických dokumentoch, technickom zabezpečení výkonu, realizovaných partnerských aktivitách, spoločných projektoch a pod. Systematická práca s 2 najlepšie pripravenými MAS, ktoré už získali potrebnú podporu v rámci aktivity podporenej BBSK v roku 2006 (príprava a inštitucionalizácia v 2 MAS) dokáže posunúť tieto 2 MAS bližšie k úrovni ostatných VR. Po realizácii tejto aktivity budú 2 MAS schopné uchádzať sa o podporu vypracovania stratégie LEADER z národných alebo regionálnych zdrojov.
Hlavný cieľ aktivity	Pripraviť 2 MAS v roku 2007 na možnosť podania žiadosti na vypracovanie stratégie
Špecifické ciele	Špecifický cieľ 1 Pripraviť 2 MAS v regióne, aby boli schopné splniť požadované kritériá výzvy Špecifický cieľ 2 Vypracovať a podať žiadosť o financovanie stratégie MAS
Cieľové skupiny	- MAS, VSP - Občania VR Novohrad
Realizačné aktivity projektu	
1. Pripraviť 2 MAS v regióne, aby boli schopné splniť požadované kritériá výzvy - Preštudovať podmienky výzvy - Spracovať požiadavky na splnenie daných podmienok - Vybrať 2 najlepšie pripravené MAS na podporu - Splniť požadované podmienky výzvy 2 Vypracovať a podať žiadosť o financovanie stratégie MAS - v aktuálnom termíne vypracovať žiadosť a podať na MP SR	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
Národné stratégie	• NSPRV, PRV
Regionálne stratégie (krajské)	• Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK

	Diverzifikovaná regionálna politika		
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	- Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja - PHSR obcí, mikroregiónov, územné rozvojové stratégie, LPSI		
Finančný odhad	524 tis. Sk		
Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet verejno-súkromného partnerstva (VSP), min. 15 % k navrhovanému rozpočtu		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk. Stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	- Počet zapojených MAS	0	2
	- Počet predložených projektov	0	2
Očakávané konkrétne výsledky	- Počet pripravených žiadostí na financovanie stratégie MAS	0	2
Odhadované dopady	- Počet vypracovaných stratégií MAS	0	2
Partneri a spolupracujúce organizácie	- BBSK - BB VIPA - VSP, MAS - R-ZMO		
Doba trvania realizácie projektu	- zahájenie projektu - ukončenie projektu - doba trvania projektu	marec 2007 október 2007 8 mesiacov	
Žiadateľ	2 MAS vo VR Novohrad		

LIST AKTIVITY 5.2.1 SAP RV NOVOHRAD

Príprava vidieckych manažérov pre budovanie absorpčnej kapacity VR Novohrad

Regionálna priorita č. 2	Zvyšovanie odbornosti a pripravenosti ľudských zdrojov na vidieku
Opatrenie č. 5.2.	Vzdelávanie vidieckych lídrov a manažérov pre rozvoj vidieka
Aktivita 5.2.1	Príprava vidieckych manažérov pre budovanie absorpčnej kapacity VR Novohrad
Odôvodnenie	Systematická podpora vidieckych manažérov je nevyhnutná pre proces budovania verejno-súkromných partnerstiev typu LEADER. Z analýzy kapacít mikroregiónov vyplýva, že na najvyššom stupni pripravenosti a aktivizácie sú mikroregióny, ktoré majú svojho stáleho manažéra. Podstatou práce manažéra je pripravovať podklady a informácie pre členov MR o možnostiach, o finančných podporách, pripravovať projekty, pripravovať a viesť pracovné stretnutia, zabezpečovať kontakt s ďalšími MR a subjektmi rozvoja vidieka, zúčastňovať sa iných pracovných stretnutí v mene mikroregiónu (napr. tvorba strategických dokumentov na vyššej úrovni, konferencie, workshopy, a pod.) prenášať aktuálne a rýchlo informácie. LEADER je prístup, ktorého podstatou je práve multisektorálna spolupráca, ktorá vyžaduje v území človeka, ktorý bude iniciátorom tejto spolupráce a bude sa podieľať na aktivizácii obyvateľstva. Z analýzy VR Novohrad vyplynula rôzna problematika a úroveň v jednotlivých okresoch VK, PT a LC, preto z hľadiska zabezpečenia vyrovnávania rozdiel v rámci VR je navrhovaným riešením vyškolenie min. 3 expertov pre každý okres, ktorí by úzko spolupracovali s pracovníkom ICRV.
Hlavný cieľ aktivity	Podporiť vznik a trvalú udržateľnosť verejno-súkromných partnerstiev typu LEADER .
Špecifické ciele	Špecifický cieľ 1 Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov pôsobiach vo VSP typu LEADER, 2007 Špecifický cieľ 2 Podporiť činnosť miestnych manažérov, 2008
Cieľové skupiny	VSP typu LEADER
Realizačné aktivity projektu	
1. Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov pôsobiach vo VSP typu LEADER, 2007 - zdefinovať pravidlá podpory miestnych manažérov - vypracovať implementačný rámec systematickej podpory vidieckych manažérov - vyčleniť finančné prostriedky na systematickú podporu činnosti manažérov 2. Podporiť činnosť miestnych manažérov, 2008 - vyhlásiť výzvu na podporu a vybrať vhodných manažérov - realizácia projektov zameraných na činnosť vidieckych manažérov vo VSP typu LEADER - monitoring činnosti vidieckych manažérov - záverečné správy o činnosti , vyúčtovanie podpory	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
<i>Národné stratégie</i>	• NSPRV, PRV
<i>Regionálne stratégie (krajské)</i>	• Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika

Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	- Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja - PHSR obcí, mikroregiónov, územné rozvojové stratégie, LPSI		
Finančný odhad	640 tis. Sk		
Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet verejno-súkromného partnerstva (VSP), min. 15 % k navrhovanému rozpočtu		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk. Stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	Vypracovaný implementačný rámec podpory vidieckych manažérov	0	1
	Podpora manažérov vo VR Novohrad	0	4
Očakávané konkrétne výsledky	Počet aktívnych VSP typu LEADER	0	3
Odhadované dopady	Počet trvalo udržateľných aktívnych partnerstiev	0	3
Partneri a spolupracujúce organizácie	- BBSK - BB VIPA - MR, VSP, MAS - R-ZMO - KRA, RRA, euroregióny, FSR - Podnikatelia na vidieku - MVO		
Doba trvania realizácie projektu	- zahájenie projektu - ukončenie projektu - doba trvania projektu	apríl 2007 December 2008 21 mesiacov	
Žiadateľ	Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov vo Veľkom Krtíši		

LIST AKTIVITY 5.3.1 SAP RV NOVOHRAD

Dobudovanie Impulzného centra rozvoja pre VR Novohrad (ICRV)

Regionálna priorita č. 1	Zlepšenie systému toku informácií na vidiek aj ich využívania
Opatrenie č. 5.3.	Budovanie informačných a vzdelávacích centier na vidieku
Aktivita 5.3.1	Dobudovanie a prevádzka Impulzného centra rozvoja pre VR Novohrad
Odôvodnenie	ICRV vo VR Novohrad vzniklo v máji roku 2006 na základe Uznesenia RR BB. VIPA. Poslaním ICRV je najmä budovanie a príprava MAS v príslušných vidieckych regiónoch, príprava strategických akčných plánov rozvoja vidieka v jednotlivých vidieckych regiónoch v súčinnosti s BBSK a BB VIPA a spolupráca v rozvoji vidieka s príslušnými R-ZMO, RRA, euroregionálnymi združeniami a mikroregiónmi. Prínosom ICRV je najmä jeho dostupnosť pre jeho užívateľov (je zriadené na vidieku), kvalita pracovníkov, ktorí poskytujú poradenské služby (experti v oblasti rozvoja vidieka), schopnosť pracovníkov získať aktuálne informácie, schopnosť vytvárať spoluprácu s inými podobnými inštitúciami v regióne aj mimo neho. Potreba stabilizácie a následnej trvalej udržateľnosti ICRV je nevyhnutná pre poskytovanie aktuálnych informácií nielen o programe LEADER ale aj o iných zdrojoch pre rozvoj VR, nakoľko v súčasnosti je systém využívania informácií na vidieku veľmi slabý a neefektívny. Systematická činnosť ICRV aj v budúcnosti bude mať veľký prínos vo väzbe na prístup LEADER. Vznikajúce MAS, ktoré sa budú pripravovať a realizovať svoje stratégie budú potrebovať poradenstvo pre svoj miestny manažment, pretože skúsenosti najmä v oblastiach finančného manažmentu, príprave a administrácii výziev, tvorby organizačných schém MAS, výber projektov a ich monitoring sú veľmi malé. Z hľadiska manažovania vidieckeho rozvoja v rámci VR Novohrad sa javí ako účinné riešenie stabilizácia ICRV s nadstavbou krajského impulzného centra v sídle kraja. Tento systém vytvára predpoklady pre účinnú spoluprácu medzi vidiekom a BBSK s cieľom vyrovnávať vnútroregionálne rozdiely.
Hlavný cieľ aktivity	Podporiť profesionálne poradenské centrum pre manažment mikroregiónov, miestnych akčných skupín (MAS) a verejno-súkromných partnerstiev (VSP) typu LEADER v území vidieckeho regiónu (VR) Novohrad.
Špecifické ciele	Špecifický cieľ 1 Poskytovanie poradenstva subjektom VR Novohrad pre prístup LEADER, pre budovanie VSP typu LEADER Špecifický cieľ 2 Poskytovanie aktuálneho poradenstva pre obce, MR a MAS vo VR Novohrad o podpore zo zdrojov EÚ aj z iných zdrojov Špecifický cieľ 3 Pripraviť 2 MAS vo VR Novohrad na podanie žiadosti na vypracovanie stratégie pre prístup LEADER Špecifický cieľ 4 Zabezpečiť komplexné pokrytie územia VR Novohrad mikroregionálnymi združeniami, príp. inými subjektmi s cieľom vytvorenia fungujúceho systému spolupráce.
Cieľové skupiny	- podnikatelia na vidieku - vidiecke samosprávy - vidiecke mimovládne organizácie - obyvatelia vidieka
Realizačné aktivity projektu	

1. Poskytovanie poradenstva subjektom VR Novohrad pre prístup LEADER, pre budovanie VSP typu LEADER - zber a spracovanie aktuálnych informácií - vzdelávanie pracovníkov ICRV (3 odborníci) - distribúcia informácií: web, e-mail, informačné stretnutia - osobné konzultácie u subjektov v teréne - poradenstvo a konzultácie v ICRV 2. Poskytovanie aktuálneho poradenstva pre obce, MR a MAS vo VR Novohrad o podpore zo zdrojov EÚ aj z iných zdrojov - naštudovanie strategických dokumentov NSRR, NSPRV a operačných programov - spracovanie informácií do textovej podoby - informačné dni v území - vypracovanie a tlač informačných materiálov - vytvorenie web priestoru s FAQs 3. Pripraviť 2 MAS vo VR Novohrad na podanie žiadosti na vypracovanie stratégie pre prístup LEADER - naštudovať NSPRV, Manuál a výzvu - informačné dni v územiach MAS o podmienkach výzvy - vytvorenie pracovného tímu vo 2 MAS (zloženie pracovného tímu: 1 miestny manažér + 1 pracovník ICRV) - pracovné stretnutia - dohľad nad spracovaním žiadosti 4. Zabezpečiť komplexné pokrytie územia VR Novohrad mikroregionálnymi združeniami, príp. inými subjektmi s cieľom vytvorenia fungujúceho systému spolupráce - zmapovanie pokrytie územia VR Novohrad - informačné a pracovné stretnutia v území nepokrytom MR - aktivizácia týchto území - založenie nových MR - doplnenie existujúcich MR o nové územia – pokrytie územia			
---	--	--	--

Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom

Národné stratégie	NSPRV, PRV, OP L'Z, FSR
Regionálne stratégie (krajské)	- PHSaKR BBSK. - Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 - Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK - Diverzifikovaná regionálna politika
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	- Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja - PHSR obcí, MR, územné rozvojové stratégie, stratégie LPSI
Finančný odhad	540 tis. Sk/ r.2007, 640 tis./ r.2008
Zdroje financovania	Rozpočet BBSK Rozpočet VSP, 10% k navrhovanému rozpočtu pre podporu tvorby stratégie

Monitoring a hodnotenie projektu

	Ukazovateľ	Východisk. Stav	Cieľový stav
--	------------	-----------------	--------------

Plánované výstupy	- Počet ICRV poskytujúce služby systematicky vo VR Novohrad	0	1
	- počet spracovaných žiadostí o spracovanie stratégie MAS	0	2
	- počet VSP vytvorených efektívne na základe spracovanej analýzy	0	5
	- počet informačných stretnutí za mesiac	0	1
	- počet osobných konzultácií za mesiac	0	10
Očakávané konkrétne výsledky	- zvýšenie počtu MAS vo VR Novohrad	2	4
	- zvýšenie počtu MR vo VR Novohrad	14	15
Odhadované dopady	- počet MAS žiadajúcich o vypracovanie stratégie v 1. kole	0	2
Partneri a spolupracujúce organizácie	• BB VIPA • OZ VIPA, • BBSK • ARVI • MR, VSP • R-ZMO • PPA • RRA, euroregionálne združenia, FSR • Podnikatelia na vidieku • MVO		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	Január 2007 December 2008 24 mesiacov	
Žiadateľ	Občianske združenie K.R.O.K., regionálna kancelária Veľký Krτίš		

5. Indikatívny finančný plán

Indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK na úrovni vidieckeho regiónu Novohrad do roku 2009

č.	Priority rozvoja VR Novohrad	Opatrenia a aktivity rozvoja vidieka VR Novohrad na 2007-2008	realizátori partneri	celkový rozpočet v tis. Sk	Rozpočet BBSK v tis. Sk
1.	Dostatočná podpora pre tvorbu nových pracovných miest	1.1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva	rezorty vzdelávacie inštitúcie		
		1.2 Zlepšenie dostupnosti a nástrojov podpory MSP na vidieku	rezorty		
		1.3 Zlepšenie propagácie a prípravy regiónu voči investorom	BBSK obce		
2.	Dobudovanie chýbajúcej infraštruktúry	2.1 Dobudovanie základnej technickej a komunikačnej infraštruktúry	rezorty BBSK obce		
		2.2 Dobudovanie sociálnej infraštruktúry a služieb pre obyvateľov	BBSK Obce, MVO		
		2.3 Budovanie infraštruktúry služieb pre návštevníkov	Obce MSP		
3.	Využitie potenciálu pre CR, VT a AT	3.1 Vzdelávanie podnikateľov v oblasti CR	vzdelávacie inšt. MSP, MVO		
		3.2 Vytvorenie systému produktov CR a zvýšenie propagácie regiónu	BBSK, MSP, združenia CR		
		3.3 Obnovenie prírodných a kultúrnych pamiatok, zachovanie remesiel a tradícií	Obce, MVO BB VIPA		
		3.4 Budovanie infraštruktúry CR	obce, MSP		
4.	Riešenie problematiky rómskej komunity	4.1 Príprava programov celoživotného vzdelávania	rezorty BBSK, MVO, FSR		
		4.2 Príprava projektov pracovných príležitostí	rezorty BBSK, MVO, FSR		
		4.3 Vzdelávanie rómskych lídrov	rezorty, vzdel.inštit. BBSK, MVO, FSR		
5.	Rozvoj ľudských zdrojov	5.1 Budovanie partnerstva pre rozvoj vidieka	regionálna		
		5.1.1 Vybudovanie databázy partnerských inštitúcií a expertov pre rozvoj vidieckeho regiónu Novohrad a vybudovanie efektívneho systému spolupráce	BB VIPA MVO		
		5.1.2 Komplexné dobudovanie siete vidieckej spolupráce vo VR Novohrad	BB VIPA, MVO BBSK		
		5.1.3 Príprava mikroregiónov na vytvorenie MAS pre prístup LEADER	BB VIPA VSP	524 000	445 000
		5.1.4 Tvorba stratégie pilotnej MAS	BB VIPA VSP		
		5.2 Vzdelávanie vidieckych lídrov a manažérov pre rozvoj vidieka	BB VIPA vzdelávacie inštit..		
		5.2.1 Príprava vidieckych manažérov pre budovanie absorpčnej kapacity VR Novohrad	VSP BB VIPA	640 000	544 000
		5.2.2. Príprava manažmentu budúcich MAS	VSP BB VIPA		

		5.3 Budovanie informačných a vzdelávacích centier na vidieku	BBSK BB VIPA, VSP		
		5.3.1 Dobudovanie a prevádzka Impulzného centra rozvoja pre VR Novohrad	BB VIPA BBSK	1,200 000	1,080 000
		5.3.2 Vybudovanie siete satelitných ICRV vo VR Novohrad	BSK, BB VIPA VSP		

6. Implementácia akčného plánu

Zodpovednosť za implementáciu Akčného plánu VR Novohrad do roku 2009 bola uvedená v tabuľke s rozpisom opatrení a aktivít. Tento návrh je indikatívny a skutočnosť bude vždy závislá od konkrétnych podmienok – vyhlasovanie výziev, usmernenia riadiacich orgánov, vyčlenenia finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu BBSK a miestnych aktérov. Rozhodujúcim momentom bude aktivita a efektivita existujúceho partnerstva pre rozvoj vidieka, ako sa stotožní s navrhovaným akčným plánom a vôbec s celou stratégiou rozvoja vidieka vo VR Novohrad.

Dôležitým faktom je, že počas doterajších aktivít sa vo VR Novohrad vytvorilo partnerstvo inštitúcií zastúpených jednotlivcami, ktorí spolu dlhodobo spolupracujú v danom regióne. Tento potenciál je základom pre efektívne partnerstvo pre rozvoj vidieka vo VR Novohrad:

- pracovná skupina na prípravu VR Novohrad pre program LEADER (zastrešené BB VIPA, ICRV pre Novohrad),
- partnerstvá sociálnej inklúzie okresov Lučenec a Poltár v priebehu r. 2004 až 2005, neskôr aj Veľký Krtíš,
- pracovná skupina počas projektu Strategické akčné plány zamestnanosti a budovanie partnerstva na regionálnej, subregionálnej a miestnej úrovni
- výstupy projektu RESNAFRONT (Využitie prírodných zdrojov v prihraničnom území), RRA Lučenec,
- príprava okresu Veľký Krtíš na programovacie obdobie 2007-2013 so zameraním na využitie špecifického potenciálu, RRA Veľký Krtíš,
- partnerstvá vytvorené počas realizácie projektu Diverzifikovaná regionálna politika BBSK.

Prijímateľom pomoci a realizátorom viacerých projektov budú mikroregióny vo VR Novohrad, spolu 14 mikroregiónov, ktoré sa nachádzajú na rôznom kvalitatívnom stupni vývoja. Sú medzi nimi mikroregióny, ktoré vykonávajú svoju činnosť viac rokov a majú za sebou už aj úspešné spoločné projekty. Iné mikroregióny s prívlastkom „spiace“ sú takmer nefunkčné, majú formálny charakter, nestretávajú sa ani neplánujú spoločné aktivity alebo projekty. V niektorých mikroregiónoch síce funguje vzájomná spolupráca, avšak táto sa zameriava najmä na spoločné aktivity kultúrneho a športového charakteru.

Veľmi podstatným problémom, ktorý vo veľkej miere ovplyvňuje úspešnosť plánovaných aktivít pre budúcnosť, je ľudský potenciál. Preto je potrebné venovať veľkú pozornosť príprave ľudských zdrojov na vidieku, rozvíjať existujúce partnerstvá a na ich príklade budovať ďalšie v zatiaľ neúspešných lokalitách regiónu. Aktivita regiónu nezávisí na jeho veľkosti, dopravnej dostupnosti či stupni vybavenosti územia, ale najviac je závislá na kvalite ľudských zdrojov, na existencii podpornej servisnej organizácie a kvalitných vidieckych lídrov.

V porovnaní s ostatnými vidieckymi regiónmi v Banskobystrickom kraji je VR Novohrad v procese prípravy na prístup LEADER v nevýhode, nakoľko sa mikroregiónom z tohto územia nepodarilo získať podporu v rámci projektu TP SAPARD, ktorý bol konkrétne zameraný na prípravu budúcich MAS a vypracovanie stratégií pre LEADER.

Napriek tejto nevýhode má región skúsenosti z iných projektov. Významným prínosom bol projekt „Podpora regionálneho rozvoja na Slovensku“ financovaný British Know-how Fund. V rámci tohto projektu bol v RV Novohrad vybraný mikroregión Javor, kde bol metódou interaktívneho prístupu za účasti samospráv, obyvateľov, podnikateľov, slovenských aj zahraničných expertov vypracovaný strategický rozvojový dokument a mikroregión získal prístup k Zárodkovému fondu vo výške cca 1,6 mil. Sk Tento Zárodkový fond podporil celkom 11 investičných aj neinvestičných projektov a mikroregión mal možnosť získať skúsenosti využiteľné aj pri prístupe LEADER.

Z hľadiska pripravenosti stratégií má síce väčšina mikroregiónov spracovaný alebo rozpracovaný strategický rozvojový dokument (napr. PHSR), avšak ich úroveň je veľmi rozdielna, mnohé boli vypracované komerčnými organizáciami bez aktívnej účasti verejnosti..

Základným problémom funkčnosti mikroregionálnych združení je ich financovanie, ktoré nie je udržateľné na komerčnej báze. Mnohé združenia začali svoju činnosť vďaka rôznym projektom, avšak väčšinou po skončení projektovej podpory nepokračovala finančná podpora zakladateľov, ktorá by zabezpečila ich trvalú udržateľnosť. Takáto nesystémová podpora zameraná na jednorazové aktivity nedokáže stabilizovať ľudské zdroje na miestach vidieckych manažérov. Preto je z hľadiska ich trvaloudržateľnej funkčnosti nevyhnutné zabezpečiť systematickú podporu za účasti viacerých aktérov – samotné združenia, štát, VÚC. Bez tejto podpory je znížená aj šanca týchto združení využiť štrukturálnu podporu EÚ na svoj rozvoj. Z hľadiska manažovania vidieckeho rozvoja v rámci celého Banskobystrického kraja sa javí ako účinné riešenie stabilizácia impulzných centier rozvoja vidieka v jednotlivých vidieckych regiónoch s nadstavbou krajského impulzného centra v sídle kraja. Tento systém vytvára predpoklady pre účinnú spoluprácu medzi vidiekom a BBSK s cieľom vyrovnávať vnútroregionálne rozdiely.

7. Odporúčania pre prístup LEADER

Vo vidieckom regióne Novohrad je spolu 14 mikroregiónov, ktoré sa nachádzajú na rôznom kvalitatívnom stupni vývoja. Na základe vykonaného auditu, ktorý vyhodnotil základné údaje o mikroregiónoch, ich kapacity a potreby je možné tieto mikroregióny rozdeliť do troch vývojových úrovní.

Rozdelenie mikroregiónov vo vidieckom regióne NOVOHRAD podľa stavu ich pripravenosti a vybudovaných kapacít:

1. MR najlepšie pripravené, majú nabudované kapacity:

Tieto mikroregióny majú väčšinou dlhšiu históriu, ich manažment má stabilné obsadenie, majú skúsenosti s prípravou ale aj realizáciou individuálnych aj spoločných projektov, často boli zapojené ako partneri do iných rozvojových projektov v subregióne Novohrad alebo v regióne BBSK.

- Regionálne združenie Javor (LC)
- Mikroregión Háj (PT)
- Mikroregión Hornohrad (PT)
- Združenie obcí Veľký potok – Ipeľ (VK)
- Združenie obcí - Mikroregión pri Veľkých jazerách (LC)

2. MR aktívne, ale nemajú kapacity:

Tieto mikroregióny vykazujú aktivity, avšak často sú zamerané iba na kultúrno-spoločenské podujatia, prípadne cezhraničnú spoluprácu, slabá je vnútorná komunikácia medzi obcami, úroveň strategického plánovania je slabá .

- Mikroregión Východný Hont (VK)
- Mikroregión Koprovnica (VK)
- Mikroregión Novohradské podzámčie (LC)

- Mikroregión - združenie obcí Strehovskej doliny (VK)
- Mikroregión Obručná (LC)

3. MR formálne, bez aktivít a kapacít:

Mikroregióny s rôznou dĺžkou fungovania, väčšinou nemajú vyškolených odborníkov, nefunguje komunikácia vnútri mikroregiónu navzájom ani navonok, nízky záujem o vzdelávacie aktivity vrátane stretnutí BB VIPA. Charakteristické aj veľmi nízke využívanie elektronickej komunikácie a znížený prístup k novým informáciám.

- Mikroregión Pod Bučeňom (LC)
- Združenie obcí Mikroregión - Ipeľská dolina (VK)
- Mikroregión Údolie Čebovského potoka (VK)
- Mikroregión Suchánska dolina (PT)

Súčasný stav prípravy VR Novohrad na prístup LEADER je výsledkom pôsobenia BB VIPA v tomto regióne. Počas stretnutí pracovnej skupiny na prípravu pre LEADER v období r. 2005-2006 a na základe aktuálnych informácií o podmienkach vytvárania MAS sa mikroregióny dohodli predbežne i na vytvorení 5 MAS. Tento údaj je iba orientačný, po finálnom rozhodnutí o spôsobe vytvárania MAS a ich podpore na národnej úrovni predpokladáme zníženie tohto počtu zlúčením niektorých MAS, a to vzhľadom na efektívnosť možnej podpory ich stratégií.

Predbežný záujem mikroregiónov o vytvorenie MAS:

1. MR Hájs + MR Hornohrad (+ MR Suchánska Dolina)
2. MR Novohradské Podzámčie + MR Javor
3. MR Obručná + MR Pri Velických jazerách (+ MR Pod Bučeňom)
4. MR Údolie Čebovského potoka + MR Veľký potok – Ipeľ + MR Ipeľská dolina
5. MR Koprovica + MR Východný Hont I MR Združenie obcí Strehovskej doliny

Vzhľadom na fakt, že mikroregióny vo VR Novohrad tvoria malé obce, bude potrebné dohodnúť sa na spojení viacerých mikroregiónov do MAS, odporúčaným návrhom je max. 3 MAS v tomto vidieckom regióne. Celý proces však musí postupovať systémom zdola nahor, takže rozhodnutie musia vykonať samotné mikroregióny. K tomu však potrebujú finálne rozhodnutie a pravidlá z národnej úrovne. V každom prípade odporúčame formovanie MAS v rámci vidieckeho regiónu Novohrad a nie v hraniciach iných administratívne stanovených území, a to vzhľadom na doteraz vykonané aktivity a vzájomné kontakty medzi mikroregiónmi.

Veľmi podstatným problémom, ktorý vo veľkej miere ovplyvňuje úspešnosť plánovaných aktivít pre budúcnosť, je ľudský potenciál. Preto je potrebné venovať veľkú pozornosť príprave ľudských zdrojov na vidieku, rozvíjať existujúce partnerstvá a na ich príklade budovať ďalšie v zatiaľ neúspešných lokalitách regiónu.

Úroveň rozvoja mikroregiónov úzko súvisí aj s tým, či má mikroregión funkčný manažment, či má vyškoleného odborníka, ktorý zabezpečuje tok informácií medzi obcami navzájom a vonkajšiu komunikáciu s BB VIPA, odbornými organizáciami a pod. Významný dopad na úroveň mikroregiónov má aj ich účasť, resp. neúčasť v rôznych rozvojových projektoch, ktoré boli realizované v subregióne Novohrad príp. v regióne BBSK z rôznych nadačných alebo európskych zdrojov. Aktivita mikroregiónov nezávisí na ich veľkosti, dopravnej dostupnosti či stupni vybavenosti územia, ale najviac je závislá na kvalite ľudských zdrojov, na existencii podpornej servisnej organizácie a rozhladenosti starostov obcí.

V porovnaní s ostatnými vidieckymi regiónmi v Banskobystrickom kraji je VR Novohrad v procese prípravy na prístup Leader v nevýhode, nakoľko sa mikroregiónom z tohto územia nepodarilo získať podporu v rámci projektu TP SAPARD, ktorý bol konkrétne zameraný na prípravu budúcich MAS a vypracovanie stratégií pre Leader. Preto medzi prioritu patrí príprava 2 MAS tak, aby sa dostali na úroveň v iných vidieckych regiónoch BBSK.

Konkretizácia rozpočtu na podporu rozvoja vidieka pre VR Novohrad v roku 2007

Príprava mikroregiónov na vytvorenie MAS pre prístup LEADER

Realizácia: 03-08/2007, 8 mesiacov

Rozpočet na rok 2007: 524 000 Sk

Z toho BBSK 85% 445 000 Sk

Vlastné zdroje 15: 79 000 Sk

Príprava vidieckych manažérov pre budovanie absorpčnej kapacity VR Novohrad

Realizácia: 04/2007-12/2008, 21 mesiacov

Rozpočet na rok 2007: 225 000 Sk

Z toho BBSK 85% 191 000 Sk

Vlastné zdroje 15: 34 000 Sk

Dobudovanie a prevádzka Impulzného centra rozvoja pre VR Novohrad

Realizácia: 01 – 12/2007, 12 mesiacov

Rozpočet na rok 2007: 540 000 SK

Z toho BBSK 90 % 486 000 Sk

Vlastné zdroje 10 % 54 000 Sk

E/ STRATEGICKÝ AKČNÝ PLÁN ROZVOJA VIDIEKA BBSK

1. Vízia, dlhodobý cieľ a priority rozvoja vidieka

1.1 Vízia a priority rozvoja vidieka do roku 2015

Vízia vidieka

Obyvatelia vidieka Banskobystrického kraja budú žiť v udržateľnej kultúrnej krajine s dostatkom pracovných miest vytvorených rozvinutím podnikateľského sektoru, zvýšením využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu a zvýšením záujmom investovania na vidieku, za účinnej koncentrovanej podpory integrovaného rozvoja vidieka zo strany štátu a BBSK, čím sa vidiek stane atraktívnym a vyhľadávaným príťažlivým priestorom pre kvalitný a zdravý život aj pre mladých a vzdelaných ľudí, ktorí nebudú z vidieka utekať.

Strategickým dlhodobým cieľom rozvoja vidieka Banskobystrického kraja teda je:

- **zvýšenie zamestnanosti a tvorby nových pracovných príležitostí**

a to prostredníctvom štyroch priorít a 12 opatrení (p. strom cieľov, príloha č. ...):

Priorita 1: Dostatočne rozvinutý podnikateľský sektor

Opatrenie 1.1 Zlepšenie dostupnosti a nástrojov podpory MSP na vidieku

Opatrenie 1.2 Podpora vysporiadania vlastníctva k pôde

Opatrenie 1.3 Zlepšenie kvality manažmentu a marketingu podnikov

Priorita 2: Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu

Opatrenie 2.1 Zlepšenie informovanosti o nových technológiách

Opatrenie 2.2 Zvyšovanie odbornosti a kvalifikácie a osvojovanie nových zručností

Opatrenie 2.3 Podpora medzisektorovej a interkomunálnej spolupráce

Priorita 3: Zvýšenie záujmu o investovanie na vidieku

Opatrenie 3.1 Podpora dobudovania základnej infraštruktúry

Opatrenie 3.2 Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov – dostupné celoživotné vzdelávanie

Opatrenie 3.3 Zlepšenie dopravnej a komunikačnej dostupnosti

Priorita 4: Dostatočná podpora štátu a BBSK pre rozvoj vidieka

Opatrenie 4.1 Zavedenie nástrojov pre podporu integrovaného rozvoja vidieka

Opatrenie 4.2 Zlepšenie medzisektorovej koordinácie v kraji

Opatrenie 4.3 Zavedenie nástrojov pre vyrovnávanie regionálnych rozdielov

Z navrhovaných opatrení je potrebné opatrenia 1.1, 1.2, 4.1 a 4.3 riešiť na národnej úrovni a to formou zmeny a úpravy legislatívy a vytvorením zdrojov v štátnom rozpočte, pričom všetky opatrenia priority 4 je potrebné riešiť aj na úrovni BBSK.

Zodpovednosť sa riešenie opatrenia 1.3 je v rukách rezortov a vzdelávacích inštitúcií, ale aj samotných podnikov.

Na úrovni regionálnej samosprávy je potrebné vytvoriť zdroje aj pre riešenie opatrenia 2.3 a 3.3

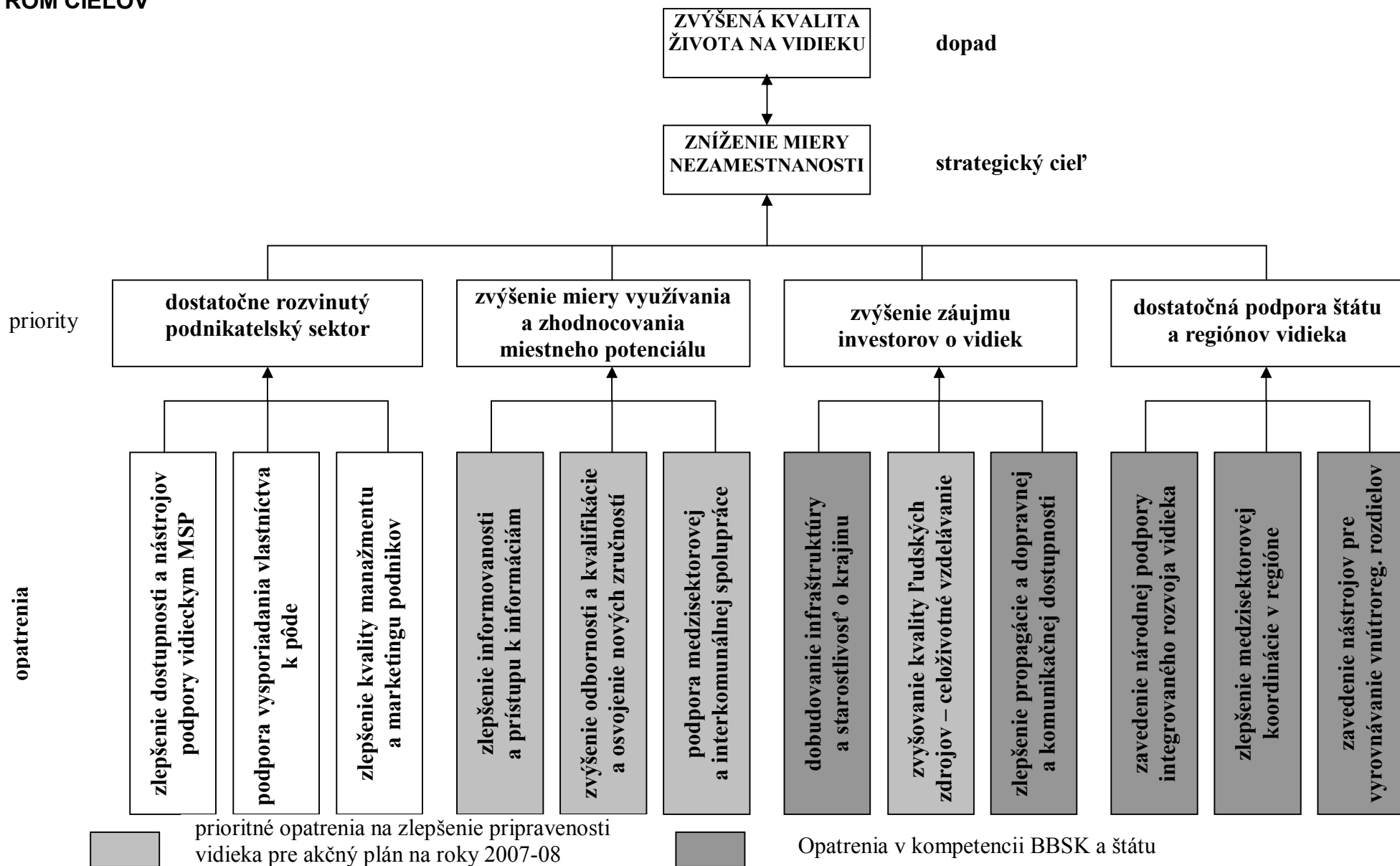
Za realizáciu opatrenia 3.1 sú zodpovedné obce a regionálna samospráva, avšak musia byť pre to predpoklady vo forme vytvorenia dostatku finančných zdrojov.

Zdroje ako aj úrovne riešenia jednotlivých opatrení sú uvedené v nasledovnom tabuľkovom prehľade

ROZPIS PRIORÍT A OPATRENÍ

p.č.	Priority	opatrenia		úroveň riešenia	zodpoved- nosť - kto	zdroje podpory
1.	Dostatočne rozvinutý podnikateľský sektor	1.1	Zlepšenie dostupnosti a nástrojov podpory MSP na vidieku	národná regionálna	MH SR BBSK	štátny rozpočet rozpočet BBSK
		1.2	Podpora vysporiadania vlastníctva k pôde	národná	NR SR, MP SR	štátny rozpočet PRV, os 1
		1.3	Zlepšenie kvality manažmentu a marketingu podnikov	regionálna	vzdelávacie inštitúcie	PRV, os 1 a os 3 OP Vzdelávanie
2.	Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu	2.1	Zlepšenie informovanosti a prístupu k informáciám	regionálna miestna	BBSK,MVO rezorty- MP,MH SR	PRV os 1, OP Inform. spoločn. OP Priemysel
		2.2	Zvýšenie odbornosti a kvalifikácie a osvojenie nových zručností	regionálna miestna	vzdelávacie inštit. MVO	PRV, os 1 a os 3 OP Vzdelávanie
		2.3	Podpora medzisektorovej a interkomunálnej spolupráce vo vidieckom priestore	národná regionálna miestna	Vláda SR BBSK, obce, MVO	OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia rozpočet BBSK
3.	Zvýšenie záujmu investorov o vidiek	3.1	Podpora dobudovania základnej infraštruktúry	národná regionálna miestna	rezorty BBSK obce	ROP, OP Životné prostredie, PRV os 3
		3.2	Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov – celoživotné vzdelávanie dostupné pre vidiek	regionálna	BBSK,MVO vzdelávacie inštitúcie	rozpočet BBSK OP Vzdelávanie
		3.3	Zlepšenie dopravnej a komunikačnej dostupnosti vidieka	regionálna	BBSK, komunikač. spoločnosti	rozpočet BBSK, OP Doprava, ROP OP Inform. spoloč.
4.	Dostatočná podpora štátu a regiónu vidieku	4.1	Zavedenie národnej podpory integrovaného rozvoja vidieka	národná regionálna	MF SR BBSK	štátny rozpočet rozpočet BBSK

STROM CIEĽOV

Stratégiu dlhodobého rozvoja na krajskej úrovni dopĺňajú stratégie dlhodobého rozvoja vidieka v jednotlivých vidieckych regiónoch. Pre porovnanie súvislostí medzi opatreniami stratégie rozvoja vidieka BBSK a stratégie rozvoja vidieka v jednotlivých vidieckych regiónoch uvádzame nasledovný tabuľkový prehľad, dokumentujúci prepojenie medzi krajskou a subregionálnou úrovňou:

	Priority SAP BBSK	Opatrenia SAP kraja	Relevantné opatrenia SAP vidieckych regiónov			
			VR GM	VR HH	VR TH	VR NH
1.	Dostatočne rozvinutý podnikateľský sektor	Zlepšenie dostupnosti a nástrojov podpory MSP na vidieku	1.1 Podpora MSP 1.2 Podpora ekonom. diverzifikácie na vidieku	1.1 Podpora tvorby a realizácie nástrojov pre rozvoj MSP 2.1 podpora diverzifikácie na vidieku	1.3 podpora a rozvoj služieb a MSP 2.1 Podpora alternat. poľnohospodárstva	1.2 Zlepšenie dostupnosti a nástrojov podpory MSP na vidieku 3.2 Vytvorenie systému tvorby produktov CR
		Podpora vysporiadania vlastníctva k pôde			4.1 realizovať mediálne kampane a pozitívne vplývať na vlastníkov	
		Zlepšenie kvality manažmentu a marketingu podnikov			1.4. Podpora efektívneho marketingu a podpory tvorby produktov	1.2 Zlepšenie propagácie a prípravy regiónu
2.	Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu	Zlepšenie informovanosti a prístupu k informáciám	3.1 Podpora vzdeláv. a informovanosti na vidieku, aktivita 3.1.3	2.3 Podpora využívania informačných technológií	1.5. Podpora internetizácie a informatizácie 2.3 Podpora nových techník a technológií	5.3 Budovanie informačných a vzdelávacích centier na vidieku
		Zvýšenie odbornosti a kvalifikácie a osvojenie nových zručností	3.1 Podpora vzdeláv. a informovanosti na vidieku, aktivity 3.1.1 a 3.1.2	2.1 Podpora vzdelávania, podopatrenia 2.1.1 a 2.1.3	1.1. Podpora vzdelávania a osobnej prípravy	1.1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva 3.1. Vzdelávanie podnikateľov v oblasti CR 4.2 Príprava programov pracovných príležitostí
		Podpora medzisektorovej a interkomunálnej spolupráce vo vidieckom priestore	3.2 Podpora budovania miestnych partnerstiev	2.2 Podpora budovania miestnych partnerstiev	3.1. Podpora zainteresovania občanov na veciach verejných 3.2. Podpora komunitnej spolupráce a kapacít MR 3.3 Podpora a budovanie Leaderských kapacít	5.1 Budovanie partnerstiev pre rozvoj vidieka

3.	Zvýšenie záujmu investorov o vidiek	Dobudovanie základnej infraštruktúry, starostlivosť o krajinu a vzhľad obcí	2.1 Podpora využitia kultúrnych pamiatok 2.2 Ochrana životného prostredia a starostlivosti o krajinu 4.1 Podpora budovania vidieckej infraštruktúry 4.2 Podpora zlepšenia vybavenosti obcí	Všetky opatrenia priority 3 Budovanie vidieckej infraštruktúry, vzhľadu a vybavenosti obcí	1.2. Rozvoj a budovanie infraštruktúry pre CR 2.2 podpora pripravenosti územia	2.1 Dobudovanie základnej technickej a komunikačnej infraštruktúry 2.2. Dobudovanie sociálnej infraštruktúry a služieb pre obyvateľov 2.3 Budovanie infraštruktúry služieb pre návštevníkov 3.3 Obnova pamiatok a zachovanie remesiel
		Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov – celoživotné vzdelávanie		2.1 Podpora vzdelávania, podopatrenie 2.1.2	3.4. Podpora celoživotného vzdelávania	4.1 príprava programov celoživotného vzdelávania 4.3. Vzdelávanie rómskych lídrov
		Zlepšenie dopravnej a komunikačnej dostupnosti vidieka			1.2 Rozvoj a budovanie dopravnej infraštruktúry	
4.	Dostatočná podpora štátu a regiónu vidieku	Zavedenie národnej a regionálnej podpory integrovaného rozvoja vidieka	3.2, podopatrenie 3.2.3 Podporiť odskúšanie princípov prístupu LEADER	2.2, podopatrenie 2.2.3 Vytvorenie fondu na odskúšanie prístupu LEADER		
		Zlepšenie medzisektorovej koordinácie v regióne				
		Zavedenie nástrojov pre vyrovnanie regionálnych a vnútroregionálnych rozdielov				

2. Národný rámec pre integrovaný rozvoj vidieka

Národný rámec pre vypracovanie strategických akčných plánov rozvoja vidieka BBSK tvoria na jednej strane národné dokumenty pre rozvoj vidieka spracované na základe uznesenia Rady Európy č. 1698/2005 a strane druhej požiadavky a potreby vidieka zozbierané vo verejnej diskusii uskutočnenej Vidieckym parlamentom v roku 2005, ako aj výsledky rokovania fóra Vidieckeho parlamentu v októbri 2006, ktoré stanovujú hlavné ciele a priority pre rozvoj vidieka na nasledovné dvojročné obdobie

a) Plán rozvoja vidieka, os 3 a 4

Kľúčovým programovým dokumentom pre integrovaný rozvoj vidieka a pre realizáciu prístupu Leader na Slovensku je Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007 -2013 (NSPRV) a Plán rozvoja vidieka, ktorý je operačným programom vidieckej politiky.

Národný strategický plán rozvoja vidieka vymedzuje 4 prioritné rozvojové osi:

Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007-2013 v SR Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD)				
Prioritné osi	Verejné zdroje: ročný priemer (v miliónoch Euro)			Podiel v %
	Celkom	EAFRD	SR	
Os 1. – Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesníctva	835,427	620,366	215,060	31,5
Os 2. - Zlepšenie životného prostredia a krajiny	1 242,076	984,709	257,367	50,0
Os 3. - Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva	358,040	265,871	92,168	13,5
Os 4. – LEADER	74,524	59,082	15,442	3,0
Technická Pomoc	52,517	39,388	13,129	2,0
Celkom	2 562,585	1 969,418	593,167	100

Zdroj: Návrh NSPRV SR, október 2006

Pre integrovaný rozvoj vidieka sú kľúčové osi 3 a 4, ktoré vymedzujú podporované opatrenia a aktivity a ich cieľové skupiny, pričom os 4 je samotný prístup LEADER a v osi 3 sú definované opatrenia, ktoré budú podporené v rámci realizácie rozvojových stratégií miestnych akčných skupín (MAS).

Os 4 – prístup Leader si za svoj hlavný cieľ zadefinoval :

Podporiť vytváranie a rozvoj miestnych partnerstiev a využitie vnútorného rozvojového potenciálu vidieckych oblastí.

Pre dosiahnutie tohto cieľa sú navrhnuté 3 opatrenia:

Os 4: - LEADER EAFRD – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	
4. 1.	Priorita: Zlepšovanie správy (manažmentu) a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach
4. 1. 1.	Vykonávanie stratégií miestneho rozvoja
4. 1. 2.	Vykonávanie projektov spolupráce
4. 1. 3.	Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a oživovanie územia

Zdroj: Návrh NSPRV SR, október 2006

Prístupom Leader bude podporované územie, ktoré bude spĺňať nasledujúce podmienky:

- minimálna hranica počtu obyvateľov územia je 5 000 obyvateľov a maximálna 150 000 obyvateľov
- zvolené vidiecke územie je súvislé, ohraničujúce katastre všetkých zahrnutých obcí, nie je viazané na administratívne členenie, musí byť sformované na princípe spoločného záujmu a jednotne zvolenej témy
- územie musí mať vypracovanú Stratégiu svojho rozvoja s jasne formulovanými prioritami a opatreniami,
- musia byť doložené všetky doklady o formovaní mikroregiónu MAS, spolu so súhlasom všetkých zahrnutých obcí.

Je potrebné si uvedomiť, že **projekty v prioritnej osi 4 budú na Slovensku realizované len prostredníctvom opatrení a zameraných aktivít v rámci osi 3** - Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva:

Os 3: - Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva EAFRD – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	
3. 1.	Priorita: Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku
3. 1. 1.	Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
3. 1. 2.	Podpora činností v oblasti cestovného ruchu
3. 2.	Priorita: Podpora vzdelávacích aktivít
3. 2. 1.	Vzdelávanie
3. 3.	Priorita: Obnova a rozvoj obcí
3. 3. 1.	Obnova a rozvoj obcí
3. 4.	Vytváranie miestnych partnerstiev
3. 4. 1.	Získavanie zručností, oživovanie a vytváranie stratégií miestneho rozvoja

Zdroj: Návrh NSPRV SR, október 2006

b) Závery IV. zasadnutia VIPA - potreby vidieka

IV. zasadnutie fóra Vidieckeho parlamentu, konaného v dňoch 20.-21. októbra 2006 v Helpe

- prijalo za prioritu VIPA na nasledujúce dvojročné obdobie presadzovanie presnej implementácie programu LEADER v zmysle nariadenia Rady Európy 1698/2005
- obrátilo sa na vládu, ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, ministerstvo pôdohospodárstva a ministerstvo životného prostredia, aby prizývali VIPA, ako reprezentanta vidieka, k diskusii a tvorbe programových dokumentov k novému programovaciemu obdobiu, k formulovaniu dlhodobej koncepcie a smerovaniu trvaloudržateľného ekonomického oživenia vidieka a k tvorbe legislatívnych noriem

Z výsledkov pracovných skupín vyplývajú pre regionálnu úroveň 3 priority na roky 2007-08:

- **zlepšenie vzájomnej komunikácie a spolupráce partnerov pre rozvoj vidieka**
- **regionálna podpora pre prístup LEADER**
- **zlepšenie systému vzdelanosti a informovanosti**

V rámci nich by sa Regionálne vidiecke parlamenty mali zamerať hlavne na:

- vytváranie databáz partnerov na vidieku (podnikateľov, neziskový sektor) a odborných expertov podľa regiónov
- zlepšovanie komunikácie s partnermi (R-ZMO, VÚC) za účelom podpory prípravy kvalitných MAS na regionálnej úrovni
- ponúkание svojho odborného potenciálu samosprávam a všetkým aktérom v projektoch typu LEADER
- aktívne vstupovanie do partnerstiev (MAS)
- získavanie a organizovanie dobrovoľníkov

- facilitátorstvo a mediátorstvo medzi verejným a súkromným sektorom
- aktivizáciu malých podnikateľov
- osvetu, informovanosť, poradenstvo
- tvorbu stratégií
- zabezpečovanie prípravy manažmentov pre MAS
- posudzovanie reálnosti, či územie a jeho kapacity majú predpoklady zvládnuť podmienky pre prístup LEADER

c) **Výsledky verejnej diskusie 2005 – Potreby vidieka na roky 2007-13**

V roku 2005 uskutočnil Vidiecky parlament verejnú diskusiu k požiadavkám slovenského vidieka k formovaniu novej vidieckej politiky na Slovensku v súvislosti s prístupom LEADER a novej kohéznej politiky na obdobie 2007 – 2013

Verejná diskusia bola podporená Ministerstvom pôdohospodárstva a Nadáciou otvorenej spoločnosti – OSF a zúčastnilo sa jej viac ako 370 zástupcov samospráv, vidieckych iniciatív, podnikateľských subjektov, štátnych orgánov a inštitúcií.

Zhrnutie výsledkov

Vízia vidieka

Účastníci verejných diskusií sa zhodli na tom, že slovenský vidiek v roku 2015 by mal byť územím s čistým a zdravým životným prostredím, vybudovanou technickou aj sociálnou infraštruktúrou, poskytujúci dostatok pracovných príležitostí a podmienok pre malé a stredné podnikanie, postavených na trvalo udržateľnom využívaní miestnych zdrojov, napríklad v ekologickom poľnohospodárstve a lesníctve, agro a ekoturizme, remeslách, s využitím moderných technológií na vytvorenie čo najvyššej pridanej hodnoty. Rozvoj slovenského vidieka bude postavený na dobrej spolupráci rôznych subjektov a na vzdelaných a aktívnych občanoch so záujmom o veci verejné a s úctou k predkom a tradíciám.

Návrh opatrení

Na dosiahnutie tejto vízie bude Vidiecky parlament Slovenska presadzovať podporu nasledovných opatrení z európskych a národných finančných zdrojov:

- *Obnova dediny a renovácia verejných statkov*
- *Zlepšenie stavu životného prostredia a ochrana vidieckej krajiny*
- *Podpora krajiny tvorby a ekologickej stability krajiny*
- *Infraštruktúra podpory rozvoja podnikania a služieb na vidieku*
- *Inštitucionálna podpora rozvoja vidieka*
- *Rozvoj ľudských zdrojov*
- *Podpora malého a stredného podnikania*
- *Obchodné organizácie výrobcov*
- *Inovácia prístupov k zhodnocovaniu miestnych zdrojov*
- *Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu*
- *Podpora sociálneho podnikania*

Všetky tieto opatrenia boli podrobne rozpracované a dodané na jednotlivé rezorty a boli presadzované zástupcami VIPA v pracovných skupinách pre prípravu programových dokumentov na nové programovacie obdobie.

Ostatné požiadavky

Okrem týchto opatrení boli účastníkmi sformulované aj nasledovné požiadavky pre podporu rozvoja vidieka:

- Definovať vidiek, mikroregión, verejno-súkromné partnerstvo
- Zaviesť štatistickú kategóriu vidiek
- Zlepšiť ochranu trhu a podporu domácich a miestnych potravín

- Dotvoriť sociálnu politiku a politiku zamestnanosti - odstránenie „čiernej práce“
- Previesť pôdu neznámych vlastníkov na obce
- Odstrániť dedičstvo nevysporiadaných vlastníckych vzťahov z obdobia socializmu
- Nevyžadovať, aby sa polo a samozásobiteľské farmy zmenili na podnikateľské subjekty a umožniť im ďalej čerpať podporu na ich nízku produkciu s ohľadom na ich orientáciu len na samozásobovanie
- Podporovať rovnováhu rastlinnej a živočíšnej výroby – podmieniť obrábanie pôdy zaťaženosťou – os 2
- Podporiť malé a stredné podnikanie na vidieku formou zníženia daňového a odvodového zaťaženia, zjednodušenia legislatívy a administratívy živnostenského a rodinného podnikania a „zmäkčením“ hygienických, požiarnych a bezpečnostných noriem a predpisov pre malé a drobné prevádzky na vidieku
- Zaviesť diferencovanú podporu regionálneho rozvoja na základe jasne stanovených kritérií, prípadne zmlúv
- Zjednodušenie administrácie implementácie projektov

Podrobné výsledky verejnej diskusie sú uvedené na web stránke Vidieckeho parlamentu:

www.vipa.sk

Horizontálne priority

SAP RV BBSK v súlade s NSRR v programovom období 2007-2013 rešpektuje štyri horizontálne témy:

- Rovnosť príležitostí
- Marginalizované rómske komunity
- Trvalo udržateľný rozvoj
- Informačná spoločnosť

3. Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka BBSK do roku 2009

Do akčného plánu BBSK pre integrovaný rozvoj vidieka na obdobie rokov 2007-08 boli vybrané len tie opatrenia, ktoré sú v kompetencii regionálnej samosprávy. Sú to opatrenia, ktoré by mal realizovať samotný Banskobystrický samosprávny kraj a jeho inštitúcie a opatrenia, pre ktoré by mal BBSK vytvoriť zdroje a ktoré môžu realizovať partneri BBSK, alebo vybrané inštitúcie, dodávatelia, na základe výberového konania.

Strategickým cieľom akčného plánu rozvoja vidieka na obdobie rokov 2007-08 je:

- ***pripraviť vidiek na úspešnú implementáciu prístupu LEADER***

a to prostredníctvom zlepšenia informačnej dostupnosti vidieka, zvyšovania odbornosti a pripravenosti ľudských zdrojov a vytvorenia nástrojov pre zlepšenie medzisektorovej spolupráce a koordinácie ako aj podpory pre integrovaný rozvoj vidieka.

3.1 Návrh aktivít Akčného plánu do roku 2009 na úrovni kraja

Opatrenie 2.1 Zlepšenie informovanosti a prístupu k informáciám

Aktivita 2.1.1 Podpora vidieckej informačnej a poradenskej siete

Cieľ: Zlepšiť dostupnosť a využívanie informácií o možnostiach využívania nových technológií a inovatívnych postupov v oblasti sociálneho a ekonomického rozvoja vidieka

Koneční príjemcovia: vidiecka informačná sieť - OZ BB VIPA, ICRV, KC VIPA, teledomy

Opatrenie 2.2 Zvyšovanie odbornosti a kvalifikácie a osvojovanie nových zručností

Aktivita 2.2.1 Zvyšovanie odbornej kvalifikovanosti manažmentu miestnej samosprávy

Ciel': Zlepšiť informovanosť miestnej samosprávy o možnostiach podporných nástrojov pre rozvoj vidieka a zvýšiť zručnosti manažmentov pri podávaní žiadostí o granty

Koneční príjemcovia: starostovia a poslanci obcí mimo pólov rastu, predsedovia MR

Aktivita 2.2.2 Získavanie zručností v podnikaní vo vidieckom cestovnom ruchu

Ciel': Získať potrebné vedomosti a zručnosti v podnikaní vo vidieckom cestovnom ruchu

Koneční príjemcovia: malí a začínajúci podnikatelia vo vidieckom cestovnom ruchu

Opatrenie 2.3 Podpora medzisektorovej a interkomunálnej spolupráce

Aktivita 2.3.1 Posilňovanie spolupráce a kapacít rozvoja vidieka

Ciel': Zvýšiť absorpčnú kapacitu vidieckych oblastí Banskobystrického kraja vo využívaní podporných nástrojov vidieckej a kohéznej politiky na obdobie rokov 2007 - 2013

Koneční príjemcovia: starostovia a poslanci obcí mimo pólov rastu

Opatrenie 3.2 Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov – dostupné celoživotné vzdelávanie

Aktivita 3.2.1 Stredoslovenská akadémia rozvoja vidieka

Ciel': Pripraviť komplexnú inováciu pomaturitného a celoživotného odborného vzdelávania pre potreby praxe jednotlivých vidieckych regiónov

Koneční príjemcovia: absolventi stredných škôl začínajúci podnikatelia a obyvatelia vidieka

Opatrenie 4.1 Zavedenie nástrojov pre podporu integrovaného rozvoja vidieka

Aktivita 4.1.1 Zárodkový fond pre budovanie implementačnej kapacity pre LEADER

Ciel': Pripraviť a overiť implementačné kapacity inštitúcií a organizácií vo vytvorených miestnych akčných skupinách pre prístup LEADER prostredníctvom malých grantov

Koneční príjemcovia: Miestne akčné skupiny

Opatrenie 4.2 Zlepšenie medzisektorovej koordinácie v kraji

Aktivita 4.2.1 Kolégium predsedu BBSK pre eurofondy a štrukturálnu podporu

Ciel': Zlepšiť vzájomnú informovanosť a horizontálnu koordináciu sektorovej podpory pre sociálno-ekonomický rozvoj vidieka v kraji

Koneční príjemcovia: predstavitelia úradov špecializovanej štátnej správy a sektorových podporných inštitúcií, predsedovia R-ZMO a zástupcovia RRA, Euroregiónov a BB VIPA

Opatrenie 4.3 Zavedenie nástrojov pre vyrovnávanie regionálnych rozdielov

Aktivita 4.3.1 Zostavenie indikátorov pre porovnávanie rozdielov medzi okresmi

Ciel': Vytvoriť objektívne kritéria pre usmerňovanie podpory regionálneho rozvoja

Koneční príjemcovia: BBSK, okresy kraja, subregionálne a miestne partnerstvá

Aktivita 4.3.2 Regionálny podporný fond rozvoja okresov BBSK

Ciel': Podporovať vyrovnávanie medziokresných rozdielov a spolufinancovať prípravu a realizáciu projektov v zaostávajúcich okresoch kraja

Koneční príjemcovia: relevantné subjekty a inštitúcie v zaostávajúcich okresoch kraja

3.2 Prehľad návrhu opatrení a aktivít jednotlivých vidieckych regiónov

V nasledovnom prehľade sú uvedené len opatrenia a aktivity vybrané pre Akčný plán integrovaného rozvoja vidieka do roku 2009 po jednotlivých regiónoch:

a) Vidiecky región Gemer- Malohont

Opatrenie 3.2: Podpora budovania miestnych partnerstiev

Aktivity:

3.2.1 Poradenstvo pre rozvoj vidieka

- 3.2.2 Vytvoriť mechanizmus pre podporu miestnych manažérov**
- 3.2.3 Vytvoriť fond pre odskúšanie princípov LEADER**

b) Vidiecky región Horný Hron

Opatrenie 2.2: Podpora budovania miestnych partnerstiev

Aktivita:

- 2.2.1. Poradenstvo pre rozvoj vidieka prostredníctvom Impulzného centra rozvoja vidieka(ICRV HH)**
- 2.2.2. Podporiť miestnych manažérov pôsobiacich vo verejno-súkromných partnerstvách (VSP)**
- 2.2.3. Podporiť odskúšanie princípov prístupu Leader implementáciou aktivít z miestnych rozvojových stratégií**

c) Vidiecky región Tekov- Hont

Opatrenie 1.4: Podpora efektívneho marketingu, podpora stratégií, tvorba produktov CR, koordinácia a vytvorenie informačného systému

Aktivita 1.4.1 Tvorba stratégie pilotnej miestnej akčnej skupiny

Opatrenie 3.3: Podpora a budovanie leaderských kapacít, záujmových združení a inštitucionalizovaných mimovládnych organizácií

Aktivita:

- 3.3.1 Zabezpečiť trvaloudržateľnosť Impulzného centra pre rozvoj vidieka a jeho manažmentu**
- 3.3.2 Budovanie kapacít pre čerpanie prostriedkov z eurofondov**

d) Vidiecky región Novohrad

Opatrenie 5.1: Budovanie partnerstva pre rozvoj vidieka

Aktivita:

5.1.4 Tvorba stratégie pilotnej miestnej akčnej skupiny

Opatrenie 5.2: Vzdelávanie vidieckych lídrov a manažérov pre rozvoj vidieka

Aktivita:

5.2.1 Príprava vidieckych manažérov pre budovanie absorbčnej kapacity

Opatrenie 5.3: Budovanie informačných a vzdelávacích centier na vidieku

Aktivita:

5.3.1 Dobudovanie a aktivity Impulzného centra pre rozvoj vidieka

Vzájomné prepojenie aktivít na úrovni kraja a aktivít vidieckych regiónov:

Krajská aktivita 2.1.1 Podpora vidieckej informačnej a poradenskej siete

Prináležiace aktivity akčných plánov vidieckych regiónov:

SAP GM:

3.2.2 Podpora činnosti miestnych manažérov rozvoja vidieka

SAP HH:

2.2.2 Vytvorenie mechanizmov podpory miestnych manažérov

SAP TH:

3.3.2 Budovanie kapacít pre čerpanie prostriedkov z eurofondov

SAP NH:

5.2.1 Príprava vidieckych manažérov pre budovanie absorbčnej kapacity vidieka

Krajská aktivita 2.3.1 Posilňovanie spolupráce sektorov a kapacít pre rozvoj vidieka

Prináležiace aktivity akčných plánov vidieckych regiónov :

SAP GM:

3.2.1 Poradenstvo pre rozvoj vidieka

SAP HH:

2.2.1 Poradenstvo pre budovanie kapacít rozvoja vidieka

SAP TH:

3.3.1 Tvorba stratégie pilotnej MAS

3.2.2 Zabezpečenie trvalej udržateľnosti ICRV

SAP NH:

5.1.4 Príprava mikroregiónov na vytvorenie MAS pre LEADER

5.3.1 Dobudovanie a aktivity Impulzného centra rozvoja vidieka

Krajská aktivita 4.1.1 Zárodkový fond pre budovanie kapacít LEADER

Prináležiace aktivity akčných plánov vidieckych regiónov:

SAP GM:

3.2.3 Vytvoriť fond pre odskúšanie princípov LEADER

SAP HH:

2.2.3 Podporiť odskúšanie princípov prístupu Leader implementáciou aktivít z miestnych rozvojových stratégií

SAP TH:

3.3.1.3 Vytvoriť podporný fond pre odskúšanie princípov LEADER

4. Prehľad aktivít akčného plánu

V prehľade aktivít akčného plánu sú uvedené len listy tých aktivít, ktoré nie sú v priamej kompetencii BBSK (opatrenia priority 4), ale sú dôležité z hľadiska prípravy vidieka a podpory jeho implementačných a absorbčných kapacít z rozpočtu BBSK v rokoch 2007-08, alebo ich môžu realizovať relevantné subjekty prostredníctvom eurofondov v spolupráci s BBSK.

Pre úplnosť bilancie potrieb a kapacít na roky 2007- 08 by bolo potrebné dopracovať aj listy aktivít 4.1.1, 4.1.2, 4.3.1 a 4.3.2, ktoré by mal realizovať priamo BBSK

LIST AKTIVITY 2.1.1 SAP RV BBSK
Podpora vidieckej informačnej siete

Krajská priorita č. 2	Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu
Opatrenie č. 2.1.	Zvýšenie informovanosti a prístupu k informáciám
Aktivita 2.1.1	Podpora vidieckej informačnej a poradenskej siete
Odôvodnenie	<i>Táto aktivita je v súlade s lisabonskou stratégiou ako aj so stratégiou rozvíjania a podpory znalostnej ekonomiky. Znalostná ekonomika nemôže byť orientovaná len na vedu a výskum, rozvoj technológií a inovácií vo vyspelých regiónoch, ale aj na vidiecke oblasti. Bez inovácií a zavádzania nových technológií bude vidiek aj naďalej zaostávať a budú sa čoraz viac prehlbovať rozdiely medzi vyspelými a zaostalými najmä vidieckymi regiónmi</i> <i>Súčasná sieť rezortných informačných centier, ako aj odborného poradenstva pre inováciu a transfer nových a inovatívnych technológií je orientovaná predovšetkým na veľkých odberateľov a podniky. Informačné a poradenské body sú prevažne len v krajských mestách a sú pre vidiek nedostupné a neprehľadné. Občania a vidiecke subjekty na vidieku nemajú prístup, ba ani len prehľad o nových technológiách a inovatívnych postupoch využiteľných v socio-ekonomickom rozvoji vidieka, a ani nevedia prípadne získané informácie využívať v praxi. Vidiek potrebuje jedno informačné miesto poskytujúce komplexné informačné služby a okrem toho toto miesto musí byť vidieckym subjektom dostupné a musí nielen sprostredkovať informácie, ale ich aj vysvetľovať a pomáhať pri ich zavádzaní formou odborného servisu, školení a organizovania spolupráce pri ich využívaní.</i> <i>Bez podpory dostupnosti technológií, inovácií a poradenstva nebude vidiek konkurencieschopným územím a bude ešte viac zaostávať za vyspelými hospodárskymi oblasťami.</i> <i>Prenosu a vzájomnej informovanosti vidieka v Banskobystrickom kraji sa venuje Vidiecky parlament Banskobystrického kraja, ktorý za týmto účelom buduje sieť informačných a poradenských bodov na vidieku (ICRV a KC VIPA)</i>
Hlavný cieľ aktivity	<i>Zlepšiť dostupnosť a využívanie informácií o možnostiach využívania nových technológií a inovatívnych postupov v oblasti sociálneho a ekonomického rozvoja vidieka na báze miestnych potenciálov a zdrojov a v súlade s ochranou životného prostredia</i>

Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1: - vytvoriť databázu odborníkov pre jednotlivé oblasti inovatívnych postupov a technológií využiteľných v rozvoji vidieckych oblastí • Špecifický cieľ 2: - vypracovať manuály školení o nových technológiách a inovatívnych postupoch v ekonomickom a sociálnom rozvoji vidieka • Špecifický cieľ 3: - podporiť vybudovanie vidieckej informačnej siete s informačným a poradenským servisom pre rozvoj vidieka dostupné vidieckym subjektom a vytvoriť jej prepojenie na rezortné a regionálne informačné zdroje
Cieľové skupiny	• podnikatelia na vidieku • vidiecke samosprávy • obyvatelia vidieka
Realizačné aktivity projektu	
1. Vytvorenie databázy odborníkov a zostavenie databázy infozdrojov 1.1. spracovanie databázy odborníkov 1.2. dojednanie spolupráce s rezortnými informačnými zdrojmi 1.3. spracovanie prvej databázy dodávateľov technológií 1.4. dojednanie systému spolupráce a výmeny informácií 1.5. spracovanie prezentačných listov inovačných ponúk podľa oblastí 2. Príprava a spracovanie školiacich, metodických a informačných manuálov 2.1. zostavenie obsahu manuálov 2.2. zabezpečenie spracovateľov jednotlivých blokov 2.3. spracovanie textov školiacich, metodických a informačných materiálov 2.4. grafická úprava a tlač, kopírovanie, CD 3. Výber a príprava informačných centier KC vidieckej informačnej siete 3.1. výber mikroregiónov pre vidiecku informačnú sieť 3.2. zaškolenie personálu, dodanie databáz a manuálov 3.3. materiálno-technické dobudovanie informačných bodov 3.4. vypracovanie systému aktualizácie databáz a prepojenia na rezortné informačné zdroje 3.5. dojednanie systému informovania pre obce a mikroregióny 4. Informačné semináre 4.1. príprava infoseminárov - propagácia, letáky, web, média, tlač 4.2. realizácia infoseminárov po regiónoch pre rôzne cieľové skupiny 4.3. vyhodnotenie infoseminárov a spätnej väzby 5. Pravidelné poradenstvo a infoservis 5.1. aktualizácie a rozširovanie databáz odborníkov a infozdrojov 5.2. poskytovanie poradenstva v teréne, infosemináre pre cieľové skupiny 5.3. aktualizácia informácií, databáz a ich distribúcia 5.4. vyhľadávanie a kontaktovanie dodávateľov technológií a inovácií 5.5. udržiavanie informačných tokov medzi infozdrojmi a obcami a KC 6. Monitoring a hodnotenie 6.1. Zabezpečenie spracovania správ a vyúčtovaní projektu 6.2. priebežné sledovanie výstupov a výsledkov projektu 6.3. Záverečné vyhodnotenie výsledkov projektu	

Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom			
Národné stratégie	NSRR, NSPRV, PRV , OP ZaSI, OP IS		
Regionálne stratégie (krajské)	- PSEaKR BBSK. - Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 - Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK - Diverzifikovaná regionálna politika		
Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)	- Strategické akčné plány vidieckych regiónov Gemer-Malohont, Horný Hron, Tekov-Hont a Novohrad - Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja		
Finančný odhad	7,5 mil Sk		
Zdroje financovania	- OP ZaSI, PRV - 40% - BBSK - 30% - Vlastné zdroje obcí - 30%		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk. stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	počet infocentier (KC, TD)	0	5
	počet vyškolených trénerov		10
	počet vyškolených pracovníkov KC (TD)	0	40
	databáza expertov - počet odborníkov	0	8
	počet spolupracujúcich sektorových infocentier	0	4
	počet zrealizovaných infoseminárov	0	24
	počet KC zapojených do infosiete	0	12
	Očakávané konkrétne výsledky	počet KC (TD) poskytujúcich poradenské služby pre inovácie a technológie	0
zlepšenie dostupnosti k informáciám o inováciách a technológiách - služby			
o pre počet obcí		0	400
o pre počet podnikateľov		0	300
o pre počet MVO		0	50
o pre počet MVO		0	50
Odhadované dopady	počet sprostredkovaných dodávok nových technológií do 1 roka po skončení projektu	0	10

Partneri a spolupracujúce organizácie	• existujúce KC v mikroregiónoch • RPIC • PPA • SAŽP – REPIS • RPPK • SŽK • TU Zvolen • UMB B. Bystrica • Výskumné ústavy • Regionálne rozvojové agentúry • CPK • ZTDS • Organizácie pre transfer HI-TECH	
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	marec 2007 december 2008 22 mesiacov
Žiadateľ	OZ BB VIPA (+ICRV)	

LIST AKTIVITY 2.2.1 SAP RV BBSK
Zvyšovanie odbornej kvalifikácie a zručností manažmentu
miestnych samospráv

Krajská priorita č. 2	Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu
Opatrenie č. 2.1.	<i>Zvýšenie odbornej kvalifikácie a osvojenie nových zručností</i>
Aktivita 2.2.1	Zvyšovanie odbornej kvalifikácie a zručností manažmentu miestnych samospráv
Odôvodnenie	Po komunálnych voľbách 2006 sa od roku 2007 mení mnoho starostov a poslancov, ktorí nemajú žiadne skúsenosti so spravovaním obcí a ani s využívaním štrukturálnej pomoci. Aj pre starostov a poslancov, ktorí boli i doteraz v samospráve, nastáva potreba oboznámiť sa s novou vidieckou a kohéznou politikou, nakoľko od roku 2007 sa začína nové programovacie obdobie a vstupujú do platnosti nové programové dokumenty usmerňujúce podporu EÚ z eurofondov a verejných zdrojov Slovenskej republiky. Starostovia malých obcí, hlavne na vidieku, sú obyčajne menej vzdelaní, majú najzložitejší prístup k informáciám a oficiálne informačné akcie organizované Riadiacimi orgánmi, alebo školiacimi inštitúciami, čo agentúrami, sú často pre nich nezrozumiteľné. Im je potrebné informácie nielen sprostredkovať, ale im ich aj prakticky vysvetľovať a ukázať konkrétne možnosti a podmienky prístupu k zdrojom. Starostovia a poslanci sa jednak musia vedieť orientovať v nástrojoch komunálnej politiky, ale aj v oblasti interkomunálnej a medzisektorovej spolupráce, ako aj v oblasti nástrojov štrukturálnej pomoci. Ak noví starostovia a poslanci vidieckych obcí, ale aj pôvodní, nezískajú potrebné zručnosti v riadení rozvoja samospráv a vo využívaní eurofondov, ostane vidiek i naďalej zaostávajúcou oblasťou kraja a rozdiely v kvalite života v mestách a na vidieku sa budú prehĺbvať. Príprave vidieka a budovaní jeho kapacít sa v súlade s dohodou o spolupráci s BBSK venuje Vidiecky parlament Banskobystrického kraja, ktorý pre účely školenia a tréningov pre vidiecke subjekty založenú neziskovú organizáciu SeDeM, n.o.
Hlavný cieľ aktivity	Zlepšiť kvalitu riadenia miestnych samospráv vo vidieckych oblastiach a malých obciach v oblasti miestneho rozvoja, komunálnej politiky, medziobecnej a medzisektorovej spolupráce, ako aj vo využívaní podporných nástrojov vidieckej a kohéznej politiky.
Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1: • osvojiť si zručnosti v demokratickom riadení a manažmente miestnej samosprávy v oblasti nástrojov komunálnej politiky • Špecifický cieľ 2: • získať poznatky a zručnosti v oblasti medziobecnej a medzisektorovej spolupráci v oblasti sociálno-ekonomického rozvoja • Špecifický cieľ 3: • získať informácie a možnostiach využívania nástrojov novej vidieckej a kohéznej politiky určenej pre vidiecke samosprávy a združenia

Cieľové skupiny	• starostovia a vybraní poslanci obcí mimo pólov rastu • predsedovia mikroregiónov
Realizačné aktivity projektu	
1 <i>Príprava vzdelávania</i> 1.1 <i>Výber a zostavenie obsahu školení</i> 1.2 <i>Výber školiťel'ov a lektorov</i> 1.3 <i>Spracovanie školiacich manuálov</i> 1.4 <i>Edícia a tlač školiacich manuálov</i> 2. <i>Školenia starostov a poslancov v oblasti komunálnej politiky</i> 2.4. <i>Organizačné zabezpečenie realizácie školenia a jeho propagácia</i> 2.5. <i>Realizácia školení</i> 2.6. <i>Vyhodnotenie školení</i> 3. <i>Školenia starostov a poslancov v oblasti interkomunálnej a medzisektorovej spolupráce</i> 3.4. <i>Organizačné zabezpečenie realizácie školenia a jeho propagácia</i> 3.5. <i>Realizácia školení</i> 3.6. <i>Vyhodnotenie školení</i> 4. <i>Školenia starostov a poslancov v oblasti nástrojov podpory rozvoja vidieka</i> 4.4. <i>Organizačné zabezpečenie realizácie školenia a jeho propagácia</i> 4.5. <i>Realizácia školení</i> 4.6. <i>Vyhodnotenie školení</i> 5. <i>Prezentácia a propagácia projektu a jeho výstupov</i> 5.4. <i>Príprava propagačných a prezentačných materiálov</i> 5.5. <i>Úvodná prezentácia projektu pre cieľové skupiny</i> 5.6. <i>Spracovanie vyhodnotenia školení</i> 5.7. <i>Záverečná prezentácia výsledkov projektu</i> 6. <i>Monitoring projektu</i> 6.4. <i>Zabezpečenie spracovania správ a vyúčtovaní projektu</i> 6.5. <i>Priebežné sledovanie výstupov projektu</i> 6.6. <i>Záverečné vyhodnotenie výsledkov projektu</i>	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
<i>Národné stratégie</i>	• NSRR, NSPRV, PRV , OP Vzdelávanie, OP ZaSI,
<i>Regionálne stratégie (krajské)</i>	• PSEaKR BBSK. • Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Strategický akčný plán rozvoja vidieka BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika BBSK •
<i>Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)</i>	• Strategické akčné plány vidieckych regiónov Gemer-Malohont, Horný Hron, Tekov-Hont a Novohrad • Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunít BB kraja • Akčné plány zamestnanosti subregiónov. •
Finančný odhad	2,4 mil Sk

Zdroje financovania	- OP ZaSI, OP V PRV - 80% - Rozpočet BBSK. - 10% - Vlastné zdroje - 10%		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	počet vyškolených novozvolených starostov a poslancov	0	80
	počet vyškolených starostov a poslancov	0	120
	počet obcí zapojených do vzdelávania samospráv	0	100
Očakávané konkrétne výsledky	počet vypracovaných manuálov	0	3
	počet zrealizovaných školení	0	12
	celkový počet účastníkov školení	0	120
	počet propagačných aktivít	0	3
Odhadované dopady	zvýšenie kvality riadenia samosprávy obcí a schopnosti zapojiť sa do spolupráce a prípravy rozvojových projektov v priebehu 6 mesiacov po skončení projektu	0	50
Partneri a spolupracujúce organizácie	- R-ZMO - existujúce MR - vybrané školiace inštitúcie - regionálne rozvojové agentúry		
Doba trvania realizácie projektu	zahájenie projektu	apríl 2007	
	ukončenie projektu	september 2008	
	doba trvania projektu	18 mesiacov	
Žiadateľ	SeDeM, n.o.		

LIST AKTIVITY 2.2.2 SAP RV BBSK
Získavanie zručností v podnikaní vo vidieckom cestovnom ruchu

Krajská priorita č. 2	Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu
Opatrenie č. 2.2	<i>Zvýšenie odbornej kvalifikácie a osvojenie nových zručností</i>
Aktivita 2.2.2	<i>Získavanie zručností v podnikaní vo vidieckom cestovnom ruchu</i>
Odôvodnenie	<i>Cestovný ruch je jednou z hlavných priorít rozvoja Banskobystrického kraja v oblasti sociálno-ekonomického rozvoja a tvorby nových pracovných príležitostí. Banskobystrický kraj svojim prírodným a vidieckym charakterom má veľmi vhodné podmienky aj na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Problémom je, že práve pre vidiek je cestovný ruch novým hospodárskym odvetvím, v ktorom nemajú občania a podnikatelia na vidieku dostatočné skúsenosti a zručnosti.</i> <i>V novom programovacom období 2007- 2013 sú navrhnuté opatrenia na podporu infraštruktúry cestovného ruchu v Regionálnom operačnom programe a na podporu podnikania v agroturistike a vo vidieckej turistike. O podporu pre podnikanie vo vidieckej turistike sa môžu uchádzať aj začínajúci podnikatelia na investície v ubytovaní do 10 lôžok a poskytovanie doplnkových služieb. Podmienkou pre uchádzanie sa o podporu je však úspešné absolvovanie akreditovaného kurzu pre podnikanie vo vidieckom cestovnom ruchu. V rámci podpory vidieckeho cestovného ruchu je možné získať aj podporu pre jeho marketing.</i> <i>Vyškolenie a príprava nových a začínajúcich podnikateľov v podnikaní vo vidieckom cestovnom ruchu umožní zvýšenie počtu záujemcov o poskytovanie podpory a prispeje tak k vytváraniu samozamestnávateľských pracovných miest na vidieku a zároveň aj k obnove a skvalitneniu domového fondu obcí.</i> <i>Vidiecky parlament Banskobystrického kraja realizoval v rokoch 2004-05 pilotný projekt vzdelávania v oblasti vidieckeho cestovného ruchu a na základe overovacích modulov, nezisková organizácia založená BB VIPA pre účely vzdelávania SeDeM,n.o., získala akreditáciu na kurz: Pracovník vo vidieckom cestovnom ruchu.</i>
Hlavný cieľ aktivity	<i>Zvýšiť počet oprávnených žiadateľov pre získanie finančnej podpory na investície v podnikaní vo vidieckom cestovnom ruchu, prostredníctvom odbornej prípravy a absolvovania akreditovaného vzdelávania.</i>

Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1 • osloviť cieľovú skupinu potenciálnych príjemcov podpory podnikania vo vidieckom cestovnom ruchu • Špecifický cieľ 2 • uskutočniť výber záujemcov a pripraviť vzdelávacie školenia podľa potrieb vidieckych regiónov • Špecifický cieľ 3 • zrealizovať kurzy Pracovník vo vidieckom cestovnom ruchu v jednotlivých vidieckych regiónoch
Cieľové skupiny	• potenciálni žiadatelia o podporu podnikania vo VCR • vybraní pracovníci turistických informačných centier (kancelárií)
Realizačné aktivity projektu	
1. <i>Príprava a zabezpečenie informovanosti cieľových skupín</i> 3.1. <i>Príprava informačných materiálov</i> 3.2. <i>Vypracovanie ponukových listov pre obce a TIK-y</i> 3.3. <i>Zorganizovanie 4 informačných seminárov</i> 2. <i>Výber uchádzačov</i> 2.1. <i>Zostavenie kritérií pre výber účastníkov školení</i> 2.2. <i>Výber a zatriedenie uchádzačov</i> 2.3. <i>Rozdelenie uchádzačov do kurzov</i> 3. <i>Príprava školení</i> 3.1. <i>Upresnenie vzdelávacích modulov pre jednotlivé cieľové skupiny</i> 3.2. <i>Výber školiťel'ov</i> 3.3. <i>Zostavenie harmonogramov školení</i> 4. <i>Realizácia kurzu po regiónoch a cieľových skupinách</i> 4.1. <i>Organizačné zabezpečenie realizácie kurzov</i> 4.2. <i>Realizácia školení</i> 4.3. <i>Vyhodnotenie školení</i> 5. <i>Monitoring projektu</i> 5.1. <i>Zabezpečenie spracovania správ a vyúčtovaní projektu</i> 5.2. <i>Priebežné sledovanie výstupov a hodnotenie postupu prác</i> 5.3. <i>Záverečné vyhodnotenie výsledkov projektu</i>	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
<i>Národné stratégie</i>	• NSPRV, PRV ,
<i>Regionálne stratégie (krajské)</i>	• PSEaKR BBSK. • Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Koncepcia rozvoja cestovného ruchu BBSK • Diverzifikovaná regionálna politika BBSK
<i>Iné stratégie</i>	• Akčné plány zamestnanosti subregiónov. •
Finančný odhad	750 tis. Sk

Zdroje financovania	• Grant - 60% • Rozpočet BBSK. - 20% • Vlastné zdroje - 20%		
Monitoring a hodnotenie projektu			
	Ukazovateľ	Východisk. stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	• počet usporiadaných informačných seminárov • počet školených pracovníkov TIC a TIK • počet školených začínajúcich podnikateľov	0 0 0	4 10 25
Očakávané konkrétne výsledky	• počet zrealizovaných kurzov • počet vydaných manuálov a výukových CD • celkový počet úspešných absolventov	0 0 0	4 100 80
Odhadované dopady	• počet podaných a úspešných žiadostí v priebehu 6 mesiacov po skončení projektu	0	40
Partneri a spolupracujúce organizácie	• existujúce mikroregióny a TIK-y • vybrané školiace inštitúcie a lektori		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	apríl 2007 november 2007 7 mesiacov	
Žiadateľ	SeDeM, n.o.		

LIST AKTIVITY 2.3.1 SAP RV BBSK
Posilňovanie spolupráce a kapacít rozvoja vidieka

Regionálna priorita č. 2	Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu
Opatrenie č. 2.3.	Podpora medzisektorovej a interkomunálnej spolupráce
Aktivita 2.3.1	Posilňovanie spolupráce a kapacít rozvoja vidieka
Odôvodnenie	Nová európska vidiecka politika pre programovacie obdobie rokov 2007 – 2013 prináša nové inovatívne programy k rozvoju vidieka v podobe integrovaného prístupu, známeho doteraz v EÚ ako kumitárny program LEADER. Slovensko, na rozdiel od pôvodných členských krajín EÚ, ale susedných, nemalo doteraz možnosti vyskúšať tento princíp. Nemáme žiadne skúsenosti s jeho implementáciou, ba ani len s prípravou národných nástrojov pre integrovaný rozvoj vidieka. V Banskobystrickom kraji sa však obdobné pilotné projekty realizovali a pripravila sa už aj určitá skupina odborníkov, schopných pripravovať inštitucionálne a programové kapacity pre prístup LEADER. Prístup LEADER bude samostatnou prioritnou osou Plánu rozvoja vidieka a bude podporovať implementáciu rozvojových stratégií miestnych akčných skupín. Aby vidiek v našom kraji mohol byť úspešný pri získavaní podpory, je potrebné prenášať postupne poznatky a skúsenosti získané hlavne v rámci Technickej pomoci MP SR v rámci programu SAPARD na celé územie vidieka kraja, hlavne v oblasti spolupráce vidieckych subjektov, budovania partnerstiev a príprave rozvojových stratégií. Zároveň je potrebné sprostredkovať informácie a poskytovať odborné poradenstvo o možnostiach a podmienkach prístupu k finančným zdrojom na podporu rozvoja vidieka z ostatných operačných programov. Vidiecky parlament zriadil v každom vidieckom regióne kraja Impulzné centrum rozvoja vidieka, ktoré je technicky, personálne i materiálne pripravené poskytovať odbornú pomoc a poradenstvo pri tvorbe miestnych akčných skupín a budovaní ich inštitucionálnych, odborných a programových kapacít založených na spolupráci všetkých sektorov.
Hlavný cieľ opatrenia	Zvýšiť absorpčnú kapacitu vidieka pre príjem a využitie podporných nástrojov novej vidieckej politiky prostredníctvom budovania kapacít miestnych inštitúcií, vytvárania partnerstiev a rozvojových stratégií
Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1 ☒ poskytovanie poradenstva a expertnej činnosti pre prístup LEADER pri budovaní VSP typu LEADER • Špecifický cieľ 2 ☒ Dopracovať implementačné stratégie 4 MAS v zmysle usmernenia MP SR • Špecifický cieľ 3 ☒ vypracovať analýzu podmienok prístupu konečných užívateľov na vidieku k zdrojom ES (štrukturálne fondy + program rozvoja vidieka) a zadefinovať doporučená efektívneho získania a využívania prostriedkov z eurofondov pre vidiecke subjekty

Cieľové skupiny	• Mikroregióny • Vidiecke samosprávy • Podnikatelia na vidieku • Občania vidieka a občianske združenia na vidieku • Vybraní pracovníci komunitných centier a mikroregiónov
Realizačné aktivity projektu	
1. <i>Dopracovanie rozvojových stratégií pilotných MAS</i> 1.1. <i>prípravné práce, naštudovanie usmernenia, príprava infoseminárov</i> 1.2. <i>usporiadanie informačných seminárov</i> 1.3. <i>vytvorenie pracovných tímov v 4 MAS</i> 1.4. <i>pracovné stretnutia pracovných skupín</i> 1.5. <i>spracovávanie výstupov externých skupín</i> 1.6. <i>metodická koordinácia externých a miestnych expertov</i> 1.7. <i>dopracovanie stratégie do finálnej úpravy v súlade s usmernením MP SR</i> 2. <i>Vypracovanie analýzy a odporúčania pre využívanie zdrojov EÚ</i> 2.1. <i>prípravné práce, zhromaždenie a naštudovanie Operačných programov</i> 2.2. <i>analýza dokumentov a vypracovanie podkladov o zdrojoch pre vidiek</i> 2.3. <i>vypracovanie odporúčení pre jednotlivých konečných užívateľov na vidieku</i> 2.4. <i>spracovať odporúčania podľa potrieb a charakteru jednotlivých vidieckych regiónov a mikroregiónov</i> 3. <i>Poskytovanie poradenstva a servisu pre vidiecke subjekty pre prístup LEADER a eurofondy</i> 3.1. <i>zber a spracovanie aktuálnych informácií</i> 3.2. <i>vzdelávanie a tréningy pracovníkov ICRV a manažmentov MAS</i> 3.3. <i>distribúcia informácií, infosemináre</i> 3.4. <i>osobné terénne konzultácie a poradenstvo</i> 3.5. <i>poskytovanie informačného servisu a poradenstva v ICRV</i> 4. <i>Monitoring a hodnotenie</i> 4.1. <i>Zabezpečenie spracovania správ a vyúčtovaní projektu</i> 4.2. <i>Priebežné sledovanie výstupov a hodnotenie postupu prác</i> 4.3. <i>Záverečné vyhodnotenie výsledkov projektu</i>	
Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom	
<i>Národné stratégie</i>	• NSRR, NSPRV, PRV , ROP, OP Za SI, ostatné OP
<i>Regionálne stratégie (krajské)</i>	• PSEaKR BBSK. • Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Akčný plán riešenia problematiky rómskych komunit BB kraja • Podpora regionálneho rozvoja na Slovensku
<i>Iné stratégie (okresné, subregionálne, prípadne mikoregionálne)</i>	• Akčný plán zamestnanosti subregiónov • Akčné plány rozvoja vidieka vidieckych regiónov • Trvalodržateľný rozvoj znevýhodnených vidieckych oblastí.
Finančný odhad	6,2 mil. Sk
Zdroje financovania	• Rozpočet BBSK. - 80% • Vlastné zdroje - 20%
Monitoring a hodnotenie projektu	

	<i>Ukazovateľ</i>	<i>Východisk. stav</i>	<i>Cieľový stav</i>
Plánované výstupy	• počet ICRV poskytujúcich poradenstvo a servis vidieckym subjektom • počet spracovaných stratégií podľa usmernení MP SR • počet MAS vytvorených efektívne na základe spracovaných analýz • počet informačných stretnutí za mesiac • počet osobných konzultácií za mesiac	0 0 0 0 0	4 4 8 4 40
<i>Očakávané konkrétne výsledky</i>	• celkový počet sformovaných a inštitucionalizovaných MAS	0	12
<i>Odhadované dopady</i>	• počet MAS žiadajúcich o implementáciu stratégie MAS v 1. kole • počet MAS žiadajúcich o podporu budovania kapacít 1. kole	0 0	4 6
Partneri a spolupracujúce organizácie	• R- ZMO • existujúce MR • BBSK • ARVI • PPA • Podnikatelia na vidieku • MVO na vidieku • regionálne rozvojové agentúry		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	Január 2007 December 2008 24 mesiacov	
Žiadateľ	BB VIPA a ICRV		

LIST AKTIVITY 3.2.1 SAP RV BBSK
Stredoslovenská akadémia rozvoja vidieka

Krajská priorita č. 3	Zvýšenie záujmu investorov o vidiek
Opatrenie č. 3.2.	<i>Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov – celoživotné vzdelávanie dostupné pre vidiek</i>
Aktivita 3.2.1	Stredoslovenská akadémia rozvoja vidieka
Odôvodnenie	Vidiek je všeobecne charakterizovaný, okrem dominancie prírodného prostredia a zlej dopravnej a informačnej dostupnosti, aj nižšou priemernou vzdelanosťou úrovňou a menej kvalifikovanou pracovnou silou, čo spôsobuje aj vysokú mieru nezamestnanosti. To je aj jednou z hlavných príčin, prečo investori nemajú záujem o investovanie vo vidieckych regiónoch. Štruktúra stredného odborného vzdelávania, najmä v oblasti agrosektora, nezodpovedá už súčasným a ani budúcim požiadavkám multifunkčného vidieckeho hospodárstva, hoci tento trend Slovensko prijalo svojim vstupom do EÚ a prihlásilo sa k nemu aj prostredníctvom programových dokumentov v rámci novej európskej vidieckej politiky. Zvyšovanie kvalifikovanosti a odbornosti vo vidieckych oblastiach naráža hlavne na nedostupnosť celoživotného vzdelávania, ktoré je spôsobené hlavne nízkou solventnosťou obyvateľov vidieka a nedostatočným prepojením vzdelávania na potreby praxe. Zanedbávanie odborného vzdelávania pre multifunkčný rozvoj vidieka, spôsobuje nepripravenosť absolventov na nové potreby praxe a aj nezaujímavosť mladých ľudí o stredné školy v agrosektore. To neprospieva k znižovaniu miery nezamestnanosti a prispieva k odlivu mladých ľudí z vidieka, čím vidiecke oblasti postupne stárnú a odumierajú, a stávajú sa nezaujímavými pre investorov. V Banskobystrickom kraji založil OZ BB VIPA neziskovú organizáciu SeDeM, n.o., ktorá sa postupne zapája do inovácie stredoškolského vzdelávania pre multifunkčný rozvoj vidieka a pripravuje vzdelávacie kurzy pre celoživotné vzdelávanie, dostupné prostredníctvom e-learningu a KC VIPA priamo na vidieku.
Hlavný cieľ aktivity	Prípraviť komplexnú inováciu pomaturitného a celoživotného odborného vzdelávania pre potreby praxe jednotlivých vidieckych regiónov
Špecifické ciele	• Špecifický cieľ 1 • Pripraviť pilotné e-learningové vzdelávacie kurzy pre celoživotné vzdelávanie • Špecifický cieľ 2 • Vypracovať učebné osnovy pre pomaturitné vzdelávanie v multifunkčnom rozvoji vidieka • Špecifický cieľ 3 • Vytvoriť pilotnú krajskú sieť pre celoživotné vzdelávanie na vidieku
Cieľové skupiny	• Sieť stredných odborných škôl v agrosektore • Komunikačné centrá VIPA a teledomy • Vybrané základné školy na vidieku • Školiace a vzdelávacie inštitúcie v oblasti rozvoja vidieka
Realizačné aktivity projektu	

1. *Príprava e-learningových modulov celoživotného vzdelávania*
Výber a návrh vzdelávacích modulov
Výber lektorov a spracovateľa výukového CD
Spracovanie obsahu vzdelávacích modulov
Finálna úprava modulov pre e-learningové CD
2. *Výber a príprava pracovníkov dištančných centier vzdelávania*
výber SŠ, ZŠ a KC (teledomov) pre pilotnú sieť celoživotného vzdelávania
Príprava školiacich materiálov pre pracovníkov centier
Realizácia školení pre personál a obsluhu centier
Vyhodnotenie školení a výber účastníkov siete
3. *Zriadenie siete celoživotného vzdelávania pre vidiek*
Výber materskej inštitúcie siete
Vypracovanie organizačného poriadku a systému koordinácie lektorov
Uzavretie dohôd o spolupráci v sieti
Pilotné overenie vybraného modulu
Vyhodnotenie pilotnej realizácie a zapracovanie výsledkov
Informovanie verejnosti a propagácia vzdelávania
4. *Príprava akreditácie nového učebného odboru*
Návrh obsahu a zamerania pomaturitného vzdelávania
Výber spracovateľov učebných osnov pre jednotlivé predmety
Vypracovanie komplexnej pedagogickej dokumentácie
Vypracovanie a zaslanie žiadosti o akreditáciu
5. *Príprava učebných textov pre nové predmety*
Vypracovanie návrhov obsahu nových predmetov
Výber spracovateľov učebných textov
Spracovanie obsahu učebných textov nových predmetov
Finálna úprava textov a vydanie CD
6. *Príprava a vzdelávanie učiteľov nového študijného odboru*
Úvodná prezentácia projektu na stredných školách
Výber učiteľov pre rekvalifikácie
Príprava realizácia školení učiteľov pre nové predmety
Absolventské skúšky a vyhodnotenie školení
7. *Monitoring a hodnotenie projektu*
Zabezpečenie spracovania správ a vyúčtovaní projektu
priebežné sledovanie výstupov projektu
Záverečné vyhodnotenie výsledkov projektu

Prepojenie k existujúcim programovým dokumentom

Národné stratégie	• NSRR, NSPRV, PRV , OP Vzdelávanie, OP ZaSI
Regionálne stratégie (krajské)	• PSEaKR BBSK. • Akčný plán zamestnanosti BBSK 2005-2006 • Diverzifikovaná regionálna politika BBSK • Strategické akčné plány rozvoja vidieka BBSK •
Iné stratégie (okresné, subregionálne, príp. mikroregionálne)	• Akčný plán zamestnanosti subregiónov • Strategické akčné plány rozvoja vidieka vidieckych regiónov •
Finančný odhad	4,8 mil Sk

Zdroje financovania	• <i>Granty</i> - 90% • <i>Rozpočet BBSK</i> - 10%		
<i>Monitoring a hodnotenie projektu</i>			
	Ukazovateľ	Východisk stav	Cieľový stav
Plánované výstupy	• počet e-learningových modulov • počet vyškolených pracovníkov dištančných centier celoživotného vzdelávanie • vypracovanie pedagogickej dokumentácie • vypracovanie nových učebných textov • počet spolupracujúcich inštitúcií	0 0 0 0	10 20 1 3 20
Očakávané konkrétne výsledky	• zlepšenie dostupnosti celoživotného vzdelávania - počet centier CŽV • zlepšenie pripravenosti vzdelávania pre potreby trhu práce - ○ počet zavedených kurzov a predmetov ○ počet preškolených učiteľov	0 0 0	12 6 20
Odhadované dopady	• zlepšenie pripravenosti absolventov na trh práce na vidieku – počet nových absolventov po ukončení kurzov štúdií	0	150
Partneri a spolupracujúce organizácie	• BBSK, Odbor rozvoja ľudských zdrojov • UMB Banská Bystrica • TÚ vo Zvolene • Stredné odborné školy v agrosektore • Vybrané základné školy • ICRV, KC, Teledomy		
Doba trvania realizácie projektu	• zahájenie projektu • ukončenie projektu • doba trvania projektu	máj 2007 jún 2009 26 mesiacov	
Žiadateľ	SeDeM, n.o. a SOUPP B. Bystrica		

5. Indikatívny finančný plán

Indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK na úrovni kraja na roky 2007-2008

	Priority rozvoja vidieka BBSK	Opatrenia rozvoja vidieka BBSK a aktivity SAP RV na 2007- 2008	realizátori partneri	celkový rozpočet v tis. Sk	rozpočet BBSK v tis. Sk
1	Dostatočne rozvinutý podnikateľský sektor	1.1 Zlepšenie dostupnosti a nástrojov podpory MSP na vidieku	MP SR MH SR	—	—
		1.2 Podpora vysporiadania vlastníctva k pôde	NR SR MPSR	—	—
		1.3 Zlepšenie kvality manažmentu a marketingu podnikov	Vzd.inštitúcie a podniky	—	—
2	Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu	2.1 Zlepšenie informovanosti a dostupnosti informácií	Rezorty, BBSK, MVO	7.500	2.500
		2.1.1 Podpora vidieckej informačnej a poradenskej siete	BBSK, VIPA MP,MH,MŽP	6.000	1.500
		2.2 Zvýšenie odbornosti a kvalifikácie a osvojenie nových zručností	vzdelávacie inštitúcie	3.150	630
		2.2.1 Zvyšovanie odbornej kvalifikovanosti a zručnosti manažmentu samospráv	SeDeM, n.o R-ZMO, MR, RRA	2.400	480
		2.2.2 Získavanie zručností v podnikaní vo vidieckom cestovnom ruchu	SeDeM, n.o UMB BB, VOKA	750	150
		2.3 Podpora medzisektorovej a interkomunálnej spolupráce vo vidieckom priestore	BBSK R-ZMO BB VIPA	6.200	4.900
		2.3.1 Posilňovanie spolupráce a kapacít rozvoja vidieka	BB VIPA BBSK	6.200	4.900
3	Zvýšenie záujmu investorov o vidiek	3.1 Podpora budovania základnej infraštruktúry	Rezorty, BBSK, obce	—	—
		3.2 Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov – celoživotné vzdelávanie dostupné pre vidiek	BBSK, vzdelávacie inštitúcie	4.800	480
		3.2.1 Stredoslovenská akadémia rozvoja vidieka	SeDeM, n.o BBSK, R-ZMO	4.800	480
		3.3 Zlepšenie propagácie a dopravnej a komunikačnej dostupnosti vidieka	MDPT SR, BBSK	—	—
4	Dostatočná podpora štátu a regiónu vidieku	4.1 Zavedenie národnej podpory integrovaného rozvoja vidieka	Vláda SR BBSK	9.500	8.000
		4.1.1 Zárodkový fond pre budovanie kapacít LEADER	BBSK,R-ZMO BB VIPA	9.500	8.000
		4.2 Zlepšenie medzisektorovej koordinácie v regióne	BBSK, ŠŠS	350	200
		4.2.2 Kolégium predsedu BBSK pre eurofondy a štrukturálnu podporu	BBSK	350	200
		4.3 Zavedenie nástrojov pre vyrovňovanie regionálnych a vnútroregionálnych rozdielov	MF SR, MVRR SR, BBSK	20.650	20.650
		4.3.1 Vytvorenie kritérií pre porovnávanie úrovne okresov	BBSK ,	650	650
		4.3.2 Regionálny podporný fond rozvoja vidieka BBSK	BBSK, MVRR MF SR - FRV	20.000	20.000
SPOLU na aktivity SAP RV BBSK na roky 2007-08				51.150	37.360

**Súhrnný indikatívny finančný plán pre realizáciu SAP rozvoja vidieka BBSK
na roky 2007-2008**

číslo aktiv.	Aktivity SAP RV na roky 2007- 2008	rozpočet pre vidiecke regióny	rozpočet pre krajskú úroveň	celkový rozpočet	z toho rozpočet BBSK
2.1.1 BBSK	Podpora vidieckej informačnej a poradenskej siete	5,500.000	2,000.000	7,500.000	2,500.000
2.2.1 BBSK	Zvyšovanie odbornej kvalifikácie manažmentu samospráv	—	2,400.000	2,400.000	240.000
2.2.2 BBSK	Získavanie zručností v podnikaní Vo vidieckom cestovnom ruchu	—	750.000	750.000	150.000
2.3.1 BBSK	Posilňovanie spolupráce sektorov a kapacít v rozvoji vidieka	5,794.000	406.000	6,200.000	4,900.000
3.2.1 BBSK	Stredoslovenská akadémia rozvoja vidieka	—	4,800.000	4,800.000	480.000
4.1.1 BBSK	Zárodkový fond pre budovanie kapacít LEADER	8,500.000	1,000.000	9,500.000	8,000.000
4.2.2 BBSK	Kolégium predsedu BBSK pre eurofondy a štrukturálnu politiku	—	350.000	350.000	200.000
4.3.1 BBSK	Vytvorenie kritérií pre porovnávanie úrovne okresov	—	650.000	650.000	650.000
4.3.2 BBSK	Regionálny podporný fond rozvoja vidieka BBSK	18,000.000	2,000.000	20,000.000	20,000.000
3.2.1 G-M	Poradenstvo pre rozvoj vidieka ²⁾	780.000	—	780.000	760.000
3.2.2 G-M	Podpora činnosti miestnych manažérov rozvoja vidieka ¹⁾	780.000	—	780.000	600.000
3.2.3 G-M	Vytvorenie podporného fondu ³⁾	3,600.000	—	3,600.000	2,700.000
2.2.1 H-H	Poradenstvo pre budovanie kapacít rozvoja vidieka ²⁾	1,064.000	—	1,064.000	840.000
2.2.2. H-H	Vytvorenie mechanizmov podpory miestnych manažérov ¹⁾	562.500	—	562.500	450.000
2.2.3 H-H	Vytvorenie fondu na odskúšanie princípov prístupu Leader ³⁾	2,300.000	—	2,300.000	2,000.000
3.3.1 T-H	Tvorba stratégie pilotnej miestnej akčnej skupiny ^{2) 3)}	1.650.000	—	1,650.000	1,500.000
3.2.1 T-H	Zabezpečiť trvalodržateľnosť Impulzného centra pre rozvoj vidieka a jeho manažmentu ²⁾	990.000	—	990.000	900.000
3.2.2 T-H	Budovanie kapacít pre čerpanie prostriedkov z eurofondov ¹⁾	600.000	—	600.000	500.000
5.1.3 N-H	Príprava mikroregiónov na vytvorenie MAS pre LEADER ²⁾	524 000	—	1,600 000	445.000
5.2.1 N-H	Príprava vidieckych manažérov pre budovanie absorpčnej kapacity ¹⁾	640 000	—	540 000	544.000
5.3.1 N.H	Dobudovanie a aktivity Impulzného centra rozvoja pre VR Novohrad ²⁾	1,200 000	—	1,200 000	1,080.000
SPOLU za BBSK		37,794.000	13,356.000	51,150.000	37,360.000

Vysvetlivky:

- 1) Zakalkulované náklady a rozpočet v rámci opatrenia 2.2.1. Podpora vidieckej siete
- 2) Zakalkulované náklady a rozpočet v rámci opatrenia 2.3.1. Posilňovanie spolupráce
- 3) Zakalkulované náklady a rozpočet v rámci opatrenia 4.1.1. Zárodkový fond

6. Implementácia opatrení a aktivít akčného plánu

Akčný plán je zameraný na implementáciu len tých opatrení, ktoré je možné realizovať len v úrovni BBSK a inštitúciami pôsobiacimi v rámci kraja. Do akčného plánu nie sú zakomponované opatrenia, ktoré sú v kompetencii štátu a sú súčasťou národnej podpory zahrnutej do priority 4. „Dostatočná podpora štátu a BBSK rozvoju vidieka“ a opatrenia 1.1 a 1.2 v prioritě 1 „Dostatočne rozvinutý podnikateľský sektor“. Do akčného plánu rozvoja vidieka nie sú zahrnuté ani opatrenia:

- 1.3 Zlepšenie kvality manažmentu a marketingu podnikov
- 3.1 Podpora budovania základnej infraštruktúry
- 3.3 Zlepšenie dopravnej a komunikačnej dostupnosti vidieka,

hoci sú realizovateľné subjektmi pôsobiacimi v kraji, ale majú širší regionálny dopad než len rozvoj vidieka a sú súčasťou priamej podpory konkrétnych subjektov v rámci implementácie národných operačných programov.

Aktivity akčného plánu rozvoja vidieka na roky 2007 - 08 sú zamerané predovšetkým na kvalifikovanú odbornú prípravu vidieka na integrovaný rozvoj vidieka – prístup LEADER a na budovanie kapacít pre zvyšovanie konkurencie schopnosti vidieka a absorpčnej schopnosti pre využívanie podporných nástrojov dostupných pre vidiek v ostatných operačných dokumentoch.

Z hľadiska implementácie aktivít akčného plánu na roky 2007-08, môžeme ich rozdeliť do troch skupín:

a) aktivity implementované samotným Úradom BBSK

- do tejto skupiny patria všetky navrhované aktivity v opatreniach v rámci priority č. 4 „Dostatočná podpora štátu a BBSK rozvoju vidieka“, ktoré nebolo ani z týchto dôvodov rozpracované do listov aktivít

- Úrad BBSK bude musieť v spolupráci s R-ZMO a BB VIPA a za podpory ústredných orgánov štátnej správy dobudovať implementačné kapacity pre Zárodkový fond a Podporný fond regionálneho rozvoja (rozvoja vidieka)

- aktivity môže BBSK realizovať aj formou dodávok prác a služieb

b) aktivity implementované v rámci rozpočtu BBSK vybranými subjektmi

- sem patrí predovšetkým aktivita 2.3.1 Posilňovanie spolupráce a kapacít rozvoja vidieka ako aj podpora vidieckych manažérov v rámci aktivity opatrenia 2.1.1 Podpora vidieckej informačnej a poradenskej siete.

- najpripravenejšie a dostatočne vybudované kapacity pre implementáciu týchto aktivít má Vidiecky parlament Banskobystrického kraja a jeho regionálne pracoviská – Impulzné centrá rozvoja vidieka

c) aktivity implementované subjektmi kraja a spolufinancované BBSK

- do tejto skupiny patria opatrenia zamerané na vzdelávanie a prípravu ľudských zdrojov v rámci aktivít 2.2.1 Zvyšovanie odbornej kvalifikácie a zručnosti manažmentov samospráv, 2.2.2 Získavanie zručností v podnikaní vo vidieckom cestovnom ruchu a 3.2.1 Stredoslovenská akadémia rozvoja vidieka

- implementácia týchto aktivít je závislá od úspešnosti konkrétnych subjektov v rámci grantových výziev relevantných operačných programoch

- BBSK, vzhľadom k podkapitalizácii vidieka bude prispievať na spolufinancovanie, prípadne aj prefinancovanie podporných projektov

Implementáciu aktivít Akčného plánu integrovaného rozvoja vidieka bude monitorovať a vyhodnocovať Expertná skupina pre rozvoj vidieka pri BBSK

1. Priority pre usmerňovanie národnej a regionálnej podpory rozvoja vidieka

Z programových dokumentov Slovenskej republiky je zrejmé, že vláda SR a jednotlivé rezorty prostredníctvom svojich operačných programov dostatočne podporia rast a konkurencieschopnosť rozvinutých okresov Banskobystrického kraja – Banskej Bystrice a Zvolena.

Pre Banskobystrický samosprávny kraj, vzhľadom k jeho vidieckemu charakteru a problematike regionálneho rozvoja, je preto potrebné sústrediť sa v regionálnej politike hlavne na zaostávajúce vidiecke regióny.

Na základe analýz a problémov zaostávania vidieka sa pre BBSK v regionálnom rozvoji ukazujú ako kľúčové dve priority:

- a) **Riešenie problémov zaostávajúcich regiónov**
- b) **Podpora inštitucionálnej infraštruktúry rozvoja vidieka**

Regionálna samospráva však nemá dostatok zdrojov, aby sa vyrovnávaniu medziokresných rozdielov mohla venovať tak, ako si to vyžaduje nepriaznivá situácia v kraji, keď z celkového počtu 13 okresov je 11 typicky vidieckych a z nich až 9 patrí k problémovým až zaostávajúcim, pričom 3 z nich patria až na posledné miesta v SR. BBSK preto musí jednak koncentrovať svoju pomoc a podporu hlavne na tie oblasti, ktoré nie je možné podporiť v rámci štrukturálnych fondov a jednak si musí vytvoriť mechanizmy na ovplyvňovanie a koordináciu národnej sektorovej podpory do regiónu. Nevyhnutnou podmienkou pre to je zostavenie kritérií pre porovnávanie zaostávania okresov a vytvorenia koordinačného inštitútu štrukturálnej pomoci v kraji.

Z hľadiska tvorby regionálnych nástrojov na vyrovnávanie medziokresných rozdielov sa ukazuje nevyhnutná potreba vytvorenia dvoch finančných nástrojov:

- **Podporný fond regionálneho rozvoja(rozvoja vidieka)** – ako doplnkový zdroj na vyrovnávanie vnútroregionálnych rozdielov a spolufinancovanie projektov zaostalých regiónoch
- **Zárodkový fond rozvoja vidieka** – ako doplnkový zdroj pre budovanie a prípravu implementačných kapacít pre prístup LEADER v miestnych akčných skupinách, ktorý by následne mohol prerásť do **Fondu integrovaného rozvoja vidieka**, z ktorého by BBSK spolufinancoval implementáciu podporených rozvojových stratégií MAS v rámci Plánu rozvoja vidieka a prípadne financoval aj vlastný regionálny program typu LEADER. Tento prístup by predstavoval najefektívnejšie riešenie ekonomického oživenia vidieka a odstránenie problémov jeho zaostávania

Tieto navrhované inštrumentária regionálneho rozvoja v BBSK sú obsiahnuté v prioritě 4: „Dostatočná podpora štátu a BBSK vidieku“ Strategického akčného plánu rozvoja vidieka.

Veľmi dôležitou súčasťou miestneho a regionálneho rozvoja, najmä z hľadiska zvyšovania konkurencie schopnosti na trhu území a zvyšovaní absorpčnej kapacity hlavne zaostávajúcich oblastí, je aj podporná inštitucionálna infraštruktúra. Súčasný stav v inštitucionálnej infraštruktúre je charakteristický neujasnenosťou koncepcie, nesystémovosťou, viac sektorovým nekoordinovaným riadením a netransparentnosťou, čo spôsobuje v území kraja inštitucionálny chaos a plytvanie verejných prostriedkov. Pritom nie je nutné vytváranie nových štruktúr, ale harmonizácia a profilácia súčasných podporných inštitúcií a ich vzájomná koordinácia a územné spolupôsobenie. Preto by jednou z najaktuálnejších úloh BBSK malo byť spracovanie **Koncepcie podpornej inštitucionálnej infraštruktúry regionálneho rozvoja v kraji**.

Posilňovanie súčasných štruktúr podpornej inštitucionálnej infraštruktúry pre rozvoj vidieka tvorí súčasť opatrení 2.1 „Zlepšenie informovanosti a prístupu k informáciám“ a 2.3 „Podpora medzisektorovej a interkomunálnej spolupráce“ v rámci priority 2 **Zvýšenie miery využívania a zhodnocovania miestneho potenciálu**.

Pre všetky 4 vidiecke regióny kraja sa na základe analýz územia a priorít rozvoja, javí ako kľúčové rozvojové odvetvie, zhodnocujúce miestny potenciál, okrem multifunkčného pôdohospodárstva, **vidiecky cestovný ruch**. BBSK by jednak mal ovplyvňovať národnú politiku tak, aby sa vytvorilo dostatok zdrojov pre rozvoj cestovného ruchu, ktorý je aj prioritou kraja, ale na druhej strane podporovať aj rozvoj vzdelanosti a zručností pri zhodnocovaní využívania miestneho potenciálu pre tvorbu nových pracovných miest.

Zvyšovanie kvalifikácie a inovácie vzdelávania sú obsiahnuté v opatreniach 2.2 a 2.3 akčného plánu rozvoja vidieka, čím sa kompletizujú najnevyhnutnejšie opatrenia pre zvýšenie konkurencie schopnosti vidieka kraja v rokoch 2007 – 08.

2. Odporúčania pre prístup LEADER

Integrovaný rozvoj vidieka, reprezentovaný prístupom LEADER sa v EÚ osvedčil ako veľmi efektívny nástroj podpory vidieka, nakoľko mobilizuje vnútorné zdroje vidieka a zapája do celého procesu kľúčových aktérov rozvoja vidieka. Prináša rozhodovací proces o usmernení podpory priamo na miestnu úroveň a tak si vidiecke komunity priamo a samé rozhodujú o tom, aké priority sa v území podporia. To prináša so sebou priamu zodpovednosť komunít za rozvoj svojho územia a aj trvalú udržateľnosť rozvoja.

Prístup LEADER bude v rámci Plánu rozvoja vidieka podporený celkovou sumou cca 3 mld. Sk, to znamená, že bude podporených zhruba 10 – 12 implementácií rozvojových stratégií MAS. Takto vymedzené finančné zdroje ani zďaleka nepokrývajú potreby Slovenského vidieka, ba ani len Banskobystrického kraja

Na základe prevedených analýz a vyhodnotenia kapacít mikroregiónov by sa o podporu v prvom kole výzvy na implementáciu rozvojovej stratégie mohli uchádzať 4 maximálne 5 MAS. Potrebujú však dopracovať svoje stratégie podľa požiadaviek a usmernenia Ministerstva pôdohospodárstva SR, ktoré zatiaľ nie sú spracované. Na dopracovanie 4 stratégií je potrebné zhruba 1,5 mil. Sk pre 5 orientačne 3 mil. Sk v rámci aktivity 2.3.1 Posilňovanie spolupráce sektorov a kapacít rozvoja vidieka.

Odporúčané MAS pre prípravu na implementáciu stratégie (os 4):

- a) **MAS Malohont**
- b) **MAS Podpol'anie**
- c) **MAS Severný Hont**
- d) **MAS Muránska Planina**

(uvádzané názvy sú zatiaľ len pracovné)

Aby tieto MAS boli úspešné v uchádzaní sa o grant, potrebovali by si odskúšať svoje implementačné kapacity a implementačný proces. To je možné prostredníctvom zriadenia tzv. Zárodkového fondu pre LEADER a realizáciou malých grantových projektov, aby sa preverili administratívne kapacity budúcich uchádzačov o podporu. Realizáciu tohto procesu by sa výrazne zvýšili ich šance na získanie národnej podpory, a zároveň by sa aj zaručila úspešnosť implementácie ich rozvojových stratégií.

Na základe prejavenej záujmu a pripravenosti územia by v prvom kole výzvy mohlo požiadať o budovanie kapacít a prípravu rozvojových stratégií 6 – 8 Miestnych akčných skupín, v ktorých je potrebné dobudovať verejno-súkromné partnerstvo, sformovať inštitúcie a pripraviť žiadosti o grant. Zdroje na túto prípravu sú takisto naplánované v rámci aktivity 2.3.1.

Odporúčané MAS pre podanie žiadostí o budovanie kapacít (os 3):

- a) **MAS Severný Tekov**
- b) **MAS Bystricko**
- c) **MAS Brezniansko**
- d) **MAS Horehron**
- e) **MAS Severný Gemer**
- f) **Južný Gemer (Tornaľa a okolie)**
- g) **MAS Medveš a okolie**

- h) **MAS Javor a okolie**
- i) **MAS Poltársko**
- j) **MAS Východný Hont**

(uvádzané názvy sú zatiaľ len pracovné budú ešte spresnené)

Bude však záležať, na tom ktoré z týchto predpokladaných MAS sa rozhodnú požiadať o grant. Ich konečné rozhodnutie je závislé od zverejnenia usmernenie MP SR.

Pre túto skupinu však vzniká veľké riziko, že v rokoch 2008-9, keď ukončia práce na budovaní kapacít a spracovaní rozvojovej stratégie, nebudú už národné zdroje na podporu ich implementácie. Preto je potrebné, aby najneskôr od roku 2009/10 existoval národný, alebo regionálny (najlepšie oba) program typu LEADER.

Regionálny fond na podporu implementácie rozvojových stratégií MAS by sa mohol vytvoriť transformáciou navrhovaného Zárodkového fondu pre LEADER

3. Konkretizácia rozpočtu na podporu rozvoja vidieka v roku 2007

Aktivita	Celkový rozpočet akčného plánu	Z toho rozpočet BBSK	z toho potreba na rok 2007	z toho pre úroveň kraja	pre úroveň regiónov
2.1.1 BBSK	7,500.000	2,500.000	800.000	200.000	600.000
2.2.1 BBSK	2,400.000	240.000	120.000	120.000	-
2.2.2 BBSK	750.000	150.000	150.000	150.000	-
2.3.1 BBSK	6,200.000	4,900.000	3,700.000	600.000	3,100.000
3.2.1 BBSK	4,800.000	480.000	80.000	80.000	-
4.1.1 BBSK	9,500.000	8,000.000	3,500.000	500.000	3,000.000
4.2.2 BBSK	350.000	200.000	100.000	100.000	-
4.3.1 BBSK	650.000	650.000	650.000	650.000	-
4.3.2 BBSK	20,000.000	20,000.000	8,000.000	800.000	7,200.000
Spolu	51,350.000	37,360.000	17,100.000	3,200.000	13,900.000

Pričom aktivity 4.1.1, 4.2.2, 4.3.1 a 4.3.2 sú aktivity samotného BBSK zamerané na tvorbu nástrojov na vyrovnávanie medziokresných rozdielov a na podporu aktivít a budovanie implementačných kapacít integrovaného rozvoja vidieka. Na tieto aktivity je potrebná celková suma 30,5 mil Sk a v roku 2007 celkom **12,250.000,- Sk**, z toho pre Zárodkový fond na odskúšanie implementácie opatrení rozvojových stratégií MAS **3,5 mil. Sk**, pričom na prípravu zriadenia fondu a výber a administráciu projektov je vyhradených 500.000,- Sk.

Na vypracovanie návrhu kritérií pre vyrovnávanie vnútroregionálnych rozdielov, (4.3.1) ako podkladu pre rozhodovanie o usmerňovaní podpory do okresov je určených 650.000, -Sk.

Aktivita 2.3.1 je priamou podporou BBSK pre prípravu kapacít vidieka kraja pre prístup LEADER a vyžaduje celkový rozpočet 6,2 mil. Sk, pričom spolufinancovanie žiadateľov predstavuje 1,3 mil. Sk a požiadavky na rozpočet BBSK 4,9 mil. Sk, z toho na rok 2007 sumu **3,700.000,- Sk**.

V rámci aktivity 2.1.1 predstavuje podpora BBSK hlavne podporu činnosti vidieckych manažérov v ICRV, MAS a mikroregiónoch. Celkové náklady na fungovanie vidieckej informačnej a poradenskej siete predstavujú 7,5 mil. Sk, z čoho požiadavky na rozpočet BBSK predstavujú 1/3. Ďalšiu tretinu by mal predstavovať vklad obcí a mikroregiónov a 1/3 predstavujú grantové zdroje a podpora štátu. Požiadavky na rozpočet BBSK v roku 2007 sú vo výške **800.000,- Sk**

Aktivity 2.2.1, 2.2.2, 3.2.1 sú aktivity navrhované pracovnou skupinou a konkrétnymi aktérmi, ktoré je možné podporiť z rôznych grantov, ale ktoré si vyžadujú ingerenciu a podporu BBSK na ich realizáciu. Celková potrebná odhadovaná suma na tieto aktivity predstavuje 870.000,-. Sk, pričom v roku 2007 bude potrebné podporiť spolufinancovanie projektov z rozpočtu BBSK sumou **350.000,-Sk**.

Celková požiadavka pre spoluúčasť BBSK na financovanie aktivít mimo realizácie priamych aktivít BBSK predstavuje na rok 2007 sumu 4,850.000,- Sk a spolu so Zárodkovým fondom to predstavuje potrebu cca 8,35 mil. Sk na rok 2007.

Pre podporu aktivít vo vidieckych regiónoch, mimo Zárodkového fondu a Regionálneho podporného fondu, je v roku 2007 potrebná celková suma na podporu aktivít Akčného plánu integrovaného rozvoja vidieka 3,700.000,- Sk

z toho vo:

- vidieckom regióne Gemer- Malohont: **460.000,- Sk**
- vidieckom regióne Horný Hron: **540.000,- Sk,**
- vidieckom regióne Tekov-Hont: **1,570.000,- Sk**
- vidieckom regióne Novohrad: **1,130.000,- Sk**

Pre podporu metodologickej koordinácie a prípravy metodík pre budovanie kapacít pre prístup LEADER je potrebná celková suma **800.000,- Sk.**

Celková potreba na financovanie aktivít strategického akčného plánu pre priamu podporu budovania kapacít integrovaného rozvoja vidieka (len aktivity 2.1.1 a 2.3.1) v roku 2007 predstavuje celkovú sumu cca 6 mil. Sk a spolu so Zárodkovým fondom celkom 10 mil. Sk.

Z toho požiadavka na rozpočet BBSK pre rok 2007 predstavuje 4,5 mil. Sk a spolu so Zárodkovým fondom celkom 8 mil. Sk.

Na projekty vzdelávania a zvyšovanie odbornosti je potrebná v roku 2007 celková suma **1,5 mil. Sk**, z toho na spolufinancovanie projektov z rozpočtu BBSK **350.000,- Sk.**

IV. PRÍLOHY

Zoznam príloh

Textové prílohy:

- č. 1. Návrh opatrení osi 3 Národného strategického plánu rozvoja vidieka
- č. 2. Návrh opatrení osi 4 Národného strategického plánu rozvoja vidieka
- č. 3. Prehľad podporných inštitúcií

Grafické prílohy:

- Mapka 1 – historické kultúrne regióny
- Mapka 2 – kultúrno-historický potenciál
- Mapka 3 – krajinno-ekologický potenciál
- Mapka 4 – polohový potenciál kraja pre rozvoj
- Mapka 5 – vidiecke regióny podľa metodiky EÚ
- Mapka 6 – regionálne typy podľa SÚ SAV
- Mapka 7 – rajonizácia cestovného ruchu
- Mapka 8 – hospodárske regióny kraja
- Mapka 9 – obce podľa pólov rastu
- Mapka 10 – zamestnanosť v agrosektore
- Mapka 11 – miera nezamestnanosti po okresoch
- Mapka 12 – vidiecke regióny Banskobystrického kraja a formovania MAS
- Mapka 13 – potreby formovania inštitucionálnych kapacít rozvoja vidieka

PRÍLOHA č. 1

OS 3: KVALITA ŽIVOTA VO VIDIECKYCH OBLASTIACH A DIVERZIFIKÁCIA VIDIECKEHO HOSPODÁRSTVA

PRIORITA: VYTVÁRANIE PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ NA VIDIEKU

5.3.3.1. OPATRENIE: DIVERZIFIKÁCIA SMEROM K NEPOĽNOHOSPODÁRSKYM ČINNOSTIAM

Kód opatrenia

311 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam

Právny základ

Kapitola I, články 52 (a) (i) a 53 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Kapitola III, článok 35 a príloha II, bod 5.3.3.1.1 nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006

Odôvodnenie podpory

Analýza SWOT v silných stránkach zdôrazňuje existenciu hustej a relatívne stabilnej štruktúry osídlenia, ktorá pomáha udržať silnú spoločenskú štruktúru a bohatú kultúru vo vidieckych oblastiach Slovenska, ďalej vysoký rekreačný a turistický potenciál vidieckej krajiny, tradície remeselnej výroby s použitím tradičných materiálov a dostupnosť voľnej menej kvalifikovanej pracovnej sily. V slabých stránkach je tu však aj náznak toho, že tieto klady sú ohrozené, pretože vidiecke obyvateľstvo, predovšetkým mladí, sa začali sťahovať do väčších miest. Jedným z hlavných dôvodov je, že pracovné príležitosti, mzdy a pracovné podmienky sú vo vidieckych oblastiach horšie. Toto je zas dôsledkom vidieckej závislosti od nízkych príjmov a upadajúceho agrosektora, pričom nové produktívne investície majú tendenciu plynúť viac do okolia veľkých miest. Je tu reálne nebezpečenstvo, že by mohlo dôjsť k rýchlemu vyľudneniu všetkých vidieckych oblastí, ak sa táto situácia zdvojenej ekonomiky nebude riešiť.

Od roku 1989 počet pracovníkov v rezorte pôdohospodárstva neustále klesá. V roku 2003 pracovalo v poľnohospodárstve už len 99 400 zamestnancov, čo predstavuje zníženie stavu od začiatku transformácie o 71,7 %. Priemerná mesačná mzda v poľnohospodárstve v roku 2003 predstavovala 10 958,- Sk/332 € (71,8 % priemeru SR). V roku 2003 celkový medzироčný úbytok zamestnancov dosiahol 11,6 % a bol vyšší oproti predchádzajúcemu roku o 3,6 percentuálneho bodu. Pokles počtu zamestnancov charakterizuje pokles podielu robotníkov na celkovom počte zamestnancov zo 79,1 % na 78,6 % a podielu žien z 31, 1% na 30,9 %.

Nezamestnanosť v SR k 31. 12. 2003 predstavovala 17,4 % z obyvateľstva v produktívnom veku. Nezamestnanosť v 36 vybraných, prevažne vidieckych okresoch, bola vyššia ako celoštátny priemer a v priemere dosahuje 23 %.

Diverzifikácia vidieckej ekonomiky je preto kľúčovým cieľom na zachovanie a zlepšenie rovnováhy pracovných príležitostí a spoločenských podmienok vidieckeho obyvateľstva. Ak sa podarí začleniť vidiecke spoločenstvá do širšej ekonomiky bez rušivých geografických presunov, potom bude možné dosiahnuť ústredný cieľ rozvoja vidieka.

Príležitosťou realizácie tohto opatrenia je znižovanie závislosti vidieckeho obyvateľstva od poľnohospodárskej prvovýroby, rozvoj podnikateľských aktivít na vidieku a tým vytváranie

nových pracovných príležitostí. Ohrozením sa javí nízka mobilita pracovnej sily, nízky investičný kapitál a vysoké percento vidieckeho obyvateľstva v poproduktívnom veku.

Cieľom tohto opatrenia je podporiť rozvoj nových a existujúcich foriem podnikania, ktoré využijú tieto možnosti a poskytnú alternatívu k zamestnaniu v poľnohospodárstve a tým prispieť k vyrovnanému vidieckemu a regionálnemu rozvoju.

Potreba rozvoja vyplýva z dlhodobého a trvalého poklesu agrárnej a vidieckej zamestnanosti a záujmu o danú podporu medzi poľnohospodárskymi subjektmi v rámci programu SAPARD a Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 2004 – 2006 (údaje v časti Odôvodnenie podpory).

Rozvoj alternatívnych ekonomických činností pomôže stabilizovať zamestnanosť a zlepšiť príjem poľnohospodárov bez toho, aby zvýšili svoju produkciu primárnych potravín. Ciele tohto podopatrenia preto nekonkurujú cieľom opatrenia „Modernizácia poľnohospodárskych podnikov“. Opatrenie je svojimi cieľmi prepojené s opatreniami Obnova a rozvoj obcí a verejných služieb, Infraštruktúra súvisiaca s rozvojom a prispôbovaním poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, Vzdelávanie a informovanie, Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie a prístupom Leader.

Potreba podpory danej oblasti vyplýva i zo skúseností s implementáciou predvstupového nástroja SAPARD, Sektorového operačného programu „Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 2004 – 2006“ a Plánu rozvoja vidieka SR 2004 – 2006. V rámci Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 2004 – 2006 finančný plán verejných zdrojov pre opatrenie „Diverzifikácia poľnohospodárskych činností“ v cieľi 1 na roky 2004 – 2006 predstavuje 21,22 mil. €. K 31. decembru 2006 bolo predložených 122 projektov v celkovej výške požiadaviek na verejné zdroje 28,55 mil. € a schválených bolo 91 projektov v celkovej výške podpory z verejných zdrojov 20,28 mil. €. V rámci Plánu rozvoja vidieka SR finančný plán verejných zdrojov pre dané opatrenie v cieľi 2 na roky 2004 – 2006 predstavuje 80 tis. €. K 31. 12. 2006 bol predložený a aj schválený jeden projekt vo výške požiadaviek na verejné zdroje 80 tis. €.

Cieľ

Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám, rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít (vstupy a výstupy nezahrnuté do prílohy č. 1 Zmluvy o založení ES) a zvyšovanie vidieckej zamestnanosti.

Tento cieľ sa bude naplňovať predovšetkým prostredníctvom:

- rozširovania alternatívnych zdrojov príjmov cestou zriaďovania doplnkových výrobných nepoľnohospodárskych charakteru;
- tvorby nových a zachovania už existujúcich pracovných miest.

Rozsah a činnosti

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ, napr.:

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rekreačných a ubytovacích zariadení s kapacitou 11 - 100 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- rekonštrukcia existujúcich poľnohospodárskych objektov (ktoré stratili svoj pôvodný účel) na agroturistické objekty s kapacitou 11 - 100 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet;

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia výrobných a predajných objektov (pri rekonštrukcii a modernizácii vrátane technológií) a nákup strojov, technológií a zariadení pre:
 - doplnkovú výrobu nepoľnohospodárskeho charakteru vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie, ďalej zriadenie geotermálneho vrtu a jeho využívanie vrátane rozvodov s výnimkou veternej, vodnej a solárnej energie za podmienky, že prevažnú časť vyrobenej energie konečný prijímateľ nespotrebuje vo vlastnom podniku – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet,
 - výrobu a spracovanie tradičných materiálov a výrobkov (napr. tkanie ľanového plátna a následná výroba národných (ľudových) krojov atď.) – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet.
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia agroturistických zariadení vrátane hygienických, ekologických a rekondičných objektov slúžiacich na rozvoj turistických činností (napr. kryté bazény, fitnesscentrá, masáže a solárne zariadenia, sociálne zariadenia, čističky odpadových vôd a pod.) - stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia areálov vytvárajúcich podmienky na rozvoj rekreačných a relaxačných činností (turistické chodníky, jazdectvo, rybárstvo, poľovníctvo, plnárstvo, cykloturistika, vodné športy, zimné športy, sauna, bazén, detské ihrisko a pod.) – stavebné investície, investície do vybavenia, strojov a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet.

Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia predajných miest znamená založenie a prevádzkovanie malých predajných miest umiestnených priamo na farmách alebo miestach dostupných pre návštevníkov regiónu, kde prijímateľ pomoci bude môcť predávať svoje výrobky vyrobené v rámci tohto opatrenia, ktoré musia byť nepoľnohospodárskej povahy (napr. ľudovoumelecké výrobky: vyrezávané drevené črpáky, národné ľudové kroje,, keramika).

Hlavné oblasti diverzifikácie

- investície do rekreačných a ubytovacích zariadení;
- rekonštrukcia poľnohospodárskych objektov na agroturistické objekty;
- investície do výrobných a predajných objektov pre výrobu nepoľnohospodárskeho charakteru;
- investície do areálov slúžiacich pre rozvoj rekreačných a relaxačných činností (tieto musia byť prístupné verejnosti).

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

Právnické osoby a fyzické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje minimálne 30 %.

Druh podpory

Druh podpory:	nenávratný finančný príspevok
Spôsob financovania:	podielové financovanie
Typ investície:	zisková

Výška podpory

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:

- **50 %** (37,5 % EÚ, 12,5 % SR) pre oblasti cieľa Konvergencia, pričom minimálne 50 % predstavujú vlastné zdroje.
- **20 %** (10 % z EÚ, 10 % SR) pre ostatné oblasti, pričom minimálne 80 % predstavujú vlastné zdroje.

Demarkačné línie a kritériá s ostatnými finančnými nástrojmi EÚ

Neprekryvanie podpory z fondov EPFRV a ERDF (Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast) je zabezpečené rôznou výškou podielu tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch (EPFRV – PO a FO, ktorých podiel tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby predstavuje minimálne 30% z celkových tržieb/príjmov, ERDF – PO a FO, ktorých podiel tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby predstavuje menej ako 30% z celkových tržieb/príjmov).

Demarkačné línie medzi opatreniami PRV v rámci osi 3

Prekrývanie podpory medzi opatreniami 311 a 313 je zamedzené odlišnými konečnými prijímateľmi (v opatrení 311 – právnické a fyzické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje minimálne 30% a v opatrení 313 – v prípade žiadateľov podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva ich podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch musí byť nižší ako 30%) a rozdielnymi kapacitami ubytovacích zariadení (v opatrení 311 nad 10 lôžok a v opatrení 313 do 10 lôžok).

Súlad s pravidlami o štátnej pomoci

Opatrenie je v súlade s nariadením Komisie (ES) č. 1976/2006, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 2204/2002, (ES) č. 70/2001 a (ES) č. 68/2001, pokiaľ ide o predĺženie obdobia ich uplatňovania.

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet prijímateľov podpory	330
	Celkový objem investícií v €	251 000 000
Výsledok	Zvýšenie nepoľnohospodárskej pridanej hodnoty v podporených podnikoch (€)	107 600 000 SKK (3,3 mil. €)
	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	500
Dosah	Prírastok čistej pridanej hodnoty vyjadrenej v parite kúpnej sily (t.j. ekonomický rast)	400 mil. SKK (12,1 mil. €)
	Čistý prírastok ekvivalentu pracovného miesta (t.j. tvorba zamestnanosti)	350 FTE

Poznámka: priemerná výška na 1 projekt vyplýva zo skutočnosti, že budú podporované obnoviteľné zdroje energie, ktoré sú finančne náročné.

5.3.3.2. OPATRENIE: PODPORA ČINNOSTÍ V OBLASTI VIDIECKEHO CESTOVNÉHO RUCHU

Kód opatrenia

313 Podpora činností v oblasti cestovného ruchu

Právny základ

Kapitola I, články 52 (a) (iii) a 55 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Príloha II, bod 5.3.3.1.3. nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006

Odôvodnenie podpory

Analýza SWOT sociálnej situácie na Slovensku poukazuje v silných stránkach na vysoký rekreačný a turistický potenciál vidieckej krajiny, existenciu kultúrno-historických pamiatok, existenciu profesijných a záujmových združení a dostupnosť voľnej pracovnej sily. V slabých stránkach zdôrazňuje nedostatok pracovných príležitostí na vidieku, migráciu obyvateľstva (hlavne mladých) z vidieka do priemyselných centier a nevyužitie materiálnej základne vo vlastníctve súkromných osôb pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. V príležitostiach je uvedená podpora rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky a vytváranie nových pracovných príležitostí. Ohrozenia uvádzajú nízky investičný potenciál, vysoké percento vidieckeho obyvateľstva v poproduktívnom veku a nízka mobilita pracovnej sily.

Keďže nezamestnanosť v SR k 31. decembru 2003 predstavovala 17,4 % z obyvateľstva v produktívnom veku a nezamestnanosť v 36 vybraných, prevažne vidieckych okresoch, bola vyššia ako celoštátny priemer (23 %), podpora činností v oblasti cestovného ruchu sa javila ako dôležitý faktor vytvárania nových pracovných príležitostí, znižovania nezamestnanosti, a tým stabilizovania obyvateľstva vo vidieckom priestore. Zvýšenie počtu návštevníkov v regióne sa prejavil i na rozvoji ďalších odvetví vidieckej ekonomiky.

Vláda Slovenskej republiky schválila svojím uznesením č. 923/2005 Koncepciu rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky, v ktorej je deklarovaná nevyhnutnosť venovania pozornosti cestovnému ruchu ako faktoru hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónov s ohľadom na vytváranie pracovných príležitostí a zdrojov príjmov ako obyvateľstva, tak miestnych rozpočtov.

Vidiecky cestovný ruch na Slovensku sa stáva relatívne novou formou cestovného ruchu hlavne v horských a podhorských oblastiach. Možno ho definovať ako využívanie voľného času na vidieku rôznymi rekreačnými činnosťami s možnosťou ubytovania v rodinách, vo vidieckych domoch alebo účelových ubytovacích zariadeniach postavených v tomto prostredí. Slovensko má mimoriadne dobré podmienky pre vidiecky cestovný ruch, keď horské a podhorské oblasti zaberajú vyše 2 mil. hektárov. Vidiecky charakter má 86 % slovenského územia a žije na ňom 40 % obyvateľstva, čím sa radíme na 4. miesto spomedzi 25 štátov EÚ (po Grécku, Slovinsku a Rakúsku). Z vyše 2 900 slovenských osád, dedín a miest je až 2 500 situovaných v atraktívnych prírodných vidieckych oblastiach. To znamená, že na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu sa hodí ktorýkoľvek región Slovenska, teda aj taký, ktorý zápasí s vysokou mierou nezamestnanosti.

Prínos rozvoja cestovného ruchu možno vymedziť z viacerých hľadísk:

- umožňuje využiť a zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia, a to pri pomerne nízkej finančnej náročnosti,
- vytvára nové pracovné príležitosti,
- stabilizuje obyvateľstvo vo vidieckom priestore, odbúrava zbytočne vysokú každodennú mobilitu za prácou vo väčších sídlach a mestách,

- vytvára podmienky pre zachovanie tradičného osídlenia vidieka,
- umožňuje po úprave využívať jestvujúcu materiálnu základňu vo vlastníctve súkromných osôb,
- umožňuje speňaženie vlastných produktov na stravovanie a pohostenie návštevníkov,
- napomáha obnove a rozvoju obce formou získania finančných prostriedkov z príjmu zo služieb cestovného ruchu,
- má pozitívny vplyv na regionálny rozvoj, platobnú bilanciu a rozvoj cestovného ruchu na Slovensku.

Vidiecky cestovný ruch v rámci návštevy SR v roku 2003 uprednostnilo v priemere 3 % zahraničných návštevníkov. V štruktúre ubytovacích zariadení cestovného ruchu v SR predstavovalo v roku 2003 ubytovanie na súkromí 16,9 %. Diverzifikácia vidieckej ekonomiky je preto kľúčovým cieľom na zachovanie a zlepšenie rovnováhy pracovných príležitostí a spoločenských podmienok vidieckeho obyvateľstva. Ak sa podarí začleniť vidiecke spoločenstvá do širšej ekonomiky bez rušivých geografických presunov, potom bude možné dosiahnuť ústredný cieľ rozvoja vidieka.

Cieľom tohto opatrenia je podporiť rozvoj nízkokapacitného ubytovania na vidieku a marketing služieb cestovného ruchu.

Dôležitou oblasťou pri využívaní objektov v rámci cestovného ruchu je ich náležitá propagácia a vytvorenie internetových rezervačných systémov, ktoré zabezpečia ich lepšiu využiteľnosť, zvýšenie návštevníkov danej oblasti, a tým vytvorenie dodatočných príjmov a stabilizáciu obyvateľstva vo vidieckom priestore.

Predmetné opatrenie nebolo v skrátenom programovacom období 2004 – 2006 implementované prostredníctvom Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, ale v rámci Operačného programu Priemysel a služby. Celkove v rámci opatrenia „Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu“ bolo k 31. 12. 2006 predložených 336 projektov v objeme požiadaviek na verejné zdroje 233,5 mil. €. Alokácia finančných prostriedkov na roky 2004 – 2006 predstavovala 54,24 mil. €. K 31. 12. 2006 bolo schválených 40 projektov v celkovej výške podpory z verejných zdrojov 34,29 mil. €.

Cieľ

Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám, rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít a zvyšovanie vidieckej zamestnanosti.

Tento cieľ sa bude naplňovať predovšetkým prostredníctvom:

- rozširovania zdrojov príjmov vidieckeho obyvateľstva;
- tvorby nových a zachovania už existujúcich pracovných miest;
- zvyšovania informovanosti širokej verejnosti o možnostiach pobytu v zariadeniach vidieckeho cestovného ruchu.

Rozsah a činnosti

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ.:

Časť A (článok 55 b) nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005)

- rekonštrukcia a modernizácia nízkokapacitných ubytovacích zariadení s kapacitou maximálne 10 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane zariadenia pripojenia na internet;

- prestavba časti rodinných domov a ďalších nevyužitých objektov na nízkokapacitné ubytovacie zariadenia s kapacitou maximálne 10 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- prístavba časti rodinných domov a ďalších nevyužitých objektov na nízkokapacitné ubytovacie zariadenia s kapacitou maximálne 10 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia kempingového (karavanového) ubytovania vrátane prístupových ciest v rámci areálu, spevnených parkovacích plôch, elektrických, vodovodných a kanalizačných rozvodov, opлотenia, osvetlenia a sociálnych zariadení;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia doplnkových relaxačných zariadení (sauna, krb, bazén a pod.).

Časť B (článok 55 c) nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005)

- marketing služieb vidieckeho cestovného ruchu..

Opis typu operácií zahrnutých v článku 55 nariadenia 1698/2005

V časti A. pôjde o akcie zamerané na rekonštrukciu a modernizáciu nízkokapacitných ubytovacích zariadení, prestavbu a prístavbu časti rodinných domov na nízkokapacitné ubytovanie, kempingové ubytovanie a výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu doplnkových relaxačných zariadení.

V časti B. pôjde o akcie zamerané na marketing cestovného ruchu.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ) pre časť A

Fyzické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti cestovného ruchu. V prípade žiadateľov podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva ich podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch musí byť nižší ako 30%.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ) pre časť B

Právnické osoby združujúce subjekty pôsobiace v oblasti vidieckeho cestovného ruchu.

Druh podpory pre časť A

Druh podpory:	nenávratný finančný príspevok
Spôsob financovania:	podielové financovanie
Typ investície:	zisková

Druh podpory pre časť B

Druh podpory:	nenávratný finančný príspevok
Spôsob financovania:	plné financovanie
Typ investície:	nezisková

Výška podpory pre časť A

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:

- **50 %** (37,5 % EÚ, 12,5 % SR) v oblastiach cieľa Konvergenca, pričom minimálne 50 % predstavujú vlastné zdroje;
- **30 %** (15 % z EÚ, 15 % SR) v ostatných oblastiach, pričom minimálne 70 % predstavujú vlastné zdroje.

Z celkového objemu plánovaných finančných prostriedkov na toto opatrenie je pre časť A. vyčlenených 95 %.

Výška podpory pre časť B

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:

- **100 %** (75 % EÚ, 25 % SR) v oblastiach cieľa Konvergencia.
- **100 %** (50 % EÚ, 50 % SR) v ostatných oblastiach

Z celkového objemu plánovaných finančných prostriedkov na toto opatrenie je pre časť B. vyčlenených 5 %.

Demarkačné línie a kritériá s ostatnými finančnými nástrojmi EÚ

Program rozvoja vidieka SR
(EPFRV)

podpora vidieckeho cestovného ruchu, predovšetkým podporou nízkokapacitného ubytovania (do 10 lôžok), v prípade žiadateľov podnikajúcich v poľnohospodárstve ich podiel príjmov na celkových príjmoch musí byť nižší ako 30 %.

**OP Konkurencieschopnosť
a hospodársky rast**
(ERDF)

podpora len projektov komplexných centier cestovného ruchu s celoročným využitím pre podnikateľské subjekty s podielom príjmov z poľnohospodárskej výroby na celkových príjmoch do 30%.“

Demarkačné línie medzi opatreniami PRV v rámci osi 3

Prekrývanie podpory medzi opatreniami 313 a 311 je zamedzené odlišnými konečnými prijímateľmi (rozdielny podiel príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby) a rozdielnymi kapacitami ubytovacích zariadení (do 10 lôžok a nad 10 lôžok).

Súlad s pravidlami o štátnej pomoci

Opatrenie v časti A. je v súlade s nariadením Komisie č. 1998/2006 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES pri pomoci de minimis.

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet podporených aktivít	700
	Celkový objem investícií v €	74 000 000
Výsledok	Prírastok turistických návštevníkov	313 100
	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	250
Dosah	Prírastok čistej pridanej hodnoty vyjadrenej paritou kúpnej sily (t.j. ekonomický rast)	400 mil. SKK (12,1 mil. €)
	Čistý prírastok ekvivalentu pracovného miesta (t.j. tvorba zamestnanosti)	125 FTE

5.3.3.3. OPATRENIE: VZDELÁVANIE A INFORMOVANIE

Kód opatrenia

331 Odborné vzdelávanie a informovanie hospodárskych subjektov v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje os 3

Právny základ

Kapitola I, článok 52 c) a článok 58 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Príloha II, bod 5.3.3.3. nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006

Odôvodnenie podpory

Rozvoj životaschopného vidieka a vidieckej zamestnanosti závisí od naštartovania ľudského potenciálu, rýchlejšieho a dokonalejšieho prístupu k aktuálnym informáciám a od doplnenia si kvalifikácie a vzdelania obyvateľstva. Pretrvávajúcou prekážkou rastu a rozvoja je pre niektoré vidiecke lokality zabezpečenie dostatočne vzdelanej, kvalifikovanej pracovnej sily, ktorá bude schopná pracovať s novými technológiami, metódami a poznatkami vedy, informáciami o najnovších trendoch v relevantných odboroch a vývoji na trhoch. Disparity v rozložení populácie s vysokoškolským vzdelaním a všeobecne nižšia úroveň kvalifikácie vidieckych pracovníkov sú výrazným limitom v podpore podnikania vo vidieckych regiónoch. To, že kvalitný ľudský potenciál (populačne, vzdelanostne) je ešte stále sústredený najmä vo väčších mestách, brzdí naštartovanie rozvojových trendov na vidieku, čo vytvára značne odlišné východiskové podmienky i rozvojové predpoklady vidieka a mesta.

Poľnohospodárstvo podstatnou mierou prispieva k udržiavaniu funkčnej vidieckej infraštruktúry a osídlenia. Disponuje však nepostačujúcimi materiálnymi a ľudskými zdrojmi pre počiatočné investície do diverzifikácie ekonomických aktivít na vidieku, rozvoja podnikania v oblasti služieb, remeselnej výroby, obchodu a vidieckeho cestovného ruchu. Pôdohospodárstvo je spolutvorcom prostredia pre rekreáciu vidieckeho aj mestského obyvateľstva, ktoré využíva odvetvie komerčného cestovného ruchu vo vidieckom priestore.

Tradičná miestna ľudová kultúra Slovenska je odrazom materiálnych a duchovných stránok vidieckeho pôvodne roľníckeho života. Národná identita bola na Slovensku dlho spätá s roľníctvom a hospodárením na pôde. Táto väzba národnej identity na pôdu a jej obhospodarovanie pretrváva v duchovných hodnotách, ktoré chceme zachovať a ďalej rozvíjať.

SWOT analýza uvádza medzi slabými stránkami aj málo rozvinuté kapacity ľudských zdrojov a manažmentu pre plánovanie rozvoja zdola nahor. Silnou stránkou, ktorá sa dá využiť pri napĺňaní cieľov stratégie, je rozvinutý vzdelávací systém. Pre vidiek sa otvárajú príležitosti k získaniu vyššej kvalifikácie a vzdelanostnej úrovne odborníkov a vyššej úrovne informovanosti obyvateľstva. Súčasná situácia predstavuje aj ohrozenia v súvislosti s nedostatočnou odbornosťou a informovanosťou, nedostatočným tempom inovácií a tvorbou rozvojových projektov. Táto situácia je markantná hlavne v zaostávajúcich vidieckych oblastiach, kde nie sú dostatočne rozvinuté kapacity ľudských zdrojov a kde je aj nedostatok kapitálu a finančných prostriedkov pre udržanie kvalifikovaných odborníkov. Vidiek potrebuje, aby informácie chodili priamo k miestnym subjektom a boli nielen v osobnom kontakte sprostredkované, ale aj vysvetlené a objasnené ich využitie.

Prostredníctvom diverzifikácie do nepoľnohospodárskych činností, podpory cestovného ruchu môže byť zvrátený negatívny trend ekonomického a sociálneho úpadku a vysídľovania,

ktorému čelia mnohé vidiecke oblasti tak v Európe, ako i na Slovensku. Úspešná implementácia vzdelávacích aktivít vyžaduje silné motivačné stratégie v tradičných a nových zručnostiach pre ekonomických aktérov vo vidieckych oblastiach.

Rozvoj vzdelávacích aktivít a kvalifikácie vidieckeho obyvateľstva vytvára predpoklad pre rozvojové investície vo vidieckych regiónoch a diverzifikáciu vidieckej ekonomiky do všetkých oblastí. Multifunkčné vzdelávanie a informovanie subjektov pôsobí komplementárne s ekonomickým rastom, zlepšením sociálnych podmienok a kvality života obyvateľov vidieckych oblastí.

Toto opatrenie podporuje efektívne vykonávanie ostatných opatrení programu v osi 3, maximalizuje hodnotu finančných investícií. Synergicky nadväzuje na opatrenie Vzdelávanie a informačné aktivity z osi 1 a rozširuje priestor pre podnikateľské subjekty na vidieku.

Cieľ

Skvalitniť a podporiť ľudský potenciál ako základnú podmienku pre zlepšenie kvality života na vidieku.

Tento cieľ sa bude naplňovať predovšetkým prostredníctvom:

- vytvárania predpokladov pre dosiahnutie čo najväčšieho prínosu a pridanej hodnoty v rámci relevantných opatrení programu;
- poskytovania potrebných vedomostí, zručností a informácií pre:
 - zlepšenie komunikácie a propagácie vo vidieckom priestore;
 - poradenstvo v oblasti celoživotného vzdelávania;
 - využívanie informačných a komunikačných technológií;
 - trvalú udržateľnosť životného prostredia, tradičné vidiecke postupy, remeslá a kvalitné lokálne výrobky;
 - manažment podnikov, ktoré svoju činnosť diverzifikujú do nepoľnohospodárskych oblastí;
 - realizáciu zámerov obcí v záujme svojho rozvoja s cieľom zatriaktívnenia vidieckeho priestoru a zvýšenia kvality života na vidieku;
 - zástupcov obcí v rámci aktivít zameraných na trvalodržateľnosť a renováciu kultúrnej, prírodnej krajiny a rozvoj obcí;
 - vznik medzisektorových partnerstiev, PPP a záujmových združení.

Rozsah a činnosti (vrátane tematického zamerania)

Cieľom podpory sú vzdelávacie projekty zamerané na získavanie, prehľbovanie, inovácie vedomostí, zručností a šírenie informácií o jednotlivých opatreniach osi 3 podľa EPFRV. Oprávnené sú všetky vzdelávacie a informačné aktivity, ktoré súvisia s cieľmi opatrenia:

1. všetky formy ďalšieho vzdelávania, ktorých zameranie je v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ.

Vzdelávacie aktivity určené pre podnikateľské subjekty a subjekty verejnej správy (obce, mestá a ich združenia a občianske združenia) – tematicky zamerané najmä na:

- ekonomiku podnikateľského subjektu (napr. legislatíva, riadenie ekonomicky životaschopného podniku, podnikateľský plán, diverzifikácia činností, spolupráca a rozvoj podnikov);
- zavádzanie nových metód a nástrojov práce a riadenia vo vidieckom priestore;
- manažment kvality;
- inovácie vo vidieckych oblastiach, zavádzanie informačných technológií, internetizácia;

- ochranu životného prostredia (environmentálne vhodné technológie, alternatívne zdroje energie, separovaný zber, využívanie biomasy, ochrana, tvorba a manažment krajiny, cieľová kvalita vidieckej krajiny a pod.);
- obnovu a rozvoj vidieka;
- prístup Leader.

2. nasledovné formy informačných aktivít

- tvorba nových vzdelávacích programov;
- tvorba analýz vzdelávacích potrieb;
- krátkodobé kurzy, školenia, tréningy na získanie potrebných vedomostí a zručností;
- konferencie a semináre;
- televízne a rozhlasové kampane (ako sú propagačné aktivity, besedy, talk shows);
- výmenné informačné stáže a návštevy;
- putovné aktivity k cieľovým skupinám;
- ďalšie formy, ako napríklad tlačené publikácie a webové portály, trvalý informačný a poradenský servis zameraný na celoživotné vzdelávanie.

Uprednostňujú sa kombinácie uvedených foriem.

Konečný prijímateľ finančnej pomoci (oprávnený žiadateľ)

Oprávneným žiadateľom sú subjekty – inštitúcie, pôsobiace v oblasti poskytovania vzdelávacích a informačných služieb (štátne, príspevkové, rozpočtové, verejno-právne, neziskové organizácie, občianske a záujmové združenia, profesijné komory).

Konečný prijímateľ nefinančnej pomoci

Podnikateľské subjekty, subjekty verejnej správy (obce a ich združenia), ktoré pôsobia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje os 3.

Druh podpory

Druh podpory:	nenávratný finančný príspevok
Spôsob financovania:	plné financovanie
Typ investície:	nezisková

Výška podpory

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:

- 100 % (75 % EÚ a 25 % SR) v oblastiach cieľa Konvergencia;
- 100 % (50 % EÚ a 50 % SR) v ostatných oblastiach.

Demarkačné línie a kritéria s ostatnými finančnými nástrojmi EÚ

Neprekrývanie podpory z fondov EPFRV a ERDF (Operačné programy Životné prostredie a Vzdelávanie) je zabezpečené tak, že v rámci **OP Životné prostredie** sú aktivity v oblasti zlepšenia informovanosti a environmentálneho povedomia zamerané na zvyšovanie environmentálneho povedomia verejnosti s výnimkou cieľových skupín uvedených v PRV v opatrení “odborné vzdelávanie a informačné aktivity” (os 1) a opatrení „vzdelávanie a informovanie“ (os 3). V **OP Vzdelávanie** sú cieľovou skupinou zamestnanci a pracovníci výskumu a vývoja, nezahŕňa osoby pracujúce v agrosektore a lesníctve.

Demarkačné línie medzi opatreniami v rámci PRV

Prekrývanie podpory medzi opatreniami 111 a 331 je zamedzené odlišnými konečnými prijímateľmi nefinančnej pomoci (v osi 1 sú to subjekty - prvovýrobcovia a spracovatelia

produktov z oblasti pôdohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva a v osi 3 sú to podnikateľské subjekty a subjekty verejnej správy napr. obce a ich združenia, ktoré pôsobia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje os 3).

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet hospodárskych subjektov (účastníkov) zúčastnených na vzdelávacích a informačných aktivitách	3 000
	Počet vzdelávacích dní	2 500
Výsledok	Počet absolventov, ktorí úspešne ukončili vzdelávaciu aktivitu	2 800

PRIORITA: ZLEPŠENIE KVALITY ŽIVOTA VO VIDIECKYCH OBLASTIACH

5.3.3.4. OPATRENIE: OBNOVA A ROZVOJ OBCÍ, OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI A SLUŽIEB

Kód opatrenia

321 základné služby pre ekonomiku a vidiecke obyvateľstvo

322 obnova a rozvoj obcí

Právny základ

Kapitola I, články 52 bod (b) i, ii) a 56 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Príloha II, body 5.3.3.2.1. a 5.3.3.2.2. nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006

Odôvodnenie podpory

Silné stránky SWOT analýzy deklarujú existenciu rozvinutých sídiel, existenciu kultúrno-historických pamiatok, rozvinutý folklór a miestnu kultúru, hustotu malých a stredných sídiel so zachovanými prvkami národnej, regionálnej a ľudovej kultúry. Príležitosti SWOT analýzy avizujú zvyšovanie návštevníkov vidieckych regiónov, aktivizáciu miestneho obyvateľstva a vytváranie nových pracovných príležitostí.

SWOT analýza upozorňuje na nasledovné slabé stránky a ohrozenia:

- nedostatočná technická infraštruktúra väčšiny vidieckych sídiel;
- sociálna izolácia vidieka;
- nízka konkurencieschopnosť vidieckej ekonomiky;
- nedostatočne vybudovaná infraštruktúra pre podnikanie na vidieku.

Analýza potvrdzuje, že vidiecke oblasti majú nedostatočne rozvinutú, resp. v nevyhovujúcom stave technickú infraštruktúru. Do vlastníctva obcí patria napr. cestné komunikácie 4. triedy (miestne cesty), ktoré sú v zlom technickom stave, čo potvrdzuje i štruktúra projektov obcí, ktoré predložili v rámci predvstupového nástroja SAPARD. Zo 150 schválených projektov bolo 111 zameraných na rekonštrukcie miestnych ciest. Z údajov Združenia miest a obcí Slovenska predstavovali v roku 2004 výdavky obcí na technickú infraštruktúru 12,23 mld. Sk/371 mil. € (17,7 % z celkových výdavkov). Táto čiastka však pokryla cca len 45 % skutočných potrieb infraštruktúrnych investícií obcí, takže ročný deficit finančných prostriedkov predstavuje 14,95 mld. Sk/453 mil. €. Nedostačujúca infraštruktúra následne spôsobuje zhoršenie podmienok pre rozvoj vidieckej ekonomiky a jej konkurencieschopnosti a obmedzuje obce z hľadiska prístupu do nich. Nerozvinutá infraštruktúra má za dôsledok i znížený počet návštevníkov vidieka, čo obmedzuje podmienky pre rozvoj turistického ruchu, ďalších oblastí vidieckej ekonomiky viazanej za cestovný ruch a diverzifikácie poľnohospodárskych činností. Tento nepriaznivý vývoj zamedzuje vytváraniu nových pracovných príležitostí na vidieku, možnosti získania dodatočných príjmov, a tým stabilizáciu obyvateľov vo vidieckych oblastiach. Toto spôsobuje nežiaducu migráciu najmä mladých ľudí do mestských centier a následne vyľudňovanie vidieckych oblastí. Taktiež dobudovanie chýbajúcej občianskej vybavenosti (rekreačné zóny, ihriská, amfiteátre, priestory pre spolkovú činnosť, prácu s internetom, autobusové zastávky a pod.) môže zlepšiť štandardné životné a sociálne podmienky života na vidieku, čo môže pozitívne ovplyvniť stabilizáciu obyvateľstva vo vidieckom priestore.

Predmetné opatrenie nebolo v skrátenom programovacom období 2004 – 2006 implementované prostredníctvom Sektorového operačného programu „Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka“, ale v rámci Operačného programu „Základná infraštruktúra“. Celkove bolo predložených 1 128 projektov v objeme požiadaviek na verejné zdroje 222,4 mil. €. Alokácia

finančných prostriedkov predstavovala 35,6 mil. €. K 31. decembru 2006 bolo schválených 501 projektov, súhrnná výška celkových oprávnených výdavkov predstavuje 36,6 mil. €. Celkovo 117 investičných projektov v hodnote 32,5 mil. € bolo zameraných na investičné aktivity, prevažne na rekonštrukciu miestnych komunikácií.

Cieľ

Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií a tým zabezpečenie vyššej atraktivity vidieckych oblastí, zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach.

Tento cieľ sa bude naplňať predovšetkým prostredníctvom:

- bezpečnejšieho a lepšieho prístupu do vidieckych oblastí;
- zlepšenia stavu vodovodných a kanalizačných systémov;
- vytvárania podmienok pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb (lepšie priestory pre spolkovú činnosť, prácu s internetom, vzdelávacie aktivity a pod.);
- realizovania ďalších aktivít súvisiacich so zlepšením životných podmienok vidieckeho obyvateľstva (rekreačné zóny, amfiteátre, tržnice, autobusové zastávky, cyklotrasy a pod.).

5.3.3.4.1. PODOPATRENIE: ZÁKLADNÉ SLUŽBY PRE VIDIECKE OBYVATEĽSTVO

Kód podopatrenia

321 Základné služby pre hospodárstvo a obyvateľstvo vidieka

Právny základ

Kapitola I, články 52 bod (b) i) a 56 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Príloha II, bod 5.3.3.2.1. nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006

Charakteristika podopatrenia

Podpora bude zameraná na zabezpečenie chýbajúceho občianskeho vybavenia (rekreačné zóny, ihriská, tržnice, amfiteátre, autobusové zastávky a pod.). Rekonštrukciou obecných stavieb a objektov budú vytvorené podmienky pre spolkovú činnosť, pre prácu s internetom, vzdelávacie aktivity a pod.

Rozsah a činnosti

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ, napr.:

- príprava programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí;
- rekonštrukcia a modernizácia rekreačných zón;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia cyklotrás, náučných chodníkov, detských a športových ihrísk, tržníc, amfiteátrov, autobusových zastávok a pod.;
- rekonštrukcia a modernizácia obecných stavieb a objektov spoločenského významu vrátane ich okolia (okrem stavieb a budov evidovaných na MK SR v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok a lokalít UNESCO) vrátane zariadenia pripojenia na internet.

Typ podporených aktivít

- príprava programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí;
- rekonštrukcia a modernizácia miestnej infraštruktúry;
- rekonštrukcia a modernizácia stavieb a objektov spoločenského významu;

- investície do objektov podporujúcich voľno časové aktivity.

Oprávnené výdavky

1. investície do dlhodobého hmotného majetku;
2. investície do dlhodobého nehmotného majetku;
3. výdavky spojené s obstarávaním podľa zákona o verejnom obstarávaní;
4. výdavky na vypracovanie programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí;
5. výdavky spojené s vypracovaním projektovej dokumentácie potrebnej v rámci stavebného konania;
6. vlastná práca.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

Obce nezaradené do pólov rastu s výnimkou dohodnutého počtu obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia, ktoré budú riešené v rámci Regionálneho operačného programu.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR vypracovalo zoznam pólov rastu pre Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007-2013. Mestá a obce, ktoré boli zaradené do týchto pólov rastu budú podporované z ERDF. Do inovačných pólov rastu boli zaradené krajské mestá, mestá so sídlom obvodu a mestá s bývalým sídlom okresu. Do kohéznych pólov rastu boli zaradené obce, v ktorých sa súčasne nachádza matričný úrad, spoločný obecný úrad, základná škola typu 3, bolo bývalým strediskom osídlenia miestneho významu; alebo obce, v ktorých sa nachádza základná škola typu 3 s viac ako 100 žiakmi; alebo obce, v ktorých sa nachádza základná škola typu 3 ale majú aj strednú školu; alebo obce, ktoré nesplňajú uvedené kritéria ale majú viac ako 1500 obyvateľov.

Druh podpory

Druh podpory:	nenávratný finančný príspevok
Spôsob financovania:	plné financovanie
Typ investície:	nezisková
Oblasť podpory:	oblasti cieľa Konvergenca

Výška podpory

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:
– 100 % (75 % EÚ, 25 % SR).

Poskytovanie záloh konečným prijímateľom

V zmysle čl. 56 nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006 sa poskytne záloha konečným prijímateľom na základe ich žiadosti a to maximálne do výšky 20% zo schválených oprávnených výdavkov. Jej vyplatenie podlieha zriadeniu bankovej záruky, rovnocennej záruky alebo písomnej záruky zo strany konečného prijímateľa. Jej akceptovateľnosť platobnou agentúrou bude podliehať ustanoveniam vyplývajúcim z legislatívy SR.

Konečný prijímateľ po zúčtovaní poskytnutej zálohy môže opakovane požiadať o zálohu v zmysle vyššie uvedených podmienok, pričom tento postup sa môže opakovať maximálne do výšky 80% zo schválených oprávnených výdavkov. Záruka sa konečnému prijímateľovi uvoľní vtedy ak všetky poskytnuté zálohy boli platobnou agentúrou riadne zúčtované.

Z celkového objemu plánovaných finančných prostriedkov na opatrenie 3.4 je pre podopatrenie 3.4.1 vyčlenených 30 %.

Demarkačné línie a kritéria s ostatnými finančnými nástrojmi EÚ

Neprekryvanie podpory z fondov EPFRV a ERDF je zabezpečené rozdelením podpory obciam podľa zaradenia, resp. nezaradenia do pólov rastu (EPFRV – obce mimo inovačných a kohéznych pólov rastu, ERDF – obce, ktoré sú inovačnými a kohéznymi pólmi rastu. Osobitne sa tu rieši i problematika separovaných a segregovaných rómskych osídlení).

Súlady s pravidlami o štátnej pomoci

Nakoľko koneční prijímatelia podpory sú len obce (verejný sektor) a podporované budú len neziskové typy investícií, na dané podopatrenie sa nevzťahujú pravidlá o štátnej pomoci.

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet podporených obcí	100
	Celkový objem investícií v €	53 000 000
Výsledok	Populácia na vidieku profitujúca zo zlepšených služieb	60 000 obyvateľov
	Rast používania internetu na vidieku	20 000 obyvateľov
Dosah	Prírastok čistej pridanej hodnoty vyjadrenej paritou kúpnej sily (t.j. ekonomický rast)	120 mil. SKK (3,6 mil. €)
	Čistý prírastok ekvivalentu pracovného miesta (t.j. tvorba zamestnanosti)	51 FTE

5.3.3.4.2. PODOPATRENIE: OBNOVA A ROZVOJ OBCÍ

Kód podopatrenia

322 obnova a rozvoj dedín

Právny základ

Kapitola I, článok 52 bod (b) ii) nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Príloha II, bod 5.3.3.2.2. nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006

Charakteristika podopatrenia

Podpora bude zameraná na rekonštrukciu a modernizáciu dopravnej infraštruktúry (miestne komunikácie), vodohospodárskej infraštruktúry (vodovody, kanalizácie), ďalšej technickej infraštruktúry (mosty, lávky, verejné osvetlenie, chodníky) a na zlepšenie vzhľadu obcí (verejné priestranstvá, parky).

Rozsah a činnosti

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ, napr.:

- rekonštrukcia a modernizácia vodovodov a kanalizácie;
- rekonštrukcia a modernizácia miestnych ciest, lávok, mostov;
- rekonštrukcia a modernizácia chodníkov, verejného osvetlenia, verejných priestranstiev a parkov;

Typ podporených aktivít

- rekonštrukcia a modernizácia miestnej technickej infraštruktúry (dopravná infraštruktúra, vodohospodárska infraštruktúra, a ďalšia technická infraštruktúra).
- zlepšenie vzhľadu obcí (verejné priestranstvá, parky);

Oprávnené výdavky

1. investície do dlhodobého hmotného majetku;
2. investície do dlhodobého nehmotného majetku;
3. výdavky spojené s obstarávaním podľa zákona o verejnom obstarávaní;
4. výdavky spojené s vypracovaním projektovej dokumentácie potrebnej v rámci stavebného konania;
5. vlastná práca.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

Obce bez štatútu mesta nezaradené do pólov rastu s výnimkou dohodnutého počtu obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia, ktoré budú riešené v rámci Regionálneho operačného programu.

Druh podpory

Druh podpory:	nenávratný finančný príspevok
Spôsob financovania:	plné financovanie
Typ investície:	nezisková
Oblasť podpory:	oblasti cieľa Konvergenca

Výška podpory

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:
– **100 %** (75 % EÚ, 25 % SR).

Poskytovanie záloh konečným prijímateľom

V zmysle čl. 56 nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006 sa poskytne záloha konečným prijímateľom na základe ich žiadosti a to maximálne do výšky 20% zo schválených oprávnených výdavkov. Jej vyplatenie podlieha zriadeniu bankovej záruky, rovnocennej alebo písomnej záruky zo strany konečného prijímateľa. Jej akceptovateľnosť platobnou agentúrou bude podliehať ustanoveniam vyplývajúcim z legislatívy SR.

Konečný prijímateľ po zúčtovaní poskytnutej zálohy môže opakovane požiadať o zálohu v zmysle vyššie uvedených podmienok, pričom tento postup sa môže opakovať maximálne do výšky 80% zo schválených oprávnených výdavkov. Záruka sa konečnému prijímateľovi uvoľní vtedy ak všetky poskytnuté zálohy boli platobnou agentúrou riadne zúčtované.

Z celkového objemu finančných prostriedkov na opatrenie 3.4 je pre podopatrenie 3.4.2 vyčlenených 70 %.

Demarkačné línie a kritéria s ostatnými finančnými nástrojmi EÚ

Podporou obcí nezaradených do pólov rastu je zabezpečené, že podpora z fondov EPFRV a ERDF sa nebude prekrývať.

Demarkačné línie medzi podopatreniami 322 a 321

Striktným dodržiavaním oprávnených činností stanovených v podopatreniach 321 a 322 je zabezpečené neprekrývanie podpôr medzi týmito podopatreniami.“

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet podporených obcí	250
	Celkový objem investícií v €	125 000 000
Výsledok	Populácia na vidieku profitujúca zo zlepšených služieb	150 000 obyvateľov
	Rast používania internetu na vidieku	0
Dosah	Prírastok čistej pridanej hodnoty vyjadrenej paritou kúpnej sily (t.j. ekonomický rast)	280 mil. SKK (8,5 mil. €)
	Čistý prírastok ekvivalentu pracovného miesta (t.j. tvorba zamestnanosti)	119 FTE

PRIORITA: VYTVÁRANIE MIESTNYCH PARTNERSTIEV

5.3.3.5. OPATRENIE: ZÍSKAVANIE ZRUČNOSTÍ, OŽIVOVANIE A VYKONÁVANIE INTEGROVANÝCH STRATÉGIÍ ROZVOJA ÚZEMIA

Kód opatrenia

341 Získavanie zručností, ožiovovanie a vykonávanie stratégií miestneho rozvoja

Právny základ

Kapitola I, bod d) článku 52, článok 59 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Príloha II, bod 5.3.3.4. nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006

Odôvodnenie podpory

Vytvorenie integrovaných stratégií rozvoja územia predstavuje základný predpoklad pre miestne akčné skupiny na čerpanie podpory z fondu EPFRV, osi Leader. Miestna akčná skupina, žiadajúca o pridelenie prostriedkov z fondu EPFRV, musí Riadiacemu orgánu pre Program rozvoja vidieka (RO) predložiť vypracovanú stratégiu rozvoja svojho územia, na ktorom operuje. Stratégia musí obsahovať všetky náležitosti zadane relevantnými nariadeniami Európskej komisie, ako aj dokumentami (smernicami) vydanými Ministerstvom pôdohospodárstva SR.

Keďže prístup Leader nebol v programovacom období 2004 – 2006 na Slovensku implementovaný, je potrebné vo vidieckych oblastiach zabezpečiť budovanie schopností miestnych komunít k vytváraniu partnerstiev a nadobudnutie potrebných zručností. Medzi prípravu na implementovanie prístupu zdola nahor patrí vypracovanie štúdií a stratégií 11 území financovaných z technickej pomoci programu SAPARD, ktoré dali príležitosť relevantným miestnym aktérom nadobudnúť skúsenosti v tejto oblasti a zároveň poukázali na skutočnosť, že vo vidieckom priestore SR existujú aktívne územia, čo vytvára predpoklad na úspešné implementovanie prístupu zdola nahor a zároveň predstavuje silnú stránku, na ktorú sa dá nadviazať.

Silné stránky v rámci SWOT analýzy poukazujú na skúsenosti z pilotných projektov v troch územiach podporených v rámci predvstupového nástroja SAPARD a aktívne územia v SR. Zo SWOT analýzy však takisto vyplynulo, že medzi slabé stránky v rámci sociálnej situácie v SR patrí mimo iné aj nekonceptnosť a nekoordinovanosť rozvojových aktivít a investičnej činnosti z miestnych zdrojov vo všeobecnosti; málo rozvinuté kapacity ľudských zdrojov a manažmentu pre plánovanie rozvoja zdola nahor a nízke zapájanie sa občanov do rozhodovacieho procesu. Medzi príležitosti radíme zvýšenie potenciálu vidieckej spoločnosti pre tvorbu partnerstiev a aktivizáciu miestneho obyvateľstva v rámci rozhodovacieho procesu. Ohrozenia vyplývajú z nekoordinovaného postupu partnerov na miestnej úrovni, nekomplexnosti rozvojových projektov a nízkeho záujmu o veci verejné.

V rámci tohto opatrenia sa preto podporuje vyškolenie vedúcich pracovníkov a zamestnancov v danom území o spôsobe vypracovania stratégie, aby vyhovovala podmienkam podpory z EPFRV, ale takisto zahŕňala všetky oblasti rozvoja svojho regiónu koordinovaným a konceptným spôsobom. Stratégia musí odrážať takisto potreby obyvateľov na danom území. Dôležitým prvkom pre jej vypracovanie je zároveň poznať kapacity daného územia (audit zdrojov), jeho silné a slabé stránky, ako aj potenciál rozvoja.

Opatrenie preto podporuje aj vypracovanie stratégie rozvoja územia, vrátane štúdií, analýz a podkladov o dotknutej oblasti. V rámci opatrenia je možné žiadať podporu na činnosti

zamerané na propagáciu, informovanie o danom území a stratégií s cieľom zabezpečiť efektívne vypracovanie stratégie.

Prístup zdola nahor je jednou z efektívnych možností zapojenia sa miestnych obyvateľov na vidieku do rozhodovacieho procesu. Na to je však potrebné poznať možnosti daného územia a zaktivizovať miestne obyvateľstvo a jeho zapájanie sa do procesov rozhodovania. Cieľom opatrenia je tak pripraviť miestne partnerstvá na uchádzanie sa o podporu z prístupu Leader, vybudovať svoje kapacity, informovať o prístupe zdola nahor, zanalyzovať potreby svojho územia pri vytváraní jeho stratégie rozvoja, a tak prispieť k vytvoreniu predpokladu na zlepšenie kvality života na vidieku v SR.

Ciele opatrenia sú prepojené s opatreniami Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb, Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu, Vzdelávanie a informovanie a osou Leader.

Cieľ

Zlepšiť ekonomické príležitosti a sociálne podmienky vidieckeho obyvateľstva, a tak zabezpečiť jeho stabilizáciu vo vidieckych oblastiach.

Tento cieľ sa bude naplňovať predovšetkým prostredníctvom:

- vytvárania predpokladov pre efektívnu implementáciu integrovaných stratégií rozvoja územia;
- posilnenie kapacít pre prípravu integrovaných stratégií ;
- zvyšovania informovanosti širokej verejnosti o možnostiach podpory z prístupu Leader, o danom území a potenciáli jeho rozvoja.

Rozsah a činnosti

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ, napr.:

1. vypracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia v súlade so záväznou osnovou integrovanej stratégie rozvoja územia prístupu Leader (aktivizácia občanov, mapovanie územia, získavanie údajov, štúdie, podklady, analýzy, návrhová a implementačná časť);
2. opatrenia na poskytovanie informácií o území a o integrovanej stratégii rozvoja územia (tlač a distribúcia stratégií, informačné letáky o danom území, ktoré žiada o podporu z fondu EPFRV)
3. vzdelávanie zamestnancov verejno–súkromných partnerstiev, ktorí sa podieľajú na príprave integrovanej stratégie rozvoja územia;
4. propagačné podujatia a vzdelávanie vedúcich pracovníkov verejno–súkromných partnerstiev súvisiace s prípravou na prístup Leader.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

Partnerstvo verejného a súkromného sektora zastúpené občianskym združením v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov (nie MAS schválené RO, resp. MAS zaradené do registra MAS).

Druh podpory

Druh podpory:

nenávratný finančný príspevok

Spôsob financovania:

plné financovanie

Typ investície:

nezisková

Výška pomoci

Maximálna výška pomoci z celkových oprávnených výdavkov:

- **100 %** (75 % EÚ a 25 % SR) pre oblasti cieľa Konvergencia.
- **100 %** (50 % EÚ a 50 % SR) pre Ostatné oblasti.

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet získaných schopností a usporiadaných akcií	140
	Počet účastníkov na akciách	4200
	Počet podporených verejno-súkromných partnerstiev	20
Výsledok	Počet účastníkov, ktorí úspešne dokončili vzdelávaciu aktivitu	700

PRÍLOHA č. 2

5.3.4. OS 4: REALIZÁCIA PRÍSTUPU LEADER

PRIORITA: ZLEPŠOVANIE MANAŽMENTU A RIADENIA A MOBILIZÁCIA ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU VO VIDIECKYCH OBLASTIACH

Právny základ

Kapitola I, článok 61 až 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Právne predpisy podľa príslušných opatrení osi 3

Odôvodnenie podpory

V programovacom období 2004 – 2006 nebol v rámci SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka prístup Leader na Slovensku implementovaný. Ministerstvo pôdohospodárstva SR však už v priebehu rokov 2004 a 2005 využilo iné zdroje na vytváranie lokálnych partnerstiev typu Leader a vyškolenie manažérov. Jednou zo zrealizovaných aktivít bolo využitie technickej pomoci programu SAPARD. Jednalo sa o pomoc zameranú na vypracovanie rozvojových stratégií v 11 územiach SR. Išlo o tri projekty realizujúce sa na území celej SR na úrovni NUTS II. Hlavným cieľom bolo poskytnutie technickej pomoci v oblasti budovania kapacít území pre prípravu, riadenie a realizáciu stratégií zameraných na rozvoj vidieka a diverzifikáciu poľnohospodárstva v území danej NUTS II založených na trvalo udržateľnom integrovanom prístupe typu LEADER. Kľúčovú úlohu zohrala aj účasť občanov a verejno-súkromných partnerstiev typu miestnych akčných skupín. Hlavným nositeľom a užívateľom týchto stratégií boli vidiecke územia, organizované ako občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb alebo ako združenia obcí.

Výstupom štúdií bolo zároveň zistenie značného potenciálu ľudských zdrojov a skúseností na miestnej úrovni, čo smeruje ku skutočnosti, že implementácia projektov prístupom zdola nahor využitím znalostí miestnych potrieb územia, ako aj skúseností miestnych aktérov, prispeje k zefektívneniu čerpania finančných prostriedkov z fondu EAFRD. Dôraz musí byť ale kladený na koordináciu rozvojových aktivít a investícií na miestnej úrovni. Podpora prístupu zdola nahor by zároveň mala vyústiť do dôvery možnosti zapojenia sa a zvýšeného záujmu miestnych obyvateľov o dianie v ich regióne.

V priebehu roka 2006 sa takisto realizovalo vypracovanie štúdií a podkladov pre zadefinovanie základných kritérií a dokumentov potrebných pre implementáciu prístupu Leader v SR od roku 2007.

SWOT analýza Národného strategického plánu rozvoja vidieka pre obdobie 2007 – 2013 upozorňuje na viaceré ohrozenia a slabé stránky. Z pohľadu slabo rozvíjajúcej sa ekonomiky a nestabilnej sociálnej situácie najviac rezonujú nasledovné:

- prehlbovanie úpadku obcí a vidieka;
- nekoordinované postupy a aktivity partnerov na miestnej úrovni;
- nerozvinuté ľudské a manažérske kapacity pre rozvojové plánovanie typu zdola nahor;
- nezáujem miestnych obyvateľov o veci verejné (slabá úroveň šírenia informácií);
- sociálna izolovanosť v koncových vidieckych obciach.

Na druhej strane veľký potenciál pracovnej sily na vidieku v spojitosti s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom ponúka široké možnosti rozvoja vidieka. Vo vidieckych oblastiach SR je preto potrebné zabezpečiť kontinuitu medzi vyššie uvedenými

zrealizovanými aktivitami a podporovanými činnosťami cez os Leader. Je potrebné takisto zabezpečiť budovanie schopností a zručností miestnych skupín a partnerstiev na vytváranie partnerstiev v zmysle osi 4 s cieľom prípravy a realizácie integrovaných stratégií rozvoja území. S tým súvisí takisto potreba rozvíjania zručností aktívneho vidieckeho obyvateľstva, aktívneho pri ekonomickom rozvoji svojho územia. Nedostatok finančných prostriedkov v rozpočtoch jednotlivých obcí podnecuje zároveň potrebu ich vzájomnej spolupráce. Podľa zistení MP SR vychádzajúcich z už zrealizovaných aktivít v tomto smere, je možné predpokladať značný záujem o čerpanie prostriedkov z osi Leader.

Opatrenia

- 1. *Implementácia integrovaných stratégií rozvoja územia***
- 2. *Vykonávanie projektov spolupráce***
- 3. *Chod miestnej akčnej skupiny***

5.3.4.1.OPATRENIE: IMPLEMENTÁCIA INTEGROVANÝCH STRATÉGIÍ ROZVOJA ÚZEMIA

Kód opatrenia

41 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia.

Právny základ

Kapitola I, článok 61až 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Právne predpisy podľa príslušných opatrení osi 3

Odôvodnenie podpory

Metóda Leader nebola v SR v programovacom období 2004 – 2006 implementovaná. Jedná sa o metódu, ktorá umožňuje prístupom zdola nahor podporiť projekty miestnych žiadateľov, ktoré vyberá MAS s kladením dôrazu na miestne potreby územia, definované v stratégii. Cieľom je hlavne zlepšenie kvality života vo vidieckych regiónoch, zhodnotenie prírodného a kultúrneho dedičstva, ako aj posilnenie ekonomických aktivít na vidieku.

Analýza SWOT definovala takisto podporenie vytvárania MAS a vytvárania stratégií ich vlastného územia. Na dosiahnutie cieľa opatrenia, cez integrovaný rozvoj miestneho územia je potrebné implementovať stratégiu efektívnym spôsobom. Stratégia musí obsahovať jednotlivé opatrenia na dosiahnutie miestnych potrieb územia pokrytého miestnou akčnou skupinou.

Podporu z EPFRV na projekty v rámci vypracovanej stratégie je možné poskytnúť na všetky podporované opatrenia osi 3 v rámci Programu rozvoja vidieka SR. Opatrenie sa musí realizovať prístupom Leader.

Opatrenie úzko nadväzuje predovšetkým na opatrenie osi 3 „Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie integrovaných stratégií rozvoja územia“, ktoré pomáha vytvoriť predpoklady pre efektívnu implementáciu stratégií rozvoja územia.

Cieľ

Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva.

Tento cieľ sa bude naplňať predovšetkým prostredníctvom realizácie stratégie podporovaného územia prostredníctvom projektov jednotlivých žiadateľov pri uplatnení metódy a princípov Leader.

Os zahrnutá do osi Leader

Projekty v rámci tohto opatrenia budú realizované prostredníctvom opatrení osi 3 Programu rozvoja vidieka SR

Postup a časový harmonogram pre výber MAS

Riadiaci orgán pre Program rozvoja vidieka SR („RO“) stanoví v rámci programovacieho obdobia 2007 – 2013 dve výzvy na výber MAS. RO vyhlási prvú výzvu do dvoch mesiacov od schválenia PRV SR 2007-2013 EK. V rámci nej vyberie výberová komisia zriadená RO na základe objektívnych kritérií 13 MAS.

Druhá výzva na výber MAS bude vyhlásená v priebehu štvrtého kvartálu 2009 a v rámci nej bude na základe rovnakých postupov vybraných zvyšný počet MAS, aspoň 12.

Objektívne výberové kritériá

- miestna akčná skupina („MAS“) je zoskupenie verejného a súkromného sektora na miestnej úrovni, kde na úrovni rozhodovania partnerstvo musí pozostávať z min. 50 % zástupcov zo súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového a max. z 50% zástupcov verejného sektora.;
- MAS má právnu subjektivitu a povinné orgány, ktoré sú schopné spravovať verejné prostriedky ako aj manažovať činnosť MAS (napr. manažér MAS, účtovník, riadiaci výbor, výberová komisia, kontrolný a monitorovací výbor);
- počet obyvateľov na území miestnej akčnej skupiny („MAS“) musí byť vyšší ako 10 000 obyvateľov a nesmie prekročiť počet 150 000 obyvateľov;
- z podpory sú vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000;
- oblasť na ktorú sa vzťahuje stratégia musí pokrývať súvislé vidiecke územie, ohraničujúce katastre všetkých zahrnutých obcí v rámci územia žiadajúceho o podporu, sformované na princípe spoločného záujmu;
- územie musí mať miestnou akčnou skupinou vypracovanú integrovanú stratégiu rozvoja územia („stratégia“) s jasne formulovanými prioritami, opatreniami, príp. aktivitami;
- musia byť predložené všetky doklady o formovaní územia MAS spolu so súhlasom všetkých zahrnutých obcí.
- Členovia MAS musia pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území MAS

Postup pre výber MAS

1. RO vyhlási výzvu na predkladanie integrovaných stratégií rozvoja územia.
2. Vypracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia partnerstvom v súlade s Usmernením RO;
3. Výber integrovaných stratégií rozvoja územia pozostáva z nasledovných fáz:
 - a. administratívna kontrola;
 - b. zriadenie výberovej komisie RO, ktorá vyberá a menuje externých hodnotiteľov;
 - c. pridelenie stratégie externým hodnotiteľom;
 - d. samotný proces hodnotenia – výsledky hodnotenia odovzdajú externí hodnotitelia výberovej komisii, ktorá posúdi výsledky hodnotenia;
4. Schválenie stratégií a výber MAS výberovou komisiou.

Vymedzenie podporovaných území

Projekty musia byť realizované na území, v ktorom pôsobí podporovaná MAS.

Činnosti

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrení osi 3 a príslušnými právnymi predpismi EÚ .

MAS si vo svojej stratégii stanoví zdroj financovania jednotlivých aktivít z osi 3 Programu rozvoja vidieka SR a zo štrukturálnych fondov a iných finančných zdrojov. O aktivity osi 3, ktoré nie sú predmetom schválenej stratégie MAS, sa môžu oprávnení žiadatelia uchádzať podľa príslušnosti aktivity priamo z osi 3 Programu rozvoja vidieka alebo zo štrukturálnych fondov alebo z iných finančných zdrojov.

Procedúry pre výber operácií miestnymi akčnými skupinami

Konkrétne projekty, ktoré sa budú realizovať v podporovanom území MAS, sú predmetom výberového procesu MAS. Na tento účel si MAS zriadi výberovú komisiu, ktorá hodnotí a vyberá konkrétne projekty v súlade s povinnými kritériami a voliteľnými kritériami, ktoré si stanoví príslušná MAS podľa Usmernenia RO. Tieto kritéria, ako aj zloženie výberovej komisie musia byť uvedené v stratégií a sú predmetom bodovacieho hodnotenia vo výberovom procese MAS.

Opis finančných tokov v rámci miestnej akčnej skupiny

V rámci implementácie integrovaných stratégií rozvoja územia sa bude v rámci naplňovania cieľov opatrení postupovať systémom refundácie, alebo postupom stanoveným pre príslušné opatrenia osi 3 v systéme finančného riadenia PRV, ktorý je obmedzený na priamy vzťah medzi akreditovanou Pôdohospodárskou platobnou agentúrou a konečným prijímateľom.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

Oprávnený žiadateľ:

MAS, ktorá je vybraná RO na implementáciu integrovanej stratégie rozvoja územia a ktorá musí mať právnu formu: občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.

Konečný prijímateľ:

Koneční prijímatelia realizácie projektov v rámci integrovanej stratégie rozvoja územia (predkladateľ konečného projektu) budú v súlade s definovanými prijímateľmi podpory v rámci jednotlivých opatrení osi 3 Programu rozvoja vidieka SR a budú špecifikovaní v stratégií MAS.

Koneční prijímatelia aktivít obnovy a rozvoja obcí ako súčasť projektov realizovaných miestnymi akčnými skupinami, zahŕňajú aj obec, ktorá je pólom rastu, resp. obce ktoré sú pólmi rastu. Z podpory sú však vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000.

Druh podpory

Druh podpory: nenávratný finančný príspevok

Oblasť podpory: celé územie SR, avšak obce nespadajúce do oblasti cieľa Konvergencia len v prípade, že sú homogénnou súčasťou MAS, ktorá je registrovaná v oblastiach cieľa Konvergencia.

Výška podpory

Pomer podpory z jednotlivých verejných zdrojov v prípade opatrení osi 3 realizovaných cez Leader predstavuje v oblastiach cieľa Konvergencia 80 % EÚ a 20 % SR (v ostatných regiónoch 55 % EÚ a 45 % SR).

Výška podpory z verejných zdrojov pre jednotlivé projekty

Pre výšku podpory z celkových oprávnených nákladov konkrétnych projektov v rámci osi 3 platia podmienky jednotlivých opatrení osi 3.

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet podporených MAS	25
	Celková plocha, na ktorej operujú podporované MAS	12 000 km ²
	Počet obyvateľov v podporených MAS	350 000 obyv.

	Počet projektov financovaných MAS	0
	Počet podporených beneficiarov	100/rok
	Počet obcí podporeného územia	400
Výsledok	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	350
	Počet účastníkov, ktorí úspešne dokončili tréningovú aktivitu	100
Dosah	Prírastok čistej pridanej hodnoty vyjadrenej paritou kúpnej sily (t.j. ekonomický rast)	400 mil. SKK (12,1 mil. €)
	Čistý prírastok ekvivalentu pracovného miesta (t.j. tvorba zamestnanosti)	300 FTE

5.3.4.2. OPATRENIE: VYKONÁVANIE PROJEKTOV SPOLUPRÁCE

Kód opatrenia

421 Vykonávanie projektov spolupráce

Právny základ

Kapitola I, článok 61 až 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Právne predpisy podľa príslušných opatrení Osi 3

Odôvodnenie podpory

Podpora sa poskytne na projekty spolupráce medzi územiami v rámci členského štátu alebo na projekty nadnárodnej spolupráce. Cieľom projektov spolupráce je poskytnúť potrebné zručnosti, výmenu a prenos skúseností z implementácie prístupu Leader. „Spolupráca medzi územiami“ je spolupráca v rámci členského štátu a „nadnárodná spolupráca“ je spolupráca medzi územiami viacerých členských štátov a územiami tretích krajín.

Hlavnou úlohou je stimulovať MAS k spolupráci v rámci členských krajín tak, aby sa vytvorili integrované prístupy k miestnemu rozvoju. Projekty spolupráce by sa mali vykonávať najmä z dôvodu výmeny skúseností, poskytovania informácií o rozvoji vidieka, vytvárania projektov, najmä s dôrazom na inovácie a výmenu najlepších postupov, ktoré napomôžu rozširovať výroby, služby a informácie do iných vidieckych oblastí. Projektom spolupráce sa rozumie konkrétna spoločná aktivita s jasne definovaným prínosom pre danú oblasť realizovaná spoločne.

Spolupráca je otvorená pre verejno-súkromné partnerstvá uvedené v čl. 59 písm. e) nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 a pre organizované vidiecke oblasti s nasledovnými charakteristikami:

- prítomnosť miestnej skupiny na geografickom území, ktorá je aktívna v rozvoji vidieka so schopnosťou vypracovať stratégiu rozvoja pre toto územie;
- organizácia miestnej skupiny sa zakladá na partnerstve miestnych subjektov.

Cieľ

Hlavným cieľom je podporiť spoluprácu, inovácie, potrebné zručnosti, výmenu a prenos skúsenosti s implementáciou prístupu Leader .

Tento cieľ sa bude naplňať predovšetkým prostredníctvom:

- uplatňovania princípu zdola-nahor: prístup Leader,
- maximalizovania spoločenských a kultúrnych prínosov,
- vytvárania predpokladov pre efektívnu implementáciu stratégií.

Činnosti

- spoločný marketing Leaderovských skupín v rôznych regiónoch;

- ochrana spoločného kultúrneho bohatstva v rámci vytvoreného partnerstva;
- budovanie kapacít: výmena skúseností, prenos praktických skúseností pri rozvoji vidieka (napr. spoločné publikácie, twinningové podujatia – výmenné programy pre zamestnancov a manažment MAS, spoločná alebo koordinovaná práca.

Postup výberu, časový harmonogram a objektívne kritériá pre výber projektov spolupráce medzi územiaми a projektov nadnárodnej spolupráce.

Výber projektov spolupráce medzi územiaми v rámci členského štátu a medzi územiaми viacerých členských štátov a územiaми tretích krajín bude riadiť Národná sieť rozvoja vidieka v súlade s Usmernením RO.

Projekty spolupráce budú vyberané na základe bodovacích kritérií uvedených v Usmernení RO. Z časového hľadiska bude prvá výzva na projekty spolupráce vyhlásená v roku 2009 a následne každý rok. MAS môžu byť schválené v rámci podpory z EPFRV maximálne 2 projekty národnej alebo medzinárodnej Spolupráce behom 1 roka a maximálne 4 projekty Spolupráce v celom programovacom období.

Os zahrnutá do osi Leader

Projekty v rámci tohto opatrenia budú realizované v súlade s cieľmi Programu rozvoja vidieka SR.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

V prípade spolupráce medzi územiaми

MAS, ktorá je vybraná RO na implementáciu integrovanej stratégie rozvoja územia a ktorá musí mať právnu formu: občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov v spojení s inou MAS alebo v spojení s verejno-súkromným partnerstvom v zmysle čl. 59 písm. e) nariadenia Rady (ES) 1698/2005, ktoré je zastúpené občianskym združením v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.

V prípade nadnárodnej spolupráce:

Jednotlivé MAS na území SR, ktoré sú vybrané RO na implementáciu integrovanej stratégie rozvoja územia s právnou formou občianskeho združenia v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov v spojení s MAS v rámci krajín EÚ alebo partnerstvami, ktoré pracujú na princípe Leader na území tretích krajín.

Druh podpory

Druh podpory: nenávratný finančný príspevok
 Spôsob financovania: plné financovanie
 Typ investície: nezisková

Výška podpory

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:
100 % (80 % EÚ a 20 % SR)

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet podporovaných projektov spolupráce	30
	Počet spolupracujúcich MAS	15

Výsledok	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	7
Dosah	Čistý prírastok ekvivalentu pracovného miesta (t.j. tvorba zamestnanosti)	300 FTE

5.3.4.3.OPATRENIE: CHOD MIESTNEJ AKČNEJ SKUPINY

Kód opatrenia

431 Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a animácia územia

Právny základ

Kapitola I, článok 61až 65 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Právne predpisy podľa príslušných opatrení osi 3

Odôvodnenie podpory

Riešením vzniknutej nepriaznivej sociálno-ekonomickej situácie na slovenskom vidieku je komplexný prístup, ktorý by bol predpokladom vytvárania podmienok pre vnútorné stimulovaný rast vidieckych oblastí. Cieľom takéhoto prístupu nie je okamžité poskytnutie želaného stavu, ale vytvorenie podmienok na dosiahnutie optimálnej ekonomickej úrovne silami samotného regiónu. Tu vzniká priestor na uplatnenie politiky, ktorá vníma ako hlavných aktérov rozvoja samotné vidiecke oblasti a ľudí v nich žijúcich. Prístup Leader svojou filozofiou „zdola nahor“ rešpektuje práve takúto politiku, okrem iného, hlavne budovaním kapacít ľudských zdrojov a podporovaním vzniku miestnych akčných skupín. MAS združuje oblastne príslušných zástupcov verejného a súkromného sektora a zastupuje existujúce miestne záujmové skupiny z rôznych sociálno-ekonomických sektorov v oblasti. V rámci opatrenia „Chod MAS“ budú vybrané práve tieto skupiny, ktoré budú zabezpečovať realizáciu svojej integrovanej stratégie rozvoja územia. Podpora bude poskytovaná na prevádzku miestnej akčnej skupiny a na administratívu a poradenstvo vo vzťahu k realizácii stratégie.

Cieľ

Tvorba a zvyšovanie kapacít pre realizáciu prístupu Leader.

Tento cieľ sa bude naplňať predovšetkým prostredníctvom:

- vytvárania predpokladov pre efektívnu implementáciu stratégií,
- rozvíjania zručností v oblasti lokálneho manažmentu.

Činnosti:

- 1 školenia manažmentu a zamestnancov MAS zodpovedných za realizáciu stratégie;
- 2 štúdie a analýzy dotknutého územia zamerané na aktualizáciu stratégie;
- 3 publicita a informovanie o dotknutej oblasti a o stratégii;
- 4 prevádzková činnosť;
- 5 administratívna činnosť MAS: vyhlásenie výzvy, príjem žiadostí, administratívna kontrola žiadostí a príloh, hodnotenie projektov podľa kritérií, výber projektov a ich schválenie, kontrola realizácie projektov;
- 6 zber informácií pre monitoring a hodnotenie;
- 7 vedenie zložiek projektov a uchovávanie dokladov;
- 8 semináre, školenia pre členov MAS zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie.
- 9 vypracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia

Opis finančných tokov v rámci miestnej akčnej skupiny

V rámci opatrenia Chod miestnej akčnej skupiny sa bude v rámci naplňania cieľov opatrenia postupovať systémom zálohovej platby, ktorá sa poskytne konečnému prijímateľovi len raz na začiatku trvania projektu a v obmedzenej výške. Následne postupuje konečný prijímateľ systémom refundácie.

Obmedzenie výdavkov

Prevádzkové náklady miestnych akčných skupín sú oprávnené na podporu v rámci limitu 20% celkových verejných výdavkov na stratégiu.

Z tohto objemu:

80 % prevádzka a administratívna činnosť MAS;

20 % budovanie zručností a schopností MAS vrátane výdavkov podľa článku 59 písm. a) až d) nariadenia Rady (ES) 1698/2005.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

MAS, ktorá je vybraná RO na implementáciu integrovanej stratégie rozvoja územia a ktorá musí mať právnu formu: občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov.

Druh podpory

Druh podpory: nenávratný finančný príspevok

Spôsob financovania: plné financovanie

Typ investície: nezisková

Oblasť podpory: MAS, ktoré boli úspešné v rámci výzvy RO

Výška podpory

Maximálna výška pomoci z celkových oprávnených výdavkov

100 % (80 % EÚ, 20 % SR).

Spoločné monitorovacie ukazovatele EÚ

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Cieľ 2007 – 2013
Výstup	Počet podporených aktivít	280
Výsledok	Počet účastníkov, ktorí úspešne ukončili tréningovú aktivitu	100

PREHĽAD PODPORNÝCH INŠTITÚCIÍ

1. Samosprávne a partnerské podporné inštitúcie

P.č	Názov inštitúcie	Adresa – sídlo	Pôsobnosť
1. BANSKOBYSSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ – BBSK			
1.1	Krajské partnerstvo pre PHSKR kraja Banská Bystrica	Nám SNP 22 974 01 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
1.2	Agentúra pre podporu regionálneho rozvoja, n.o. Banská Bystrica	Rudlovská cesta 974 01 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
1.3	Regionálny podporný fond, n.o. B. Bystrica	Nám SNP 22 974 01 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
2. REGIONÁLNE ZDRUŽENIA MIEST A OBCÍ			
2.1	RZMO Horehronia a stredného Rudohoria	OcÚ Michalová, 976 57 Trosky 1	Okres Brezno
2.2	RZMO Stredného Gemera	Remeselnícka ul., MsÚ Revúca, 050 01 Revúca	Okres Revúca
2.3	RZMO Žiarsky región	OcÚ Janova Lehota, 966 24 Janova Lehota	Okresy Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar n/Hronom
2.4	ZMO Banskobystrického regiónu	OcÚ Brusno, 976 62 Brusno	Okres Banská Bystrica
2.5	ZMO Gemera	OcÚ Veľký Blh, 980 22 Veľký Blh	Okres Rimavská Sobota
2.6	ZMO Novohradu	OcÚ Vidiná, Športová 1, 985 59 Vidiná	Okresy Lučenec a Poltár
2.7	ZMO Veľkokrtíšského regiónu	MsÚ Modrý Kameň, Mariánske námestie 1, 992 80 Modrý Kameň	Okres Veľký Krtíš
2.8	RZMO okresov Zvolen, Detva a Krupina	Okružná 212, MsÚ Dudince, 962 71 Dudince	Okresy Detva, Krupina a Zvolen
3. SLOVENSKÁ OBCHODNÁ A PRIEMYSELNÁ KOMORA – SOPK			
3.1	Regionálna pobočka SOPK Banská Bystrica	Nám. Št. Moysesa 8 974 01 Banská Bystrica	okresy Banská Bystrica, Brezno, Ban. Štiavnica, Detva, Krupina, Zvolen, Žarnovica a Žiar n/Hr.
3.2	Regionálna pobočka SOPK Lučenec	Vajanského 2, 984 01 Lučenec	okresy Lučenec, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš
4. SLOVENSKÁ POTRAVINÁRSKA A POĽNOHODPODÁRSKA KOMORA			
4.1	RPPK Banská Bystrica	Skuteckého ul. 974 01 Banská Bystrica	Okresy Banská Bystrica a Brezno
4.2	RPPK Zvolen	Nám. SNP č. 50, 960 01 Zvolen	Okresy B. Štiavnica, Detva, Zvolen
4.3	RPPK Krupina	Svätotrojičné námestie 5, 963 01 Krupina	Okres Krupina
4.4	RPPK V. Krtíš	Nemocničná 3, 990 01 Veľký Krtíš	Okres Veľký Krtíš

4.5	RPPK Lučenec	Podjavorinskej 19, 984 01 Lučenec	Okresy Lučenec a Poltár
4.6	RPPK Rimavská Sobota	Hostinského 4, 979 01 Rimavská Sobota	Okresy Rimavská Sobota a Revúca
4.7	RPPK Žiar nad Hronom	SNP 124, 965 01 Žiar nad Hronom	Okresy Žarnovica a Žiar nad Hronom
5. SLOVENSKÁ ŽIVNOSTENSKÁ KOMORA			
5.	Regionálna kancelária SŽK Zvolen	Študentská 12 960 01 Zvolen	Banskobystrický kraj
6. PARTNERSTVÁ PRE ROZVOJ ZAMESTNANOSTI			
6.	Expertná skupina pre rozvoj ľudských zdrojov	Nám SNP 22 974 01 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
6.1	Partnerstvo pre rozvoj zamestnanosti Hor. Hron	ÚPSVaR Banská Bystrica	Okresy Banská Bystrica a Brezno
6.2	Partnerstvo pre rozvoj zamestnanosti Str.Hron	ÚPSVaR Banská Štiavnica	Okresy Žarnovica, Žiar n/Hronom, Banská Štiavnica, Detva, Krupina a Zvolen
6.3	Partnerstvo pre rozvoj zamestnan. Novohrad	ÚPSVaR Lučenec	Okresy Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš
6.4	Partnerstvo pre rozvoj zamestnanosti Gemer	ÚPSVaR Revúca	Okresy Rimavská Sobota a Revúca
7. PARTNERSTVÁ SOCIÁLNEJ INKLÚZIE – FSR			
7	Regionálna kancelária FSR Banská Bystrica	Rudlovská cesta 2 974 01 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
7.1	Lokálna kancelária FSR Žiar nad Hronom	Nám. Matice slovenskej 8, 965 01 Žiar nad Hronom	Okresy Banská Štiavnica, Žarnovica, Žiar nad Hronom
7.2	Lokálna kancelária FSR Veľký Krtíš	Madácha 2, 990 01 Veľký Krtíš	Okresy Krupina, Veľký Krtíš
7.3	Lokálna kancelária FSR Detva	Záhradná 22, 962 12 Detva	Okresy Detva a Zvolen
7.4	Lokálna kancelária FSR Brezno	Rázusova 7, 977 01 Brezno	Okresy Banská Bystrica a Brezno
7.5	Lokálna kancelária FSR Revúca	Generála Viesta 6, 050 01 Revúca	Okres Revúca
	Kancelária PSI Stredného Gemera	Generála Viesta 6, 050 01 Revúca	Okres Revúca
7.6	Lokálna kancelária FSR Lučenec	Rázusova 29, 984 01 Lučenec	Okres Lučenec
	Kancelária OZ Partnerstvo	Partizánska 11 984 01 Lučenec	Okres Lučenec
7.7	Lokálna kancelária FSR Rimavská Sobota	OÚ, Nám.M. Tompu 2, 979 01 Rimavská Sobota	Okres Rimavská Sobota
	Kancelária OZ Partnerstvo Gemera a Malohontu	Francisciho 1 979 01 Rimavská Sobota	Okres Rimavská Sobota
7.8	Lokálna kancelária FSR Poltár	Rázusova 29, 984 01 Lučenec	Okres Poltár
	Kancelária Partnerstva pre rozvoj regiónu Poltár	Železničná 2 987 01 Poltár	Okres Poltár
8. AKADEMIE VZDELÁVANIA			
8.1	Pobočka Banská Bystrica	Dolná 54, 974 01 Banská Bystrica	Okresy Banská Bystrica a Brezno

8.2	Pobočka Lučenec	Sládkovičova 9, 984 01 Lučenec	Okresy Lučenec a Poltár
8.3	Pobočka Rimavská Sobota	Školská 7, 979 80 Rim. Sobota	Okresy Rimavská Sobota a Revúca
8.4	Pobočka Veľký Krtíš	Mierová 1, 990 01 Veľký Krtíš	Okres Veľký Krtíš
8.5	Pobočka Zvolen	Študentská 12, 961 50 Zvolen	Okresy Detva, Krupina a Zvolen
8.6	Pobočka Žiar nad Hronom	Ul. SNP 111, 965 01 Žiar nad Hronom	Okresy Žarnovica, Žiar n/Hr a Banská Štiavnica
9. VIDIECKY PARLAMENT BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA			
9	Koordinačné centrum rozvoja vidieka	Pod Bánošom 80 974 11 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
9.1	Impulzné centrum rozvoja vidieka Horný Hron	KC Detva, n.o. Námestie mieru 31/1395 962 12 Detva	okresy B. Bystrica, Brezno, Detva a východ okresu Zvolen
9.2	Impulzné centrum rozvoja vidieka Tekov-Hont	KC Preňčov, mikroregión Južné Sitno, Preňčov 300 969 73 Preňčov	okresy B. Štiavnica, Krupina, Žarnovica, Žiar a západ okresu Zvolen
9.3	Impulzné centrum rozvoja vidieka Novohrad	OZ K.R.O.K, Venevská 6, 990 01 Veľký Krtíš	okresy Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš
9.4	Impulzné centrum rozvoja vidieka Gemer- Malohont	OZ OZVENY Sama Vozára 154 980 52 Hrachovo	okresy Rimavská Sobota a Revúca
10. REGIONÁLNE VZDELÁVACIE CENTRÁ			
10.1	Regionálne vzdelávacie centrum Zvolen	961 01 Zvolen	okresy B. Bystrica, B. Štiavnica, Brezno, Detva, Krupina, Zvolen, Žarnovica a Žiar nad Hronom
10.2	Regionálne vzdelávacie centrum Rimavská Sobota	Hlavné námestie 3 979 01 Rimavská Sobota	okresy Lučenec, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš
11. AGENTURY PODPOROVANÉHO ZAMESTNANIA			
11.1	Agentúra podporovaného zamestnávania n.o.	Robotnícka 12 974 01 Banská Bystrica	Okres Banská Bystrica, Detva a Zvolen
11.2	Silikatprogres - Centrum pre rozvoj zamestnanosti	Železničná 2 987 01 Poltár	Okres Poltár
11.3	Centrum sociálnej pomoci mladým - CESPOM	J. Kármána 26 984 01 Lučenec	Okres Lučenec
11.4	N.o. IMPULZ - CRZ	P.O.Hviezdoslava 35 990 01 Veľký Krtíš	Okres Veľký Krtíš
11.5	OZ SERPENTÍNY	980 11 Ožďany 15	Okres Rimavská Sobota
11.6	Občianske združenie "Žiarsko"	966 22 Slaská 101	Okresy Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom
11.7	IPS - Horehronie	Nám. M.R.Štefánika 55 977 01 Brezno	Okres Brezno
11.8	Centrum neformálneho vzdelávania a prevencie	Ul. V. Clementisa 1164/17 050 01 Revúca	Okres Revúca
11.9	MERPRA Veľký Krtíš	Nám. Škultétyho 1 990 01 Veľký Krtíš	okresy Veľký Krtíš a Rožňava

12. ODBORY – KRAJSKÁ RADA KOZ			
	Regionálna rada KOZ, Banská Bystrica	Ul.ČSA 25 975 57 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
13. ZAMESTNÁVATEĽSKÉ ZVAZY			
	Regionálna kancelária AZZZ SR B. Bystrica	Tulská 13 974 04 Banská Bystrica	Banskobystrický a Žilinský kraj

2. Verejné podporné inštitúcie sociálneho a ekonomického rozvoja

P.Č	Názov inštitúcie	Adresa – sídlo	Pôsobnosť
1. INTEGROVANÁ SIET' regionálnych rozvojových agentúr (RRA) – MVRR SR			
1.1	Krajská rozvojová agentúra B. Bystrica	Partizánska cesta č. 3 974 01 Banská Bystrica	okresy Banská Bystrica, Brezno, Báň. Štiavnica, Detva, Krupina, Zvolen, Žarnovica a Žiar n/Hr.
1.2	Regionálna rozvojová agentúra Lučenec	Fil'akovská cesta 10/6 984 46 Lučenec	okresy Lučenec a Poltár
1.3	Regionálna rozvojová agentúra Rim. Sobota	SNP 21 979 01 Rimavská Sobota	okresy Rimavská Sobota a Revúca
1.4	Regionálna rozvojová agentúra pre rozvoj regiónu Stredného Poiplia	Nám. A. H. Škultétyho 1 990 01 Veľký Krtíš	okres Veľký Krtíš
2. SLOVENSKÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ INVESTÍCIÍ A OBCHODU – MH SR			
2.1	Regionálna pobočka SARIO Banská Bystrica	Námestie Ľ. Štúra 1 974 04 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
3. SLOVENSKÁ AGENTÚRA PRE CESTOVNÝ RUCH – MH SR			
3.1	Sídlo s celonárodnou pôsobnosťou	Námestie Ľ. Štúra 1 974 04 Banská Bystrica	
4. NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE PODPORU MSP (NAPMSP) – MH SR			
4.1	BIC Banská Bystrica	Rudohorská .. 974 01 Banská Bystrica	okres Banská Bystrica
4.2	RPIC Zvolen	Buzulucká 3 960 01 Zvolen	Okresy B. Štiavnica, Žarnovica, Krupina, Detva, Zvolen, Žiar nad Hronom
4.3	RPIC Lučenec	Nám. Republiky 8, 984 01 Lučenec	okresy Rimavská Sobota, Revúca a Lučenec
4.4	CPK V. Krtíš	Komenského 3, 990 01 Veľký Krtíš	okres Veľký Krtíš
4.5	CPK Poltár	Železničná 2, 987 01 Poltár	okres Poltár
4.6	CPK Brezno	Nám. gen.M.R.Štefánika 55 977 01 Brezno	okres Brezno
5. SLOVENSKÁ ENERGETICKÁ AGENTÚRA MH SR			
	Regionálna pobočka Banská Bystrica	Rudlovská cesta 53 974 01 Banská Bystrica	Banskobystrický a Žilinský kraj a okres Prievidza
6. SLOVENSKÁ AGENTÚRA PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE – MŽP SR			

6	Generálne riaditeľstvo SAŽP B.Bystrica	Tajovského ul. 28 Banská Bystrica	Slovensko
6.1	CEVAP B. Bystrica <i>Centrum environmentálnej výchovy a propagácie</i>	Tajovského 28 Banská Bystrica	Banskobystrický kraj
6.2	CEVAP R. Sobota <i>Centrum environmentálnej výchovy a propagácie</i> REPIS - Regionálne environmentálne poradenské a informačné stredisko	Rimavská Sobota	okresy Lučenec, V. Krtíš, R. Sobota, Revúca a Poltár
6.3	CPEP B. Štiavnica <i>Centrum programovania environmentálnych projektov</i> REPIS	Kammerhofska 26 Banská Štiavnica	okresy Banská Štiavnica, Žarnovica, Krupina a Žiar
6.4	CPEP B. Bystrica <i>Centrum programovania environmentálnych projektov</i> REPIS	Tajovského 28 Banská Bystrica	okresy Banská Bystrica, Brezno, Detva a Zvolen
7. POĽNOHOSPODÁRSKA PLATOBNÁ AGENTÚRA (PPA) – MP SR			
7.1	Regionálna kancelária Zvolen	Nám. SNP 50, 960 01 Zvolen	okresy Banská Bystrica, Brezno, Ban. Štiavnica, Detva, Krupina, Zvolen, Žarnovica a Žiar n/Hr.
7.2	Regionálna kancelária Rimavská Sobota	Hostinského 4, 979 01 Rimavská Sobota	okresy Rimavská Sobota, Revúca a Rožňava
7.3	Regionálna kancelária Lučenec	Podjavorinskej 19, 984 01 Lučenec	okresy Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš
8. SLOVENSKÝ POZEMKOVÝ FOND MP SR			
8.1	Banská Bystrica	Skuteckého 21 974 61 Banská Bystrica	okresy Banská Bystrica, Brezno
8.2	Lučenec	Petőfiho 16 984 01 Lučenec	okresy Lučenec, Poltár, Veľký Krtíš
8.3	Rimavská Sobota	Potravinárska 1503 979 01 Rimavská Sobota	okresy Rimavská Sobota, Revúca
8.4	Zvolen	SNP 50, 960 01 Zvolen	okresy Zvolen, Detva a Krupina
8.5	Žiar nad Hronom	SNP 124 965 57 Žiar nad Hronom	okresy Žiar nad Hronom, Žarnovica, Banská Štiavnica
9. ŠTÁTNY FOND ROZVOJA BYVANIA MVRR SR			
9.1	Banská Bystrica	MsÚ, ČSA 26, 974 01 Banská Bystrica	okres Banská Bystrica
9.2	Banská Štiavnica	MsÚ, Radničné námestie 1 969 01 Ban. Štiavnica	okres Banská Štiavnica
9.3	Brezno	MsÚ, Nám.M.R.Štefánika1 977 01 Brezno	okres Brezno

9.4	Detva	MsÚ, J.G.Tajovského 7, 962 12 Detva	okres Detva
9.5	Krupina	MsÚ, Svätotrojičné nám. 4, 963 01 Krupina	okres Krupina
9.6	Lučenec	MsÚ, Hertzova 1, 984 44 Lučenec	okres Lučenec
9.7	Poltár	MsÚ, Železničná 489/1, 987 01 Poltár	okres Poltár
9.8	Revúca	MsÚ, Nám. Slobody 13, 050 01 Revúca	okres Revúca
9.9	Rimavská Sobota	MsÚ, Svätoplukova 9, 979 01 Rimavská Sobota	okres Rimavská Sobota
9.10	Veľký Krtíš	MsÚ, Komenského 3, 990 01 Veľký Krtíš	okres Veľký Krtíš
9.11	Zvolen	MsÚ, Nám. Slobody 22, 960 01 Zvolen	okres Zvolen
9.12	Žarnovica	MsÚ, Nám. SNP 33, 966 01 Žarnovica	okres Žarnovica
9.13	Žiar nad Hronom	MsÚ, Š. Moysesa 46, 965 01 Žiar nad Hronom	okres Žiar nad Hronom
10. ÚRAD SPLNOMOCNENKYNE VLÁDY PRE RÓMSKE KOMUNITY – ÚV SR			
10.1	Regionálna kancelária Banská Bystrica	Nám SNP 14 974 01 Banská Bystrica	okresy B.Bystrica, B. Štavnica, Brezno, Detva, Krupina, Zvolen, Žarnovica a Žiar nad Hronom
10.2	Regionálna kancelária Rimavská Sobota	Nám. M. Tompu 2 979 01 Rimavská Sobota	okresy Lučenec, Poltár, Revúca, R.Sobota, V.Krtíš
12. SIET KOMUNITNÝCH SOCIALNÝCH PRACOVNÍKOV (KSP) – MSVaR SR			
12.1	Koordinátor KSP pre okresy B.Bystrica, Detva, Zvolen, Žiar nad Hronom	Rudlovská cesta 2 974 01 Banská Bystrica	obce B. Bytrica, Detva, Sása, Zvolen, Zvolenská Slatina
12.2	Koordinátor KSP pre okres Brezno a RS	Rázusova 7 977 01 Brezno	Č.Balog, Pohorelá, Šumiac, Telgárt, Tisovec, Vaľkovňa
12.3	Koordinátor KSP pre okresy Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš	Novohradská 1 984 01 Lučenec	obce Belina, Čelovce, Fiľakovo, Hradište, Kokava nad Rimavicou, Lučenec, Nitra nad Ipľom, Rapovce, Utekáč
12.4.	Koordinátor KSP pre okres Revúca	Komenského 5 048 01 Rožňava	obce Gemerská Ves, Jelšava, Kameňany, Muráň
12.5	Koordinátor KSP pre okres Rimavská Sobota	Hlavné námestie 14 979 01 Rimavská Sobota	obce Barca, Číž, Drňa, Hnúšťa, Hodejov, Hostice, Klenovec, Sútor, Lenártovce, Rim. Seč, Šimonovce, Širkovce, Uzovská Panica, V. Blh
12.6	Koordinátor KSP pre okres Žarnovica	Piaristická 2, 974 01 Nitra	obec Žarnovica

Mapka č. 1 – HISTORICKÉ A KULTÚRNE REGIÓNY

SLOVENSKO

PODPOL'ANIE A HOREHRONIE

GEMER A MALOHONT

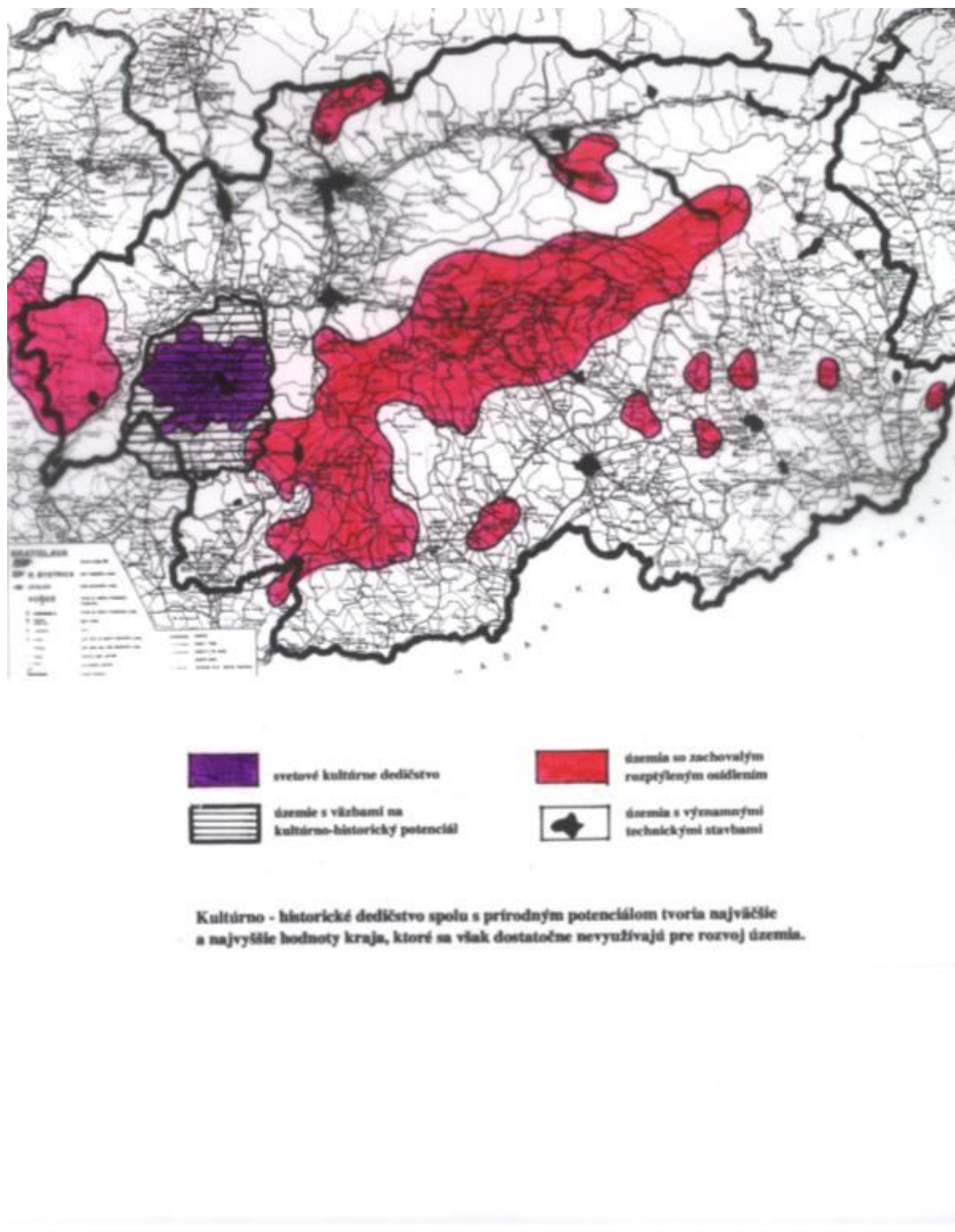
NOVOHRAD

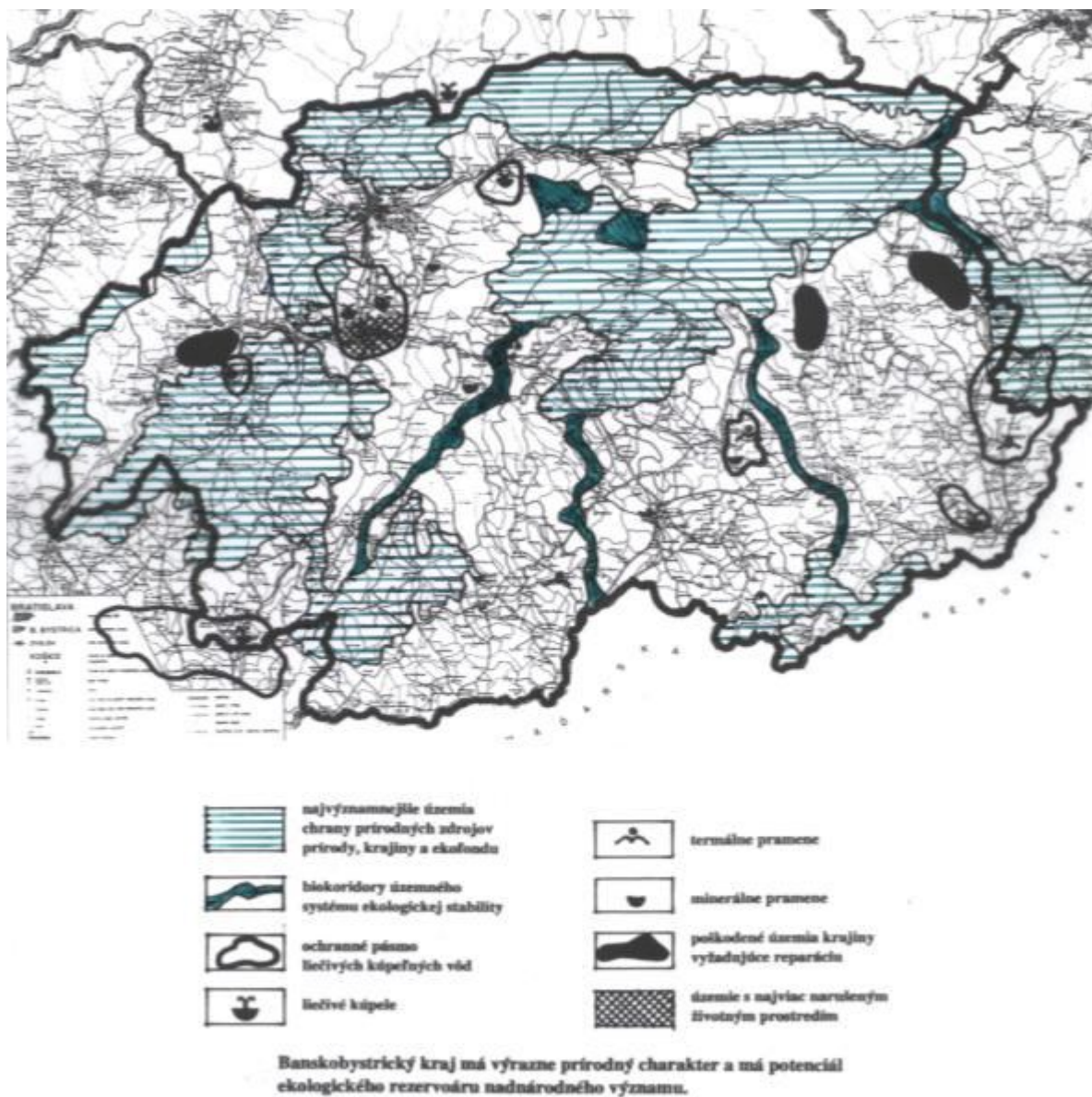
HONT

TEKOV

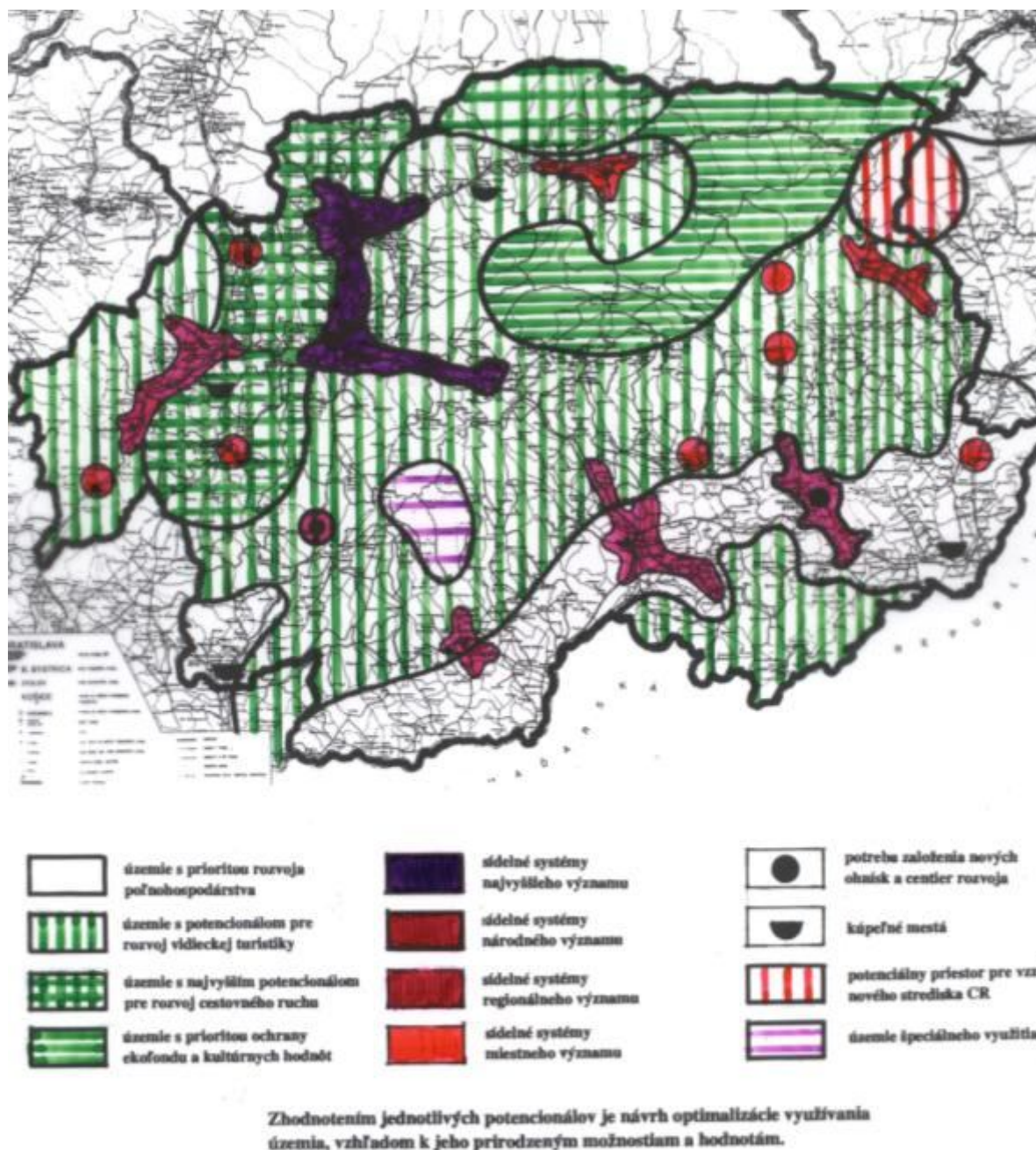
Mapka č. 2 - KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL

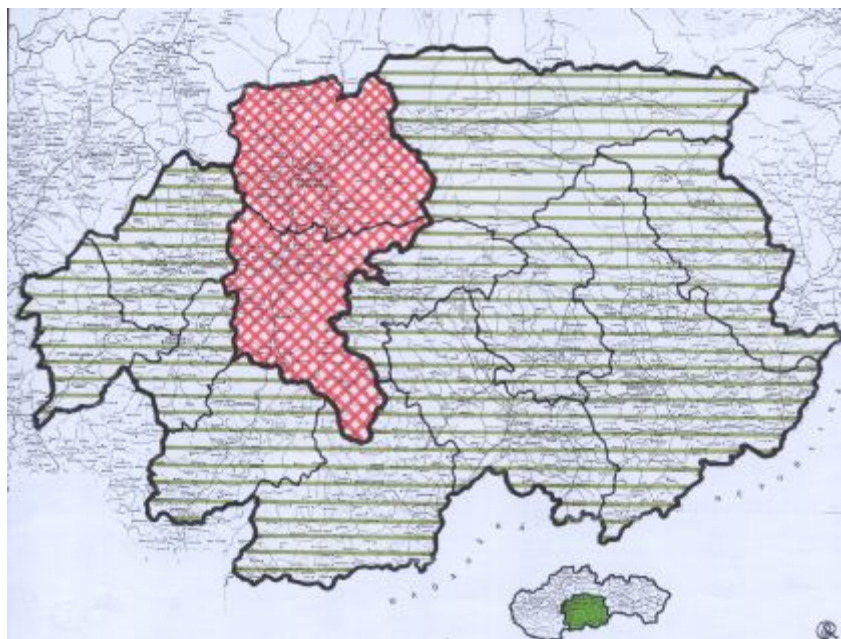
Mapka č. 3 - KRAJINNO-EKOLOGICKÝ POTENCIÁL

Mapka č. 4 - POLOHOVÝ POTENCIÁL KRAJA PRE ROZVOJ

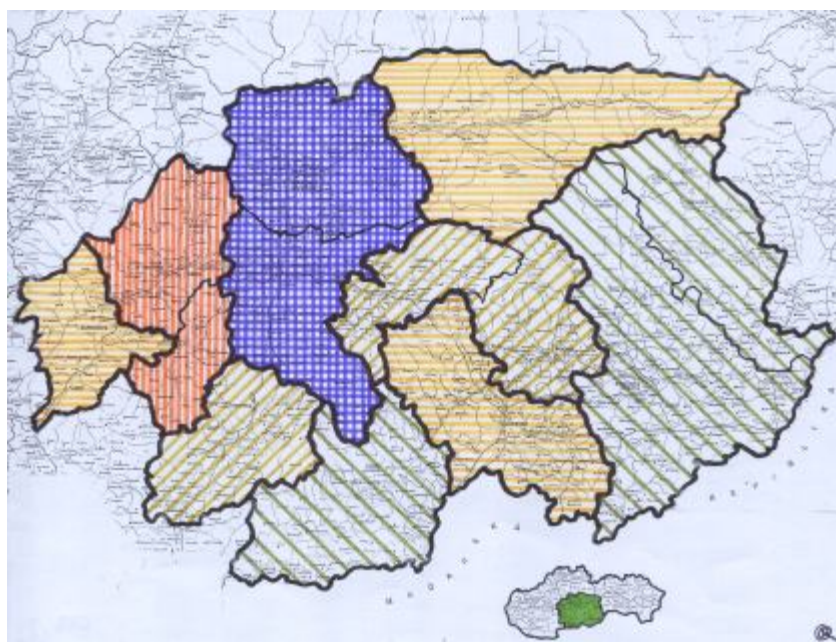

Mapka č. 5 - VIDIECKE REGIÓNY PODĽA METODIKY EÚ

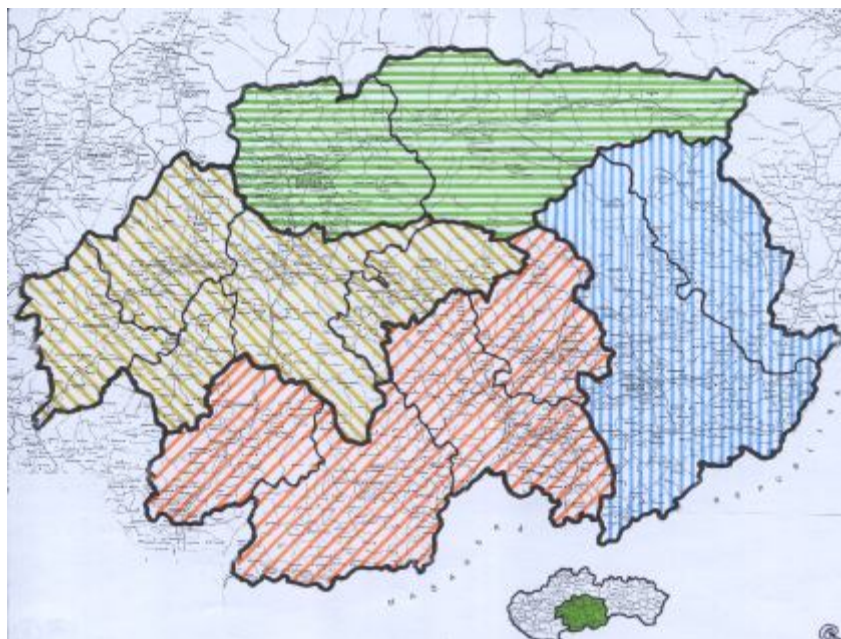
V Banskobystrickom kraji patria medzi prechodné okresy len okres Banská Bystrica a Zvolen. Všetky ostatné okresy sú typicky vidiecke okresy.

Mapka č. 6 - REGIONÁLNE TYPY PODĽA SÚ SAV

Najrozvinutejšie okresy: Banská Bystrica a Zvolen
 Priemerne rozvinuté okresy: Banská Štiavnica a Žiar nad Hronom
 Problémové okresy: Brezno, Lučenec a Žarnovica
 Zaostávajúce okresy: Detva, Krupina a Poltár
 Výrazne zaostávajúce okresy: Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš

Mapka č. 7 - RAJONIZÁCIA CESTOVNÉHO RUCHU

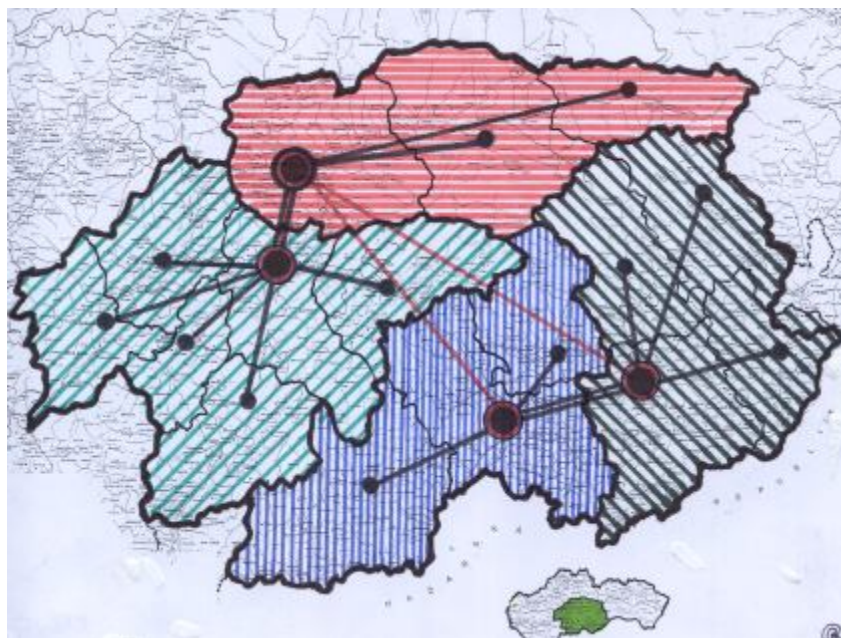
Horehronskú oblasť cestovného ruchu tvoria okresy: Banská Bystrica a Brezno

Pohronskú oblasť cestovného ruchu tvoria okresy: Banská Štiavnica, Detva, Zvolen, Žarnovica a Žiar nad Hronom

Poipelskú oblasť cestovného ruchu tvoria okresy: Krupina, Lučenec, Poltár a Veľký Krtíš

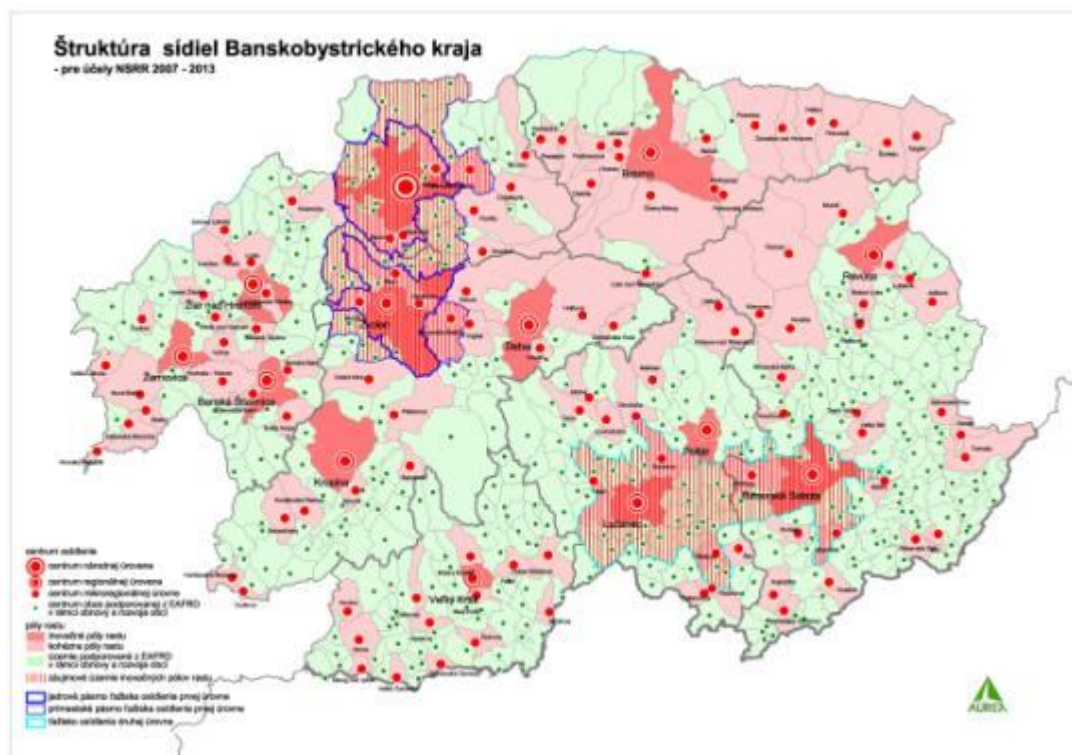
Gemerskú oblasť cestovného ruchu tvoria okresy: Rimavská Sobota a Revúca

Mapka č. 8 - HOSPODÁRSKE REGIÓNY KRAJA

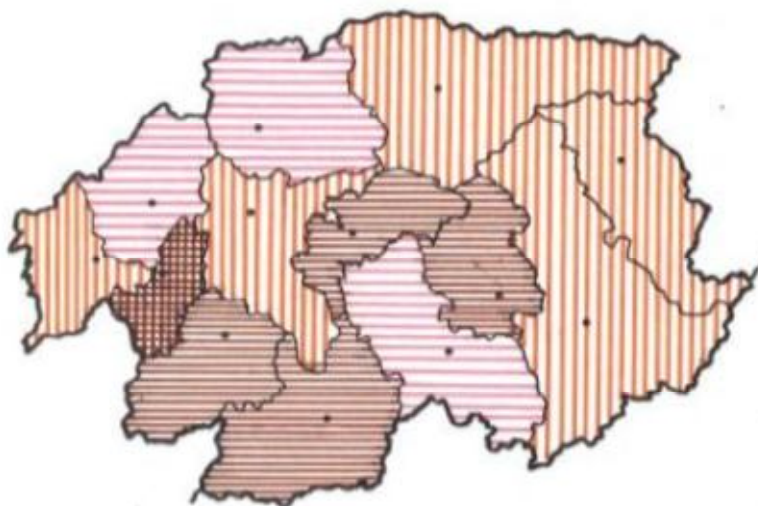
Hospodárske regióny kraja sú vytvorené okolo hospodárskych centier Banská Bystrica a Zvolen a Lučenec a Rimavská Sobota. Zároveň tieto hospodárske centrá tvoria jadrá inovatívnych pólov rastu Banskobystrického kraja.

Mapka č. 9- OBCE PODĽA PÓLOV RASTU

Inovačné póly rastu tvoria urbanizované priestory hospodárskych centier a okresné mestá. Kohézne póly predstavujú sekundárne obslužné vidiecke centrá.

Mapka č. 10 - ZAMESTNANOSŤ V AGROSEKTORE

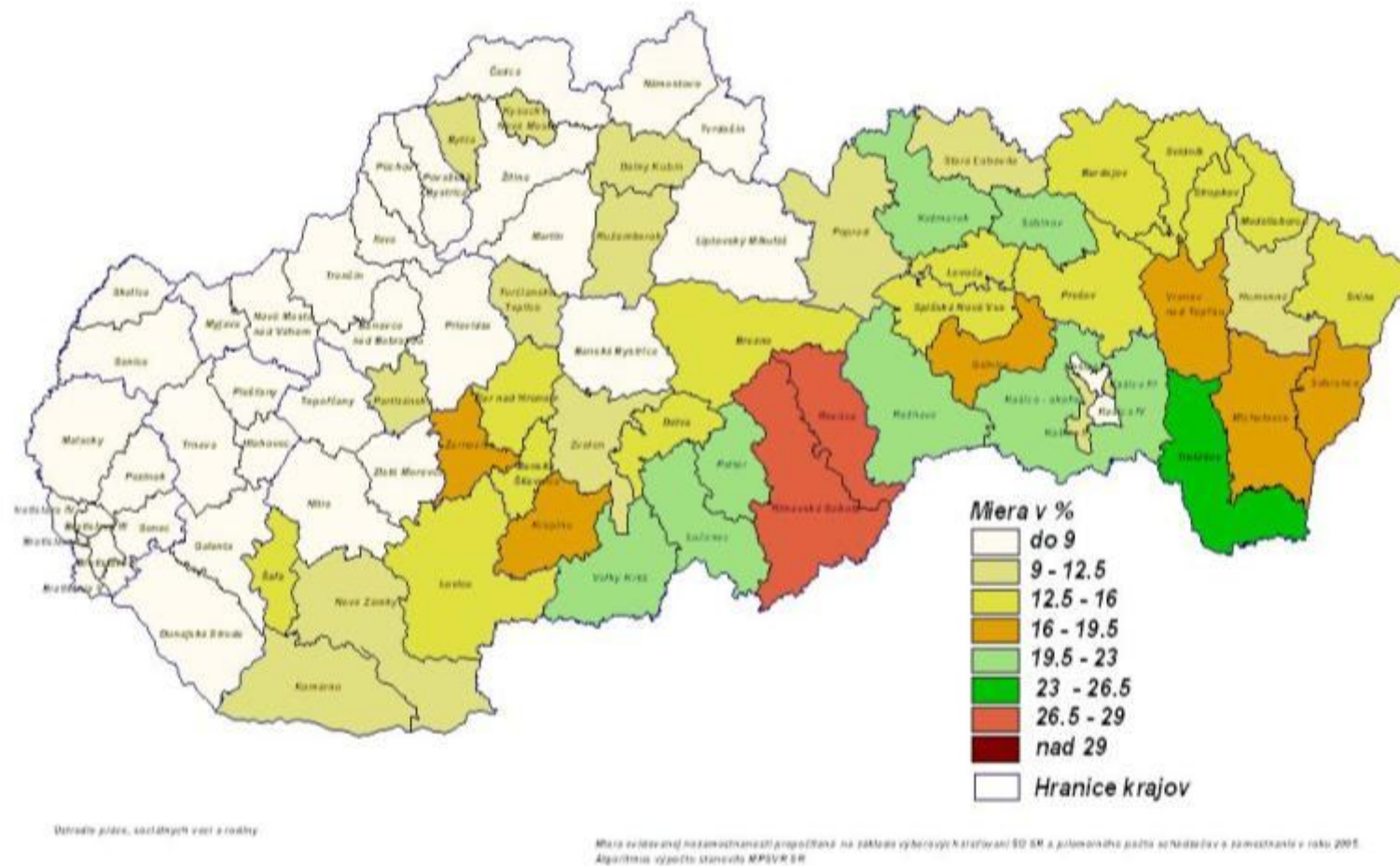
Najvyšší podiel zamestnancov v agrosektore je v okrese Banská Štiavnica – nad 20%.

V okresoch Detva, Krupina, Poltár a Veľký Krtíš je podiel zamestnancov v agrosektore 10 - 20%

Priemerná zamestnanosť v agrosektore v okresoch Brezno, Revúca, Rimavská Sobota, Zvolen a Žarnovica sa pohybuje od 5 do 10% z celkového počtu zamestnancov.

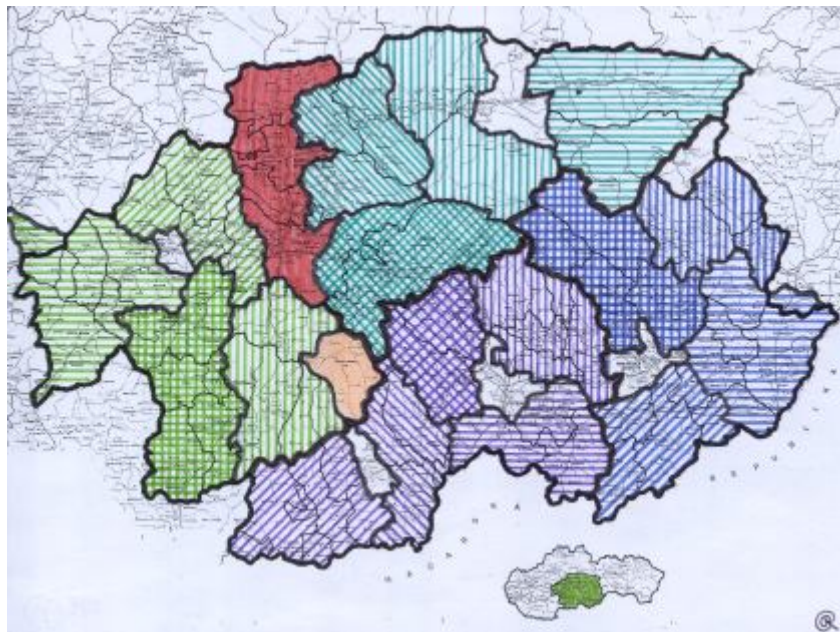
Najnižší podiel zamestnancov v agrosektore – menej ako 5% - je v okresoch Banská Bystrica, Lučenec a Žiar nad Hronom.

Mapka č. 11 - MIERA EVIDOVANEJ NEZAMESTNANOSTI PO OKRESOCH K 31.7.2006

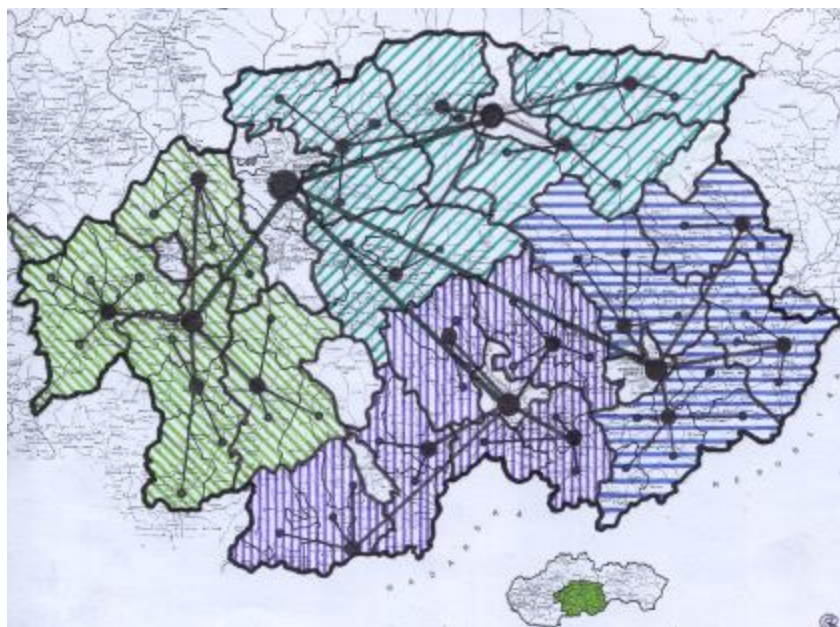
Mapka je uvedená pre porovnanie miery nezamestnanosti územia z pohľadu celej Slovenskej republiky.

Mapka č. 12 - VIDIECKE REGIÓNY BANSKOBYSSTRICKÉHO KRAJA A FORMOVANIE MAS

Vo vidieckom regióne Horný Hron, Tekov – Hont a Gemer - Malohont je záujem o vytvorenie 4 MAS a v regióne Novohrad 5 MAS. Celkom sa mikroregióny dohodli na vytvorení 17 – 18 MAS.

Mapka č. 13 - POTREBY FORMOVANIA INŠTITUCIONÁLNYCH KAPACÍT ROZVOJA VIDIEKA

Sieť potrebnej inštitucionálnej infraštruktúry tvorí Krajské koordinačné centrum rozvoja vidieka a 4 Impulzné centrá rozvoja vidieka v jednotlivých vidieckych regiónoch, na ktoré nadväzujú manažérske centrá budúcich miestnych akčných skupín, ktoré majú sieť informačných bodov v mikroregiónoch.

Zoznam príloh dokladovej časti

1. Zoznam členov pracovnej skupiny Gemer – Malohont
2. Prehľad uskutočnených stretnutí vo vidieckom regióne Gemer – Malohont
3. Zoznam členov pracovnej skupiny Horný Hron
4. Prehľad uskutočnených stretnutí vo vidieckom regióne Horný Hron
5. Zoznam členov pracovnej skupiny Tekov - Hont
6. Prehľad uskutočnených stretnutí vo vidieckom regióne Tekov - Hont
7. Zoznam členov pracovnej skupiny Novohrad
8. Prehľad uskutočnených stretnutí vo vidieckom regióne Novohrad

PRÍLOHA č. 1

REGIÓN GEMER A MALOHONT – okresy Rimavská Sobota a Revúca

Koordinátor BB VIPA :

Elena Kubaliaková, OZ OZVENY , Sama Vozára 154, Hrachovo

047/ 56 95 533, ozveny@ozveny.sk

Pracovná skupina Vidieckeho regiónu Gemer a Malohont

Členovia:

Meno a priezvisko	Organizácia	Adresa	Kontakt
1.Gejza Szepesi	Partnerstvo sociál. Inklúzie Stredného Gemera	Pri Majeri 437/6 982 01 Tornaľa	047/ 501 13 00 sepy@tornala.sk
2.Angelika Makšiová	Euro-Infohouse TeleDom Tornaľa	Pri Majeri 437/6 982 01 Tornaľa	047/ 501 13 00 teledon@tornala.net
3.Kristína Cselényiová	Mikroregión Turiec v Gemeri	Levkuška č.29 982 62 Gemerská Ves	0915824776 cselenyiova@psisg.sk
4.Jozef Cselényi	Mikroregión Turiec v Gemeri	Levkuška č.29 982 62 Gemerská Ves	047/ 559 74 36 obeclevkuska@stonline.sk
5.Štefan Hajdu	OZ Fundament	Malohonská 17 979 01 Rim.Sobota	047/ 56 31983 0905 944 648 fundament@stonline.sk
6.Mgr.Dana Cochová	MR Teplý Vrch Obec Veľký Blh	Veľký Blh	047/ 56 963 93 ouvelkyblh@stonline.sk
7.Gizela Ciráková	MR Teplý Vrch	980 25 Hrušovo	047/56 901 51
8.Miloš Očenáš	MR Rimava a Rimavica	Sama Vozára 154 98052 Hrachovo	047/56 95 533, ozveny@ozveny.sk
9.Ondrej Knechta	MR Rimava a Rimavica	Sama Vozára 154 98052 Hrachovo	047/ 56 95 533, ozveny@ozveny.sk
10.Ing. Gabriel Molnár	MR Dolný Gemer	Rimavská Seč 294 980 42 Rimavská Seč	simonova@gemetnet.sk gabriel.molnar@fsr.sk
11.Ing.Štefan Mede	MR Medveš	OcÚ Nová Bašta 980 34 Nová Bašta	047/56 911 11 medves@stonline.sk
Anita Koniarová	MR Teplý Vrch	Drienčany 80 980 23 Teplý Vrch	047/ 56 96 655 anita.koniarova@post.sk
12.Ing. Ľudmila Urbániková	MR Magnezit	Ľubeník 222 049 18 Ľubeník	058/ 48 814 93 obecchyzne@stonline.sk
13.Ľubomír Kiseľ	MR Magnezit	Ľubeník 222 049 18 Ľubeník	058/ 48 814 93 obecchyzne@stonline.sk obec.lubenik@stonline.sk
14.Stanislava Zvarová	OZ RODON Klenovec	Nám. Karola Salvu 980 55 Klenovec	047/ 54 843 02 ozrodon@pmxmail.sk
15.Milada Kochanová	MR Sinec-Kokavsko	Nám. Karola Salvu 980 55 Klenovec	047/ 54 843 01 047/ 54 849 47 ozrodon@pmxmail.sk
16. Ing. Marta Kováčsová	ÚPSV a R Rimavská Sobota	Čerenčianska 18 979 01	047/ 54 163 05 marta.kovacsova@upsvar.sk
17. RNDr. Jaroslav	Euroregión	SNP 15,	047/ 56 34 325

Svoreň	Slaná- Rimava	979 01 Rim. Sobota	Euroregion.slana- rimava@rsnet.sk
18. Ing. Štefan Koos	Združenie pre rozvoj regiónu Gemer- Malohont	SNP 15, 979 01 Rim. Sobota	047/ 58 111 85 rrars@stonline.sk
19. Ing. Oľga Maciaková	Mesto Hnúšťa	Hnúšťa	maciakova@hnusta.sk
20. Mirka Kubaliaková	OZ OZVENY Hrachovo	Sama Vozára 154 980 52 Hrachovo	047/56 95 533, ozveny@ozveny.sk
21. Mirka Bartóková	MR Teplý Vrch	980 23 Teplý Vrch	047/ 56 96 255 mrtv@orangemail.sk

PRÍLOHA č. 2

Prehľad o uskutočnených rokovaní a stretnutiach k príprave SAP RV BBSK

Vidiecky región GEMER a MALOHONT

P.č.	Dátum	Miesto konania	Typ stretnutia ¹⁾	Počet účastníkov ²⁾			
				V	S	O	Spolu
01	13.9.2006	Obec Číž	Stretnutie pracovnej skupiny	13	0	4	17
02	20.9.2006	Obec Teplý Vrch	Stretnutie pracovnej skupiny	14	0	2	16
03	17.10.2006	Obec Kokava nad Rimavicou	Stretnutie pracovnej skupiny	17	1	5	23
04	24.10.2006	Obec Lenka	Stretnutie pracovnej skupiny	12	0	5	17
05	9.11.2006	Obec Lenártovce	Stretnutie pracovnej skupiny	9	0	2	11
06	13.11.2006	ICRV Hrachovo	Stretnutie pracovnej skupiny / manažerov mikroregiónov/	2	0	6	8
07	16.11.2006	KC MR Rimava a Rimavica Hrachovo	Stretnutie pracovnej skupiny	11	1	2	14
08	21.11.2006	Obec Kokava nad Rimavicou	Stretnutie pracovnej skupiny	11	2	4	17
09	12.12.2006	ICRV Hrachovo	Stretnutie pracovnej skupiny	11	7	7	25
10	21.12.2006	ICRV Hrachovo	Stretnutie pracovnej skupiny	2	1	4	7

Vysvetlivky:

¹⁾ Uvedie sa, či to bolo verejné stretnutie, alebo dvojstranné - individuálne rokovanie, alebo stretnutie pracovnej skupiny

²⁾ Vyplní sa počet účastníkov za jednotlivé sektory: V – verejný sektor, S – súkromný, podnikateľský, O – občiansky, neziskový

PRÍLOHA č. 3

Zoznam členov pracovnej skupiny VR Horný Hron:

MR Muránska planina - mmp@szm.sk, oumichalova@stonline.sk, ocupolhora@stonline.sk
MR Horehron - ouhelpa@stonline.sk
MR Chopok – juh - podbrezova@stonline.sk
MR Čierny Hron - ciernybalog@stonline.sk ; kcno@changenet.sk
MR Podpoľanie - juraj@bodi.sk
MR Rentár - lubietova@pobox.sk
MR Severné Podpoľanie - sebedin-becov@stonline.sk
MR Pod Panským dielom - dusan.mydlo@stonline.sk
MR Starohorská dolina - obec@donovaly.sk
MR Kremnické vrchy – východ - obec.tajov@stonline.sk
MR Pozdola Bystrice - obecbadin@stonline.sk
Peter Patúš, Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu - peter.patus@umb.sk
Jana Čillíková, IPS Horehronie - jana_cillikova@post.sk
Anna Ostrihoňová, MsÚ Detva, region@msudt.sk
Miroslav Bátka, Žilinská univerzita, mirobatka@pobox.sk; Miroslav.Batka@fpedas.utc.sk
Miroslava Rosiková, OcÚ Čierny Balog - kvetinac@m-net.sk
Štefan Repko, Krajská rozv. Agentúra BB - director@krabb.sk
František Súkenník, Horský hotel Poľana - riaditel@polana.sk
p. Gánovská, Ranč pod Bukmi, Látky
Andrea Figľušová, VYDRA - asist@changenet.sk
Komunitné centrum ,Č.Balog, kcno@changenet.sk
Marek Adamkovič, RPPK BB - rppkbb@excom.sk
Viera Selecká, OZ Hrochoť - vselecka@odprior.sk
Anna Sujová, mesto Hriňová, projekty@hrinova.sk
p.Belušová, Medzibrod, oumedzibrod@stonline.sk
Eva Krnáčová, FSR Detva, eva.krnacova@fsr.sk
Mária Kemková ,OcÚ Heľpa, kemkova@helpa.sk
Igor Pašmík, FSR, igor.pasmik@fsr.sk
Jozef Krnáč, UMB B.Bystrica, krnac@umb.sk
Monika Budovcova, FSR, monika.budovcova@fsr.sk
Michal Zibrin, MR Kremnické Vrchy
Darina Diošiová, CEPA – Priatel'ia Zeme, Ponická Huta, darina@changenet.sk
RZMO Horehronia a stredného Rudohoria, sídlo Michalová
ZMO Banskobystrického regiónu, sídlo Brusno, obecbrusno@stonline.sk
RZMO okresov Zvolen, Detva a Krupina, sídlo Dudince, mududince@nexta.sk

PRÍLOHA č. 4

Prehľad o uskutočnených rokovaníach a stretnutiach k príprave SAP RV BBSK

P.č.	Dátum	Miesto konania	Typ stretnutia ¹⁾	Počet účastníkov ²⁾			
				V	S	O	Spolu
01	8.11.2005	Hriňová	Pracovná skupina	10	2	6	18
02	20.12.2005	Č. Balog		5	3	9	17
03	1.02.2006	Sl. Ľupča		7	2	8	17
04	16.03.2006	Predajná		4	-	4	8
05	13.09.2006	Očová		1	-	8	9
06	17.10.2006	Detva		4	1	9	14

Vysvetlivky:

¹⁾ Uvedie sa, či to bolo verejné stretnutie, alebo dvojstranné - individuálne rokovanie, alebo stretnutie pracovnej skupiny

²⁾ Vyplní sa počet účastníkov za jednotlivé sektory: V – verejný sektor, S – súkromný, podnikateľský, O – občiansky, neziskový

PRÍLOHA č. 5

Pracovná skupina Tekov – Hont

P.č.	Meno a priezvisko	Adresa	T. č.	e-mail	Občianske združenie, MR	Funkcia/ zamestnanie
1.	Štefan Repko,	Partizánska cesta3, 974 01 Banská Bystrica	048/4123135	director@krabb.sk		Riaditeľ Krajskej rozvojovej agentúry
2.	PhDr. Ján Lazár	Š.Moyzesa 44/9 96501 Žiar nad Hronom	0905270562	jan.lazar@stonline.sk	OZ Partnerstvo Žiarsky Región	Riaditeľ APRINT
3.	Doc. Ing. Anna Zaušková, PhD	Masarykova 24, 960 53 Zvolen	0905402890,	azauskov@vsld.tuzvo.sk		Technická univerzita vo Zvolene, Katedra marketingu, obchodu a svetového lesníctva
4.	Alena Ciglanová,	969 73 Prenčov 300	045/6726243	juznesitno@stonline.sk	MR Južné Sitno	Starostka obce Prenčov, predseda MR
5.	Janka Bačíková	969 73 Prenčov 202	0911482206	juznesitno@stonline.sk	MR Južné Sitno	Koordinátorka MR, komunitný konzultant za okres B.Štiavnica
6.	Mgr. Ľubica Kuková	969 75 Baďan	045/6726624	ocu.badan@stonline.sk	MR Južné Sitno	Starostka obce Baďan
7.	Ľubica Dubovská	969 75 Beluj	045/6922511	juznesitnobeluj@stonline.sk	MR Južné Sitno	Starostka obce Beluj
8.	Eva Mlynáriková	969 75 Beluj	045/6922511	juznesitnobeluj@stonline.sk	MR Južné Sitno	Kontrolórka
9.	Ľubomír Slančík	Kráľovce – Krnišov, 963 01 Krupina	045/5581619	juznesitnokk@stonline.sk	MR Južné Sitno	Starosta obce Kráľovce-Krnišov
10.	Ján Repiský	96978 Hrabíčov	0908086031	hraphicov@stonline.sk	MR Kľakovská dolina	Starosta obce Hrabíčov, predseda MR
11.	Jolana Miháliková	Horné Hámre	045/6812780	hhamre@stonline.sk	MR Kľakovská dolina	Starostka obce Horné Hámre
12.	Monika Považanová	96681 Žarnovica	0902114779	cristae@atlas.sk	MR Kľakovská dolina	Komunitný konzultant za okres Žarnovica
13.	Ľubomír Jucha	962 70 Hontianske Moravce	045/5583913	urad@moravce.sk	MR Hontianka	Koordinátor MR
14.	Ing. Rudolf Gábryš	962 70 Hontianske Moravce	045/5583913	urad@moravce.sk	MR Hontianka	Starosta obce H. Moravce, predseda MR
15.	Ján Olajec	969 01 Hliník nad Hronom	045/676 27	hlinikobec@stonline.sk	MR Hlinické Pohronie	Starosta obce Hliník nad Hronom, predseda MR

16.	Janka Miháliková	969 01 Hliník nad Hronom	0905117795	dominal@stonline.sk	MR Hlinické Pohronie	Komunitný konzultant
17.	Blanka Szúcssová	969 01 Hliník nad Hronom	045/6762746	hlinikekonom@stonline.sk	MR Hlinické Pohronie	Ekonomka
18.	PaedDr. Milan Ernek	969 81 Štiavnické Bane	045/6929116	oustbane@stonline.sk	Región Sitno	Starosta obce Štiavnické Bane Predseda MR
19.	Milan Jaďuď	96972 Sv. Anton	045/692751	ocusvanton@stonline.sk	Región Sitno	Starosta obce Sv. Anton
20.	Ing. Igor Sýkora	963 01 Krupina		manager@euroweb.sk	MR Krupinská Planina	Predseda MR
21.	Dajana Belláková	Svätotrojičné námestie 4/4, 963 01 Krupina	045/5550328	bellakova@szm.sk	MR Krupinská Planina	Mestský úrad Krupina
22.	Dušan Mozola	Svätotrojičné námestie 5, 963 01 Krupina	045/5511823,	rppkakupina@xcom.sk	MR Krupinská Planina	Regionálna poľnohospodárska a potravinová komora
23.	Zdena Sýkorová	963 01 Krupina	0903597376	ikc_ka@orangemail.sk	MR Krupinská Planina	Informačno – komunikačné centrum Krupina
24.	Miroslava Bučanová	Ostrá Lúka	045/5391124	ostraluka@stonline.sk	MR Adela	Starostka obce Ostrá Lúka Predsedníčka MR
25.	František Moravec	Budča	045/5398032	obecbudca@stonline.sk	MR Adela	Starosta obce Budča
26.	Ján Benedik	Hontianske Nemce	045/559111	ochn@stonline.sk	MR Konkordia	Starosta obce H. Nemce Predseda MR
27.	Martin Schvarc	Sebechleby	0980233985	0980233985@orangemail.sk	MR Konkordia	MULTIFUN Reklamná agentúra
28.	František Baláž	Nevolné	045/6743050	obecnevolne@stonline.sk	MR Kremnica a okolie	Starosta obce Nevolné Predseda MR
29.	Betty Mršková	Kunešov	0902273812	cmop@changenet.sk	MR Kremnica a okolie	Komunitný konzultant – Kremnica
30.	Jozef Hrotek	Horná ves	0905606207	jozefhrotek@stonline.sk	MR Medihorie	Starosta obce Horná Ves Predseda MR
31.	Stanislav Lopúch	Hronský Beňadik	045/6893125	ou.h.benadik@stonline.sk	MR Nová Baňa a okolie	Starosta obce Hronský Beňadik Predseda MR
32.	Janka Holá	MR Štefánika 13 968 01 Nová Baňa	0903518230	janka_rrr@post.sk	MR Nová Baňa a okolie	Komunitný konzultant – Nová Baňa
33.	Andrej Oťahel	SNP č. 329 962 62 Sása	045/5562647	sasa@slovanet.sk	MR Pliešovská kotlina	Koordinátor MR
34.	Ing. Štefan Sýkora	96263 Pliešovce	045/5562401	sykora@slovanet.sk	MR Pliešovská kotlina	Starosta obce Pliešovce Predseda MR

35.	Ján Pružina	96622 Lutila	045/6739326	lutila@lutila.sk	MR Žiarske Podhorie	Starosta obce Lutila Predseda MR
36.	Darina Šípošová	96622 Slaská	0907809223	darina.siposova@zoznam.sk	MR Žiarske Podhorie	Komunitný konzultant za Žiarsky okres
37.	Jozef Uram	Hodruša-Hámre		uram@isternet.sk	Región Sitno	Starosta obce Hodruša Hámre
38.	Ing. Augustín Machata	972 48 Radobica	046/5494172	obechnaves@zoznam.sk	MR Medzihorie	Koordinátor MR

PRÍLOHA č. 6

Prehľad o uskutočnených rokovaní a stretnutiach k príprave SAP RV BBSK

P.č	Dátum	Miesto konania	Typ stretnutia ¹⁾	Počet účastníkov ²⁾			
				V	S	O	Spolu
01	20.10. 2005	Prenčov	Verejné stretnutie	6	1	13	20
02	8.12. 2005	Hliník nad Hronom	Stretnutie pracovnej skupiny	2	1	7	10
03	19.1. 2006	Prenčov	Verejné stretnutie	11	3	8	24
04	8.3. 2006	Prenčov	Stretnutie pracovnej skupiny	6	3	9	18
05	27.4. 2006	Prenčov	Stretnutie pracovnej skupiny	5	3	6	14
06	5.9. 2006	Prenčov	Stretnutie pracovnej skupiny	4	1	10	15
07	26.9. 2006	Prenčov	Stretnutie pracovnej skupiny	8	2	3	13

Vysvetlivky:

¹⁾ Uvedie sa, či to bolo verejné stretnutie, alebo dvojstranné - individuálne rokovanie, alebo stretnutie pracovnej skupiny

²⁾ Vyplní sa počet účastníkov za jednotlivé sektory: V – verejný sektor, S – súkromný, podnikateľský, O – občiansky, neziskový

PRÍLOHA č. 7

Pracovná skupina Novohrad – okresy Poltár, Lučenec a Veľký Krtíš

1. Ing. Martina Pavlovkinová, ZAR-KON, Lučenská 83, 990 01 Veľký Krtíš, 047/4830864, 0915 872 042, 0903 138 051, zarkon@slovanet.sk
2. Mária Lörincz, RRA pre rozvoj regiónu Stredného Poipolia, Nám. A. H. Škultétyho 1, 990 01 Veľký Krtíš, 047/491 17 97, 0908 961 477, rpoipolie@stonline.sk
3. Miroslava Žilková, Regionálne združenie Javor, Divín, Zväz TeleDomov Slovenska, J. Kráľa 682/13, 985 52 Divín, 0908 944 009, 047/451 25 27, miroslava.zilkova@post.sk
4. Ján Koza, Regionálne združenie Javor, Divín, Mlynská 625, 985 52 Divín, 047/439 73 01, idom.divin@stonline.sk
5. Ján Lenhardt, Mikroregión Koprovnica, Sklená 437, 991 02 Modrý Kameň, 047/487 00 92, lenhardt@zoznam.sk
6. Ing. Milan Laurík, ZPDaOS RR Veľký Krtíš, Nemocničná 3, 990 01 Veľký Krtíš, 047/483 00 72, agroma@midinet.sk
7. Jozef Líška, Obec Veľká Ves, Veľká Ves 53, 985 01 Kalinovo, 0903 506 559, velkaves@stonline.sk
8. Prof. h.c. prof. Ing. Mikuláš Šupín, CSc., Technická univerzita vo Zvolene, Katedra marketingu, obchodu a svetového lesníctva, Drevárska fakulta, Masarykova 24, 960 53 Zvolen, 045/520 64 40, supin@vsld.tuzvo.sk
9. Mária Mitterová, Veľkoveské združenie, Veľká Ves 53, 985 01 Kalinovo, 0903 209 417, velkaves-idom@stonline.sk
10. Ing. Igor Čepko, Mikroregión Hornohrad, Málinec 474, 985 26 Málinec, 047/429 11 21, malinec@stonline.sk
11. Pavol Kalmár, Komunitné centrum SinKo, n.o., Kokava nad Rimavicou, Zväz TeleDomov Slovenska, Fond sociálneho rozvoja, M. Hrebendu 144/6, 985 05 Kokava nad Rimavicou, 0902 909 620, 047/429 32 23, sinko@inmail.sk, pavol.kalmar@fsr.sk
12. Ing. Anna Makovníková, Obec Vieska, OcÚ Vieska 38, 991 02 Dolná Strehová, 047/489 71 31, vieska@stonline.sk
13. Ing. Aladár Bariak, Mesto Modrý Kameň, MsÚ Modrý Kameň, Mariánske námestie 1, 991 02 Modrý Kameň, 047/487 02 88, 0903 481 220, mkamen@stonline.sk
14. Ing. Dušan Mališ, Obec Dolná Strehová, Dolná Strehová 211, 901 02 Dolná Strehová, 0908 942 024, podniksluzieb@stonline.sk
15. Bronislava Neysteová, Svätoplukova 2930/25, 984 01 Lučenec, 0905 622 718,
16. Mgr. Tímea Kovács, riaditeľka RRA Lučenec, Filákovská cesta 10/6, 984 46 Lučenec, 047/4333603, 0907 120 728, riaditelka@rra-lc.sk
17. Anna Triznová, starostka obce Sucháň, 047/4514137, obec.suchan@slovanet.sk
18. Ing. Pavel Kollár, starosta obce Príbelce, 0905 533 604, kollarp@post.cz
19. Gabriel Mihályi, Euroregión Neogradiensis, 0905 669 486, region@euroregion-neogradiensis.sk
20. Mgr. Bernát, starosta obce Lehôtka, 0905 270 431, oculehotka@stonline.sk
21. Aladár Gášpár, starosta obce Čakanovce, 0905 272 669
22. Károly Zólyomi, starosta obce Vrbovka, 0908 929 123, ipolyvarbo@szm.sk
23. Ing. Pavel Bendík, starosta obce Hrušov, 0905 297 188, obechrusov@slovanet.sk
24. František Zaťko, starosta obce Čebovce, 047/4882211, obec.cebovce@gonet.sk
25. Sándor Papp, OZ ProKalondiensis, Železničná 20, 985 31 Kalonda, 0903 534 497
26. Bc. Jaroslav Šichta, MR OZ Strehovskej doliny, slovenskeklacany@zoznam.sk
27. Stanislava Kubišová, obec Dolná Strehová, Hlavná 52, 991 02 Dolná Strehová, obec@dolnastrehova.sk
28. Mgr. Gabriel Orszag, detašované pracovisko BBSK – ORR, ÚP a ŽP, gorszag@vucbb.sk

PRÍLOHA č. 8

Prehľad o uskutočnených rokovaní a stretnutiach k príprave SAP RV BBSK

P.č.	Dátum	Miesto konania	Typ stretnutia ¹⁾	Počet účastníkov ²⁾			
				V	S	O	Spolu
01	07.09.2006	mikroregión Háj	dvojstranné	1		1	2
02	07.09.2006	mikroregión Hornohrad	dvojstranné	1		1	2
03	07.09.2006	mikroregión Suchánska dolina	dvojstranné	1		1	2
04	07.09.2006	mikroregión Pri Velických jazerách	dvojstranné	1		1	2
05	11.09.2006	mikroregión Novohradské podzámčie	dvojstranné	1		1	2
06	14.09.2006	mikroregión Údolie Čebovského potoka	dvojstranné	1		1	2
07	22.09.2006,	mikroregión Ipeľská dolina	dvojstranné	1		1	2
08	27.09.2006	mikroregión Východný Hont	dvojstranné	1		1	2
09	27.09.2006	mikroregión Koprovnica	dvojstranné	1		1	2
10	29.09.2006	mikroregión Veľký potok - Ipeľ	dvojstranné	1		1	2
11	10.11.2006	Veľký Krtíš	pracovná skupina	18		1	19
12	13.12.2006	Hrachovo	pracovná skupina	6		30	36
13	19.12.2006	Lučenec	pracovná skupina	13		2	15

Vysvetlivky:

¹⁾ Uvedie sa, či to bolo verejné stretnutie, alebo dvojstranné - individuálne rokovanie, alebo stretnutie pracovnej skupiny

²⁾ Vyplní sa počet účastníkov za jednotlivé sektory: V – verejný sektor, S – súkromný, podnikateľský, O – občiansky, neziskový

